

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
CHARTERED INSTITUTE OF MANAGEMENT ACCOUNTANTS
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

CIMA®

**ЗБІРНИК ТЕЗ
УЧАСНИКІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ, ПРИСВЯЧЕНОЇ 100-РІЧЧЮ
CHARTERED INSTITUTE OF MANAGEMENT ACCOUNTANTS
(CIMA)**

**«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В
УКРАЇНІ: ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ – УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ»**

29 березня 2019 року

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
CHARTERED INSTITUTE OF MANAGEMENT ACCOUNTANTS
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

CIMA

**ЗБІРНИК ТЕЗ
УЧАСНИКІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 100-РІЧЧЮ
CHARTERED INSTITUTE OF MANAGEMENT ACCOUNTANTS
(CIMA)**

***«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В
УКРАЇНІ: ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ – УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ»***

29 березня 2019 року

**Ірпінь
2019**

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту
УДФС України
(Протокол № 7 від 20.03.2019 р.)*

Редакційна колегія: Пашко П.В., д.е.н., професор; Мацелюх Н.П., д.е.н., професор; Осмятченко В.О., д.е.н., професор; Вовчук Н.І., к.пед.н.; Шевчук О.А., д.е.н., професор; Бондар М.І., д.е.н., професор; Пилипенко А.А., д.е.н., професор; Легенчук С.Ф., д.е.н., професор; Лісовий А.В., д.е.н., професор; Красівський В.М., д.е.н., професор; Мискін Ю.І., к.е.н., доцент; Рябчук О.Г., к.е.н., доцент; Жидєєва Л.І., к.е.н., доцент; Мазіна О.І., к.е.н., доцент; Колісник О.П., к.е.н., доцент; Олійник В.С., к.е.н.

«Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: глобальні виклики – управлінські рішення» [Текст]: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Chartered Institute of Management Accountants (CIMA). (м. Ірпінь, 29 березня 2019 року) / Ірпінь: Видавництво Університету ДФС України, 2019. – 281 с.

Збірник містить тези доповідей науковців, докторантів, викладачів ВНЗ, аспірантів, практиків, здобувачів вищої освіти другого (магістерського) та першого (бакалаврського) рівнів, які були розглянуті на Всеукраїнській науково-практичній конференції, присвяченій 100-річчю Chartered Institute of Management Accountants (CIMA) «Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: глобальні виклики – управлінські рішення», що відбулась 29 березня 2019 року в м. Ірпінь.

У збірнику розглянуті найбільш актуальні питання сучасних тенденцій розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні в контексті глобалізаційних процесів та управлінського обліку за наступними напрямками: облік як інформаційне джерело прийняття управлінських рішень; актуальні питання бухгалтерського обліку та оподаткування підприємницької діяльності; digital-технології в обліку, аналізі, аудиті і оподаткуванні: світові тенденції – українські реалії; професійність фахівців у сфері бухгалтерського обліку та її досягнення.

Видання розраховане на науковців, докторантів, викладачів ВНЗ, аспірантів, практиків, здобувачів вищої освіти другого (магістерського) та першого (бакалаврського) рівнів.

***Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність
за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних
даних, галузевої термінології, імен власних, інших відомостей.***

УДК 657

© Університет
ДФС України, 2019

ПЕРЕДМОВА

Процеси глобалізації, євроінтеграції, приєднання до програми стійкого розвитку ООН, долучення до міжнародного плану протидії мінімізації податків (BEPS) та реалії розвитку української економіки і освіти спонукають до об'єднання всіх інтелектуальних ресурсів для пошуку відповіді на гостроактуальні виклики сучасності.

Зібравши представників провідних вищих навчальних закладів та професіоналів на одній дискусійній площадці ми, разом з нашим стратегічним партнером СІМА (Привілейованим Інститутом Управлінських Бухгалтерів), який наразі святкує свій 100-річний ювілей, намітили визначити основні тенденції розвитку базової економічної спеціальності «Облік і оподаткування», яка поєднує в собі облік, аналіз, аудит і оподаткування, її місце і роль у формуванні професійних компетенцій фахівців та в інформаційному забезпеченні прийняття поточних і стратегічних рішень на всіх рівнях управління.

Успішна фінансова стратегія підприємств і організацій, прийняття ефективних управлінських рішень у напрямі створення вартості в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі можливі лише за використання найновіших технологій, що дозволяють охопити якнайширший спектр управлінської інформації, та забезпечення фінансових фахівців новими компетенціями та навичками, які дозволять генерувати нові ідеї та бізнес-рішення..

На підставі поєднання різних поглядів учасників конференції на процес та тенденції розвитку бухгалтерського обліку і оподаткування, ми сподіваємося випрацювати розуміння місця і ролі даного процесу та усіх його складових на сучасному етапі, його місію і відповідність інформаційним запитам прийняття управлінських рішень у світлі глобалізації, євроінтеграції та домінування *Digital*-технологій.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

1.	Вовчук Н.І.	Вимоги до фахівців у сфері фінансів у контексті нових технологій та глобальних змін	10
2.	Блищик Л.В., Жидєєва Л.І.	Оцінка показників балансу як інформаційне джерело для прийняття управлінських рішень	13
3.	Василішин С.І.	Застосування глобальних принципів управлінського обліку як напрям зміцнення економічної безпеки підприємств	16
4.	Гаркуша Д.О.	Фінансова звітність як засіб комунікації у процесі прийняття рішень	18
5.	Горбань С.Ю.	Порівняльна характеристика МСБОДС 17 та НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»	20
6.	Гордієнко Т.В.	Бухгалтерський облік як інформаційна складова для прийняття управлінських рішень	23
7.	Гулянич М.Л., Дорошенко Д.К.	Аудиторська діяльність: основні проблеми та їх вирішення	26
8.	Дойонко А.М.	Роль фінансової звітності при прийнятті управлінських рішень	29
9.	Дунаєва М.В.	Облікова політика як інформаційне джерело ведення бухгалтерського обліку	32
10.	Журавель Г.П.	Практичне використання функцій бухгалтерського обліку	35
11.	Калабухова С.В.	Динамічний підхід до розподілу операційних витрат підприємства для проведення СVP-аналізу	38
12.	Лабунська С.В., Собакар М.В.	Роль підсистеми управлінського обліку в управлінні економічного потенціалу підприємства	41
13.	Легенчук С.Ф., Жиглей І.В.	Бухгалтерський облік як соціальна наука: виклики для України	44
14.	Лучко М.Р.	Функціональний підхід: бухгалтерський облік як наука та практична діяльність	47
15.	Мазіна О.І.	Зовнішня звітність у світлі принципів управлінського обліку	49
16.	Малинич Н.В., Пастух Д.Л.	Особливості облікової політики підприємств малого бізнесу	52
17.	Нежид Ю.С.	Обліково-аналітичне забезпечення регулювання зайнятості за міжнародними стандартами	55

18.	Огійчук М.Ф.	Суть глобальних принципів фінансового та управлінського обліку	58
19.	Орлов В.В., Сколотій І.В.	Обліково-аналітичне забезпечення нематеріальними активами	61
20.	Пилипенко А.А.	Сучасні концепції менеджменту та трансформація парадигми обліку	64
21.	Половинець Д.В.	Необхідність впровадження управлінського обліку в будівельних організаціях	67
22.	Ровенець Т.О., Єленець Ю.В.	Особливості організації управлінського обліку на вітчизняних підприємствах	70
23.	Рябчук О.Г., Гожуловський С.С.	Управлінський облік та звітність як джерело аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання	73
24.	Сколотій Л.О.	Оцінка дебіторської заборгованості та інструменти управління нею	77
25.	Сльозко Т.М.	Інформаційні можливості бухгалтерського обліку в системі управління	80
26.	Танасієва М.М.	Підприємницький ризик у системі бухгалтерського обліку	83
27.	Терещенко Л.О.	Інформаційні системи й технології у системі обліково-аналітичного забезпечення	86
28.	Утенкова К.О.	Роль глобальних принципів управлінського обліку у формуванні економічної безпеки	89
29.	Хоменко Г.Ю.	Фінансування соціальних програм у конфліктні часи на засадах венчурної філантропії: обліковий аспект	92
30.	Цимбалюк Д.В.	Особливості обліку оренди в державному секторі	95
31.	Шара Є.Ю., Андрієнко О.М.	Особливості розподілу транспортно-заготівельних витрат у закладах державного сектору	98
32.	Шевчук В.Р.	Інформація звіту про управління у контексті прийняття рішень щодо відповідального інвестування	101
33.	Яремчук І.В.	Внутрішній аудит в галузі охорони здоров'я України в умовах євроінтеграції	104

СЕКЦІЯ 2

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

34.	Артем`єва О.О.	Безготівкові операції банків: стан та тенденції розвитку	107
35.	Батрак Т.С.	Особливості формування резерву сумнівних	

	боргів	111
36. Бестюк А.М.	Особливості обліку суб'єктів туристичної діяльності	114
37. Бондаренко О.В.	Сутність понять «оплата праці» та «заробітна плата»	117
38. Буличов О.С., Войтенко С.Ю.	Особливості обліку фінансових інвестицій	120
39. Вавілов В.В.	Особливості обліку спеціалізованих робочих активів підприємств фізкультурно оздоровчого напрямку	123
40. Вигівська І.М.	Організаційні засади бухгалтерського обліку надання благодійної фінансової допомоги в умовах ризиків сепаратизму і тероризму	126
41. Гордієнко Т.В.	Регламентація бухгалтерського обліку неприбуткових організацій	129
42. Грєян А.А., Дьяченко А.Ю.	Напрями удосконалення організації обліку оплати праці	132
43. Гуріна Н.В., Родзін Д.О.	Власний капітал підприємства: економічна сутність та функції	136
44. Дерій В.А.	Стандарти МСБО, МСФЗ: спроба класифікації	139
45. Жидєєва Л.І., Новікова О.П.	Зобов'язання: проблеми обліку та їх класифікація	142
46. Занько Б.М.	Проблеми законодавчого визначення бази оподаткування як обов'язкового елемента для обчислення рентної плати	145
47. Корнійчук О.О.	Аналіз методів нарахування амортизації основних засобів	148
48. Коротаєва І.Р., Жидєєва Л.І.	Зобов'язання підприємства: поняття та класифікаційні ознаки	151
49. Кучер С.В.	Оподаткування надання благодійної допомоги учасникам операції об'єднаних сил України: сучасний стан	154
50. Любченко В.С., Жидєєва Л.І.	Класифікація товарів на підприємствах торгівлі	157
51. Малишкін О.І.	Структура звіту про платежі на користь держави як приклад відкритості інформації бізнесу	159
52. Мартиненко В.В.	Наслідки оптимізації соціального оподаткування в Україні	162
53. Матвійчук О.В., Тарашевська О.В.	Професія аудитор та її майбутнє	165
54. Острове́рха Р.Е.	Шляхи удосконалення обліку витрат як джерела інформації для прийняття	

	управлінських рішень	168
55. Пілевич О.А.	Державні гранти: умови визнання	172
56. Рогозний С.А., Дядюн О.О.	Сучасні тенденції звітування в Україні та світі	175
57. Савранчук Т.Ю.	Проблеми та шляхи вирішення оподаткування суб'єктів малої підприємницької діяльності	178
58. Скоробагач А.Є.	Формування облікової політики підприємства в сучасних умовах господарюванн	181
59. Тарашенко В.А.	Особливості пільгового оподаткування: досвід Естонії	185
60. Тесленко Т.І.	Особливості організації бухгалтерського обліку у небанківських фінансових установах	188
61. Тіторчук Т.І.	Облікова політика підприємства та її роль в організації бухгалтерського обліку	191
62. Торба А.В.	Дефініції інтелектуального капіталу в сучасній парадигмі розвитку підприємств	194
63. Хмилівський М.В.	Основні теорії розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізації економіки	198
64. Щирба М.Т., Щирба І.М.	Етапи формування професійного судження бухгалтера	201
65. Ярмоліцька О.В.	Акцизний податок: національний та міжнародний досвід використання	204

СЕКЦІЯ 3

DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ, АУДИТІ І ОПОДАТКУВАННІ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ – УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

66. Абесінова О.К.	Аналіз європейського досвіду використання інноваційної системи реєстрації та обліку розрахункових операцій	207
67. Адамик О.В.	Банки даних: принципи їх роботи і використання для вирішення завдань обліку й аналізу	211
68. Андрієнко О.М., Котляревська Я.Ю.	Переваги застосування програмного продукту «С-ПРО» для розпорядників бюджетних коштів	214
69. Бойко О.С.	Позитивні впливи використання XBRL	217
70. Дума Н.В.	Вплив Digital-технологій на розвиток бухгалтерського обліку та статусу бухгалтерів в Україні	219
71. Ізмайлов Я.О., Єгорова І.Г.	Глобальні тенденції та перспективи застосування Digital-технологій в бухгалтерському обліку та економічному	

	аналізі	222
72. Ільїн В.Ю.	Інформаційні системи автоматизації процесів управлінського обліку (система SAP ERP)	225
73. Костюченко В.М.	Облік і оподаткування віртуальних валют: світові тенденції – українські реалії	228
74. Муніч Н.С.	Сучасні цифрові технології в інформаційному забезпеченні управління	231
75. Муравський В.В.	Нейромережеві технології в розподілі облікової інформації	234
76. Помаранська О.О., Тарашевська О.В.	Аудит в епоху Digital	237
77. Томчук Ю.Ю.	Шляхи удосконалення обліку виплат військовослужбовцям в умовах інформаційних технологій	241
78. Химорода О.П.	Технології блокчейн в обліку та аудиті	244
79. Шевчук О.А.	Критерії визначення розміру підприємства для цілей автоматизації обліку	247
80. Шиш А.В.	Застосування хмарних технологій в організації бухгалтерського обліку	249

СЕКЦІЯ 4

ПРОФЕСІЙНІСТЬ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇЇ ДОСЯГНЕННЯ

81. Жидєєва Л.І. Карпенко О.В., Плікус Й.П., Головіна Д.В.	Підготовка студентів спеціальності «Облік і оподаткування»	252
82. Колісник О.П.	Напрями вирішення проблеми формування digital- компетенції сучасного бухгалтера	255
83. Мельник Н.Г.	Компетентнісний підхід при підготовці фахівців з обліку і оподаткування	269
84. Осмятченко В.О., Олійник В.С.	Виклики до бухгалтерської професії майбутнього	263
85. Нападівська Л.В.	Виклики до підготовки фахівців з обліку та оподаткування у світлі цифрових технологій	266
86. Потапов С.О.	Недоліки та основні напрями удосконалення системи освіти у сфері бухгалтерського обліку	270
87. Сторожук Т.М.	Професійні навички бухгалтера у контексті розвитку технологій	273
88. Томша А.О.	До питання вдосконалення підготовки бухгалтерів	276
89.	Основні вимоги до професійної підготовки фахівців з бухгалтерського обліку	279

СЕКЦІЯ 1
ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Н.І. Вовчук, к.пед.н.,
офіційний представник СІМА в Україні

ВИМОГИ ДО ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ФІНАНСІВ У КОНТЕСТІ
НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН

Фінансова функція бухгалтерського обліку у процесі розвитку вийшла за межі бухгалтерії і тепер працює на розширення стратегічного фінансового мислення та застосування нових аналітичних підходів. Фінансова функція трансформувалася таким чином, що управлінський облік у бізнесі повинен створювати вартість, а не лише обслуговувати систему прийняття рішень.

Успішна фінансова стратегія враховує створення вартості в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі та обов'язково бере до уваги нефінансові показники. Це все втілюється у таких змінах ведення фінансів, як:

- використання найновіших технологій для вивільнення повного потенціалу фінансової функції;
- розширення повноважень фінансової функції з метою охопити якнайширший спектр управлінської інформації, що породжує нові ідеї та бізнес-рішення;
- забезпечення фінансових фахівців новими компетенціями та навичками, щоб допомогти їхнім організаціям створювати вартість.

Нові вимоги до управління фінансами та ведення міжнародного бізнесу спонукали до суттєвих змін у сфері управлінського обліку. У 2014 році дві найвпливовіші у сфері фінансових кваліфікацій світові організації СІМА (Chartered Institute of Management Accountants) та АІСРА (American Institute of CPAs) розробили перші в історії Глобальні принципи управлінського обліку.

Зараз цей документ має рекомендаційний характер, утім, існують плани зробити його обов'язковим. До речі, у 2016 році Принципи було опубліковано і українською мовою.

У цьому документі детально викладено перший універсальний перелік Глобальних принципів управлінського обліку, якими мають керуватись практики управлінського обліку. Документ є результатом дослідження, що проводилося у 20 країнах на п'ятьох континентах. Участь державних і приватних організацій надала Принципам універсального характеру.

Основною метою Глобальних принципів управлінського обліку є надання допомоги підприємствам і організаціям досягти успіху. Сам по собі управлінський облік не спроможний вирішити весь спектр проблем, з якими стикаються організації. Утім, він пропонує підходи до організаційного управління, що сприяє розробці та реалізації стратегії.

Усі компанії прагнуть бути стабільно успішними. Для цього вони повинні запроваджувати ефективну функцію управлінського обліку, який є поєднанням роботи компетентних кадрів, прозорих принципів, належного управління ефективністю і надійної практики — того, що робить функцію управлінського обліку ефективною.

Запорукою успішності будь-якої компанії є рівень кваліфікації її працівників, особливо це стосується професіоналів у сфері фінансів. Швидкість інноваційних впроваджень в економіці створює значний тиск на систему освіти для фінансистів. Вимоги до сучасного фахівця у цій сфері є не лише суворими, а й дуже комплексними. Фахові фінансисти повинні розуміти, як працює бізнес, яким є механізм управління ним, як люди працюють разом, як формулюється стратегія, а також як забезпечити стійкий розвиток бізнесу.

Сучасні вимоги до професійних фінансистів розробили дві глобальні професійні організації: Американський інститут сертифікованих бухгалтерів (AICPA) та Привілейований інститут управлінських бухгалтерів (CIMA, Великобританія). Ці організації є лідерами серед професійних організацій для фінансистів, разом вони налічують понад 600 000 членів і студентів зі 177 країн світу.

CIMA-модель компетенцій фахівців з управлінського обліку має чотири сфери: спеціалізовані навички (навички фінансового обліку та фінансового управління), ділові навички (визначаються в контексті бізнесу), лідерство (необхідно бути лідером в організації), навички роботи з людьми (щоб впливати на людей). Всі навички-компетентності мають ґрунтуватися на єдиній основі — етика, чесність і професіоналізм.

В Україні доступне очне та дистанційне навчання за програмами CIMA. На сьогодні є десять університетів, освітні програми яких зі спеціальності «Облік і оподаткування» акредитовані на відповідність до екзаменаційних вимог CIMA - тобто покращили навчальні плани та матеріали. Для студентів цих закладів вищої освіти передбачено спеціальні умови отримання дипломів, що підтверджують кваліфікації. Для отримання міжнародного Диплому з управлінського обліку випускники бакалаврату та магістратури повинні здати лише один іспит – кейс-стаді операційного рівня (ситуаційну задачу).

Це значно прискорює кар'єрний розвиток випускників, підсилює конкурентні переваги на ринку праці. Молоді фахівці володітимуть знаннями та навичками найкращих світових стандартів, які цінують вітчизняні та міжнародні бізнес-структури. А це понад 200 компаній в Україні та світі.

Здавати іспити можна в авторизованих центрах Pearson VUE в форматі комп'ютерного тестування у багатьох регіональних центрах України: Києві, Івано-Франківську, Тернополі, Харкові, Львові, Дніпрі, Миколаєві, Запоріжжі.

Серед найбільших вітчизняних роботодавців для студентів та членів CIMA є: PwC Україна, SCM, British American Tobacco, Unilever, Coca Cola, BDO Україна, Kyivstar, Volvo, Kraft Foods, Dupont, Cargill, Baker Tilly Україна, Danone, Raiffeisen Bank Aval, Nestle тощо.

Дипломовані фахівці і студенти CIMA в Україні працюють на промислових і торговельних підприємствах, у державних установах і некомерційних організаціях. Загалом це більше 220 компаній ключових галузей економіки: сільськогосподарської та харчової, хіміко-фармацевтичної, електроенергетичної промисловості, будівництва, фінансів, державного сектору тощо. Що підтверджує надзвичайну важливість професійної освіти за програмами Chartered Institute of Management Accountants.

Л.В. Блищик, студентка
Л.І. Жидсєва, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ БАЛАНСУ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Баланс є складовою фінансової звітності, яка відображає фінансово-майновий стан підприємства на певну дату. Цей звіт в основному задовольняє потреби зовнішніх користувачів, таких як інвестори та кредитори, які не можуть вимагати звітів з урахуванням всіх своїх потреб. Проте показники балансу також складають основу інформаційної бази для менеджменту підприємства, на підставі яких здійснюється аналіз, прогнозування, планування та прийняття управлінських рішень.

У балансі відображається інформація про стан активів, власного капіталу та зобов'язань, за допомогою балансу можна проаналізувати їх динаміку протягом декількох періодів. Зокрема, Пуцентейло П. Р. [1, с. 229] виділяє такі основні напрямки аналізу, які можна провести за допомогою показників бухгалтерського балансу, а саме: оцінка структури активів та їх джерел утворення; аналіз ліквідності балансу; аналіз платоспроможності підприємства; аналіз фінансової стійкості; аналіз ймовірності банкрутства. Разом з тим, необхідно зазначити, що напрями аналізу будуть залежить від того хто проводить аналіз (зовнішній чи внутрішній користувач), а також з якою метою його проводять.

З метою отримання надійної інформації для прийняття дієвих управлінських рішень, оцінку показників балансу слід здійснювати поетапно.

Шурпенкова Р. К. [1, с. 315] виділяє чотири основні етапи аналізу балансу: 1. попередня оцінка балансу; 2. експрес-аналіз поточного фінансового стану; 3. поглиблений аналіз із залученням внутрішньої і зовнішньої інформації; 4.прогнозний аналіз основних фінансових показників[1, с. 316-317]..

На першому етапі Шурпенкова Р. К. передбачає «проводити оцінку надійності інформації» з метою визначення «ризиків отримання недостовірної інформації, трактування основних показників, що характеризують величину оборотних та необоротних активів, власного і позикового капіталу, виявлення основних тенденцій». Між тим, необхідно перш за все з'ясувати хто проводить такий аналіз і з якою метою. Якщо для потреб внутрішнього менеджменту, то доцільно проводити глибшу оцінку показників з деталізацією наявної інформації та тенденцій. Якщо зовнішні, то вони можуть визначати тільки тенденції розвитку підприємства за ряд років з можливістю вивчення ризику тієї чи іншої інформації, поданої у звітності.

На другому етапі передбачено проводити розрахунок фінансових коефіцієнтів, оцінку платоспроможності та здатності підприємства «до збереження і нарощення капіталу», при цьому метою є звернення уваги «керівництва підприємства на принципові моменти, що характеризують фінансовий стан і визначити основні ключові проблеми на які слід звернути увагу в процесі подальшого аналізу». З нашої точки зору, як при внутрішньому аналізі, так і при зовнішньому розглядають не тільки коефіцієнти ділової активності, платоспроможності тощо, а проводять необхідну більш ширший аналіз за показниками, враховуючи більш сучасні методики аналізу, порівнюючи з загальногалузевими показниками, та показниками регіону.

На третьому етапі передбачено проводити аналіз «особами, які можуть визначити причини з'ясованих проблем (визначених на попередньому етапі) на основі детального дослідження внутрішньої інформації». Третій етап притаманний тільки при аналізі який проводиться для внутрішніх потреб, як і четвертий етап. При зовнішньому аналізі за показниками фінансової звітності на четвертому етапі з'ясовують чи доцільно мати взаємовідносини з підприємством, чи видавати кредити тощо.

Тож, кожен новий етап аналізу показників балансу деталізує попередній етап, в результаті чого управлінський персонал може отримати інформацію про підприємство необхідного обсягу та якості для прийняття ефективних рішень.

Проведені опитування серед бухгалтерів, аудиторів та керівників щодо корисності інформації представленої у фінансовій звітності для прийняття управлінських рішень, виявили, що 94% респондентів знаходять фінансову звітність найкориснішим джерелом фінансової інформації, порівняно з звітом керівництва, економічними оглядами, ринковою інформацією та прес-релізами [3]. Не зважаючи на те, що інформація фінансової звітності визнана усіма користувачами корисною, найвищий рейтинг (98% опитуваних) розділили Баланс та Звіт про фінансові результати, а найкориснішими показниками визначено співвідношення залученого і власного капіталу та показники ліквідності.

Отже, оцінка показників балансу дає можливість отримати якісну інформацію про фінансовий стан підприємства, динаміку його активів, власного капіталу та зобов'язань, ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства. Отримані результати є надійним джерелом інформації для прийняття дієвих управлінських рішень, як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів.

Список використаних джерел:

1. Пуцентейло, П. Р. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством / П. Р. Пуцентейло // Наук.-інформ. вісник Івано-Франківського ун-ту права імені Короля Данила Галицького. – Івано-Франківськ : Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2015. Вип. 11. с. 224-232.

2. Шурпенкова, Р.К. Організація аналітичного процесу складання та оцінки балансу підприємств / Банковская система: устойчивость и перспективы развития: сборник научных статей IX международной научно-практической конференции по вопросам банковской экономики, Пинск, 25-26 октября 2018 г. / Министерство образования Республики Беларусь [и др.]; редкол.: К.К. Шебеко [и др.]. Пинск: ПолесГУ, 2018. с. 312-317.

3. Озеран А. В. Аналіз корисності інформації фінансової звітності для прийняття управлінських рішень / А. В. Озеран // Молодий вчений. 2015. № 2(2). с. 200-204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2%282%29__50

ЗАСТОСУВАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК НАПРЯМ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Серед комплексу складових управління економічною безпекою господарюючих суб'єктів вагоме місце відводиться обліково-аналітичному забезпеченню, за допомогою якого досягаються причинно-наслідкові зв'язки між господарським життям та управлінськими рішеннями.

Саме за допомогою послідовного функціонування підсистем обліку, аналізу та контролю забезпечується прийняття управлінських рішень, зокрема в частині управління ризиками діяльності, що забезпечить належний рівень економічної безпеки бізнесу.

Серед цих ризиків, які впливають на економічну безпеку та мають взаємозв'язок з фінансовим та управлінським обліком, ми виокремлюємо такі:

- інвестиційний (полягає у загрозі нездійснення інвестування чи отримання збитків від здійснення інвестицій);
- ризик неефективності управління активами (визначається через низький рівень віддачі необоротного та оборотного капіталу, що загрожує внутрішній економічній безпеці підприємства);
- інфляційний (пов'язаний з негативним впливом на господарську діяльність зростання процесу інфляції);
- юридичний (полягає у ймовірності настання необхідності суттєвих поточних виплат за договірними зобов'язаннями);
- валютний (обумовлює ймовірність втрати економічних вигод чи зниження вартості окремих об'єктів обліку внаслідок стрімкого зниження валютного курсу);
- кредитний (виникає у разі несплати дебіторами вартості реалізованої продукції, виконаних робіт чи наданих послуг згідно договірних умов);
- інформаційний (дії або події, які можуть спричинити втрати інформації чи несанкціонованого її використання, а також розголошення комерційної таємниці).

Категорія «принцип» в перекладі з латинської буквально означає початок або основу, тобто твердження, яке сприймається як беззаперечне, головне, суттєве або бажане. З метою допомоги провідним компаніям світу досягнення успіху та стратегічних цілей Американським інститутом сертифікованих публічних бухгалтерів (AICPA) та Привілейованим інститутом управлінських бухгалтерів (CIMA) були розроблені Глобальні принципи управлінського обліку, якими мають керуватись практики управлінського обліку. Узагальненими принципами, визначеними цим документом є такі: комунікація породжує інформацію, що має вплив; інформація є актуальною; розумне керування вибудовує довіру; аналізується вплив на вартість [1].

Суттєвою складовою Глобальних принципів є підсистема управління ризиками, яка визначає його як процес виявлення, оцінки і реагування на помилки, що пов'язані з діяльністю організації, задля досягнення її стратегічних цілей. Враховуючи чотирьохкомпонентну модель глобальних принципів, у документі дається всебічна характеристика складових, цілей, принципів, методів та підсистем їх реалізації з метою об'єктивного, збалансованого та зрозумілого опису основних ризиків організації, її системи управління ризиками і внутрішнього контролю.

Отже, управління ризиками – це складна та динамічна галузь економічної науки, яка склалася як об'єктивний процес, покликаний запобігати ймовірним негативним (деструктивним) наслідкам впливу різноманітних економічних явищ та процесів на стан та кінцеві результати підприємницької діяльності. Ефективність такого управління залежить від належного інформаційно-аналітичного забезпечення, яке представлене раціональною побудовою фінансового, управлінського обліку, аналізу та контролю.

Саме тому вважаємо, що застосування Глобальних принципів управлінського обліку, визнаних у найбільш розвинених країнах світу, дозволяє приймати ефективні управлінські рішення щодо зміцнення економічної безпеки господарюючих суб'єктів за рахунок адекватної реакції на ризики, з якими вони стикаються і захищати вартість, яку згадані суб'єкти генерують.

Список використаних джерел:

1. Глобальні принципи управлінського обліку [Електронний ресурс]. URL: <https://www.cgma.org/content/dam/cgma/resources/reports/downloadabledocuments/ukrainian-full-gmaps-document.pdf>.

Д.О.Гаркуша, студентка
Науковий керівник:
О.І. Мазіна, к.е.н., доцент
(*Університет ДФС України*)

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Для ефективної діяльності кожному господарюючому суб'єкту необхідна інформація про економічних партнерів, зацікавлених у налагодженні стабільних господарських взаємовідносин. Таку інформацію одержують з фінансової звітності, яка згідно національного законодавства, повинна оприлюднюватися та перебувати у вільному доступі. Фінансова звітність відображає фінансовий стан, дозволяє оцінювати результати діяльності та здатність генерувати грошові потоки, планувати напрями підвищення ефективності сприяти розробці та прийняттю необхідних управлінських рішень.

В економічній літературі поняття «звітність» як економічна категорія трактується у двох розрізах. З одного боку, вона є економічною інформацією про фінансове становище, виробничу і фінансово-господарську діяльність підприємства. З іншого боку, звітність як елемент бухгалтерського обліку - це метод узагальнення і подання інформації про наслідки діяльності підприємства. Слід зазначити, що звітність інформує не тільки про систему економічних показників, але і про сукупність засобів і прийомів, які підприємство використовує для управління з метою більш ефективної діяльності підприємства [1, с.228].

Фінансова звітність є способом як стимулювання так і обмеження фінансової політики менеджменту. З її використанням реалізують моніторинг, контроль, аналіз й оцінку досягнутих результатів та адекватні коригувальні дії [2, с.560].

Визначальне значення фінансова звітність також має для зовнішніх користувачів. На її основі дійсні і потенційні інвестори приймають рішення

щодо вкладання коштів в активи і цінні папери підприємства, кредитори – щодо фінансування його господарської діяльності, надання позик.

На всенациональному рівні фінансова звітність є інформаційною базою формування ознак макроекономічної ефективності, статистичних спостережень, управління піднесенням галузей і регіонів. Певна річ, вона використовується й фіскальними органами.

У ринковій економіці фінансова звітність слугує засобом регулювання ринку цінних паперів, переливу капіталів із менш привабливих сфер діяльності у більш привабливі, що сприяє економічному оздоровленню через розподіл фінансових ресурсів. Її можна вважати одним із інститутів суспільства, який забезпечує функціонування економіки країни[3, с.265].

Отже, фінансова звітність посідає важливе місце в управлінні підприємством тому що вона утримує ключову інформацію про стан виробничо-фінансової діяльності на підґрунті якої приймають управлінські рішення як внутрішні, так і зовнішні користувачі інформації.

На основі показників фінансової звітності можна охарактеризувати майновий стан, наслідки діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання, передбачати прийдешні грошові потоки та з'ясувати вектори його розвитку, приймати дійові управлінські рішення. Отже, фінансову звітність можна вважати фактичним засобом комунікації, з допомогою якого її користувачі можуть формувати стратегію і тактику управління підприємством.

Список використаних джерел:

1. Акімова Н. С. Методичні підходи до трансформації фінансової звітності відповідно до вимог [Текст] / Акімова Н. С., Асває Азадєн // Проблеми економіки.-2018.- № 4 (38)
2. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: [підручник] / Н.М. Ткаченко. – [3-є вид., допов. і перероб.]. – К. : Алерта, 2008. – 926 с.
3. Івахів Ю. Сутність і роль фінансової звітності у системі інформаційного забезпечення суб'єктів ринку [Текст] / Ю. Івахів// Економічний аналіз. – 2010. - № 5.– С. 264-267

С.Ю. Горбань, студентка
Науковий керівник:
О.І. Мазіна, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МСБОДС 17 ТА НП(С)БОДС 121 «ОСНОВНІ ЗАСОБИ»

В Україні відбувається реформування бухгалтерського обліку в державному секторі, яке полягає у максимальному наближенні до вимог міжнародних стандартів, найважливіша яких полягає у переході із складання звітності за касовим методом ~~на~~ до методу нарахування,—що покращить якість і порівнюваність фінансової інформації, наведеної у звітності суб'єктів господарювання державного сектору в усьому світі. Тому доцільно проаналізувати відповідність національних стандартів бухгалтерського обліку міжнародним у в державному секторі.

Значний вклад в модернізацію бухгалтерського обліку в державному секторі та його гармонізацію з міжнародними стандартами здійснили такі вітчизняні вчені як: Дорошенко О.О., Єфименко Т.І., Калюга Є.В., Ловінська Л.Г., Свірко С.В., Чумакова І.Ю.

У сучасному світі все більше зростає роль основних засобів (ОЗ), тому що вони визначають напрямки розвитку будь-якої установи, а процес їх відтворення та оновлення залежить від правильного обліку та прийняття управлінських рішень. Використання основних засобів, їх оновлення та забезпеченість організації сучасними та конкурентноспроможними засобами праці є важливим фактором успішного розвитку. Методика формування інформації про основні засоби закладена в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку державного сектору (НП(С)БОДС) 121 «Основні засоби» [1], що базується на Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку державного сектору (МСБОДС)17 «Основні засоби» [2].

Не зважаючи на те, що Національні стандарти затверджувалися як адаптовані до Міжнародних, все ж таки помічаємо в них розбіжності.

Варто зазначити, що національний і міжнародний стандарти досить різні за обсягом, в міжнародному набагато більше надано інформації, якої не можна знайти в національному стандарті. Щодо визнання активом ОЗ та трактування поняття «основні засоби», вони майже ідентичні. Аналіз показує, що основною відмінною рисою є те, що в стандартах наведені різні класи об'єктів обліку в державному секторі. Особливістю міжнародного стандарту є те, що об'єктами вважаються такі активи, як: активи інфраструктури, операційні будівлі, дороги, мережі ліній електропередачі, кораблі, літаки, спеціалізоване військове обладнання, транспортні засоби, установки для буріння нафтових свердловин. Такі групи основних засобів відсутні в НП(С)БОДС 121 «Основні засоби».

Відмінним є і те, що у міжнародному стандарті надана інформація про активи спадщини, адже такої інформації немає у жодному нормативно-правовому акті. Стосовно активів спадщини цей стандарт не вимагає, але дозволяє визнання активів спадщини, оцінку та їх облік здійснювати як основних засобів. У разі визнання активів спадщини суб'єктові господарювання слід дотримуватися вимог до розкриття інформації, наведених у цьому стандарті. Прикладами активів спадщини можуть бути історичні будівлі і пам'ятники, місця археологічних розкопок, заповідні зони і природні заповідники, твори мистецтва [2].

Ще одна відмінність стандартів стосується методики оцінки основних засобів: якщо в МСБОДС 17 «Основні засоби» пріоритетною вважається оцінка за справедливою вартістю, в НП(С)БОДС 121 пріоритетом є оцінка за первісною вартістю. Про існуючі проблемні питання неузгодженості НП(С)БОДС 121 та МСБОДС вказують і Калюга Є.В. та Свірко С.В., зокрема ними відмічено: пріоритет економічного змісту операцій над їх юридичною формою, поняття майбутніх економічних вигод і потенціалу корисності, відмінності у вимогах до ведення обліку та підготовки звітності пов'язаних із різною класифікацією активів і зобов'язань, доходів і витрат, а також

відсутністю вимог і практики застосування деяких методів обліку, прийнятих у МСБОДС [3, 4].

Склад витрат, що включається до первісної вартості згідно МСБОДС та НП(С)БОДС 121 практично ідентичні. Однак, міжнародним стандартом ще додатково обумовлено, що адміністративні та інші загальні накладні витрати не є компонентом собівартості основних засобів, якщо їх не можна безпосередньо пов'язати з придбанням активу чи з приведенням його в робочий стан.

Проведені порівняння НП(С)БОДС 121, МСБОДС 17 вказують на існування суттєвих розбіжностей в класифікації, методиці обліку, оцінки та процесу визнання основних засобів. Важливим також є підхід до об'єктів спадщини, методика оцінки яких не розглядається в національних нормативах. На підставі наведеного, вважаємо за необхідне ввести єдині правила щодо питань обліку основних засобів у державному секторі, що не відрізняються від визначених у міжнародному стандарті.

Список використаних джерел:

1. Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1017-10>
2. Міжнародний Стандарт бухгалтерського обліку для державного сектору 17 «Основні засоби». URL: <http://195.78.68.18/minfin/document/81063/17a>.
3. Калюга Є.В. Нормативно-правове регулювання обліку в державному секторі // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2013. №181(3). С. 105-111.
4. Свірко С.В. Облікові аспекти управління витратами бюджетних установ: міжнародні та вітчизняні підходи // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економіка». 2013. №1(61). С. 208-216.

Т.В. Гордієнко, студентка
Науковий керівник:
В.О. Осмятченко, д.е.н, професор
(*Університет ДФС України*)

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Система бухгалтерського обліку функціонує з метою надання користувачам (суб'єктам запиту) необхідної інформації для прийняття управлінських рішень. При дослідженні значення бухгалтерського обліку в управлінні підприємством вимагає розуміння процесу прийняття управлінських рішень та ідентифікації користувачів облікової інформації, їх інформаційних запитів. Також, в рамках практичної реалізації значення бухгалтерського обліку в процесі прийняття управлінських рішень, необхідними заходами виступають дії облікових працівників щодо чіткої ідентифікації інформаційних запитів управлінського персоналу.

Розв'язання проблеми усунення іррелевантності облікової інформації, зосереджено в дослідженнях і публікаціях таких науковців, як Ф.Ф. Бутинець, М.Ф. Ван Бреда, К. Друрі, С.А. Кузнецова, М.Л. Пятов, Я.В. Соколов, В.В. Сопко, Дж. Фостер, Е.С. Хендриксен, Ч.Т. Хорнгрен та ін.

Прийняття управлінського рішення – це постійна та відповідальна робота для управлінців всіх ланок системи управління суб'єкта господарювання. Управлінське рішення – це вибір однієї з можливих альтернатив впливу на керовану систему, тобто це модель, в якій із певного числа варіантів вибирається кращий [1, с. 8].

Одним із показників функціонування системи управління є здатність управлінського персоналу приймати обґрунтовані управлінські рішення. Успішність результатів від реалізації управлінських рішень багато в чому залежить від поетапних дій управлінського персоналу в процесі їх прийняття. Незважаючи на вид управлінського рішення управлінці всіх ланок повинні

дотримуватися комплексу дій спрямованих на чітке визначення цілей рішення, вивчення досліджуваного питання (проблеми) та підходів до його вирішення, ефективну реалізацію управлінського рішення [3].

Саак А.Е. зазначає, що в класичному розумінні розробка і прийняття управлінського рішення передбачає наступні етапи [2, с. 55]: 1) формулювання завдань та цілей; 2) вивчення проблеми; 3) вибір і обґрунтування критеріїв ефективності та можливих наслідків від прийнятих управлінських рішень; 4) розробка можливих варіантів вирішення управлінських завдань; 5) вибір та кінцеве формування управлінського рішення; 6) прийняття рішення; 7) доведення управлінського рішення до виконавців; 8) контроль за виконанням управлінського рішення.

Інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень – це базовий елемент на всіх етапах процесу прийняття управлінських рішень, що виражається в ідентифікації та наданні різноманітних кількісних та якісних показників інформації про внутрішнє та зовнішнє середовище функціонування підприємства відповідно до потреб суб'єкта управління. В основі інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень стоїть облікова інформація. Під обліковою інформацією слід розуміти дані про господарські операції та об'єкти, що отримуються на всіх стадіях облікового процесу в ході їх ідентифікації та обробки [3].

Для управлінського персоналу облікова інформація з первинних документів є цінною в цілях здійснення контролю. Проте, дана інформація характеризує одиничні об'єкти і не відображає всієї сукупності однотипних господарських операцій. Систематизація облікової інформації в розрізі об'єктів чи процесів відбувається за допомогою бухгалтерських рахунків та бухгалтерських проведення.

В цілях управління дана інформація є корисною виходячи з можливості отримання даних про зміни функціонування певного об'єкта активів, пасивів, доходів, витрат та фінансових результатів. Слід відмітити, що інформація з рахунків бухгалтерського обліку перебуває в загальному масиві даних системи

бухгалтерського обліку, тобто вона не ідентифікована відносно інформаційних запитів управлінського персоналу [3].

Для управління найбільш релевантною є інформація з облікових реєстрів. Облікова інформація в реєстрах систематизується та узагальнюється пооб'єктно та за функціональними ознаками. Саме дані облікових реєстрів можуть стати основою у побудові різноманітних форм управлінської бухгалтерської звітності, зміст показників яких відповідає інформаційним запитам управлінського персоналу.

Для складання звітів для керівництва бухгалтер може включати в них тільки релевантну інформацію. Релевантна інформація – це інформація, яка необхідна для вирішення управлінського завдання. Відповідно, нерелевантна (іррелевантна) інформація – непотрібна, стороння або ж похідна інформація [3].

Система бухгалтерського обліку є головним джерелом постачання інформаційних ресурсів для системи управління. Облікова інформація є різнобічною за метою створення, взаємозв'язками, послідовністю формування, рівнем відкритості, місцем виникнення тощо. При визначенні виду облікової інформації, надання їй певних характерних рис обліковим працівникам слід ретельно вивчати зміст інформаційних запитів користувачів облікових даних. Таким чином, облікові дані для системи управління повинні ідентифікуватися в якості інформаційного ресурсу на всіх рівнях облікового процесу, що забезпечить підвищення релевантності облікової інформації та максимальне задоволення інформаційних запитів користувачів.

Список використаних джерел:

1. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник / І.Б. Гевко. – К.: Кондор, 2009. – 187 с. – С. 8
2. Саак А.Э. Теория управления: Учебное пособие / А.Э. Саак, В.Н. Тюшняков. – Таганрог: Изд-во ТРТУ. – 2003. – 128 с. – С. 55
3. Кузь В. І. Бухгалтерський облік як інформаційна складова процесу прийняття управлінських рішень – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rbetu_2014_3_17

Л.М. Гулянич, Д.К. Дорошенко, студенти
Науковий керівник: О.І. Мазіна к.е.н, доцент
(Університет ДФС України)

АУДИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ

В останні роки в Україні продовжуються тенденції переходу від обов'язкового та ініціативного аудиту в бік консультативної діяльності та інших аудиторських послуг (супутніх послуг, узгоджених процедур та інших послуг). Така зміна в структурі діяльності неминуче викликає питання, пов'язанні з визначенням принципів надання таких послуг, організаційними та методичними аспектами їх виконання у взаємозв'язку з якістю. Причому, якість надання інших послуг професійної аудиторської діяльності (відмінних від аудиту), на наше переконання, впливає на ефективність діяльності аудиторської фірми, конкурентні можливості у пропонуванні ширшого спектру аудиторських послуг [1].

Недосконалість роботи існуючих контрольно-ревізійних служб аграрних та інших підприємств, що виконують функцію контролю, вимогам ринкових перетворень потребує удосконалення контрольної функції внутрішнього аудиту таких підприємств. Керівники великих підприємств розуміють, що управлінське значення внутрішнього аудиту впливає на підвищення ефективності управління бізнесом. Тому, дедалі більше зростає потреба у внутрішньому аудиті у власників та керівників великого бізнесу.

Основним завданням аудиту є виявлення на основі наданих підприємством фінансових і податкових звітів даних аналітичного та синтетичного обліку, первинних документів, відповідності їм чинним законам України та нормативам, обґрунтованості проведення таких операцій, правильності визначення фінансових результатів [2]. Варто зазначити, що в аудиторській діяльності сам аудитор несе надзвичайно велику відповідальність, адже саме він повинен контролювати правильність відображення операції на

рахунках. Аудитор повинен мати достатній рівень професійного скептицизму через відсутність впевненості в тому, що вся інформація щодо таких розрахунків відображена на рахунках бухгалтерського обліку та адекватно розкрита у звітності. На початковій стадії аудиту потрібно ознайомитися із бізнесом клієнта, провести експрес-аналіз, виробити загальну стратегію аудиторської перевірки та встановити масштаби роботи, яку слід виконати. Наступним кроком аудиту є складання плану та програми аудиторської перевірки.

Дослідна стадія аудиту внутрішньогосподарських розрахунків передбачає застосування у логічній послідовності: перевірку системи внутрішнього контролю; виявлення переліку відокремлених структурних підрозділів підприємства; ідентифікацію та класифікацію внутрішньогосподарських розрахунків, їх дослідження за формою і по суті; дослідження адекватності розкриття інформації про внутрішньогосподарські розрахунки у первинній та зведеній фінансовій звітності. На цій стадії потрібно з'ясувати, чи існували значні суми нерозкритих внутрішньогосподарських розрахункових взаємовідносин внаслідок обману чи шахрайства, що могло б призвести до приховування істотних операцій, особливо таких, що були здійснені за підробленими документами та таких, що не відбулися насправді. Тобто аудитору необхідно оцінити ризики того, що інформація про предмет перевірки може бути суттєво викривлена [3].

Для того, щоб стати аудитором потрібно пройти сертифікацію, до якої будуть допущені кандидати, які відповідають певному ряду вимог: мати диплом про вищу економічну або ж юридичну освіту; практичний досвід не менше ніж три роки на посадах бухгалтера, юриста, фінансиста, економіста, асистента аудитора; володіти знаннями в сфері аудиту, бухгалтерського обліку, фінансиста, оподаткування, господарського права та економіки в цілому. Одним з головних критеріїв є складання іспиту письмовій формі, який включає в себе два рівні, які були затверджені АПУ [4].

Як правило, аудитор працює на аудиторських фірмі, яка надає послуги аудиторської діяльності та інші послуги. У 2014 році було проведено опитуванні, щодо визначення основних проблем ринку та необхідні кроки для покращення ситуації. Опитування визначило, що основними перешкодами для розвитку вітчизняного ринку аудиторських послуг є: недосконалість законодавства, недостатнє розуміння значення аудиту у вітчизняному бізнес-середовищі, незадовільна якість роботи самих аудиторів, слаборозвинений фінансовий ринок України.

Водночас першочерговими кроками для поліпшення ситуації на ринку аудиторських послуг мають бути: дерегуляція галузі, прийняття нового законодавства та просвітницька робота серед підприємців про значення аудиту

Враховуючи все вище сказане, ми можемо дати визначення терміну аудиторська діяльність. Отже, аудиторська діяльність це підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок та надання інших аудиторських послуг.

Першочерговими кроками для поліпшення ситуації на ринку аудиторських послуг мають бути: дерегуляція аудиторської діяльності в Україні, прийняття нового законодавства та здійснення активної просвітницької роботи серед підприємців про важливість і значення аудиту.

Список використаних джерел:

1. Немченко В.В. Аудит. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту / В.В. Немченко, О. Ю. Редько . - підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.
2. Яремко І.Й. Методика аудиту внутрішніх розрахунків / І. Й. Яремко, Н. О. Литвиненко, // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. 2011. – Вип. 35. – С. 425-430.
3. Положення про сертифікацію аудиторів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/sertifikatsiya>
4. Кирьянова Н. Украинский аудит: европейские стремления [Электронный ресурс] / Н. Кирьянова. URL: <http://finance.obozrevatel.com/analytics-andforecasts/89173-ukrainskij-audit-evropejskie-stremleniya.htm4>.

А.М. Дойонко, студентка
Науковий керівник:
Л.І. Жидєєва, к.е.н., доцент
(*Університет ДФС України*)

РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПРИ ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

У сучасних умовах розвитку економіки, без вчасної, якісно сформованої, достовірної інформації ефективне управління підприємством є неможливим незалежно від його розмірів, форми власності, специфіки діяльності. Тому ґрунтуючись на даних фінансового обліку фінансова звітність відображає і дає змогу оцінювати результати діяльності, прогнозувати напрямки підвищення ефективності і сприяє виробленню й прийняттю управлінських рішень.

Дослідженням даного питання займалися вітчизняні та зарубіжні вчені, серед яких: М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Дж. Блейк, Н. Малюга, та інші. Однак, залишився ряд відкритих питань щодо використання фінансової звітності в системі управління підприємством, які потребують вивчення.

Фінансова звітність відображає достовірну і повну інформацію про процеси (операції, події), які можуть впливати на прийняття управлінських рішень. Крім того, завдяки показникам цієї звітності можна дати обґрунтовану оцінку минулим, поточним і майбутнім господарським подіям.

Основною метою складання фінансової звітності є надання користувачам, для прийняття рішень, повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів і зміни у власному капіталі підприємства, яка необхідна для прийняття рішень щодо [3, с. 101]: участі в капіталі підприємства; придбання, продажу та володіння цінними паперами; об'єктивної оцінки якості управління; визначення суми дивідендів; регулювання діяльності підприємства та інше.

Тому дуже важливо правильно та своєчасно відображати облікові операції підприємства, зокрема безпомилково вести обліково-аналітичну

роботу з відображення доходів і витрат, у визначені терміни складати та подавати звітність зацікавленим користувачам.

Система інформаційного забезпечення для обґрунтування та прийняття управлінських рішень являє собою безперервний та цілеспрямований підбір необхідних інформаційних показників, що використовуються для здійснення оцінки, аналізу, планування, а також підготовки відповідних управлінських рішень за всіма напрямками фінансово-господарської діяльності підприємства. Виходячи з цього пропонується система інформаційного забезпечення для обґрунтування і прийняття рішень (рис. 1) .

Рис. 1. Місце бухгалтерської фінансової звітності в системі інформаційного забезпечення обґрунтування і прийняття рішень

Розуміння ролі і місця бухгалтерської фінансової звітності в даній системі сприяє ефективній її реалізації, а також визначенню структури і змісту звітних форм. Центральне місце в системі інформаційного забезпечення належить бухгалтерській фінансовій звітності, показники якої характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства і використовуються зацікавленими користувачами в процесах аналізу, планування та розробки фінансової стратегії і тактики по основним напрямкам господарської діяльності [2, с. 91].

Тобто, бухгалтерська фінансова звітність, ґрунтуючись на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає ланкою зв'язку між підприємством і зовнішнім середовищем.

Фінансова звітність як важливий компонент системи інформаційного забезпечення процесу управління і прийняття рішень користувачами гармонійно поєднується з основними класичними функціями менеджменту: планування, контроль, фінансова, організація, мотивація [1, с. 28].

У процесі планування дані фінансової звітності використовуються для обґрунтування цілей і напрямів роботи, формування базових і моделювання планових показників фінансово-господарської діяльності підприємства. На стадії організації роботи вона впливає на процес збору первинних даних про факти господарського життя, методи й процедури їх обробки у системі обліку. Відбувається деталізація завдань, окреслення інформаційних вимог на виробничому рівні і щодо функцій працівників облікової служби.

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що основним призначенням фінансової звітності є надання внутрішнім і зовнішнім користувачам правдивої, достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, про фінансові результати та ефективність господарювання за звітний період. Саме тому, значення фінансової звітності неможливо переоцінити, адже це певний підсумок проведеної роботи, результатом якої є або прибуток, або ж невідповідність очікуванням – збиток.

Список використаних джерел:

1. Голуб Н. О., Сизоненко О. В. Місце фінансової звітності в управлінні підприємством / Н. О. Голуб, О. В. Сизоненко // Економічні науки. – 2016. – №2. – С.26-32.
2. Бudyко О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень / О. В. Бudyко // Ефективна економіка. – 2015. – №1. – С. 89-94.
3. Букало Н. А. Роль фінансової звітності в управлінні підприємством / Н. А. Букало // Фінанси і суспільство. – 2017. – №11. – С. 99-105.

М.В. Дунаєва, ст. викладач
(ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені
В.Гетьмана»)

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Враховуючи постійні зміни, що відбуваються в економіці та реформування системи бухгалтерського обліку у відповідності до міжнародних стандартів фінансової звітності надає господарюючим суб'єктам більше самостійності в організації та виборі способів і методів ведення бухгалтерського обліку. Від того, яка буде прийнята облікова політика, залежить система бухгалтерського обліку, а від системи бухгалтерського обліку та якості звітності залежить обґрунтованість прийнятих управлінських рішень користувачами облікової інформації.

Як зазначається в Законі України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” облікова політика являє собою сукупністю принципів, процедур та методів, що використовуються для складання фінансової звітності на підприємстві. Поняття «облікова політика підприємства» передбачає, як у МСФЗ, так і в українському законодавстві те, що підприємство до початку звітного періоду повинно обрати найефективніші методи, методики та способи оцінки організації обліку, які будуть використовуватися ним для складання фінансової звітності й ведення поточного обліку. В більш широкому розумінні, облікова політика – це закріплені у нормативних актах дозволені та допустимі законодавством організаційні, методологічні підходи, правила та методики, присвячені функціонуванню та організації інформаційного простору суб'єктів господарювання. У вузькому ж розумінні, облікова політика – це своєрідні правила ведення та організації бухгалтерського обліку підприємства та формування фінансової звітності, закріплені внутрішнім регламентом підприємства.

Економічні умови, що склалися на сучасному етапі розвитку ринкових відносин, вимагають від підприємства дотримання певних правил звітування,

формування та подання фінансової звітності до відповідних регулюючих органів та певних норм при веденні обліку підприємства, в загальному розумінні. Для того, щоб з хаосу створити чітку та змістовну систему бухгалтерського обліку власник (керівник) і бухгалтер повинні мати ґрунтовні знання про підприємство, на якому організовується бухгалтерський облік.

Основне призначення облікової політики – це документально підтвердити засоби ведення бухгалтерського обліку, які застосовує підприємство, при цьому облікова політика має допомагати підприємству в отриманні достовірної інформації про свій фінансовий стан, та результати діяльності, що в свою чергу є необхідним для всіх користувачів бухгалтерської звітності в процесі прийняття відповідних рішень.

Причинами появи облікової політики в ринкових умовах також є: альтернативні варіанти щодо організації і ведення бухгалтерського обліку передбачені законодавчими документами; розширення видів діяльності та організаційно-правових форм суб'єктів господарювання; зміна ролі бухгалтера в господарському житті підприємства від простого реєстратора господарських операцій до активного його учасника.

В економічній літературі виділяють декілька видів облікової політики: облікова політика для цілей фінансового обліку; облікова політика для цілей оподаткування та облікова політика для цілей управлінського обліку.

Розглянувши різні підходи до трактування сутності поняття “облікова політика” дозволяє виокремити чотири основні, в межах яких облікова політика розглядається як: сукупність способів ведення бухгалтерського обліку і звітності; вибір методологічних прийомів, принципів, правил, процедур, які застосовуються при організації і веденні бухгалтерського обліку і звітності;

внутрішній основоположний документ для організації бухгалтерського обліку;

формування уніфікованих підходів й правил організації і ведення бухгалтерського обліку та формування бухгалтерської (фінансової) звітності суб'єктами господарювання в межах окремої держави, тобто на макрорівні і мікрорівні. Можна сказати, що основне призначення облікової політики – це документально підтвердити засоби ведення бухгалтерського обліку, які

застосовує підприємство, при цьому облікова політика має допомагати підприємству в отриманні достовірної інформації про свій фінансовий стан, та результати діяльності, що в свою чергу є необхідним для всіх користувачів бухгалтерської звітності в процесі прийняття відповідних рішень.

В процесі формування облікової політики можна виокремити кілька етапів: виявлення проблем використання об'єктів бухгалтерського обліку, по відношенню до яких повинна бути розроблена облікова; ідентифікація, аналіз та оцінка факторів, що впливають на вибір принципів, процедур та методів бухгалтерського обліку, а також фінансову звітність; виявлення можливих принципів, методів та методик бухгалтерського обліку; вибір принципів, методів та методик бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які відповідають умовам діяльності суб'єкта господарювання та відповідають вимогам користувачів бухгалтерської інформації; проектування облікової політики, що була обрана відповідно до формальних вимог.

Доцільно зазначити й загальні вимоги, що висуваються до облікової політики суб'єкта господарювання: облікова політика повинна бути однаковою для всіх суб'єктів господарювання в межах одного підприємства чи холдингу, це передбачає обов'язкове застосування виділених методів та методик усіма структурними підрозділами, незалежно від виду здійсненої діяльності та їх місцезнаходження; однакові принципи, методи та методки бухгалтерського обліку повинні застосовуватися до усіх бізнес-процесів підприємства; метод відображення облікових операцій, оцінка активів та зобов'язань на протязі року, а також від одного звітного періоду до іншого, як правило, залишається незмінним.

Від уміло сформованої облікової політики багато в чому залежить не тільки ефективність управління бухгалтерським обліком, але й фінансово-господарська діяльність підприємства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу. Тому формування облікової політики на підприємстві – дуже трудомісткий і відповідальний процес.

Г.П. Журавель, к.е.н., професор
(Тернопільський національний
економічний університет)

ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ФУНКЦІЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Питання розвитку функцій бухгалтерського обліку є доволі дискусійними тому розглядаються багатьма вченими-бухгалтерами, однак єдиної думки щодо необхідності й ефективності їх розвитку і практичного використання не сформовано. Існує неузгодженість у поглядах учених стосовно номенклатури, теоретичного обґрунтування та практичної реалізації функцій бухгалтерського обліку [1, с.71].

Бухгалтерський облік, як важлива практична наука, не сформував на сьогоднішній день прикладних ідей свого подальшого розвитку. Різноманітність бухгалтерських теорій, що не мають єдиної науково-практичної основи, приводять до ідентифікації бухгалтерського обліку як сервісної функції управління. Звуження ролі бухгалтерського обліку не відповідає переліку завдань, які ставляться перед бухгалтерами і виконання яких вони забезпечують.

Враховуючи роль, значення і завдання бухгалтерського обліку, в науковій літературі розкриваються функції які він забезпечує: контрольна, інформаційна, аналітична, оціночна, регулювальна, мотивувальна, прогностична, правового захисту, соціальна. Обширний функціональний зміст бухгалтерського обліку вказує на його широке економічне, правове і соціальне значення. Але привернення уваги до широких теоретичних досліджень функціональної ролі обліку у суспільному житті відвертає увагу від практичного їх використання. У зв'язку з цим в економіці відбуваються хаотичні, некеровані в багатьох випадках, негативні процеси. Це стосується виникнення тіньової економіки, «зарплати в конвертах», офшорних схем, необґрунтованого ціноутворення, «ручного оподаткування», корупції і як результат-обмежені можливості інвестування, зниження величини ВВП і доходів населення. Теоретичні

узагальнення мають дати відповідь на питання про те, які зміни у суспільстві сьогодні об'єктивно вимагають перегляду цілей та завдань, що ставляться перед сучасною системою бухгалтерського обліку

Метою нашого дослідження є визначення актуальних цілей і завдань, які в сучасних умовах ставляться перед бухгалтерським обліком для забезпечення ефективного управління господарською діяльністю суб'єктів підприємництва.

Інтеграція економіки України у європейський і світовий простір передбачає імплементацію окремих положень європейського у вітчизняне законодавство. Це стосується також змісту облікової політики, звітності і Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Однак зарубіжна законодавча і виконавча системи формувались у ринкових демократичних умовах багато століть і це вплинуло на довірливі етичні відносини між підприємцями і державою, самими підприємцями, найманими робітниками і власниками підприємств. Національні продуктивні сили і виробничі відносини формувались у планово-адміністративній системі господарювання і управління і це вплинуло на менталітет, спосіб мислення і поведінку членів суспільства.

Важливими документами, які започаткували перехід національної системи бухгалтерського обліку до ринкових умов розвитку економіки є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», введений у дію з 01. 01. 2000 року, План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, який практично використовується з 01. 01. 2000 року, а також Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Закладення демократичних принципів у зміст цих документів привів до небажаних результатів. Зокрема у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» значно спрощується роль головного бухгалтера і бухгалтерії у забезпеченні контролю за використанням всіх видів ресурсів і формуванням інформаційної системи, включаючи складання звітності. Бухгалтер повністю підзвітний і залежний від власника (керівника). Будь яке його заперечення грозить звільненням. Вказаним законом передбачено кілька

варіантів ведення бухгалтерського обліку. Також можливе самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства [2, с.378].

В окремих випадках роль бухгалтерського обліку зводиться до технічної фіксації і узагальнення фактів господарської діяльності. При цьому йому присуша інформаційна і аналітична функції. В нашому розумінні бухгалтерія забезпечує внутрішніх і зовнішніх користувачів різного роду інформацією у той же час працівники бухгалтерії проводять її аналіз складають тематичні звіти, аргументують висновки і пропонують керівництву варіанти прийняття ефективних рішень. Служба яка володіє великим об'ємом достовірної інформації про господарську діяльність підприємства повинна бути в центрі інформаційно–аналітичного забезпечення керівництва для прийняття управлінських рішень.

При бухгалтерії доцільно створювати структури, які б займалися не тільки веденням бухгалтерського обліку і складанням звітності а й аналізом, внутрішнім аудитом, контролінгом. Професор Пушкар М.С. переконаний, що в розробці системи контролю та регулюванні показників діяльності бухгалтерський облік та контролінг відіграють головну роль [3, с. 146-147].

Вирішення проблем розвитку і реалізації функцій бухгалтерського обліку в умовах інтеграційних змін полягають у створенні фундаментальної основи формування ефективної інформаційної системи, що зможе забезпечити конкурентоздатність суб'єктів господарювання на українському і на міжнародному ринку.

Список використаних джерел:

1. Жук В.М. Розвиток функцій бухгалтерського обліку / В.М. Жук. // Економіка АПК. - 2016, № 6. – С. 71-76.
2. Журавель Г.П. Бухгалтерський облік: особливості в галузях економіки: / Г.П. Журавель, Я.Д. Крупка, М.С. Палюх і інші // Навчальний посібник.- Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 449 с.
3. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджменту): / М.С. Пушкар // Монографія.- Тернопіль, Карт-бланш, 2006.-334 с.

С.В. Калабухова, к.е.н., професор,
(ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені
Вадима Гетьмана»)

ДИНАМІЧНИЙ ПІДХІД ДО РОЗПОДІЛУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ CVP-АНАЛІЗУ

Поділ операційних витрат підприємства на сукупні змінні та сукупні постійні є найважливішою умовою застосування методики CVP-аналізу (*Cost – Volume – Profit analysis*) для ефективного управління операційним прибутком. Адже, чим більшою є частка *постійних* операційних витрат у їх сукупній величині, тим більше необхідно реалізувати продукції, щоб забезпечити беззбитковість діяльності. Отже, постійні операційні витрати є фактично витратами на підтримання операційної діяльності в стані готовності.

В економічній літературі модель операційних витрат описується лінійним рівнянням простої регресії [1, с.886] (формула 1).

$$\tilde{y}_x = a + b x \quad (1)$$

де \tilde{y}_x - сукупні операційні витрати, a – сукупні постійні витрати операційної діяльності, b – середні змінні операційні витрати на одиницю продукції, x – фізичний масштаб діяльності.

Способи диференціації операційних витрат (Y) на сукупні змінні (bX) та сукупні постійні (a), що описуються у фаховій літературі, узагальнені на рис.1 [1, с.889-893].

Для динамічного підходу в економіці основною передумовою аналізу є визнання безперервності змін кількісних і якісних характеристик процесів, взаємозв'язків і показників у часі. Для потреб CVP-аналізу пропонується використати підхід до розподілу операційних витрат на змінні та постійні, базуючись на різній їх динаміці у звітному (1) та попередньому (0) періодах при відповідній зміні фізичного обсягу діяльності.

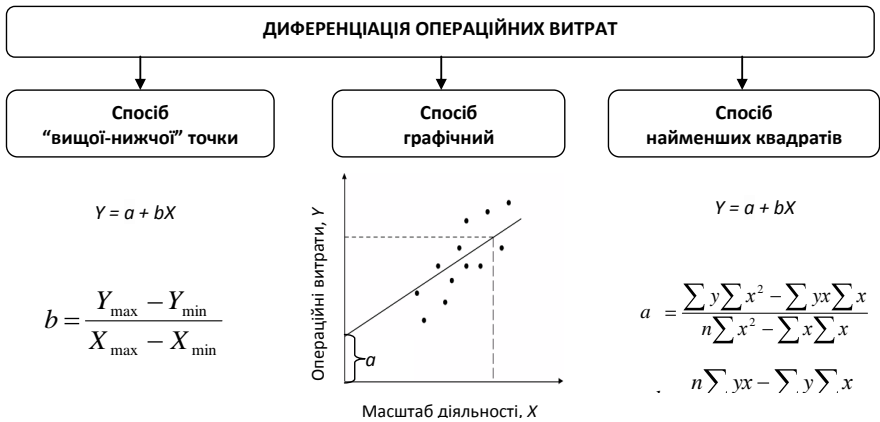

Рис.1. Способи диференціації операційних витрат підприємства на сукупні змінні та сукупні постійні витрати. *Узагальнено автором за [2]*

Такий підхід об’єднує у собі ідеї всіх трьох способів та передбачає, що підприємство діє в межах діапазону нормальної виробничої потужності. За такого підходу середні змінні операційні витрати на одиницю продукції у звітному періоді становитимуть (формула 2):

$$b = \frac{Y_{(1)} - Y_{(0)}}{X_{(1)} - X_{(0)}} \quad (2)$$

За наявності інформації про середні змінні операційні витрати на одиницю продукції уможливується розрахунок сукупних змінних операційних витрат та сукупних постійних операційних витрат через підстановку значень у формулу 1. Динамічний підхід також рекомендується застосовувати до диференціації собівартості реалізованої продукції на сукупні змінні виробничі витрати та сукупні постійні загальновиробничі витрати.

Процедуру розподілу операційних витрат основної діяльності підприємства на змінні та постійні за динамічним підходом запропоновано у табл.1.

**Диференціація операційних витрат основної діяльності підприємства
за звітний період для застосування у методиці CVР-аналізу**

Показники	За попередній період, (0)	За звітний період, (1)	Відхилення, Δ	
			тис.грн	%
1. Масштаб діяльності (кількісний обсяг реалізації), тон (X)	36886	24766	-12120	-32,86
2. Операційні витрати основної діяльності, тис.грн (Y), у тому числі:	279705	241624	-38081	-13,61
2.1. Собівартість реалізованої продукції ($Cost\ of\ Sales - CS$)	256178	215823	-40355	-15,75
2.2. Адміністративні витрати ($Administrative\ expenses - AE$)	20597	22385	+1788	+8,7
2.3. Витрати на збут ($Selling\ expenses - SE$)	2930	3416	+486	+16,6
Аналітичні операції:				
Вибір моделі формування операційних витрат основної діяльності:		$Y = a + bX$		
Розрахунок середніх змінних витрат на 1 тону продукції: $b = \frac{Y_{(1)} - Y_{(0)}}{X_{(1)} - X_{(0)}}$		$b = \frac{241624 - 279705}{24766 - 36886} = \frac{-38081}{-12120} = 3,142$ тис.грн		
Розрахунок сукупних змінних операційних витрат основної діяльності: bX		$bX = 3,142 \times 24766 = 77815$ тис.грн.		
Розрахунок сукупних постійних операційних витрат основної діяльності: $a = Y - bX$		$a = 241624 - 77815 = 163809$ тис.грн.		
Висновки: у звітному періоді модель формування операційних витрат основної діяльності підприємства характеризувалась таким лінійним рівнянням $Y = 163809 + 3,142 X$				

Джерело: розроблено автором

Запропонована методика поділу змінних і постійних операційних витрат за динамічним підходом дає приблизні результати, але для загальних аналітичних оцінок в напрямку визначення суми постійних операційних витрат у звітному періоді з метою забезпечення прийняття рішень щодо беззбитковості діяльності та максимізації операційного прибутку у осяжному майбутньому вона є доречною.

Список використаних джерел:

1. Друри К. Управленческий и производственный учет: учебник / К. Друри; пер. с англ. – М.: Юнити-дана, 2002. – 1071 с.

С.В. Лабунська, д.е.н., професор
М.В. Собакар, аспірант
*(Харківський національний
економічний університет імені
Семена Кузнеця)*

РОЛЬ ПІДСИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Економічний потенціал підприємства є визначальним фактором його можливості довгострокового функціонування та досягнення запланованих результатів. Тому з метою забезпечення стратегічного розвитку підприємств, управлінському персоналу перш за все необхідно зосереджувати увагу на знаходженні шляхів зростання економічного потенціалу для подальшого розвитку підприємства на основі використання наявних ресурсів.

В науковій спільноті відсутній єдиний підхід до трактування економічного потенціалу. Найбільш вдалим на думку авторів є визначення, що надано О. Ф. Балацьким [1], проте використання у наукових дослідженнях цієї дефініції потребує подальшого уточнення. Слід зазначити, що економічний потенціал більшою мірою визначається не тільки наявністю ресурсів на підприємстві (статична складова), а й здатністю до ефективного використання останніх (динамічна складова). Таким чином, економічний потенціал підприємства є досить складною категорією, та являє собою сукупність фінансових, матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів.

Задля визначення потенціалу як достатнього для розвитку підприємства кожна зазначена складова має характеризуватися інноваційністю, що обумовлює можливість їх ефективного залучення у процес діяльності. Це напряму залежить від наявності в структурі капіталу інноваційно-інтелектуального ресурсу, який відіграє все більшу роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств. Тому нематеріальні ресурси, як складова частина потенціалу підприємства, що не має матеріально-речової форми, є потужним джерелом зростання вартості підприємства. Особливо

важливими у цьому сенсі є ідентифікація та оцінка нематеріальних ресурсів в системі менеджменту підприємства. При цьому досить суттєвою проблемою є неможливість її ґрунтування на підходах, що передбачені системою фінансового обліку. З огляду на це, на думку авторів, інформаційні ресурси слід виділяти в окремий вид ресурсів, який передбачає формування окремих підходів в системі обліку підприємства. Інноваційність сучасної економіки обумовлює зростання ролі інформації в забезпеченні високих результатів діяльності, адже досягнення інноваційності залежить від наявності та використання підприємством унікального інформаційного ресурсу [2].

Для прийняття управлінських рішень необхідно володіти інформацією про наявність та використання нематеріальних ресурсів, яка надається насамперед системою обліку. Однак, з огляду на регламентацію фінансового обліку, оцінка нематеріальних ресурсів відбувається тільки в частині ідентифікованих нематеріальних активів. В той самий час лівова частина інтелектуально-інформаційного ресурсу позиціонується як видатки діяльності підприємства, які мають користь тільки в періоді їх понесення, не враховуючи економічні вигоди майбутнього. Зовсім не відображаються в обліку компетенція співробітників, імідж та ділова репутація підприємства, володіння певною інформацією, яка здатна забезпечити конкурентні переваги суб'єкту, тощо. Все це призводить до неможливості точної оцінки цієї складової економічного потенціалу як об'єкту управлінського впливу. Крім того, в системі менеджменту у складі нематеріальних активів визнається значно ширший спектр понесених витрат, ніж в системі обліку. Наприклад, П(С)БО 8 зобов'язує відносити на видатки звітного періоду витрати, що пов'язані з інтелектуальною та інформаційною складовими нематеріальних ресурсів (витрати на дослідження, підвищення ділової репутації та інші) [3], що напругу формують внутрішньогенерований гудвіл підприємства та мають бути враховані для оцінки економічного потенціалу в системі менеджменту [2].

Зазначимо, що згідно з П(С)БО 8 активами визнаються ресурси підприємства за умови їх достовірної грошової оцінки, саме це є досить

невизначеним та проблемним аспектом поєднання підходів ідентифікації та визнання «нематеріальних активів» в системі фінансового обліку та «нематеріальних ресурсів» в системі менеджменту. Ефективне управління ресурсами можливе за умови наявності хоча б приблизної грошової оцінки, що дозволяє визначити їх вплив на основні фінансові показники діяльності. Задоволення такої потреби можливе завдяки управлінському обліку як підсистемі систем менеджменту і фінансового обліку. Щодо оцінки нематеріальних ресурсів (зокрема інформаційних) управлінським обліком може бути застосований підхід, оснований не лише на принципі історичної собівартості та даних первинних документів, а також на прогнозних даних та використанні показника внутрішньогенерованого гудвілу [2].

Шляхом вирішення окресленої проблеми є застосування управлінського обліку, що дозволяє прийняти розширений підхід до розуміння нематеріальних активів для удосконалення оцінки економічного потенціалу підприємства. Так як складання фінансової звітності має відповідати критеріям П(С)БО, то з огляду на існуючі обмеження доцільним є створення окремої форми звітності щодо оцінки економічного потенціалу підприємства. Основним її призначенням має бути повне відображення наявних нематеріальних ресурсів та понесених витрат для їх створення, застосування різних підходів до оцінки та можливість проведення аналітичних дій на основі зібраної інформації.

Список використаних джерел:

1. Балацкий О.Ф. Экономический потенциал административных и производственных систем: моногр. / О.Ф. Балацкий. — Сумы: Университетская книга, 2006. — 972 с.
2. Лабунська С.В. Підходи до ідентифікації та оцінки витрат та активів в ході інноваційної діяльності підприємств / С. В. Лабунська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – № 22. – С. 22-30.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №8 «Нематеріальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

С.Ф. Легенчук, д.е.н., професор,
І.В. Жиглей, д.е.н., професор,
*(Житомирський державний
технологічний університет)*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК СОЦІАЛЬНА НАУКА: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Глобалізація світової економічної системи і ринків капіталу, широке використання інформаційно-мережевих технологій, виникнення соціально-екологічних екстерналій і превалювання ролі інтелектуального капіталу у формуванні вартості компаній стали основними причинами необхідності трансформації системи бухгалтерського обліку в XXI-му столітті. Однак, у зв'язку з появою корпоративних скандалів 2000-х років (“Enron”, “World Com”, “Parmalat”, “Lehman Brothers” тощо) до бухгалтерського обліку стали висуватися обґрунтовані претензії щодо можливості його адаптації до нових умов функціонування підприємств, які здійснюють свою діяльність на глобалізованих ринках в динамічному конкурентному середовищі.

В результаті, деякі вчені піддають сумніву науковий статус бухгалтерського обліку, розглядаючи його як суто прикладну діяльність, пророкують поступове витіснення і заміну бухгалтерського обліку інформаційними системами зі штучним інтелектом, підтверджуючи його наукову неповноцінність недовірою і громадською стурбованістю щодо рівня достовірності корпоративної фінансової звітності. Наприклад, відомий американський вчений-фізик і футуролог М. Каку зазначає, що в XXI-му ст. поступово відімууть непотрібні посередницькі професії, до яких він також відносить і бухгалтерів [1]. У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність обґрунтування значущості наявності наукового статусу у бухгалтерського обліку для його подальшого розвитку, а також його обґрунтування на прикладі соціальних наук, що дозволить інкорпорувати існуючі дослідження в соціальну проблематику і суспільний контекст.

Розглядаючи бухгалтерський облік як одну з соціальних наук, слід обов'язково враховувати, що соціальна наука – це наука, яка вивчає різні аспекти функціонування суспільства. Соціальні науки розглядають суспільство і різні

соціальні феномени, що відбуваються в ньому, як частину об'єктивно існуючого світу. Виходячи з вищенаведеного розуміння соціальних наук, можна висунути таку гіпотезу: бухгалтерський облік є соціальним явищем, який враховує етичні сторони людського буття і вивчає відносини, що виникають в суспільстві.

Можна виділити два основні аспекти, щодо яких бухгалтерський облік розглядається як соціальна наука. Перший аспект пов'язаний з діяльністю бухгалтера з виявлення, вимірювання, реєстрації, систематизації, обробки та подання інформації, як члена суспільства. Така взаємодія впливає на вибір альтернативних методів обліку при формуванні професійної думки бухгалтера. Невирішеною проблемою в контексті цього аспекту є визначення мотивів і психологічних чинників, які вплинули на здійснення бухгалтерського вибору з представлених в нормативних документах альтернатив, а також пошук інструментів, які дозволяють мінімізувати опортуністичну поведінку суб'єкта здійснення такого вибору. Другий аспект пов'язаний з користувачами бухгалтерської інформації, зокрема, з тим впливом, який здійснює оприлюднення бухгалтерської інформації на користувачів як членів суспільства. Основною невирішеною проблемою в світлі цього аспекту є визначення існуючих і прогнозування альтернативних наслідків здійснення бухгалтерського вибору для соціальних структур, соціальних груп і окремих членів суспільства.

Розуміння бухгалтерського обліку як соціальної науки передбачає його трактування не тільки як сукупності принципів, методів, законів і гіпотез функціонування системи, а також і необхідність його розгляду як науки, що вивчає відносини, що виникають серед соціальних груп і членів суспільства з використання і впливу на них інформації, яка генерується в системі бухгалтерського обліку. Згідно даного підходу бухгалтерський облік, з одного боку, є продуктом соціального середовища, а з іншого боку – сам впливає на його формування. Тобто, бухгалтерський облік слід розглядати не просто як інструмент відображення господарської реальності підприємства, а як інструмент формування соціальних процесів і відносин, що виникають в результаті функціонування обліку як окремого соціально-економічного інституту.

В Україні такий напрям розвитку бухгалтерського обліку знаходиться в зародковому стані, що обумовлено наступними причинами: 1) відсутністю

апперцепції користувачів результатів таких досліджень, причиною чого є недостатній рівень розвитку вітчизняного ринку капіталу (зокрема, фондового ринку); 2) відсутністю традицій таких досліджень серед представників вітчизняного бухгалтерського наукового співтовариства. Існування такої ситуації не означає, що дослідження в цьому напрямі не є актуальними або взагалі не потрібні в Україні, а навпаки, може стати прикладом випадку, коли дослідження в сфері теорії бухгалтерського обліку можуть випередити існуючу облікову практику, створюючи передумови для підвищення репутації бухгалтерського обліку як соціальної та інституційної практики. Зокрема, оскільки в умовах існування гібридної війни бухгалтерський облік використовується як інструмент реалізації політичних цілей, актуальною є проблема аналізу взаємозв'язку між бухгалтерською інформацією та рішеннями, прийнятими суб'єктами політичної влади. Наприклад, за допомогою реалізації інформаційної функції бухгалтерський облік дозволяє політичним елітам обґрунтувати причини необхідності початку або продовження військового конфлікту, а за допомогою контрольної - впливати на суб'єкти здійснення військових конфліктів, таким чином, одночасно впливаючи на порядок розгортання військових дій.

Визнання бухгалтерського обліку соціальною наукою означає, що для його подальшого розвитку можна і потрібно проводити інтерпретативні, критичні і поведінкові дослідження. У центрі їх уваги повинна знаходитися не тільки процедура перетворення даних в бухгалтерську інформацію і порядок її подання різними групами користувачів, а також діяльність суб'єктів, що відповідають за розробку системи регулювання бухгалтерського обліку (закони, стандарти, інструкції), суб'єктів ведення та організації бухгалтерського обліку на підприємстві (менеджмент, бухгалтери), які здійснюють бухгалтерські професійні судження (бухгалтерський вибір), і суб'єктів, які приймають рішення на основі бухгалтерської інформації.

Список використаних джерел:

1. Kayne, A.; Baer J. 2017. Explore the future with Michio Kaku. Available on the Internet: <<https://www.juliusbaer.com/insights/the-power-of-disruption/explore-the-future-with-michio-kaku/>>.

М.Р. Лучко, д.е.н., професор
(Тернопільський національний
економічний університет)

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД: БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК НАУКА ТА ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

В економічній літературі в методичному та організаційному напрямку знайшли своє місце та детально є описаними функції бухгалтерського обліку. Важливим для наукових досліджень є виділення бухгалтерського обліку як науки та галузі практичної людської діяльності. Зазначене вимагає дослідження його в функцій та розширення завдань в бізнес середовищі. Нові стратегічні функціональні завдання, що реалізуються крізь призму функцій бухгалтерського обліку за допомогою автоматизації облікових процесів, значно підвищують конкурентну роль облікового працівника в загальному циклі управління, контролі та регулюванні руху фінансових, грошових та товарних потоків як у середині підприємства так і за його межами.

Ми дотримуємось думки про те, що бухгалтерський облік є економічною наукою і практичною діяльністю людини(професією). Таким чином беззаперечним є той факт, що існує методологія бухгалтерського обліку як наукової діяльності та його методологія як практичної діяльності(професії бухгалтера).

Природа функціонального підходу полягає у формулюванні функцій, котрими має володіти наука для вирішення тих чи інших вимог.

На нашу думку, при розгляді питань теорії бухгалтерського обліку на початок слід звернутись до її функцій та приділити цим дослідженням достатньої уваги. Їх зміст полягає в тому, щоб пояснити, яким чином пов'язані між собою явища і події, котрі досліджуються та вивчаються бухгалтерським обліком й звісно, відображаються за допомогою нього.

Виходячи з наведеного, до функцій теорії бухгалтерського обліку слід віднести такі: узагальнюючу, комунікативну, прогнозування та практичну. При чому кожна із функцій виконує лише притаманне їй завдання. Так, функція

узагальнення це формування аксіом та теоретичних концептуальних положень до облікової політики та її практики. Комунікативна функція це свого роду “мова” бухгалтерського обліку. Її сутність полягає у створенні концепцій, визначенні термінів та понять, що застосовуватимуться в подальшому. Зміст функції прогнозування зводиться до вивчення змін в оточенні бухгалтерського обліку та їх прогнозування у майбутньому для вироблення загальних стратегій діяльності. Практична функція теорії обліку полягатиме у тому, що наведені завдання в попередніх функціях повинні узгоджуватись між собою, гармонізувати та не конфліктувати, а отже складати цілісну систему знань для досягнення загальних цілей діяльності. А у вузькому розумінні - для досягнення цілей управління сьогодні чи на перспективу, а отже у тісному взаємозв'язку.

Отже, завдячуючи елементам теорії формується його законодавче, нормативне та суб'єктне регулювання бухгалтерського обліку. На практиці у відповідності до установлених засад складаються для користувачів усі види звітності. В подальшому маємо лише абстракції з тієї причини, що користувачі бухгалтерського обліку не справляють повного та дієвого впливу на його теорію. А це не кращий результат для її існування, дослідження та розвитку.

Розглядаючи поставлену проблему, визначимо функції бухгалтерського обліку як науки: опис (розроблення прийомів та методів опису та фіксації наявності та руху капіталу, кругообігу засобів та джерел їх формування у процесі пізнання), пояснення (розробка прийомів та методів витлумачення господарських фактів системою знань та науковими методами), передбачення (прогнозування та передбачення розвитку науки як динамічної системи знань), розуміння (вироблення судження та умовиводів про закономірності розвитку на теоретичному та прикладному рівнях).

ЗОВНІШНЯ ЗВІТНІСТЬ У СВІТЛІ ПРИНЦИПІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Поняття зовнішньої звітності на сучасному етапі асоціюється з фінансовою звітністю, яка, згідно вимог міжнародних стандартів та національного законодавства повинна бути оприлюднена та знаходитися у вільному доступі для зацікавлених користувачів. При цьому, Концептуальною основою фінансової звітності у редакції 2018 року встановлюється важлива вимога до інформації, яка повинна надаватися у фінансовій звітності, що оприлюднюється. Вона повинна дозволити користувачам оцінити діяльність керівництва підприємства стосовно відповідального управління економічними ресурсами. Крім того, інформація фінансової звітності повинна бути корисною для прогнозування відносно того, наскільки раціонально і ефективно управлінський персонал буде використовувати економічні ресурси у майбутньому [1].

Згідно національного законодавчо-нормативного забезпечення поняття фінансової звітності, яка підлягає оприлюдненню, залишається незмінним і трактується як: «звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства» [2, 3]. Для забезпечення сучасних вимог стосовно інформації управлінського характеру змінами, внесеними в законодавство у 2017 році регламентовано Звіт про управління, який повинен надати інформацію користувачам про діяльність управлінського персоналу з ввіреними йому ресурсами. Звіт про управління - це документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності [2].

Не зважаючи на законодавчу вимогу оприлюднення Звіту про управління разом з фінансовою звітністю, на даному етапі національна практика і розробники національних регламентів не сформуvalи чітких вимог до його наповнення.

Одним з дієвих напрямів вирішення цього питання є подання інформації у Звіті про управління за вимогами Глобальних принципів управлінського обліку. Згідно даного регламента зовнішня звітність - це комплексне і всеохоплююче представлення фінансових і нефінансових показників організації, її бізнес-моделі, ризиків і стратегії, що в сукупності формують основу для ефективної оцінки майбутніх результатів діяльності [4].

Глобальні принципи, а їх виділено чотири і всі вони спрямовуються на створення (зростання) вартості підприємства (комунікація, релевантність, аналіз, довіра), застосовуються для перевірки кожної з чотирнадцяти сфер діяльності. Згідно даного документа однією з чотирнадцяти сфер діяльності, є «Зовнішня звітність». Отже принцип «Комунікація породжує інформацію, що має вплив» розглядає зовнішню звітність як можливість для взаємодії з широким колом зацікавлених сторін, щоб пояснити стратегію, бізнес-модель і показники ефективності організації. При цьому, інформація, що входить до складу зовнішніх звітів, включає в себе відомості про стратегічні цілі і їх досягнення, враховує потреби інших зацікавлених сторін, таких як співробітники, клієнти, постачальники, ділові партнери, місцеві спільноти, законодавчі і регулюючі органи, політики. Така інформація повинна бути суттєвою і надаватися в чіткій, лаконічній, добре структурованій і прозорій формі, у встановлені чи очікувані терміни і призначені для своєчасної передачі фактичної, точної, перевіреної, очікуваної і актуальної інформації всім зацікавленим особам. При цьому, за необхідності, використовуються всі канали комунікації: друковані ЗМІ, Інтернет, соціальні мережі і мобільні пристрої.

Релевантність інформації досягається її актуальністю, достовірністю, своєчасністю, зрозумілістю, як за показниками фінансової звітності, так і даними про керівництво, бізнес-модель, тендерну діяльність і інші важливі показники.

Принцип «аналіз впливу на вартість» розглядає звітність як інструмент, що відкриває можливості для створення вартості. Роботою цього інструменту керує комплексне мислення і прагнення задовольнити чи перевершити очікування зацікавлених сторін. При цьому, зовнішня звітність повинна

відповідати законодавству, стандартам і нормам бухгалтерського обліку, що встановлені організацією, а також розкривати вплив діяльності організації на економіку, суспільство та довкілля.

Розумне керування що вибудовує довіру полягає в інформуванні про методики складання і подання звітності у відповідності до нормативних вимог, розкриття інструментів внутрішнього і зовнішнього контролю повноти і точності інформації, що надається у звітності.

Отже, інформаційний зміст та форми подання фінансової звітності у фокусі сучасних вимог не дають користувачам можливості оцінити якість управління ресурсами та перспективи розвитку бізнесу, що є вкрай важливою інформацією за вимогами міжнародних регламентів. Натомість, застосування підходів Глобальних принципів управлінського обліку дозволяє формувати зовнішню звітність, яка надасть комплексне і всеохоплююче представлення фінансових і нефінансових показників організації, її бізнес-моделі, ризиків і стратегії, що в сукупності формують основу для ефективної оцінки майбутніх результатів діяльності.

Список використаних джерел:

1. Conceptual Framework for Financial Reporting. URL: <https://www.ifrs.org/-/media/project/conceptual-framework/fact-sheet-project-summary-and-feedback-statement/conceptual-framework-project-summary.pdf>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 р. № 996. URL: Verkhovna Rada of Ukraine [UA]/ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ МФУ від 07.02.2013 № 73. URL: Verkhovna Rada of Ukraine [UA]/ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
4. Глобальні принципи управлінського обліку. Ефективний управлінський облік: оптимізація рішень та створення успішних організацій. URL: <https://www.cgma.org/content/dam/cgma/resources/reports/downloadabledocuments/ukrainian-full-gmaps-document.pdf>

Н.В. Малинич, Д.Л. Пастух, студентки
Науковий керівник:
В.О. Осмятченко, д.е.н., професор,
(Університет ДФС України)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

На сьогоднішній день в Україні активно розвивається бізнес, а особливо багато створюється малих підприємств, тому держава в свою чергу намагається впорядкувати нормативно-законодавчу базу для малого підприємництва. Також відбуваються вагомі зміни в організації обліку, формуванні і складі фінансової звітності та системі оподаткування малого бізнесу. Такі зміни спричинені переходом на міжнародні стандарти фінансової звітності.

Головним інструментом, яким керується будь-яке підприємство перед складанням та поданням фінансової звітності є облікова політика. Саме тому, так важливо дослідити особливості облікової політики малих підприємств.

Дослідженням головних аспектів формування облікової політики підприємства займалися такі вчені, а саме: Ф. Бутинець, С. Голов, В. Пархоменко, М. Пушкар, В. Рудницький, В. Сопко, Л. Шатковська, Б. Усач та інші.

Облікова політика - це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, тобто це певні і конкретні методики, форми і техніки ведення бухгалтерського обліку, виходячи з діючих нормативних актів і особливостей діяльності підприємства [1].

Встановлення облікової політики є обов'язковим на кожному підприємстві, бо вона допомагає ідентично відобразити діяльність підприємства, сформуванню якісної, повної, необхідної, об'єктивної та достовірної інформації про результати фінансово-господарської роботи з метою ефективного управління.

На підприємствах малого бізнесу ведення та організація обліку має відповідати певним вимогам обліку, а саме забезпечувати інформаційну, контрольну та аналітичну функції на підприємствах. Облікова політика на малих підприємствах має бути затверджена певним та спеціальним наказом про облікову політику.

Зауважимо, що організація облікової політики на малих підприємствах є досить цікавою, адже чисельність працівників є обмежена для виконання різних управлінських функцій, які здійснюють ведення бухгалтерського, фінансового та податкового обліку. В більшості випадках, управлінські та фінансові функції на таких підприємствах виконують його керівники. Тому керівник має володіти досить великим обсягом знань, а також необхідні знання, навички щодо управління персоналом та ведення обліку.

Суб'єкти малого підприємництва при формуванні облікової політики повинні враховувати такі фактори: 1) розмір підприємства та кількість працюючих; 2) вид діяльності; 3) вибір плану рахунків; 4) вибір системи оподаткування; 5) обрані форми первинних документів та документообіг; 6) вибір форми бухгалтерського обліку [2, с. 133].

В наказі про облікову політику підприємства малого бізнесу вказують такі питання: 1) вибір спрощеної форми ведення бухгалтерського обліку; 2) встановлення правил документообігу та технології обробки облікової інформації; 3) використання спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку; 4) встановлення системи та форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій; 5) встановлення порядку проведення інвентаризації активів і зобов'язань з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства [3].

Суб'єкти малого бізнесу можуть самостійно обирати, чи вести бухгалтерський облік за загальним правилом з використанням загального Плану рахунків, чи у спрощеному вигляді із застосуванням спрощеного Плану рахунків і складанням фінансової звітності відповідно до П(С)БО 25.

Необхідним фактором, який досить непогано впливає на облікову політику підприємства малого бізнесу є застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.

Малі підприємства, які обрали спрощену систему визнають доходи і витрати відповідно до Податкового кодексу України, а суми, які не визнаються ПКУ витратами або доходами відносяться на фінансовий результат після оподаткування. Тобто, це підприємства, які не є платниками податку на додану вартість, а ставка податку на прибуток становить для таких підприємств 0%.

Отже, особливістю облікової політики підприємств малого бізнесу є те, що вони обирають переважно спрощену форму обліку та звітності, про що обов'язково вказують у наказі про облікову політику таких підприємств, використовують спрощений План рахунків бухгалтерського обліку, а також використовують 8 клас рахунків лише для управлінського обліку. При формуванні облікової політики передбачається майнова відокремленість і безперервність діяльності підприємства, послідовність застосування облікової політики, а також тимчасова визначеність фактів господарської діяльності. Облікова політика повинна відповідати вимогам повноти, обачності, послідовності, безперервності, періодичності та іншим вимогам, передбаченим ЗУ "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".

Список використаних джерел:

1. Джулій Л.В. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bookdn.com/book_258.html
2. Бойченко Н. В. Особенности формирования и изменения учетной политики предприятия [Текст]/ Н. В. Бойченко, Т. А. Наумова// Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – Вип. 129. – С. 131–135
3. Т. Гоголь. Особливості облікової політики на підприємствах малого бізнесу. Науково-практичний журнал. Бухгалтерський облік та аудит. 2012 р.

Ю.С. Нежид, аспірантка
*(Харківський національний аграрний
університет ім. В.В. Докучаєва)*

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Основою безперервного функціонування та розвитку підприємств є ефективна система управління. Дана система представляє собою певний механізм, який поєднує процеси обліку, аналізу та контролю з метою створення ефективного обліково-аналітичного забезпечення. Значення достовірної обліково-аналітичної інформації відіграє важливу роль при реалізації організаційно-економічного механізму регулювання зайнятості.

Питанням удосконалення обліково-аналітичного забезпечення системи управління приділяли увагу науковці: Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, М.Ф. Огійчук, В.О. Осмятченко, В.М. Пархоменко, В.В. Сопко та багато інших.

До однієї з найважливіших і складних ділянок облікового процесу будь-якого суб'єкта господарювання належить облік заробітної плати, оскільки потребує точних і оперативних даних, щодо чисельності працівників, рівня заробітної плати, витрат робочого часу.

Колектив авторів під керівництвом професора М.Ф. Огійчука зазначає, що облік праці та її оплати повинен бути організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці, зміцненню трудової дисципліни, підвищенню якості виробництва продукції, виконання робіт і послуг [1].

Відповідно до національних стандартів методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності визначається П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [2]. Розрахунки з працівниками за міжнародними стандартами регулюються МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам» [3].

Порівняльна характеристика П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам» (за різними редакціями) наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика П(С)БО 26 «Виплати працівникам» та МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам» (за різними редакціями)

Характеристика	П(С)БО 26 «Виплати працівникам» [2]	МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам» (редакція 1998 р.)	МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам» (редакція 2012 р.) [3]
Сфера застосування	застосовуються роботодавцями - підприємствами, організаціями, іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за МСФЗ)	застосовується працедавцем для обліку винагород працівникам, окрім звітності по пенсійним планам	застосовуються працедавцем при обліку всіх виплат працівникам, за винятком тих, до яких застосовується МСФЗ 2 "Платіж на основі акцій"
Мета	визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності	встановлення правил обліку і розкриття інформації про винагороди працівникам	визначення бухгалтерського обліку та розкриття інформації про виплати працівникам
Кількість підпунктів	34	158	161
Визначення виплат працівникам	не визначено	це всі форми винагород і виплат, що їх надає компанія робітникам в обмін на послуги надані працівниками	це всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками

Визначені стандарти дещо ідентичні між собою. Проте український варіант характеризується аналітичністю, ясністю викладу, інформація подана у стислому вигляді, що дозволяє скоротити час на ознайомлення зі стандартом, але в подальшому це може стати причиною неоднозначності обліку та виникнення помилок.

Міжнародна й вітчизняна практика обліку зобов'язань за виплатами працівникам у системі рахунків має майже ідентичне обґрунтування (табл. 2).

Таблиця 2

Виплати працівникам за П(С)БО 26 та МСБО (IAS) 19

П(С)БО 26 «Виплати працівникам»		МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам»	
66 «Розрахунки за виплатами працівника»		L.03 «Інші короткострокові зобов'язання»	
661	Розрахунки за заробітною платою	L.03.01	Нарахована заробітна плата, відповідні податки та премії
662	Розрахунки з депонентами		
663	Розрахунки за іншими виплатами		

Джерело: складено за [4].

Забезпечення подальшої гармонізації обліково-аналітичного забезпечення відповідно до міжнародних норм дозволить удосконалити механізм регулювання зайнятості. Подальшим напрямом удосконалення обліку праці та її оплати має стати дотримання основних принципів бухгалтерського обліку, що дозволить уникнути явища «заробітної плати в конверті», знизити частку детінізації доходів населення в системі управління зайнятістю в аграрному секторі економіки.

Список використаних джерел:

1. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник / під заг. ред. проф. М.Ф. Огійчука. 7-ме вид., перероб. і допов. Київ: Алерта, 2016. 1040 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам», затв. наказом МФУ від 28.10.2003 № 601. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 (МСБО 19) «Виплати працівникам»: виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_011
4. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. Київ: НУХТ, 2012. 335 с.

М.Ф. Огійчук, к.е.н., професор
*(Харківський національний аграрний
університет ім. В.В. Докучаєва)*

СУТЬ ГЛОБАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ ФІНАНСОВОГО ТА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Привілейований інститут управлінських бухгалтерів (СІМА) та Американський інститут CPA (AICPA) – дві з найбільших світових організацій бухгалтерів – видали нові Глобальні принципи управлінського обліку, які дозволять удосконалити процес прийняття рішень у світі, де організації намагаються впоратися з переважанням даними, розпорошеною робочою силою та швидким перебігом змін [1].

Перша спроба сформулювати принципи обліку була здійснена в США в 1936 р., коли американська асоціація бухгалтерів розробила перші стандарти обліку. З того часу у США і за прикладом інших країн (особливо англійських) проводиться систематична робота по створенню бухгалтерських стандартів. Всі вони зосереджені на розробці окремих принципів, що складають початок і основу бухгалтерського обліку, але дуже важливо відмітити, що практично кожний сучасний автор констатує свою систему принципів. За словами Р. Антоні бухгалтерський облік базується на дев'яти фундаментальних принципах, серед яких принципи двохсторонності, грошового вимірювання, автономності підприємства, безперервності, собівартості консерватизму, матеріальності, реалізації, відповідності [2].

Заслуговує уваги дослідження з цієї проблеми Я.В. Соколова [3]. Він аргументує чотирнадцять взаємопов'язаних принципів: цілісності, самостійності, реєстрації, безперервності, ідентифікації, відповідності, квантифікованості, відносності, контролю облікових даних, несуперечності, ясності, інтерпретації, комунікації. В якості головного принципу автор надає перевагу принципу цілісності. Все ж на нашу думку, цілісність системи

бухгалтерського обліку визначається і забезпечується сукупністю цілого ряду багатьох інших принципів в їх взаємодії і взаємообумовленості. Окремо виділяється принцип реєстрації. Вважаємо, що принцип реєстрації – це технічний засіб і не може претендувати на глобальний принцип. Первинна реєстрація факторів передбачає дію логічного закону, сформульованого великим німецьким філософом Г.В. Лейбніцом (1646–1716): «Жодне явище не може виявитись істинним або дійсним, жодне твердження – справедливим без достатньої підстави, чому справа йде саме так, а не інакше» [4].

Для бухгалтерського обліку це означає, що жоден факт не може бути дійсним, якщо він не відображений в первинних документах, і тільки первинний документ є достатньою підставою, щоб дати відповідь на питання «чому справа виглядає так, а не інакше». Тут повинно діяти класичне правило відомого німецького автора В. Швайнера: нема документу, нема бухгалтерського запису. Продовження принципу ідентифікації вважається принцип відповідності двох потоків інформації: приросту витрат цінностей, так як доходи даного звітного періоду повинні бути гармонізовані до витрат, дякуючи яким ці доходи були отримані. Автором цього принципу є знаменитий вчений Е. Шмаленбах (1873-1955). Він виходив з того, що актив – це витрати (окрім грошових коштів), який повинен стати доходом в майбутньому.

Щоб позбавитися сумнівів відносно даних обліку, завоювати до них довіру, виникає потреба в застосуванні принципу контролю облікових даних, згідно якому вся інформація, що надходить від підзвітних осіб, повинна бути підтверджена інвентаризацією, або даними із інших незалежних джерел. За допомогою контролю облік повинен змусити кожного працюючого на підприємстві бути чесним всупереч його волі.

В ст. 4 Закону України від 05.10.17 р. №2164-VIII Про внесення змін до Закону України «про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», щодо вдосконалення деяких положень наголошується, що бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтується на таких принципах: подвійного висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування, превалювання

сутності над формою, єдиного грошового вимірника та інші принципи, визначені міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [5].

Особливу увагу необхідно зосередити на дію принципу обачності. Найбільш загальне визначення цього принципу дав знаменитий американський аудитор Р. Монтгомері (1872-1953). Все ж дотримання принципу обачності не дозволяє, наприклад, створювати приховані резерви і надмірні запаси, свідомо занижувати активи або доходи. Але для того, щоб цей принцип «працював» необхідно вирішити низку питань з оцінки запасів та інших оборотних активів на дату балансу. Шляхи вирішення цих питань передбачені вище наведеними Глобальними принципами управлінського обліку.

Підсумовуючи вище викладене, відмітимо, що принцип бухгалтерського обліку є основою бухгалтерського обліку та його базисом та мають більш широку сферу дії, відповідають загально-науковим принципам та логіці організації фінансового та управлінського обліку. Перспективним напрямком дослідження з цієї тематики вважається вивчення впливу окремих принципів на облікову політику підприємства у взаємодії з такими загально-науковими принципами, як: системність, комплексність і обґрунтованість, ефективність, планомірність і динамізм, поєднання особистих інтересів з державними, регіональними та зацікавленими особами.

Список використаних джерел:

1. Global Management Accounting Principles frame work. AICPA/CIMA, 2014. 54 p.
2. Антони Р. Основы бухгалтерского учета / Ред. Т. Крылова. Москва: Пресса, 1992. 318 с.
3. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней. Москва: Аудит, ЮНИТИ, 1996. 638 с.
4. Лейбниц Г.В. Избранные философские сочинения. Москва, 1908. 347 с.
5. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19> (дата звернення 15.02.2019)

В.В. Орлов, к.е.н., директор
(ДП «Дослідне господарство «Елітне»
Інституту рослинництва імені В.Я.
Юр'єва Національної академії
аграрних наук України» Харківського
району Харківської області)
І.В. Сколотій, к.е.н., доцент
(Харківський національний аграрний
університет ім. В.В. Докучаєва)

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ

Нематеріальні активи є однією із найменш досліджених категорій бухгалтерського обліку, що пов'язано із специфічними властивостями економічної природи та особливостями вартісної оцінки їх.

Нематеріальні активи є важливим об'єктом бухгалтерського обліку за своїми характеристиками, своїм складом, за рівнем впливу на результати господарської діяльності та фінансовий стан підприємства.

Формування інформації у бухгалтерському обліку про нематеріальні активи та розкриття даних про них у фінансовій звітності визначені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [1], розробленим на підставі Міжнародного стандарту фінансової звітності 38 «Нематеріальні активи» [2]. Згідно з цим положенням нематеріальні активи – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством із метою використання більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях, чи надання в оренду іншим особам [1].

До основних критеріїв визнання нематеріальних активів належать: немонетарність; відсутність фізичної субстанції; можливість ідентифікації; підконтрольність.

Облікове відображення нематеріальних активів дозволяє зробити управління ними більш ефективним, оскільки забезпечує надходження

інформації щодо їх наявності та руху на підприємстві і є запорукою його фінансового успіху.

Ведення бухгалтерського обліку нематеріальних активів щодо кожного їх об'єкту здійснюється на рахунку 12 «Нематеріальні активи» за групами відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції по його застосуванню [3, 4]. За кожною обліковою групою нематеріальних активів закріплено однойменний субрахунок синтетичного рахунка 12 «Нематеріальні активи».

Введення в господарський оборот об'єктів інтелектуальної власності, їх інвентаризація, виведення (списання) з господарського обороту та ведення аналітичного обліку оформлюється типовими формами первинного обліку, затвердженими наказом Міністерства фінансів України від 22.11.2004р. № 732, зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 14.12.2004р. за № 1580/10179 [5] такими, як Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (типова форма № НА-1); Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (типова форма № НА-3).

Для нарахування амортизації нематеріальних активів та відображення її в обліку застосовують Відомість обліку нематеріальних активів і нарахування амортизації (форма № ВНА-1).

Аналітичний облік нематеріальних активів ведеться за кожним об'єктом окремо в Інвентарній картці об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (типова форма № НА-2) та в Інвентарному описі об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (типова форма № НА-4).

Для синтетичного обліку нематеріальних активів передбачено рахунок 12 «Нематеріальні активи», незавершених капітальних інвестицій в нематеріальні активи – субрахунок 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів». Узагальнення інформації про наявність та рух нематеріальних активів і нараховану суму зносу здійснюють у Журналі-ордері № 4А с.-г. та Відомості аналітичного обліку нематеріальних активів (ф. № 4.3 с.-г.).

Проведення інвентаризації нематеріальних активів та оформлення її результатів здійснюється в порядку, встановленому Положенням про інвентаризацію активів і зобов'язань [6]. При цьому складається інвентаризаційною комісією Інвентаризаційний опис (типова форма № НА-4), до якого заносяться об'єкти нематеріальних активів, виявлені під час інвентаризації.

Таким чином, нематеріальні активи в процесі облікового відображення потрібно розглядати всебічно, з урахуванням усіх можливих варіантів їх формування та використання. Правильне управління нематеріальними активами суттєво впливає на фінансовий стан підприємства. Ефективного механізму управління нематеріальними активами підприємства можна досягти, в першу чергу, за допомогою оптимізації та удосконалення обліково-аналітичного їх забезпечення, від якого залежить формування обліково-економічної інформації, необхідної для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750> – 99.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи». URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_050.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.
4. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Порядок застосування типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1580> – 04.
6. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. № 879 і зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.10.2014р. за № 1365/26142. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.

А.А. Пилипенко, д.е.н., професор
*(Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця)*

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПАРАДИГМИ ОБЛІКУ

Система бухгалтерського обліку виступає основним джерелом формування інформації для прийняття управлінських рішень. З одного боку дана теза зараз є майже аксіомою, приймається науковцями та практиками, а отже й не викликає відторгнення. З іншого боку з'являються нові фактори, що впливають як на процес прийняття управлінських рішень (прикладом може бути поява нових концепцій управління) так і на параметри організації облікового процесу (факторами впливу тут є, зокрема, поширення інформаційних технологій та збільшення обсягів бухгалтерського аутсорсингу). Значна тривалість подібних впливів в решті решт спричиняє перегляд парадигми обліку та її складових.

Прикладом подібної зміни парадигми є еволюція концепції стратегічного обліку від майже повної її несприйняття до появи наголосу до обов'язкової наявності превентивних характеристик у обліково-аналітичній інформації про діяльність підприємства. Саме у відповідності з даною тенденцією в рамках розробленої Інститутом управлінських бухгалтерів (ІМА) типової структури компетенцій управлінських бухгалтерів [3] у якості ключових областей знань в епоху цифрових технологій виокремлено стратегічний рівень для планування, управління витратами та організації даних. При цьому слушним є наголос з боку Привелійованого інституту управлінських бухгалтерів (СІМА) [5, с. 4] щодо необхідності організації роботи бухгалтерії на засадах партнерства та фокусування на прогнозах й перспективах розвитку підприємства, що дозволить збільшити значення облікової інформації в прийнятті управлінських рішень.

Особливості реалізації такого принципу партнерства описано ще в одному дослідженні СІМА [4], присвяченому співвіднесенні стратегічного процесу з інструментами обліку. Роблячи наголос на певних недоліках традиційної

організації облікового процесу в [4] облік зводиться до певних дій з інформацією та даними для реалізації на їх підставі стратегічного процесу, забезпечення появи конкурентних переваг та подолання значних проблем в діяльності.

Таке дослідження слід розглядати як підґрунтя для взаємопроникнення обліку та інших наукових дисциплін. Разом з тим до нього потрібно додати певний методологічний базис та інструментарій досягнення й реалізації означеного взаємопроникнення. На думку автора такий методологічний базис має формуватися на основі варіанту системного підходу, задекларованого в стандартах системної інженерії. Опис таких стандартів та відповідних до них варіанту опису складних систем представлено у відповідному зводі знань (Systems Engineering Body of Knowledge, SEBoK) [1]. Особливістю даних стандартів є те, що вони орієнтуються на створення моделі архітектури підприємства (корпоративної архітектури), елементи якої тісно перетинаються один з одним. При цьому система обліку, формована в ній інформація, а також сервіси, що надаються з боку системи обліку різним зацікавленим користувачам, розглядаються як елементи архітектурної моделі. Відповідно досягається узгодженість між запитами до облікової інформації та можливостями її отримання. Більш того, якщо орієнтуватися на розробки Дж. Хогерворста [2, с. 186], то можна в рамках архітектуру підприємства виділити специфічні принципи обліку, які надаватимуть інформацію в розрізі прийнятих бізнес-правил ведення господарської діяльності підприємством. На жаль такі розробки декларуються в дослідженнях щодо формування корпоративної архітектури та не переносяться на дослідження у сфері бухгалтерського обліку. Оскільки ж архітектурна модель відображає головні характеристики стратегії підприємства, то й управлінська звітність відразу будуватиметься в розрізі найбільш вагомих стратегічних та оперативних рішень. У такому випадку проблема додавання властивості превентивності облікової інформації зніметься за рахунок встановлення правил використання потенційних можливостей підприємства, які є одним з базисів формування архітектури підприємства.

Підхід SEBoK покладено в основу доволі широкого переліку концепцій та

парадигм менеджменту. Так, наприклад, виділення концепту організаційних спроможностей (потенційних можливостей) дозволяє покласти їх в основу формування стратегічних карт збалансованої системи показників (Balanced Score Card). Відповідно доречною постає автоматизація управлінських звітів за допомогою сучасних аналітичних систем типу Power BI або Tableau, проведена в розрізі елементів корпоративної архітектури. Превентивність облікової інформації може досягатися на основі сполучення даних обліку з пропозиціями К. Варрена [6] щодо застосування інструментарію системної динаміки. При цьому, в розширення роботи [6], застосування підходу SEBoK дозволить більш чітко визначити ключові потреби підприємства у прийнятті рішень. При цьому можна запропонувати формування робочого плану рахунків базувати на створенні онтологічної моделі підприємства, що відображатиме посилання на всі елементи корпоративної архітектури

Список використаних джерел:

1. Guide to the Systems Engineering Body of Knowledge (SEBoK). URL: https://www.sebokwiki.org/w/images/sebokwiki-farm!w/8/8d/SEBoKv1.4_full.pdf.
2. Hoogervorst J. Enterprise Governance and Enterprise Engineering. The Netherlands: Springer, 2009. 443 p.
3. IMA Management Accounting Competency Framework. URL: <https://www.imanet.org/career-resources/management-accounting-competencies?ssopc=1>.
4. Management Accounting in Support of the Strategic Management Process. URL: <https://www.cimaglobal.com/Research--Insight/Management-accounting-in-support-of-the-strategic-management-process/>.
5. Re-inventing finance for a digital world. URL: <https://www.cgma.org/resources/reports/re-inventing-finance-for-a-digital-world.html>.
6. Warren K. Why every accountant should use Living Business Models. URL: <https://www.csdire.com/LIPSMA>.

Д.В. Половинець, аспірантка
Науковий керівник:
В.О. Осмятченко, д.е.н., професор
(Університет ДФС України)

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Господарська діяльність будівельних організацій, незважаючи на динамічний розвиток, здійснюється в умовах конкуренції та наростаючої невизначеності бізнес-ситуації, неясності і невпевненості в кінцевих результатах. Саме тому перед організаціями постає завдання по-новому вирішувати проблему виживання та розвитку, створювати механізми, що дають можливість приймати скоординовані та ефективні управлінські рішення.

Бізнес-діяльність можна представити у вигляді інформаційного потоку, що протікає в часі і просторі. Сучасний бухгалтерський облік, як система фінансового, управлінського та податкового обліку, формує основну частину даного інформаційного потоку [1, 3]. Таким чином, бухгалтерський облік забезпечує кількісною інформацією процес прийняття і реалізації управлінських рішень. Управлінський облік у сучасних умовах господарювання в організаціях будівництва сприяє активному прояву самостійності, обґрунтованого прийняття управлінських рішень та орієнтації на кінцеві результати виробничо-господарської діяльності. Тому не випадково в його сферу входять питання, пов'язані з економікою, управлінням, плануванням, аналізом і контролем діяльності організацій. Тобто він досліджує всі складові економічного процесу, що дозволяє організаціям робити витрати більш ефективними, а управління ними більш раціональним [1, 4].

Таким чином, управлінський облік – це прояв економіки. Звідси випливає, що сутність управлінського обліку полягає в тому, що він служить для управління конкретною організацією і тому не може регулюватися обов'язковими для всіх нормами і стандартами.

Ефективний управлінський облік відповідає умовам діяльності конкретної будівельної організації, забезпечує не тільки контроль поточної роботи, а й поліпшення її стратегічного положення. Для цього крім управлінського обліку будівельні організації використовують також стратегічний управлінський облік.

Як елемент облікового інформаційного простору стратегічний управлінський облік оперує своєю системою прийомів дослідження. У даній системі прийомів поряд із загальнонауковими та спеціальними базовою основою є елементи методу бухгалтерського обліку, і зокрема прийом калькулювання. Традиційними методами обліку витрат і калькулювання у вітчизняній і закордонній практиці є попроцесний, позамовний, попередільний, нормативний, стандарт-кост і директ-костінг. Наприкінці минулого століття сформувалися і успішно застосовуються донині такі стратегічно значущі методи та прийоми калькуляції, як цільова калькуляція (таргет-костінг), поопераційне калькулювання (АВС, АВ-костінг), калькуляція життєвого циклу, калькулювання в системі керування J I T («точно в строк») та ін.

Стратегічний облік витрат за видами діяльності будівельної організації, спираючись на традиційні елементи і прийоми управлінського обліку, повинен забезпечити одержання системної інформації з місць виникнення витрат, за центрами відповідальності і в розрізі статей витрат та їхніх елементів у складі кожного виду діяльності [2].

Собівартість завжди розглядалася як центральна і постійна категорія бухгалтерського обліку, але ідеологія контролю витрат повинна відповідати вимогам конкретного історичного моменту макро- і мікроекономіки. Відповідно до сучасної теорії управлінського обліку не можна об'єктивно і повно відповісти на запитання про те, скільки коштує виробництво продукту, без його глибокого розгляду. Управляти виробництвом за допомогою бухгалтерської собівартості в силу її ретроспективності і виявляти резерви розвитку виробництва в сучасних умовах або досить важко, або взагалі неможливо [2].

Розглянуті особливості облікової технології калькулювання собівартості продукції будівельного виробництва в інформаційному полі стратегічного управлінського обліку побудовані на основі концепції єдиного облікового простору, але акценти з інформаційного забезпечення оперативного управління переміщуються на стратегічне управління. Застосування в обліковій практиці концепцій стратегічного управлінського обліку дозволяє системі бухгалтерського обліку відображати не тільки ретроспективний погляд на господарську діяльність, але й працювати на випередження можливих подій і тенденцій [2].

Отже, в даний час особливо актуальними є проблеми, що виникають в процесі поступового розвитку управлінського обліку в системі бухгалтерського обліку, адже для успішного функціонування організації в ринкових умовах з'явилася потреба у новій системі формування інформації для аналізу, вибору і обґрунтування управлінських рішень. Таким чином, управлінський облік є логічним наслідком розвитку бухгалтерського обліку, його еволюції.

Список використаних джерел:

1. Адамов Н.А, Чернишов В.Є. Організація управлінського обліку в будівництві: підручник для ВНЗ – М.: Омега-Л, 2007
2. Бойцова Н., Суворова С. Методические аспекты управленческого учета затрат строительного производства. // Проблемы теории и практики управления. – 2006. - №5. – С.57-63
3. Дакньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік в галузях економіки: навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 243 с.
4. Лісна І. Бухгалтерський облік в будівництві. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. - № 103. – С. 37-43

Ровенець Т.О., к.е.н., доцент,
Єленець Ю.В., здобувач вищої освіти,
(*Національний університет водного
господарства та природокористування*)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасні методи управління значно підвищують вимоги до облікової інформації, насамперед, щодо її гнучкості, аналітичності, об'єктивності та оперативності. За таких умов зростає роль управлінського обліку як системи, яка призначена надавати достовірну, своєчасну, актуальну, оперативну та повну інформацію внутрішнім користувачам для прийняття ефективних управлінських рішень.

Розвиток управлінського обліку в Україні лише в останні роки почав набувати ознак системності. Все більш актуальним і здатним оптимізувати загальні кінцеві результати діяльності вітчизняних підприємств стає розуміння необхідності зміни інформаційного забезпечення управління, попри певні додаткові витрати на його вдосконалення та розвиток. Потреба у впровадженні управлінського обліку на вітчизняних підприємствах обумовлена низкою чинників, таких як: наявність різних форм власності, що спричиняє появу різних груп та рівнів користувачів управлінської інформації; посилення конкуренції на внутрішньому й зовнішньому ринках збуту вітчизняної продукції, що вимагає своєчасної інформації про їх кон'юнктуру; інтеграційні процеси в економіці України, що передбачають переорієнтацію як практики, так і теорії облікових знань з врахуванням міжнародного досвіду [1, с. 164].

Відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” ведення управлінського обліку не є обов'язковим для підприємства. Разом з тим, його наявність забезпечує підвищення ефективності управління діяльністю. Зважаючи на це, керівник ухвалює рішення про доцільність ведення управлінського обліку виходячи з оцінки витрат і вигод від

його впровадження, а також враховуючи особливості діяльності підприємства та потреби щодо забезпечення інформацією менеджерів усіх рівнів управління.

Організація управлінського обліку повинна забезпечувати розподіл загальних завдань, що стоять перед управлінським апаратом підприємства, між усіма рівнями управління таким чином, щоб кожен менеджер ніс свою частку відповідальності за рішення певного обсягу зазначених завдань, що знаходяться в межах його повноважень. Також облікова система повинна забезпечувати взаємозв'язок різних інформаційних потоків як основу для взаємодії всіх функцій управління [2, с. 238].

Організація управлінського обліку може здійснюватися власними силами або із залученням фірми, яка спеціалізується на впровадженні системи управлінського обліку на підприємстві. Перевагами першого варіанту є максимальне врахування всіх особливостей підприємства, а також простота, зрозумілість і зручність програмного забезпечення для надання необхідної інформації керівникам різних рівнів управління. Недоліком є висока трудомісткість. До переваг другого варіанту можна віднести роботу професіоналів, які мінімізують кількість можливих помилок і відхилень, погляд зі сторони, оптимальні строки впровадження. Недоліками даного варіанту є те, що фірма-виконавець буде працювати з певним програмним забезпеченням, яке не завжди відповідатиме потребам конкретного підприємства; зазвичай значна вартість послуг [3, с. 139].

Важливим етапом впровадження управлінського обліку на підприємстві є розробка облікової політики для цілей управлінського обліку, яка передбачає організаційний, методичний та технічний аспекти. Організаційний аспект визначає, як здійснюється організація і ведення управлінського обліку (варіант автономії, інтегрована або змішана форма), його місце в управлінській структурі господарюючого суб'єкта та взаємодію з іншими функціональними і виробничими службами. Технічний аспект передбачає розробку облікових реєстрів, робочого плану рахунків для цілей управлінського обліку, формування системи внутрішньої управлінської звітності. Методичний аспект

передбачає застосування методів калькулювання собівартості продукції і ціноутворення, підходи до розподілу по об'єктах калькулювання непрямих витрат в розрізі окремих сегментів підприємства, методика розрахунку основних обліково-аналітичних показників для стратегічного, тактичного та оперативного управління. Серед основних елементів управлінської облікової політики підприємства варто виокремити: робочий план рахунків управлінського обліку; форми первинних облікових документів, які застосовуються для оформлення господарських операцій, по яких не передбачені типові форми; форми звітів центрів відповідальності; форми та графік подання управлінської звітності; графік документообігу; структуру служби управлінського обліку; перелік центрів відповідальності; методи калькулювання собівартості продукції; інші рішення, необхідні для організації управлінського обліку [4, с. 251].

Отже, організована належним чином система управлінського обліку дозволяє керівництву підприємства отримувати інтегровані управлінські звіти про результати діяльності його основних структурних підрозділів за конкретний період часу; здійснювати аналіз впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на результати діяльності підприємства та його структурних підрозділів; формувати планові та прогнозні показники на майбутній період.

Список використаних джерел:

1. Букало Н. Управлінський облік як складова частина обліку підприємства. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2017. № 1. С. 159-165.
2. Матвійчук М. З. Формування системи управлінського обліку на підприємстві. Сталій розвиток економіки. 2013. № 5. С. 235-241.
3. Лебедик Г. В., Іващенко К. Ю., Світловська А. М. Проблеми організації управлінського обліку на підприємствах. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. 2016. № 15. С. 137-140.
4. Косташ Т.В. Управлінський аспект облікової політики підприємства. Кримський економічний вісник. 2013. № 6 (07). С. 250-252.

О.Г. Рябчук, к.е.н., доцент
С.С. Гожуловський, студент
(Університет ДФС України)

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Останнім часом все більшої популярності набувають дослідження проблем організації та методики державного фінансового аудиту суб'єктів господарювання і саме аудиту адміністративної діяльності або ефективності прийняття управлінських рішень. Державною аудиторською службою України такий аудит проводиться відповідно до Постанови КМУ № 361 [1].

Під час аудиту обов'язковій оцінці підлягає ефективність управління фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання. Основним завданням аналітичних процедур під час аудиту є оцінка ефективності використання активів, доходів, витрат та результатів діяльності суб'єкта господарювання за звітний період, виявлення факторів, які позитивно або негативно вплинули на кінцеві фінансові результати [2, с. 183].

Основний зміст процесу прийняття управлінських рішень – це постійна, логічна, послідовна робота з великим масивом інформації, яка реалізується за допомогою збору, зберігання, передачі та аналізу даних про господарську діяльність підприємства. Систематизація такої інформації призведе до більш ефективного її використання, до більш грамотного і обґрунтованого прийняття управлінських рішень і, як наслідок, до більш якісного проведення аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання і надання обґрунтованих пропозицій за його результатами.

Забезпечення менеджерів інформацією, необхідною для прийняття оптимальних управлінських рішень є метою саме управлінського обліку. До управлінської інформації, підготовленої в цілях використання керівництвом, пред'являються інші вимоги, ніж до інформації, призначеної для зовнішніх користувачів.

Перші кроки в частині запровадження в Україні обов'язкового оприлюднення інформації управлінського обліку не лише для менеджерів підприємства (внутрішніх користувачів), але і для зовнішніх: покупців, замовників, кредиторів, інвесторів, аудиторських компаній, контролюючих органів (наприклад, таких як: ДАС, ДФС та ін.), працівників підприємства, громадськості, профспілок, засобів масової інформації, Державної служби статистики України, було реалізовано шляхом внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», у якому визначено правові засади складання та подання звіту про управління [3]. Внесення змін до законів України, які визначають правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності було здійснено в рамках виконання зобов'язань Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом щодо обов'язковості імплементації європейських законів, нормативно-правових актів та стандартів, які регулюють правила ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності [4].

Для цілей управлінського обліку використовується як бухгалтерська інформація, яка підлягає чіткій документації та реєстрації, так і будь-яка інша інформація, необхідна керівникам для прийняття рішень. Остання може бути отримана як з внутрішніх джерел суб'єкта господарювання, так і з зовнішніх (засоби масової інформації, соціологічні опитування і т. д.).

Саме вся ця інформація необхідна аудиторам для проведення якісного аудиту ефективності діяльності суб'єкта господарювання. І тому значення управлінського обліку при цьому не може бути перебільшеним.

Вже давно українська бюджетна система зіткнулася з необхідністю підвищення якості та ефективності свого функціонування. Це ж стосується і діяльності суб'єктів господарювання державної форми власності. Як виявилось, придатної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень тільки на базі традиційного фінансового обліку недостатньо.

У зв'язку з тим, що державні аудитори аналізують ефективність прийняття стратегічних управлінських цілей, в управлінських звітах, наданих йому для ознайомлення, корисною була б наступна інформація:

- фактично досягнуті результати виробничої, інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності як компанії в цілому, так і окремих структурних підрозділів;

- оцінка внутрішніх і зовнішніх факторів, що вплинули і впливають на результати досягнення цілей компанії;

- планові і прогнозні індикатори розвитку компанії на майбутній період і обґрунтування їх досяжності з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів.

Управлінська звітність може надати можливість державному аудитору проводити на її основі оцінку виконання широкого спектру управлінських рішень.

Тому для проведення якісного аудиту пропонуємо використовувати такі вимоги до управлінської звітності:

- 1) формування зовнішньої управлінської звітності на основі внутрішньої з виділенням сегмента інформації, що містить комерційну таємницю;

- 2) облік інформаційних потреб як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів;

- 3) зручність надання інформації;

- 4) аналіз інформації про зовнішнє середовище в контексті реалізованої господарюючим суб'єктом стратегії;

- 5) використання різних видів звітності в залежності від функціонального призначення (соціальної, екологічної, економічної);

- 6) комплексність, збалансованість і взаємопов'язаність інформації, що розкривається у звітності.

Таким чином, управлінська звітність, сформована для цілей аудиту ефективності, дозволить ідентифікувати стратегічні і поточні проблеми суб'єкта господарювання, оцінити результативність його діяльності, а також взаємопов'язати інформацію про реалізацію найважливіших функцій

управління (обліку, планування, регулювання, контролю, стимулювання, аналізу) і оцінити ефективність діяльності компанії в цілому.

Список використаних джерел:

1. Питання проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту: Постанова КМУ від 25.03.2006 р. № 361 (редакція від 17.12.2016 р.) [Електронний ресурс] – Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-2006>.

2. Рубан Н. І., Рябчук О.Г. Державний фінансовий аудит: навч. пос. / Н.І. Рубан, О.Г. Рябчук. – Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2012. –286 с.

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996 (редакція від 16.11.2018 р.) [Електронний ресурс] – Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

4. Гожуловський С.С. Звіт про управління: причини та проблеми запровадження в Україні // Стратегічні напрями інноваційного розвитку економіки країни: перспективи та ефективність: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 22 грудня 2018 р.). – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2018. – С. 95-97.

Л.О. Сколотій, к.е.н., професор
(Харківський національний аграрний
університет ім. В.В. Докучаєва)

ОЦІНКА ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ НЕЮ

В сучасних умовах в період глобальних змін в різних сферах діяльності суспільства питання дебіторської заборгованості є досить актуальним, адже фінансовий стан підприємства значною мірою залежить саме від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості. Нестабільна ситуація в країні впливає на ускладнення і погіршення відносин між суб'єктами господарювання. До важливих питань обліку розрахунків з дебіторами можна віднести наступні: збільшення обсягу неплатежів; невизначеність обліку простроченої та безнадійної заборгованості; аналіз взаєморозрахунків з покупцями і замовниками підприємств та багато інших. Розв'язання цих проблем потребує комплексного підходу, інтеграції облікової та управлінської системи.

Згідно П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» під дебіторською заборгованістю розуміють «суму заборгованості дебіторів підприємства на певну дату» [1]. П(С)БО №13 «Фінансові інструменти» - визначає дебіторську заборгованість як один із видів фінансових активів і визначається як контракт, що надає право отримувати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства [2].

Сучасні науковці-економісти розглядають дебіторську заборгованість як борги фізичних та юридичних осіб перед підприємством за отримані товари, роботи та надані їм послуги.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю на сучасному етапі є актуальною проблемою для багатьох вітчизняних підприємств, адже збільшення або зменшення дебіторської заборгованості здійснює великий вплив на фінансовий стан підприємства, рівень ризикованості. При цьому слід пам'ятати, що політика управління дебіторською заборгованістю є одночасно складовою не лише фінансової, а й маркетингової стратегії підприємства. Адже шляхом пом'якшення умов розрахунків з покупцями продукції можна

розширити обсяги її реалізації і тим самим збільшити доходи і прибутки від основної діяльності.

Господарська практика свідчить, що на розрахунки з покупцями за відвантажену продукцію (виконані роботи і послуги) припадає більш як 80 % загального обсягу дебіторської заборгованості підприємств, що робить її основним об'єктом фінансового управління.

Основна мета управління дебіторською заборгованістю полягає в мінімізації її обсягу та строків інкасації боргу.

Одним з ефективних інструментів управління дебіторською заборгованістю є належно організована система бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і замовниками, істотним недоліком якої є її відірваність від потреб системи управління. Інтеграція цих двох систем дозволить вжити ряд заходів уже на етапі планування дебіторської заборгованості. Заходи по організації обліку та управління дебіторською заборгованістю можна поділити на превентивні, поточні та заключні.

Здебільшого причиною зростання дебіторської заборгованості є відсутність коштів на розрахункових рахунках підприємств в основному через неплатежі за поставлену ними готову продукцію, виконані роботи та надані послуги.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю має великий вплив на ліквідність, а, отже, і на зміцнення фінансового становища підприємства в цілому. Тому саме ефективне управління дебіторською заборгованістю відноситься до необхідних умов успішної діяльності, оскільки воно створює передумови для збільшення фінансових можливостей підприємства [3].

Неефективність управління дебіторською заборгованістю може бути зумовлена як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками – низькою платоспроможністю або недобросовісністю покупців, інфляцією, недостатнім рівнем професіоналізму фінансового менеджера, недостатнім рівнем контролю за дебіторською заборгованістю. Функції з управління дебіторською заборгованістю, як правило, покладаються на фінансового менеджера, а інформаційне забезпечення формує і подає бухгалтерія.

Оцінка дебіторської заборгованості на дату балансу здійснюється згідно П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість” [1]. Цим положенням передбачено, що поточна дебіторська заборгованість відображається в балансі за чистою реалізаційною вартістю, тобто за вирахуванням резерву сумнівних боргів, а

довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються відсотки, - за її теперішньою вартістю (в основному це стосується операцій з передачі необоротних активів у фінансову оренду).

На практиці підприємствами застосовуються різні підходи до оцінки дебіторської заборгованості [4]. Згідно з П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість» поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги визнається активом та оцінюється за первісною вартістю в момент її визнання, а до підсумку балансу включається за чистою реалізаційною вартістю. Згідно МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання і оцінка» метод оцінки поточної дебіторської заборгованості залежить від варіанту подання знижок.

Таким чином, сучасна система управління дебіторською заборгованістю повинна включати всю сукупність методів аналізу, контролю й оцінки дебіторської заборгованості. Разом з тим управління дебіторською заборгованістю припускає активну і безпосередню роботу з джерелами виникнення простроченої заборгованості, а саме: постійну роботу з контрагентами, що включає не лише формування кредитної політики підприємства й організацію договірної роботи, але й управління борговими зобов'язаннями.

Список використаних джерел:

1. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 року № 237. URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/pologhennya-standart-buhgaltersykogo-1021475.html>. (дата звернення 10.09.2018р.).

2. П(С)БО №13 «Фінансові інструменти». Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.11.01 р. № 559. URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/pologhennya-standart-buhgaltersykogo-1021479.html>.

3. Нашкерська Г. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, роботи і послуги // Бухгалтерський облік і аудит. 2009. № 11. С. 31-37.

4. Пасінович І.І. Актуальні проблеми аналізу і управління дебіторською заборгованістю підприємства // Економіка. Управління. Інновації. Випуск № 2 (10). 2013. С. 83-94.

Т.М. Сльозко, *к.е.н., доцент*
(*Науково-дослідний інститут*
соціального розвитку, м. Київ)

ІНФОРМАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

Існує такий прикрий факт, що різного роду менеджери (аналітики, економісти, фінансисти тощо) часто скептично відносяться як до бухгалтерів, так і до бухгалтерського обліку, з якого самі ж беруть інформацію. А даремно, оскільки саме у системі бухгалтерського обліку циркулює величезний обсяг даних, які є надзвичайно важливими для ефективного функціонування системи управління як кожного підприємства, так і економіки країни в цілому. Фахівці стверджують, що облікова інформація в управлінні є центром економічної інформації підприємства, бо вона точніша, оперативніша, достовірніша і всебічніша в порівнянні з будь-якою іншою [1]. Загалом, практика діяльності підприємств неможлива без бухгалтерського обліку, оскільки лише він має такі методи, способи, процедури, котрі дозволяють проводити процес безперервного спостереження, вимірювання, фіксації та реєстрації даних про той чи інший об'єкт управління для отримання необхідної інформації для внутрішніх та зовнішніх користувачів.

Таких особливих способів і процедур вісім або чотири пари: (1-2) документація та інвентаризація (за допомогою документації здійснюється реєстрація господарських операцій, інвентаризація – це контроль за об'єктами, відображеними у бухгалтерському обліку, та їх реальним (фактичним) станом); (3-4) оцінка та калькуляція – це визначення вартості об'єкту); (5-6) рахунки (активні, пасивні, активно-пасивні; синтетичні та аналітичні) та подвійний запис на них, за допомогою яких одночасно систематизується та деталізується уся інформація про господарські об'єкти та їх рух на підприємстві; (7-8) бухгалтерський баланс та звітність (управлінська, фінансова, податкова), за допомогою якої надається облікова інформація різного роду користувачам.

Всі ці способи дозволяють рееструвати економічні події підприємницької діяльності, створюючи таким чином інформаційну облікову модель кожного об'єкта підприємства, з якої представники різних управлінських служб через канали комунікації можуть взяти необхідну інформацію для цілей управління. Отримані дані різного роду керівники оцінюють, порівнюючи їх з еталоном, і на основі аналізу приймають відповідні управлінські рішення, спрямовані на регулювання чи коригування господарських процесів і операцій. Облікову інформацію використовують і зовнішні користувачі, інтерпретуючи її за своїми запитами.

В усіх випадках важливим моментом стає вироблення концептуального підходу до побудови інформаційної облікової моделі будь-якого об'єкту для системи управління. Тут треба розуміти, що кожен об'єкт обліку одночасно є і об'єктом управління, оскільки облік – це одна із найважливіших функцій управління, за допомогою якої створюється інформація про фактичний стан об'єктів для цілей управління. Вироблення такого підходу потребує, у першу чергу, формулювання ключової мети, від якої в подальшому буде залежати поведінка об'єкту обліку у загальному управлінському циклі. Ця мета, з одного боку, має бути орієнтована на цілі оперативного, поточного і стратегічного управління відповідним об'єктом а, з іншого, мусить бути спрямована на створення умов для забезпечення необхідною інформацією усіх управлінських функцій: планування, обліку, контролю, аналізу і регулювання.

Формування мети (1) базується на кількох кроках: (1.1) на виробленні цільової орієнтації функції обліку кожного об'єкту в системі управління підприємством; (1.2) на визначенні основних завдань з обліку об'єкту; (1.3) на розміщенні функції обліку об'єкту у загальній системі управління; (1.4) на побудові інформаційної моделі обліку об'єкту. Реалізація цієї мети також має свою послідовність: (2.1) побудова моделі послідовності організації бухгалтерської процедури з обліку об'єкту; (2.2) вибір організаційних форм обліку об'єкту, котрі в найбільшій мірі узгоджувались би з цілями системи управління об'єктом; (2.3) розробка завдань з організації обліку об'єкту в

галузі реалізації мети; (2.4) формування організаційних форм облікового апарату, найбільш ефективного для збору, реєстрації, систематизації та деталізації інформації про заданий об'єкт. Важливе місце в інформаційній моделі об'єкту займають окремі його ознаки чи характерні риси, що надає класифікація такого об'єкту (3) за тими чи іншими його ознаками, які використовують різні відділи управління суб'єкта господарювання для різних цілей: обліку, контролю, аналізу, планування, прогнозування, регулювання.

Побудові таких інформаційних моделей за кожним об'єктом обліку сприяють інформаційні можливості бухгалтерському обліку, що базуються на згаданих вище методах, і особливо рахунках та подвійному запису на них. Вони вперше були описані більше п'ятисот років тому і виявилися настільки математичними, що легко піддалися сучасному програмуванню. Це в свою чергу дало змогу застосувати до них найсучасніші технічні засоби та інформаційні технології, а отримані таким чином облікові дані миттєво передаються через Інтернет.

Такі динамічні інформаційні облікові моделі надають ще більше можливостей кожному представнику управлінського апарату в режимі онлайн попереджувати непотрібні відхилення в системі управління тим чи іншим об'єктом. Для цього самі управлінці мають виконати важливі завдання: по-перше, правильно задавати алгоритми для створення цієї облікової інформації; по-друге, набути відповідних знань та умінь, що дозволить їм із величезного пласта облікової інформації відбирати лише ті дані, які потрібні безпосередньо для їхніх цілей управління.

Список використаних джерел:

1. Кусторовська О.О., Юрків О.В., Яськевич Н.В. Роль облікової інформації в управлінні підприємством // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування» 11-12 травня 2017 р. (ТНТУ ім. І. Пулюя, м. Тернопіль). - С. 93-95// Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20847/1/Zbirnyk_tez_11-12.05.2017.pdf

М.М. Танасієва, к.е.н., асистент
(*Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*)

ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ РИЗИК У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

У сучасних ринкових умовах головним джерелом інформації для прийняття управлінських рішень є звітність підприємства, яка повинна містити достовірні дані. При цьому їй притаманний певний рівень невизначеності, який пов'язаний із наявною інформацією у фінансовій звітності та прийняттям на її основі рішень користувачів звітності. Для суб'єктів господарювання така невизначеність у бухгалтерському обліку полягає у фактичних діях його власників та інвесторів, які приймають рішення на основі звітності, що може призводити до негативних наслідків, враховуючи банкрутство суб'єкта господарювання.

Відповідно до міжнародного стандарту управління ризиками ISO 31000:2009 «Управління ризиками: принципи та правила» [1] під ризиком слід розуміти ефект невизначеності цілі. При цьому невизначеністю є стан повного або часткового дефіциту інформації, пов'язаної із розумінням чи знанням про подію, її наслідки або ймовірності. Тобто, за умови невизначеності, управлінцю відомі декілька результатів по всім альтернативам щодо настання відповідної події, однак імовірності їх настання залишаються невідомими, що спричиняє суб'єктивний характер визначення самого ризику.

У науковій літературі не існує єдиного підходу щодо сутності ризику. Так, С.В. Волосович, О.В. Фоміна, О.М. Гончаренко, визначають декілька підходів до визначення ризику, які представлені на рис. 1.

Вважаємо перший підхід найбільш придатним, оскільки він охоплює другий і третій підходи. Так, розкриття сутності ризику через імовірність означає, що підприємцю, крім альтернатив настання події, відома й імовірність його настання, тоді як у першому випадку ця ймовірність є невідомою. Слід зауважити, що визначення ймовірності потребує складних математичних розрахунків.

Рис. 1. Наукові підходи до трактування сутності ризику

Джерело: складено автором на основі [2; 3].

Окрім того, у переважній більшості випадків таку ймовірність визначити практично неможливо. Також не слід ототожнювати ризик та втрату отримання доходу. Не зважаючи на те, що головною метою будь-якого суб'єкта господарювання є максимізація прибутку, всі підприємства намагаються уникнути саме непередбачуваних витрат, оскільки це є більш керованим процесом. При втраті отримання додаткового доходу підприємство фактичного нічого не втрачає. В управлінському обліку втрата вигоди внаслідок вибору одного управлінського рішення та відмови від альтернативного рішення називається альтернативними витратами (англ. – opportunity costs). Однак для зовнішніх користувачів звітності, особливо для інвесторів та кредиторів, така інформація є недоступною і не відображається у публічній звітності.

Отже, найбільш прийнятним підходом є визначення ризику як невизначеності, що підтверджується міжнародним стандартом з управління ризику ISO 31000:2009. Виходячи з вище сказаного, вважаємо, що ризик у бухгалтерському обліку – це можливість загрози витрат та наявності від'ємних фінансових результатів у майбутньому.

У Концептуальній основі фінансової звітності [4] вказано, що головною метою фінансової звітності є надання інформації заінтересованим особам для прийняття управлінських рішень. Найбільш важливими для підприємства заінтересованими особами є інвестори та кредитори, які формують свою думку щодо суб'єкта господарювання на основі інформації, наведеної у фінансовій звітності загального призначення. Тобто, на основі таких даних вони визначають свої очікування щодо чистих майбутніх грошових надходжень. Це у свою чергу формує певний рівень невизначеності. Тому, згідно з п. МЗ «Концептуальних

основ фінансової звітності», у публічній фінансовій звітності повинна наводитися інформація, яка б могла допомогти визначити рівень невизначеності.

Відповідно до п. 13 Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) 1 «Подання фінансової звітності» [5] підприємства можуть готувати окремі управлінські звіти як додатки до фінансової звітності, у яких може міститися інформація про фактори, які впливають або можуть вплинути на результати господарської діяльності підприємства, а також інші невизначеності. Варто також зауважити, що Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) базуються на принципі безперервності, тобто підприємство має продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Однак, якщо існує непевність щодо принципу безперервності, тоді відповідно до п. 23 МСБО 1 компанія має у примітках до фінансової звітності повідомити про суттєвість такої невизначеності та має навести усі господарські факти щодо цього.

Головним функціональним обов'язком сучасного бухгалтера є не лише складання фінансової звітності, але й підготовка інших зовнішніх та внутрішніх інформаційних джерел, які можуть бути використані для прийняття рішень. Проте для підвищення достовірності інформації в обліково-аналітичному забезпеченні підприємства необхідно визначати ризики, які можуть на неї вплинути.

Список використаних джерел:

1. ISO 31000:2009 «Risk Management – Principles and Guidelines» / [Electronic resource]. – 2009. – Access mode : http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=43170
2. Волосович С. В. Страхування ризиків кредитної сфери : монографія / С. В. Волосович. – К. : КНТЕУ, 2013. – 388 с.
3. Фоміна О. В. Оцінка ризиків підприємства в системі обліку [Електронний ресурс] / О. В. Фоміна, О. М. Гончаренко // Економічний часопис-XXI. – 2015. – № 3–4 (2). – С. 67–70.
4. Концептуальні основа фінансової звітності [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України – 2010. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_009/paran76#n76
5. МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_013

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ Й ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Минуле сторіччя називають Індустріальним століттям, а століття теперішнє претендує стати Інформаційним. Доводить, що сучасний бізнес невіддільний від інформаційних технологій (ІТ- технологій) і INTERNET уже не потрібно.

В інформаційному процесі, яким є управлінська діяльність, інформація виступає як один з найважливіших ресурсів, охоплює всі сторони життя суспільства від матеріального виробництва до соціальної сфери.

Створюючи інформаційні системи, використовують кібернетичний або системний підхід, який дає можливість розглядати процес управління об'єктом як інформаційний.

На думку одного з керівних фахівців в сфері системного аналізу — академіка РАН Мойсеєва М.М.: «...нині вивчено досить багато різних типів систем, але побудувати теорію, яка була б досить загальною, поки що не представляється можливим. Тому особливе значення набуває виділення класів реальних систем, для вивчення яких можна використовувати загальні підходи».

Системний (комплексний) підхід щодо створення інформаційної системи — це комплексне вивчення економічного об'єкта як одного цілого з представленням його частин як цілеспрямованих систем, вивчення цих систем і взаємин між ними.

При створенні управлінської інформаційної системи або будь-якої іншої системи необхідно опиратися на певні принципи, загальні вимоги, правила й норми, які потрібно дотримувати при побудові системи.

При розробці системи враховуються також характерні риси системи управління. Обов'язковим є також дотримання нормативно-правових норм і стандартів. Тільки якісне проектування забезпечить створення такої системи,

яка зможе функціонувати за постійного вдосконалення її технічних, програмних, інформаційних складових та розширювати спектр управлінських рішень, що реалізуються, та об'єктів взаємодії. У процесі проектування вдосконалюється як організація основної діяльності економічного об'єкта, так і організація управлінських процедур.

Сформульовані академіком В.М. Глушковым науково-методичні положення й практичні рекомендації щодо проектування автоматизованих систем склалися основні принципи створення інформаційних систем: системності, розвитку, сумісності, стандартизації й уніфікації.

Сам процес управління характеризується багатофункціональністю, яка виявляється в особливостях реалізації основних функцій управління, де кожній функції властиві роботи, які об'єднані певним змістом і відіграють певну роль в управлінській діяльності.

Загальна сума всіх функцій і є процес управління (Рис.1).

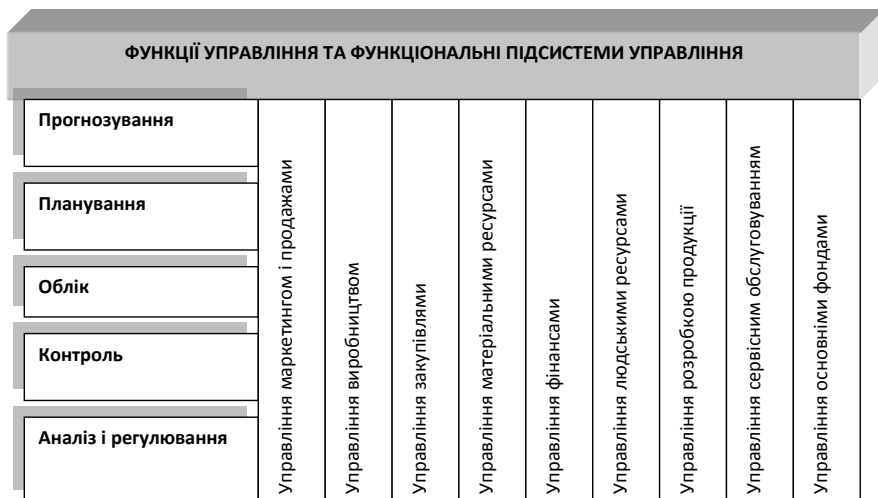

Рис. 1. Функції управління й функціональні підсистеми управління

І стає очевидним, що ефективного функціонування, можна досягти за умови впровадження в управлінську діяльність дослідницького підходу,

глибокої модернізації, одним з найважливіших складових частин якої є використання сучасних досягнень у сфері інформаційних технологій, які забезпечують повноту, своєчасність інформаційного відображення керованих процесів, можливість їх моделювання, аналізу, прогнозування на всіх рівнях ієрархічної структури, а постійно зростаюча складність і динамічність виробничих, економічних і соціально-економічних систем, більші розміри цих систем, складність їх зв'язків і взаємозв'язків, колосальні обсяги обчислювальних робіт при плануванні, прогнозуванні й прийнятті управлінських розв'язків — такі підстави для широкого впровадження управлінських інформаційних систем і технологій у практиці обліково-аналітичного забезпечення управління.

Список використаних джерел:

1. Терещенко Л.О. Управлінські інформаційні системи: /Л.О.Терещенко, С. В. Гужко, А. В. Шайкан// — К.: КНЕУ 2008. — 485с.
2. Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І. Інформаційні системи і технології в обліку: Підручник. —К.: КНЕУ, 2008. -с. 563

К.О. Утенкова, к.е.н., доцент
*(Харківський національний аграрний
університет ім. В.В. Докучаєва)*

РОЛЬ ГЛОБАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ У ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Останнім часом інтерес до вивчення проблем економічної безпеки невинно зростає, що пов'язано з нестабільною політичною і економічною ситуацією в Україні і світі. Економічну безпеку визначають як стан національної економіки, що дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання [1].

З точки зору підприємства, економічна безпека може бути визначена як перманентний стан підприємства, що передбачає його стійкість і здатність до розвитку, захищеність від зовнішніх і внутрішніх загроз та здатність до їх нейтралізації, стабільне функціонування підприємства.

Складовими економічної безпеки, відповідно до законодавства, є: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпеки [1]. Однак, вважаємо за доцільне звернути увагу на ще один аспект, який, на нашу думку, не може залишитися поза увагою.

Забезпечення економічної безпеки на рівні підприємства, галузі, регіону чи держави часто передбачає необхідність прийняття ефективних і адекватних ситуації управлінських рішень, що, у свою чергу, ускладнено швидкими і непередбачуваними змінами у зовнішньому середовищі, а тому вимагає формування якісного інформаційного підґрунтя для прийняття таких рішень.

Саме тому, на нашу думку, важливо виокремити ще одну складову економічної безпеки – безпеку прийняття рішень.

Важливими та необхідними етапами вдосконалення управління економічною безпекою підприємства на більшості вітчизняних підприємств є дослідження, аналіз і коригування зовнішніх та внутрішніх інформаційних потоків, які формують інформаційний базис для прийняття управлінських рішень [2].

Таким чином управлінський облік здатен виступати джерелом забезпечення актуальною і суттєвою інформацією спеціалістів при оцінюванні впливу ризиків та загроз економічної безпеки, аналізі ситуації, що склалася у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Головним завданням стратегічного управлінського обліку в контексті забезпечення економічної безпеки є надання інформації, необхідної для реалізації стратегії розвитку і безпеки підприємства, а також моніторингу його зовнішнього середовища з метою упередження виявлених загроз та небезпек.

З позицій забезпечення економічної безпеки шляхом безпеки прийняття рішень доцільно звернути увагу на наступні чинники. Насамперед, треба розуміти, що надлишок інформації не спрощує процес прийняття рішень, а навіть інколи ускладнює його, затримує чи, навіть, робить прийняття рішення неможливим або несвоєчасним.

Саме для таких умов ведення бізнесу було створено Глобальні принципи управлінського обліку [3], використання яких, з нашої точки зору, є підґрунтям для формування безпеки прийняття рішень.

Ефективний управлінський облік оптимізує процес прийняття рішень, оскільки дозволяє отримувати користь з інформації. В його основі лежать найнадійніші докази та прогнозовані дані, що забезпечують більшу об'єктивність висновків чи суджень.

Зокрема, мова йде про такі *Глобальні принципи управлінського обліку*: комунікація породжує інформацію, що має вплив; інформація є релевантною; аналізується вплив на вартість; розумне керування вибудовує довіру.

Основні сфери застосування Глобальних принципів управлінського обліку у контексті управління економічною безпекою подано у табл. 1.

Сфери застосування Глобальних принципів управлінського обліку у контексті управління економічною безпекою*

<i>Сфера діяльності</i>	<i>Визначення</i>	<i>Значення для підприємства</i>	<i>Внесок управлінського обліку</i>
Управління проектами	Інтеграція усіх аспектів проекту для своєчасного економічно ефективного і якісного результату.	Контроль за проектами для підвищення шансів на отримання прибутків від їх реалізації і мінімізації ризиків.	Забезпечує фінансову перевірку бюджетів, планів і витрат на реалізацію проектів. Гарантує забезпечення проекту ресурсами і відповідність його цілей стратегічним пріоритетам підприємства.
Управління ресурсами	Розстановка пріоритетів у наданні ресурсів при прийнятті рішень. Дозволяє ефективно управляти трансформаційним чи безперервним удосконаленням продуктів і процесів.	Допомагає підприємству ефективно управляти трансформаційним чи безперервним удосконаленням продуктів і процесів.	Враховує важливість розподілу дефіцитних ресурсів. Забезпечує складання ресурсних карт, що відображають вимоги до прибутковості і доступні варіанти. Враховує альтернативні варіанти і порівняльні переваги різних варіантів розподілу ресурсів.
Управління ризиками	Процес виявлення, оцінки і реагування на помилки, що пов'язані із діяльністю підприємства для досягнення його стратегічних цілей.	Поінформованість про такі ризики і можливість управління ними допоможе підприємству подолати невизначеність.	Виявляє можливі ризики і вказує на шляхи їх усунення, особливості діяльності підприємства та його оточенню. Формує ризикоорієнтоване мислення і розглядає управління ризиками поряд із плануванням і ефективністю.
Управління фінансами	Корпоративне управління усіма фінансовими питаннями, забезпечення зовнішніх і внутрішніх джерел фінансування бізнесу	Забезпечує підприємство достатньою кількістю коштів для виконання зобов'язань і фінансування пріоритетних ініціатив.	Надає інформацію про рух коштів. Забезпечує точні прогнози руху фінансів. Забезпечує управління фінансовими ризиками.

*Складено автором за матеріалами [3]

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29 жовтня 2013р. URL: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
2. Утенкова К.О. Облікове забезпечення формування економічної безпеки аграрних підприємств. *Соціально-економічні засади формування економічної системи України: колект. монографія*. Умань: Видавець «Сочинський М.М.». 2019. С. 215-220.
3. Глобальні принципи управлінського обліку. CIMA. 2017. URL: <https://www.cgma.org/content/dam/cgma/resources/reports/downloadabledocuments/ukrainian-full-gmaps-document.pdf>

Г.Ю. Хоменко, к.е.н.
*(Житомирський державний
технологічний університет)*

ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ У КОНФЛІКТНІ ЧАСИ НА ЗАСАДАХ ВЕНЧУРНОЇ ФІЛАНТРОПІЇ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

Венчурна філантропія – це важливий елемент із всього інструментарію філантропії в цілому. Дане явище з’явилося в Європі на початку 2000х рр., в Україні – тільки набирає обертів популярності.

На сьогодні у світі венчурна філантропія є важливим інструментом у створенні суттєвого ефекту у вирішенні соціальних проблем. За теперішнього політичного становища України, військового конфлікту на Сході та анексії Криму пошук таких альтернативних шляхів вирішення важливих соціальних питань, які, в першу чергу, пов’язані з підтримкою населення у важкій конфліктній часі, є важливим та актуальним. Варто зазначити, що на сьогодні в Україні переважає здебільшого адресна допомога, зокрема, починаючи з 2014 року надзвичайних обертів набув волонтерський рух, колосальну допомогу якого неможливо виміряти у важкій для населення України часі. Адаже особливого ставлення і піклування потребують, у першу чергу, військовослужбовці з місць військових конфліктів, сім’ї поранених та загиблих в зоні Антитерористичної операції (АТО) та Операції Об’єднаних сил (ООС). Це сприятиме зменшенню соціальної напруги в суспільстві в умовах ведення країною-агресором гібридної війни на території України.

Також варто зазначити, що світові тенденції на сьогодні говорять про те, що вести соціально відповідальний бізнес – це престижно і високо цінується у суспільстві будь-якої країни. На підтвердження цього є ряд фактів. Зокрема, в першу чергу, варто звернути увагу на прибутки компаній, які у веденні свого бізнесу не забувають бути соціально активними та витрачають певні кошти на здійснення благодійної діяльності.

Таким чином, загальний прибуток акціонерів компаній, що мають високі фінансові та соціальні показники (social performance), за останні 15 років зросла на 43 %. За той же час цей показник для “просто” фінансово успішних компаній зріс лише на 19 %. Соціальна залученість приносить свої дивіденди. Прибутковість продажів у соціально активних компаній на 3% вище, прибутковість активів вище на 4%, а прибутковість капіталу і акцій на 10% вище, ніж у компаній, що не проявляють себе в цій сфері [1].

Згідно з результатами досліджень, найпоширенішими є ті інструменти благодійності, в основі яких лежить фінансовий актив компаній: надання адресної благодійної допомоги, здійснення власних операційних благодійних чи грантових програм, створення корпоративного фонду. Багато компаній започаткували практику здійснення благодійних програм через співпрацю з благодійними та громадськими організаціями [2, с. 65].

Таким чином, поєднання принципів венчурної філантропії та здійснення соціального підприємництва, зумовлює формування гібридного підходу до здійснення благодійної діяльності та формує більш високий рівень та довгостроковий характер взаємодії інвестора та реципієнта у процесі створення соціального ефекту від вкладених коштів та зусиль венчурних інвесторів. Слід зазначити, що венчурна філантропія скоріше доповнює філантропію в її традиційному сенсі. Маючи різноманітні інструменти фінансування (у вигляді облігацій, конвертованих облігацій, конвертованих привілейованих акцій, звичайних акцій, цільового фінансування), методи венчурних капіталістів під час фінансування соціальних проєктів (юридичний супровід, управління ризиками та їх розподіл, моніторинг ефективності проєктів на всіх його стадіях, довгостроковий характер співпраці) та умови фінансування соціальних проєктів і програм, в системі бухгалтерського обліку є ряд підходів до відображення того чи іншого інструменту фінансування в рамках здійснення благодійної діяльності на засадах венчурної філантропії. Зокрема, на систему бухгалтерського обліку в рамках здійснення соціального підприємництва на засадах венчурної філантропії буде мати рівень участі

інвестора в управлінні реципієнтом, оскільки додатково до фінансових інвестицій венчурні інвестори-партнери надають індивідуальні консультації з питань управління, роботи з персоналом, стратегічного планування, маркетингу тощо. Крім того, донори венчурних інвестицій під час фінансування різних соціальних програм орієнтовані на посилення соціального ефекту та тривалої життєздатності соціального проекту, в який вкладають кошти.

Отже, використання принципів соціального підприємництва на засадах венчурної філантропії формує цікавий підхід до здійснення благодійної діяльності і досягнення найбільшого соціального ефекту. Цей вид благодійності для України на сьогодні, враховуючи незакінчений військовий конфлікт на Сході України, може стати альтернативним рішенням у пошуку соціально активних інвесторів, які мають бажання допомогти військовослужбовцям з місць військових конфліктів, сім'ям поранених та загиблих в зоні Антитерористичної операції (АТО) та Операції Об'єднаних сил (ООС), оскільки за таких умов відбувається не лише залучення вкрай необхідних сьогодні фінансових ресурсів, але й досвіду інвесторів, їх часу, репутації, особистих та професійних контактів. Це, в свою чергу, дає можливість досягти набагато ширшого впливу у сфері вирішення найважливіших соціальних проблем українського суспільства вже сьогодні.

Список використаних джерел:

1. Савчук О.М., Бугера О.М. Благодійна діяльність бізнесових організацій та благодійних фондів. Наукові записки НаУКМА. Том 123. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. 2011. С. 61-69.
2. Туркин С. Зачем бизнесу социальная ответственность? Управление компанией. 2004. № 7. Режим доступа: www.cfin.ru/press/zhuk/2004-7/16.shtml

Д.В. Цимбалюк, студентка
Науковий керівник:
О.І. Мазіна, к.е.н., доцент,
(Університет ДФС України)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОРЕНДИ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

На сучасному етапі розвитку національної економіки, ускладненому кризовими явищами, перед багатьма українськими підприємствами стоїть проблема пошуку та залучення коштів для розширення виробництва, придбання сучасного обладнання, впровадження новітніх технологій. За даними статистики, в Україні майже сімдесят відсотків обладнання виробничих підприємств є морально та фізично зношеними. В ситуації, коли підприємствам складно задовольнити потреби у доступних кредитних ресурсах за допомогою банківської системи, оренда є одним із найбільш доступних та ефективних засобів оновлення засобів виробництва.

Недосконалість чинного законодавства, нормативного забезпечення бухгалтерського обліку у державному секторі призвели до існування значної кількості невирішених питань, на які немає однозначних відповідей. У зв'язку з цим постає необхідність удосконалення бухгалтерського обліку орендних операцій. Це обумовлює актуальність дослідження та його загальноекономічне значення. Це той випадок коли набуває актуальність міжнародних стандартів а саме МСБОДС 13 «Оренда», метою якого

оренди [1].

Вагомий внесок у дослідження теоретичних, методичних та організаційних аспектів обліку орендних операцій зробили вітчизняні вчені: Байдик О., Бондар О.В., Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., та ряд інших провідних вчених.

Недостатнє розкриття досліджуваних питань в економічній літературі, а також їх практична значущість обумовили вибір теми, цільову спрямованість дисертаційної роботи, завдання та напрями дослідження.

Метою даного дослідження є характеристика норм НП(С)БОДС 126 "Оренда" та проведення аналізу зв'язків між цим стандартом і положеннями міжнародного стандарту бухгалтерського обліку в державному секторі 13 "Оренда" (далі – МСБОДС 13), а також виявлення впливу національного та міжнародного стандартів обліку оренди в приватному секторі на створення відповідних регуляторів у державній сфері.

Враховуючи, що оренда є одним з основних та взаємовигідних варіантів використання активів в умовах обмеженості ресурсів (в державному секторі – насамперед обмеженості фінансових ресурсів), а також слугує первинною ланкою (поряд з купівлею-продажем) реалізації економічних відносин, пов'язаних з використанням необоротних активів, необхідність та значущість прийняття стандарту обліку цих особливих операцій в державному секторі України не викликає сумніву.

Однак логіка побудови норм НП(С)БО 126, має односторонній характер, який враховує лише здобутки національного обліку оренди в приватному секторі. У той же час особливості, які присутні в МСБОДС 13 та відсутні у відповідних "приватних" стандартах, на формування національного стандарту не вплинули. Тому до моменту набуття чинності НП(С)БОДС 126 (01.01.2013 р.) Міністерство фінансів України, науковці, громадські організації мають достатньо часу для того, щоб дослідити відмінності між МСБОДС 13 та впроваджуваним стандартом на предмет зближення з міжнародними правилами.

І це твердження зовсім не звучить закликком до бездумного копіювання усіх пунктів міжнародного стандарту (тим більше, що багато з них, спільних з вимогами стандартів у приватному секторі, уже відобразилися в Стандарті 126. Вітчизняний стандарт обліку оренди в державному секторі, маючи національні

особливості, все ж повинен враховувати позитивний досвід міжнародної методології та чіткість формулювання правил, за якими цей облік слід вести.

Таким чином забезпечиться подвійна його корисність: він одночасно слугуватиме одним з підтверджень виконання завдань стратегії та збереже власну систему відображення даних про оренду в державному секторі на рахунках бухгалтерського обліку.

Між національними стандартами бухгалтерського обліку у державному секторі та міжнародними стандартами існують певні розбіжності. Як показує досвід, в міжнародних стандартах закладена найкраща практика, яку найбільш доцільно використовувати в національній. Тому одним з висновків порівняльного аналізу є висновок про те, що національний стандарт необхідно максимально наближати до міжнародного стандарту враховуючи всі методичні рекомендації які встановлюються міжнародною практикою.

Список використаних джерел:

1. Калюга Є.В. Нормативно-правове регулювання обліку в державному секторі // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2013. №181(3). С. 105-111.
2. Свірко С.В. Облікові аспекти управління витратами бюджетних установ: міжнародні та вітчизняні підходи // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економіка». 2013. №1(61). С. 208-216.
3. Міжнародний Стандарт бухгалтерського обліку для державного сектору 13 «Оренда».URL: <http://195.78.68.18/minfin/control/uk/archive/docview?typeId=81038&sortBy=0>.
4. Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 126 «Оренда». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0091-11>
5. Свірко С.В. Облікові аспекти управління витратами бюджетних установ: міжнародні та вітчизняні підходи // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економіка». 2013. №1(61). С. 208-216.

Шара Є.Ю., к.е.н., доцент,
Андрієнко О.М., викладач
*(Ірпінський державний коледж
економіки та права)*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛУ ТРАНСПОРТНО-ЗАГОТІВЕЛЬНИХ ВИТРАТ У ЗАКЛАДАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку державного сектору інформації про запаси та розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності регламентовано Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси» [2].

Відповідно до НП(С)БОДС 123 придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс за первісною вартістю, яка включає витрати на придбання, обмін, витрати на переробку та інші витрати, що виникли під час доставки запасів до місця зберігання (використання), і приведення їх у стан, у якому вони придатні для використання в запланованих цілях [2].

Для накопичення первісної вартості запасів планом рахунків не передбачено окремого рахунку. Для цього використовуються відповідні субрахунки, призначені для обліку запасів.

Первісна вартість запасів залежить від способу їх отримання. Придбані за плату запаси формують первісну вартість до якої включають такі витрати: сума, що сплачується згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків; сума ввізного мита; сума непрямих податків у зв'язку із придбанням запасів, які не відшкодовуються суб'єктам держсектора; транспортно-заготівельні витрати (витрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів); інші витрати, які безпосередньо пов'язані із придбанням запасів і приведенням їх у стан, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Таким чином, при придбанні запасів, як зазначалося вище, до їх первісної вартості відносять транспортно-заготівельні витрати, які доцільно включати до конкретних найменувань, груп, видів запасів при їх оприбуткуванні, у разі якщо можна достовірно визначити суми таких витрат, які безпосередньо відносяться до придбаних запасів.

Вибір варіанту розподілу транспортно-заготівельних витрат залежить від того, як оформлені первинні документи (табл. 1).

Таблиця 1

Показники обліку ТЗВ

Показники обліку ТЗВ	Порядок застосування
Види витрат які включаються у ТЗВ	Відповідно до НП(С)БОДС 123 «Запаси» у склад ТЗВ включають:затрати на заготівлю запасів; оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи; витрати на транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання; витрати зі страхування ризиків транспортування запасів
Умови включення ТЗВ у вартість запасів	Включення транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості конкретних найменувань, груп, видів запасів при їх оприбуткуванні доцільно здійснювати у разі, якщо можна достовірно визначити суми таких витрат, які безпосередньо відносяться до придбаних запасів
Способи обліку ТЗВ (п. 8. розд. II Методичних рекомендацій № 11) [1]	
Перший спосіб (прямий метод)	Пряме включення ТЗВ у первісну вартість конкретних груп і найменувань запасів при оприбуткуванні. Такий метод рекомендовано для застосування бюджетними установами у випадку, якщо можна достовірно визначити суми таких витрат, які безпосередньо відносяться до придбаних запасів. ТЗВ включають у первісну вартість запасів при умові, якщо бюджетна установа окремо оплачує такі витрати транспортній організації або продавцю запасів згідно з договором. Якщо доставку запасів здійснює безпосередньо їх постачальник і сума за ТЗВ окремо ніде не вказана у первинних документах (такі витрати бюджетна установа окремо не оплачує), то відповідно, на первісну вартість таких запасів вони не мають впливу
Другий спосіб (пропорційно або за середнім відсотком ТЗВ)	Цей метод використовується якщо ТЗВ пов'язані із доставкою кількох найменувань, груп, видів запасів, то їх сума може узагальнюватися за окремими групами запасів на окремому субрахунку або аналітичному рахунку. Сума ТЗВ, що узагальнюється на окремому субрахунку обліку запасів, щомісячно розподіляється такими способами: - пропорційно відносять на суму запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. У випадку використання цього способу на кінець місяця на окремому субрахунку або аналітичному рахунку може бути залишок суми ТЗВ; - розподіляється між сумою залишку запасів станом на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. У випадку використання цього способу на кінець місяця весь залишок на окремому субрахунку або аналітичному рахунку повністю розподіляється. Сума ТЗВ, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка ТЗВ і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у

	<p>кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів. Розрахунок ТЗВ здійснюють за допомогою наступних формул:</p> <p>1. Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат</p> $C_{\text{сер}\% \text{ТЗВ}} = \frac{\text{ТЗВ поч} + \text{ТЗВ міс}}{\text{ВЗ поч} + \text{ВЗ міс}} \times 100$ <p>де $C_{\text{сер}\% \text{ТЗВ}}$ – середній відсоток ТЗВ ТЗВ поч – залишок ТЗВ на початок звітного місяця ТЗВ міс – сума ТЗВ за звітний місяць; ВЗ поч – вартість залишку запасів на початок звітного місяця ВЗ міс – вартість запасів, які надійшли за звітний місяць</p> <p>2. ТЗВ, які відносяться до використаних запасів протягом звітного місяця</p> $\text{ТЗВ вик} = C_{\text{сер}\% \text{ТЗВ}} \times \text{ВЗ}_{\text{вик}}$ <p>де ТЗВ вик –ТЗВ які відносяться до використаних запасів протягом звітного місяця; $C_{\text{сер}\% \text{ТЗВ}}$ – середній відсоток ТЗВ; ВЗ вик – вартість запасів, використаних у звітному місяці (кредитовий оборот за субрахунками обліку запасів) Для відображення ТЗВ використовуються ті ж субрахунки бухгалтерського обліку, за якими проводилось оприбуткування та списання запасів</p>
Списання сум ТЗВ при вибутті запасів	
Перший спосіб (прямий метод)	Якщо сума за ТЗВ окремо (у обліку на окремому субрахунку або аналітичному рахунку) не виділяються, а входять безпосередньо до списаної вартості використаних запасів, то окремо списання сум ТЗВ не здійснюють
Другий спосіб (пропорційно або за середнім відсотком ТЗВ)	Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів

Отже, у розпорядчому документі про облікову політику одним із елементів облікової політики є обрання одного із методів списання ТЗВ, який буде використовувати бюджетна установа у своїй діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору, затв. наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 №11, із змінами. URL:<http://www.minfin.gov.ua/userfiles/file/230115-u.pdf>

2. Про затвердження Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України 12.10.2010 №1202. URL:<http://www.minfin.gov.ua/userfiles/file/121010-u.pdf>

В.Р. Шевчук, к.е.н., доцент
(Львівський національний університет
імені Івана Франка)

ІНФОРМАЦІЯ ЗВІТУ ПРО УПРАВЛІННЯ У КОНТЕКСТІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

«Нефінансова» звітність є новою фінансовою
KPMG

Початок 2019 року в Україні ознаменується обов'язковим поданням у складі комплексу річної звітності окремими суб'єктами господарювання звіту про управління, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності. Незважаючи на те, що Міністерством фінансів України розроблено Методичні рекомендації зі складання звіту про управління, даний документ практично лише містить перелік напрямів, які рекомендується розкривати у даному звіті. Таким чином, при підготовці звіту про управління доцільно керуватися Директивою 2013/34/ЄС про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній (Розділ 5 «Звіт про управління») та Директивою 2014/95/ЄС щодо розкриття нефінансової та різноманітної інформації деякими великими підприємствами і групами (якою вводиться стаття 19а «Нефінансовий звіт»). У свою чергу у Директиві 2014/95/ЄС зазначається, що при наданні нефінансової інформації підприємства можуть спиратися на існуючі національні або міжнародні «рамкові» підходи, тобто Європейська Комісія заохочує компанії складати релевантні, корисні, лаконічні нефінансові звіти відповідно до вимог Директиви 2014/95/ЄС і стимулює компанії до творчого підходу до подання показників щодо корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) і сталого розвитку з ціллю уникнення примусового заповнення шаблонних таблиць.

Щодо ЄС, то у 2019 році ми також будемо спостерігати найбільш повне виконання вимог Директиви 2014/95/ЄС, оскільки майже половина держав-

членів не адаптували національні законодавства до її норм станом на 1 січня 2017 року. Незважаючи на затримки та проблеми, що виникли, Директива 2014/95/ЄС є ключовим кроком до підвищення важливості звітності з питань КСВ і сталого розвитку, особливо в тих країнах ЄС, де раніше не існувало таких вимог. Проте справжні переваги нефінансової звітності будуть відчуватися лише тоді, коли вона належним чином інтегрована з фінансовою звітністю і не розглядається як окремі (незбалансовані) показники діяльності організації. Важливо те, що інвестори та інші зацікавлені сторони все більше усвідомлюють, що екологічні, соціальні та управлінські питання (ESG), які раніше вважалися «нефінансовими», мають відношення до фінансових показників та довгострокового потенціалу створення вартості бізнесу [1].

Дослідники, які вивчають зв'язок між КСВ/ESG розкриттями та фінансовими показниками, зазначають, що ESG розкриття, як правило, пов'язані з кращою продуктивністю ESG, а також продуктивністю фірми, а також доводять, що існує позитивний і статистично значущий зв'язок між корпоративними соціальними показниками і фінансовими показниками на рівні фірми [2].

З ініціативи інвесторів у партнерстві з фінансовою ініціативою Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP) та Глобальним договором ООН були розроблені шість принципів відповідального інвестування. У цих принципах інвестори зазначають, що, діючи в найкращих довгострокових інтересах їхніх бенефіціарів, вони вважають, що ESG розкриття можуть впливати на ефективність інвестиційних портфелів (в різній мірі для компаній, секторів, регіонів, класів активів та у часі). Вони також визнають, що застосування принципів відповідального інвестування може краще узгодити інтереси інвесторів з більш широкими цілями суспільства. Тому вони зобов'язуються: 1) включити питання ESG в інвестиційний аналіз і процеси прийняття рішень; 2) бути активними власниками та включити питання ESG до політики та практики власності; 3) прагнути до відповідного розкриття питань ESG суб'єктами, в які здійснюється інвестування; 4) сприяти прийняттю та

впровадженню принципів відповідального інвестування в рамках інвестиційної галузі; 5) працювати разом для підвищення ефективності реалізації принципів відповідального інвестування; 6) звітувати про свою діяльність і прогрес у плані виконання принципів відповідального інвестування [3].

Таким чином, на сьогодні існує широке коло досліджень, які підтверджують стійку кореляцію зростання дохідності для інвесторів тих компаній, які по-справжньому охоплюють проблеми соціальної відповідальності. В міру того, як інвестори у всьому світі переконуються в перевагах провадження соціально відповідальної діяльності і звітування про неї, увага до інформації звіту про управління буде зростати. Підтвердженням тому є і розробка принципів відповідального інвестування. На жаль, в Україні більшість компаній ще недостатньо усвідомила позитивний вплив КСВ на репутацію та фінансові показники їх діяльності. На нашу думку, обов'язкове подання звіту про управління буде додатковим поштовхом для усвідомлення вітчизняними компаніями переваг (вигід) від здійснення видів діяльності з КСВ і сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2017. URL: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/campaigns/2017/10/survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.html> (дата звернення: 20.03.2019).
2. Brooks C., Oikonomou I. The effects of environmental, social and governance disclosures and performance on firm value: A review of the literature in accounting and finance. *The British Accounting Review*. 2018. № 50. P. 1–15.
3. Principles of responsible investments of 26 April 2018 / UNEP Finance Initiative, UN Global Compact. URL: <https://www.unpri.org/academic-research/how-esg-engagement-creates-value-for-investors-and-companies/3054.article> (дата звернення: 20.03.2019).

І.В. Яремчук, аспірантка
Науковий керівник:
О.А. Шевчук, д.е.н., професор
(*Університет ДФС України*)

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Внутрішній аудит в галузі охорони здоров'я є важливою функцією управління установою, за допомогою якої контролюється використання бюджетних коштів. На протязі останніх років Україна намагається наблизитися до європейських стандартів про, що свідчить реформування галузі охорони здоров'я. Вже пройшло досить часу для того, щоб оцінити результати реформування системи охорони здоров'я в Україні, але як свідчать дослідження медична реформа на даний час дала досить мало позитивних результатів, так як відбулася під час загальноекономічної кризи в країні, також на результати діяльності системи негативно вплинув курс зменшення кількості лікувально-профілактичних закладів та скорочення кількості медичного персоналу. Отже, вкрай важливим для ефективного та якісного реформування системи охорони здоров'я в Україні стає питання удосконалення насамперед системи внутрішнього аудиту в галузі охорони здоров'я.

Вагомий внесок у вивчення питань розвитку та адаптації внутрішнього аудиту України до міжнародних стандартів зробили такі вітчизняні науковці-практики: Л. Гуцаленко, О. Білоцерківський, Н. Дорош, Л. Книжник, О. Кожушко, О. Шевчук та інші. Однак ряд питань залишаються невирішеними, що зумовлено як внутрішніми причинами (нестабільність законодавчої бази, відсутність органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, неузгодженість та непослідовність дій інституціональних агентів, що регулюють дану сферу відносин тощо), так і необхідністю врахування останніх змін у Директивах Європейського Союзу з питань аудиту та аудиторської діяльності.

Результати наукових досліджень вчених охоплювали питання визначення сутності аудиту та його видів, удосконалення організації та методики аудиту, втілення в практику міжнародних стандартів аудиту тощо. Проте, подальшого вивчення потребують питання регулювання аудиторської діяльності у зв'язку зі створенням системи суспільного нагляду [1].

Реформування галузі охорони здоров'я в Україні передбачає суттєві зміни у роботі медичних закладів та наданні ними медичних послуг. Із січня 2017 року в Україні стартував перший етап медичної реформи, який полягає в зміні фінансування первинної ланки медичної допомоги. Дані зміни полягли у створенні інституційних та правових умов для запровадження нових методів оплати медичних послуг постачальникам, а саме прийнято необхідне законодавство для створення єдиного замовника - Національну службу здоров'я України (НСЗУ) [2]. Основні зміни, які передбачає реформа полягають у запровадженні державного гарантованого пакета медичної допомоги, тобто держава бере на себе чіткі зобов'язання щодо фінансування медичних послуг. Бюджет починають розподіляти за медичними послугами, необхідними пацієнтам, на рівних для всіх громадян умовах. Пакет медичної допомоги, гарантований державою, визначатимуть виходячи з пріоритетів охорони здоров'я в Україні у обсязі можливостей державного фінансування [3]. Окрім того, на перехідний період, протягом 2018–2019 років, паралельно існуватиме також можливість фінансування первинної медичної ланки через механізм медичної субвенції. До 2020 року всі заклади усіх рівнів надання медичної допомоги мають перейти на нову систему фінансування шляхом укладання договорів із НСЗУ [3]. Вже пройшло досить часу для того, щоб оцінити результати реформування системи охорони здоров'я в Україні, але як свідчать дослідження медична реформа на даний час дала досить мало позитивних результатів, так як відбулася під час загальноекономічної кризи в країні, також на результати діяльності системи негативно вплинув курс зменшення кількості лікувально-профілактичних закладів та скорочення кількості медичного персоналу. Таким чином, для ефективного та якісного реформування системи

охорони здоров'я в Україні потрібно удосконалити насамперед систему охорони здоров'я, управління якістю медичної допомоги та внутрішній аудит в системі охорони здоров'я в Україні. Для покращення управління якістю медичних закладів виникає необхідність використання контролюючих заходів, адже відбуваються зміни форм фінансування, які тягнуть за собою зміни у внутрішньому аудиті.

Отже, застосування різних видів внутрішнього аудиту є необхідним для системного та комплексного забезпечення управління якістю медичних закладів на рівні процесів у закладах охорони здоров'я. Під внутрішнім аудитом галузі охорони здоров'я слід розуміти здійснення оцінки діяльності установи, результатом якої є отримання необхідних та достатніх аудиторських доказів з метою надання висновків відповідно до цілей внутрішнього аудиту.

Таким чином, внутрішній аудит є джерелом інформації, що допомагає об'єктивно оцінити реальний стан якості медичної допомоги в закладах охорони здоров'я та приймати управлінські рішення. Внутрішній аудит в умовах реформування галузі охорони здоров'я покликаний забезпечувати контроль за цільовим та ефективним використанням засобів державного бюджету і державної власності. Задля підвищення рівня управління ефективністю використання бюджетних коштів у сфері охорони здоров'я та наближення до європейських стандартів необхідна подальша розробка теоретичних засад, удосконалення методології здійснення внутрішнього аудиту, що допоможе покращити використання бюджетних коштів.

Список використаних джерел:

1. Сиротюк Г. Ринок аудиторських послуг України: стан та перспективи в умовах євроінтеграції / Г. Сиротюк. // Міжнародний науковий журнал. – 2016. – Випуск 3 – С. 97–104.

2. Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://moz.gov.ua/docfiles/pre_20160205_0_dod.pdf.

3. Реформа системи охорони здоров'я [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/reforma-sistemi-ohoroni-zdorovya>.

СЕКЦІЯ 2

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О.О. Артем'єва, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

БЕЗГОТІВКОВІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Розвиток новітніх технологій не залишив осторонь і банківську систему, яка є головним творцем безготівкових розрахунків. Безготівкові розрахунки широко використовуються, вони є дійсно зручними та ефективними. Використання безготівкових розрахунків призводить до економії витрат на їх здійснення, прискорення здійснення розрахункових операцій та руху грошових коштів. Крім того, при безготівкових розрахунках грошова маса акумулюється в банках, і створюються умови для контролю за їх цільовим використанням [1].

Над проблемою впровадження безготівкових розрахунків в платіжному обороті України працювало значна кількість вітчизняних та закордонних вчених серед яких: Б.С. Івасів, Д.І. Коваленко, Т.П. Куриленко, І.П. Косарева, О.В. Міняйло, В.І. Міщенко, М.В. Ніконова, О.П. Орлюк, М.І. Савлук, Н.В. Соловей та багато інших.

Метою даного дослідження є визначення тенденцій та перспектив розвитку безготівкових операцій у банківській системі України.

Поступове зниження частки готівкового обігу на користь безготівкового має забезпечуватись з урахуванням загального стану економіки шляхом створення економічних стимулів розвитку безготівкових розрахунків. При цьому домогосподарства, підприємства та державні інституції використовуватимуть безготівкові платіжні засоби, включаючи інноваційні платіжні інструменти, обізнано та звично, з розумінням їх ефективності та безпеки здійснення платежів. Відповідно, повинні бути створені всі умови для

безпечного та вигідного здійснення безготівкових взаєморозрахунків та існування сучасної і конкурентоздатної національної платіжної системи, а також відсутні будь-які бар'єри у доступі та використанні платіжних сервісів, що забезпечують безготівкове здійснення транзакцій, оскільки нові покоління клієнтів створюють попит на сучасні банківські сервіси, а банки матимуть можливість задовольняти попит новими технологіями та розвитком інфраструктури, що полегшуватиме здійснення безготівкових транзакцій [2].

Станом на 1 січня 2019 року в обороті в Україні перебувало близько 400 млрд грн готівки. В тому числі, близько 360 млрд грн – поза банками. Природно, частина грошей працює на тіньову економіку. Рівень тіньової економіки, за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі, становить близько 32% ВВП. Але різні дослідницькі організації та аналітики називають і більш значні цифри – 40-50%.

Сьогодні частка безготівкових розрахунків з платіжними картами становить понад 44%, мається на увазі обсяг базготівкових операцій в загальному обсязі операцій з платіжними картками, емітованими українськими банками. Це означає, що понад половини коштів з платіжних карт просто переводять у готівку і далі використовують поза банківським сектором. Тому, головна мета банківської системи - зменшити кількість готівкових розрахунків, збільшивши безготівкові [3].

Україна займає одне з перших місць у світі з обороту готівкових коштів, що на думку НБУ є одним з гальм економічного розвитку, яке одночасно сприяє зростанню тіньової економіки. В 2018 р. рівень готівки по відношенню до ВВП складає 14,6%, а до 2020 року планується скоротити цей рівень удвічі – до 7,5% [4].

Проте, варто відмітити, що в цілому курс на скорочення обертання готівки і перехід розрахунків в он-лайн – є неминучою тенденцією у сучасному світі. Правда, переходити в такий формат слід не директивними методами, чим часто грішить наш Нацбанк, а шляхом популяризації і стимуляції.

Таким чином, у 2018 році 45,1% всіх розрахункових операцій в Україні були безготівковими та здійснювалися за допомогою платіжних карток або інших платіжних систем. Так, за рік обсяг безготівкових розрахунків зріс на 5,8 відсоткових пункти. У 2018 році українці провели 3,1 мільярда безготівкових операцій на 1,3 трільйона гривень. Більшість таких розрахунків проводили у торговельних мережах. Діаграма розподілу безготівкових операцій на початок 2019 року наведена на рис. 1.

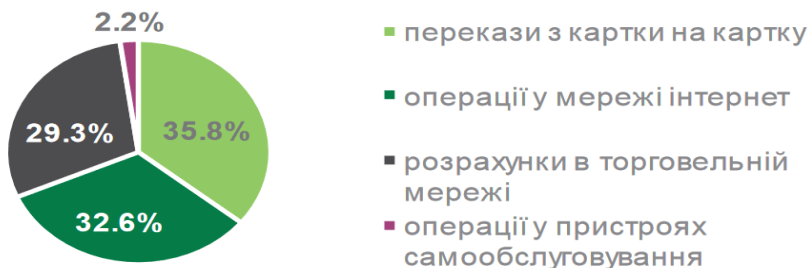

Рис.1. Структура безготівкових операцій на 01.01.2019 р. [5].

На 2019 рік в Україні заплановано чимало безготівкових нововведень. Так, НБУ планує масово перевести бізнес на безготівкову оплату, впровадити можливість переводити гроші в готівку в магазинах і обладнати транспорт електронними сервісами для оплати.

Тобто, НБУ вкотре намагається знизити обіг готівки в країні та посилити контроль за ним, знизити ліміт готівкових розрахунків бізнесу з фізособами з 50 тисяч гривень до 15 тис.грн. Одночасно залишиться без змін норма ліміту розрахунку фізосіб з бізнесом – 50 тисяч гривень. Також до 15 тисяч пропонується обмежити суму, яку компанії можуть видавати на руки фізособам для бізнес-цілей “під звіт”, а готівкові розрахунки між компаніями будуть становити до 10 тисяч гривень на день. Ці нововведення будуть “обговорюватися” громадськістю до 27 березня, а потім, судячи з усього, їх ухваллять.

Крім того, НБУ планує зобов'язати компанії при знятті готівки з поточних рахунків надавати за запитом банку підтверджувальні документи для вивчення клієнта.

Таким чином, такі тенденції НБУ, щодо збільшення частки безготівкових операцій в господарському обороті України призведе до зменшення витрат бізнесу на виконання вимог регулювання в частині обов'язковості забезпечення безготівкових розрахунків на 50%; створення додаткових зручностей для населення при розрахунках за придбані товари та отримані послуги; покращення якості безготівкових операцій; зменшення витрат держави на підтримку готівкового обігу.

Список використаних джерел:

1. Українська Л.О., д.е.н., професор, професор кафедри політичної економії Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця Безготівкові операції як ключовий момент грошової системи України/ Інноваційна економіка 7-8'2016 Науково-виробничий журнал. URL:file://C:/Users/User/Desktop/inek_2016_7-8_25.pdf

2. Кошонько О.В. Перспективи використання безготівкових розрахунків в Україні/ Глобальні та національні проблеми економіки. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/150.pdf>

3. Почему глава Нацбанка не носит пластиковые карточки. URL:<https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/pochemu-glava-nacbanka-ne-nosit-bankovskie-kartochki-i-kak-uznat-svoy-novyy-bankovskiy-schet-intervyu-s-yakovom-smoliem-1210360.html>

4. Безготівкові розрахунки: як НБУ крокує в неоднозначне майбутнє? URL: <https://www.pravoconsult.com.ua/chomu-nbu-urizav-vsime-zarplatu-i-perevodit-na-bezgotivkovi-rozrahunki/>

5. Живі гроші більше не потрібні. URL: <https://market.korupciya.com/2019/02/03/zhivi-groshi-bilshe-ne-potribni-dlya-ukrayintsiv-pidgotuvali-bagato-novovveden-dlya-bezgot>

Т.С. Батрак, студентка
Науковий керівник:
О.І. Мазіна, к. е. н., доцент
(Університет ДФС України)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ

Необхідність формувати резерв сумнівних боргів при наявності у підприємства дебіторської заборгованості за відвантаженою продукцією, товари чи надані послуги, виникає як наслідок необхідності дотримуватися принципу обачності, згідно з яким методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства.

Крім того, дебіторська заборгованість є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина резерву сумнівних боргів [1, 2].

Цей резерв створюється як джерело погашення частини дебіторської заборгованості, щодо якої існує впевненість про її повернення боржником або за якою минув строк позовної давності. Дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату, а поняття «дебітори» визначають як «юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів».

За строками виникнення та ознаками впевненості у погашенні згідно П(С)БО 10 дебіторську заборгованість можна поділити на групи. Розрізняють також поняття звичайної і сумнівної дебіторської заборгованості. При цьому, сумнівна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існують сумніви стосовно її повернення боржником (строк оплати

сплив або є інші причини для сумнівів). Безнадійна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Зокрема, саме формування резерву сумнівних боргів не можна здійснювати під будь-яку заборгованість. Відповідно до П(С)БО 10 дебіторська заборгованість, яка підлягає резервуванню, має водночас відповідати цілій низці характеристик:

- 1) бути поточною, тобто виникати під час нормального операційного циклу або підлягати погашенню протягом 12 місяців з дати балансу;
- 2) бути фінансовим активом - контрактом, який дає право отримати грошові кошти або фінансові активи від іншого підприємства;
- 3) не бути придбаною підприємством і не призначатися для продажу.

Зауважимо, що всі ці характеристики мають бути присутніми лише на дату балансу.

Формування резерву під ту чи іншу суму заборгованості аж ніяк не означає, що далі підприємство, наприклад, не має права підписати додаткову угоду до договору, замінивши грошову форму розрахунків з дебітором на товарну. Наслідком таких дій має стати лише коригування нарахованого резерву на чергову дату балансу. Для розрахунку і створення резерву сумнівних боргів до уваги беруться сумнівна та безнадійна заборгованості [2]. Сума резерву сумнівних боргів визначається за одним із двох методів:

- 1) за методом абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- 2) за методом застосування коефіцієнта сумнівності.

За методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів. За методом застосування коефіцієнта сумнівності величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності [2].

Кожен з визначених методів має свої особливості розрахунку. Узагальнюючим негативним моментом усіх методик є нормативна

неврегульованість. Проте для підприємств в цьому випадку існує певна свобода в розрахунку величини резерву сумнівних боргів. В результаті кожне підприємство підбирає методику виключно індивідуально, керуючись кількістю дебіторів, наявністю необхідної інформації, управлінською політикою підприємства, що фіксується в наказі про облікову політику.

Результати проведеного дослідження свідчать, що необхідність створення резерву сумнівних боргів є факт наявності у підприємства сумнівної заборгованості, а приводом для використання сум резерву – наявність безнадійної заборгованості. Тому для створення резерву необхідно правильно визначити суму сумнівної та безнадійної заборгованості.

Також слід відмітити, що на сьогоднішній день П(С)БО 10 дозволяє використовувати декілька варіантів методики розрахунку резерву сумнівних боргів: метод абсолютної суми сумнівної заборгованості; метод із застосуванням коефіцієнту сумнівності (базується на застосуванні 3 способів).

Кожне підприємство приймає рішення самостійно як стосовно необхідності створення резерву сумнівних боргів, так і стосовно методу розрахунку його величини. Прийняття такого рішення обґрунтовується відповідними розрахунками та відображається в наказі про облікову політику підприємства.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ МФУ від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. №237 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

А.М. Бестюк, студентка

Науковий керівник:

В.О. Осмятченко, д.е.н., професор
(Університет ДФС України)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Порядок ведення обліку в туристичній діяльності обумовлено особливим характером операцій з надання туристичних послуг, що передбачають широке використання посередницьких схем, та наявністю спеціальних норм у Податковому кодексі. Теоретичними аспектами становлення бухгалтерського обліку туристичної діяльності здійснюється рядом вчених. Серед них З.А. Балченко, Ж.А. Богданова, Н.О. Гура, Т.В. Момонт, Н.Б. Рошко та інші.

Відповідно до п. 19 ст. 7 Закону № 222 туристична діяльність підлягає ліцензуванню. Для отримання ліцензії потрібно подати органу ліцензування заяву за формою додатка 1 до Ліцензійних умов № 991[1].

Згідно формулювань, поданих у Законі України «Про туризм» можна зробити висновок, що до суб'єктів туристичної діяльності належать туристичні оператори, туристичні агенти та інші суб'єкти підприємницької діяльності, які надають послуги, пов'язані з тимчасовим розміщенням, харчуванням, проведенням екскурсій, розважальних заходів [2].

Відповідно, завданням бухгалтерської служби є не лише ведення касових операцій, а й деяких інших питань (фінансових, економічних, розрахункових, юридичних тощо). У зв'язку з цим процес організації бухгалтерського обліку повинен включати в себе врегулювання питань відповідальності туроператорів та турагентів, яке б не суперечило чинному законодавству, а також ідентифікацію ведення внутрішньогосподарського обліку. Останній відіграє важливу роль в туристичній діяльності, оскільки уможливує оперативне управління та контроль процесів надання туристичних послуг, впливає на кінцеві результати діяльності.

Проблемою використання методології внутрішньогосподарського (управлінського) обліку в туристичній діяльності є факт наявності невеликих

суб'єктів і фізичних осіб-підприємців. Зважаючи на обсяги їхньої діяльності, їм не вигідно організовувати такий вид обліку. Проте виходом зі становища може бути разове застосування послуг консалтингових фірм. Специфіка туристичної діяльності також позначається на документальному оформленні господарських операцій.

Наявність вказаних вище двох видів суб'єктів і обсяги їх діяльності уможлиблюють використання спрощеної системи обліку. Вона характеризується використанням відповідного Плану рахунків і форм реєстрів, зокрема Книги обліку доходів або Книги обліку доходів і витрат (залежно від того, до якої групи платників податку відноситься суб'єкт туристичної діяльності) [3].

Основним документом для оформлення туристичної послуги є договір. Він виступає гарантом встановлення відповідальності за якість і обсяги послуг, а це вимагає належного та правильного оформлення цього документа. Наявність типових форм договорів не гарантує повної відповідності зазначеним критеріям, оскільки зазвичай суб'єкти туристичної діяльності прагнуть до прописування в договорі умов, які б мінімізували їхню відповідальність перед споживачами туристичних послуг. Вирішенню цієї проблеми може служити використання в якості додатків до договору облікових реєстрів, зокрема калькуляцій турів (чи інших туристичних послуг).

Іншою важливою проблемою при організації обліку є наявність законодавчого дозволу використання двох підходів до дати визнання доходу туристичної фірми. При першому – дохід можна визнавати на дату надходження коштів за турпродукт на поточний рахунок або до каси туристичної фірми. Другий передбачає визнання доходу за датою закінчення туру. Невеликі туристичні фірми можуть вести облік тільки на рахунку «Виробництво» і не використовувати рахунки «Адміністративних витрат» та «Витрат та збут» (які притаманні для санаторно-курортних закладів, турбаз та будинків відпочинку) або лише на рахунках класу 8 «Витрати за елементами». Серед витрат туристичної діяльності незначне місце посідають матеріальні

витрати та витрати на амортизацію, особливо це стосується діяльності фірм-турагентів [3].

До складу первинної документації в туризмі належать ваучери, страхові поліси, договори, заяви, рахунки, платіжні доручення тощо. Окремі з них, зокрема, ваучер, не завжди оформляються. Це залежить від того, наскільки турист обізнаний у питаннях своєї документальної захищеності. Однією з важливих проблем, які належить вирішувати суб'єктам туристичної діяльності є вибір форми обліку (журнальна, комп'ютеризована, спрощена). Зазвичай він здійснюється керівництвом[4].

Отже, облік служить засобом формування й подання звітності у всі інстанції для уникнення штрафних санкцій. Свою роль інформаційного джерела оптимізації діяльності та підвищення її ефективності він практично не виконує.

Список використаних джерел:

1. Закон України 222-VII від 02.03.2015 «Про ліцензування видів господарської діяльності» [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T150222.html.
2. Закон України від 15.09.1995 р. №325/95–ВР «Про туризм» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.
- 3.Хорунжак Н.М. Проблеми й перспективи розвитку системи обліку суб'єктів туристичної діяльності / Н. М. Хорунжак // Інноваційна економіка. - 2016. - № 5-6. - С. 199-205. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2016_5-6_35
4. Семикіна, М. В. Розвиток підприємств готельно-ресторанного і туристичного бізнесу в контексті формування прогресивної корпоративної культури / М. В. Семикіна, С. Р. Пасека, М. В. Бугаєва // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки : зб. наук. пр. - Кропивницький : ЦНТУ, 2018. - Вип. 33. - С. 199-211.

О.В. Бондаренко, студентка
Науковий керівник:
А.Є. Скоробагач, асистент
(Університет ДФС України)

СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ «ОПЛАТА ПРАЦІ» ТА «ЗАРОБІТНА ПЛАТА»

Незважаючи на значну кількість наукових робіт та поглядів науковців, які присвячені особливостям нарахування та оплати праці, існують невизначеності у понятійному апараті. На жаль, для визначення одного і того ж явища законодавець оперує різними категоріями. Такий стан речей певною мірою перекручує юридичний зміст норм права, ускладнює їх адекватне тлумачення, внаслідок чого порушується принцип єдності юридичної термінології.

Серед науковців немає єдиної думки з приводу того, чи є терміни «заробітна плата» і «оплата праці» синонімами, чи вони мають різне значення. Оскільки законодавчого визначення «оплата праці» немає, то це дає змогу науковцям та законодавцю трактувати його по-різному. Звідси виникає проблема тотожного вживання термінів «оплата праці» та «заробітна плата» як у законодавстві, так і в науковій літературі [1].

З огляду на актуальність даного питання на сучасному етапі розвитку нашої країни, воно стало предметом дослідження великої кількості науковців, зокрема, Головачової А., Лукашевич Н., Овсюк Н., Шульгінової Л. та багатьох інших.

На даний час в науковій та періодичній літературі, в законах та інших нормативних актах України спостерігається чітка закономірність: поняття «оплата праці» та «заробітна плата» сприймаються як тотожні. В багатьох законодавчих актах України, які стосуються питань оплати праці, визначено лише сутність поняття «заробітна плата» [2].

Так, згідно Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [3].

Щодо сутності поняття саме «оплата праці», то тут доцільно звернутись до думки науковців. Отже, на думку Складанної К.І., оплата праці - ціна робочої сили, яку погоджено в трудовій угоді між роботодавцем і працівником та яка буде отримана останнім у разі виконання визначеного обсягу роботи [4].

Виходячи з того, що в законодавчих джерелах визначення саме «оплати праці» немає, деякі економісти, ототожнюють дані поняття. Прилипка С.М. та Ярошенко О.М., вважають, що з точки зору прав та обов'язків, дані поняття є синонімами, тому не випадково, що в деяких нормативно-правових актах, при визначенні однієї з категорій застосовується інша, і навпаки [5].

На думку Долініної Т.Н., під оплатою праці слід розуміти процес визначення грошової оцінки виконаної працівником роботи з наступним нарахуванням і виплатою заробітної плати відповідно до цієї оцінки. Заробітна ж плата становить величину винагороди за працю і є результатом цього ж процесу [6].

Овсюк Н.В., вважає, що дані питання не можна ототожнювати, тому що заробітна плата є елементом оплати праці елементів та всієї системи правових засобів у цій сфері, тоді як поняття «заробітна плата» спрямоване на право окремого працівника отримувати грошову винагороду, тобто заробітна плата є елементом оплати праці. Але аналізуючи українське законодавство, науковець приходиться до висновку, що на даний час у нашій країні немає чіткого розмежування таких понять як «заробітна плата» і «оплата праці». Трудові та бухгалтерські нормативні документи фактично ототожнюють дані категорії [2].

Провівши дослідження, можна стверджувати, що поняття «оплата праці» та «заробітна плата» не є синонімами, а є категоріями, які знаходяться в певній залежності одна від одної та мають різний структурний зміст [1]. «Оплата праці» є більш широким поняттям, адже воно означає грошовий вираз вартості робочої сили, в той час, як заробітна плата вже є винагородою за виконану роботу конкретному працівнику.

В той же час, в результаті аналізу бухгалтерського, трудового та податкового законодавства України, можна зробити висновки, що на даний час

у нашій країні немає чіткого розмежування цих понять. Погоджуючись з думкою Овсюк Н.В., вважаємо, що і в Кодексі законів про працю України, і в Законі України «Про оплату праці» слід зробити доповнення, яке стосується розшифрування змісту поняття «оплата праці» зважаючи на те, що всі складові категорії оплати праці містяться у даних документах.

Список використаних джерел:

1. Головачова А. О. Розмежування понять «заробітна плата» та «оплата праці» / А. О. Головачова // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_pravo_2014_22_12
2. Овсюк Н.В. Сутність та особливості понять «оплата праці» та «заробітна плата» визначених в нормативно-правовій базі України / Н. В. Овсюк // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2014. - № 3(2). - С. 27-31. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
3. Закон України «Про оплату праці» № 144 від 24.03.1995 р. (зі змінами та доповненнями від 01.01. 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
4. Складання К. І. Методи удосконалення організації оплати праці на підприємстві, Запоріжжя – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/!Складання_дис_узгоджен_0.pdf
5. Прилипко С. М. Трудове право України: підручник 2-ге вид. перер. і допов. / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. – Х.: Видавництво «ФІНН», 2009 – 728 с.
6. Долинина, Н. Сущность заработной платы: функциональный подход / Н. Долинина // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації 4(43) 2010 Частина I. Серія : економічні науки. – Полтава, 2010.– С.156-159.

О.С. Буличов, С.Ю. Войтенко, студенти
Науковий керівник:
О.І. Мазіна, к.е.н., доцент
(*Університет ДФС України*)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Українська економіка поступово інтегрується у світову ринкову економіку, основою якої є інвестиційні процеси. Фінансове інвестування є процесом забезпечення зростання капіталу інвестора за рахунок операцій з цінними паперами та корпоративними правами, відмінними від цінних паперів, з одної сторони, і засобом розвитку підприємства за рахунок отриманих інвестицій, з іншої [1].

Методологічні засади бухгалтерського обліку фінансових інвестицій та відображення інформації про них у фінансовій звітності встановлено П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції". Окремі фінансові інвестиції обліковуються з урахуванням норм П(С)БО 13 "Фінансові інструменти". Для підприємств, що складають фінансову звітність за міжнародними стандартами, відображення інвестицій у звітності регулюється безпосередньо міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS) [1].

Відповідно до П(С)БО 12 фінансові інвестиції є активами, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку у вигляді відсотків або дивідендів, чи зростання вартості капіталу або інших вигід для інвестора. Усі інвестиції можна класифікувати за такими основними критеріями: термін перебування як активу і мета утримання, а також предмет інвестиції [2].

Залежно від терміну перебування як активів підприємства фінансові інвестиції поділяються на:

1. довгострокові фінансові інвестиції, які відображаються у складі необоротних активів Балансу (Звіту про фінансовий стан);
2. поточні фінансові інвестиції, інформація про які відповідно включається до розділу з оборотними активами Балансу (Звіту про фінансовий

стан). Особливим видом поточних фінансових інвестицій є еквіваленти грошових коштів.

Оскільки чіткого визначення, які інвестиції слід вважати довгостроковими, а які поточними, стандарти не містять, то для такого розмежування слід використати визначення оборотних та необоротних активів, встановлених НП(С)БО 1 "Основні вимоги до фінансової звітності", де оборотні активи - це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом 12 місяців з дати балансу, а необоротні активи - всі активи, що не є оборотними [1, 3]. Такий підхід дає можливість класифікувати фінансові інвестиції за терміном використання:

- довгострокові фінансові інвестиції це фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент;
- поточні фінансові інвестиції - це фінансові інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів), а також сума довгострокових фінансових інвестицій, що підлягають погашенню протягом 12 місяців з дати балансу.

До кожного з вищенаведених видів інвестицій можуть належати інвестиції, які класифікуються залежно від об'єктів інвестування:

- інвестиції в інструменти капіталу (акції, частки у капіталі, паї);
- інвестиції у боргові інструменти (облігації та подібні);
- інвестиції у похідні інструменти.

Кожну категорію інвестицій можна кваліфікувати залежно від мети її придбання: для перепродажу, утримання до погашення (боргові інструменти) або утримання безстроково (інструменти капіталу).

Інвестиції, які за своєю суттю є довгостроковими, але придбані для перепродажу протягом 12 місяців або такі, що можуть бути продані у будь-який момент, слід обліковувати як поточні інвестиції [2].

Таким чином, ключовим елементом при кваліфікації інвестиції є мета її використання. Залежно від рівня впливу інвестора на підприємство, інструменти капіталу якого було придбано, розрізняють такі види фінансових інвестицій [2]: інвестиції в асоційовані підприємства, інвестиції у дочірні підприємства, інвестиції у спільну діяльність.

Фінансові інвестиції в асоційовані й дочірні підприємства обліковуються, як правило, за методом участі в капіталі. Метод участі в капіталі це метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення чи зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування [2].

Отже, інтегрування національної економіки у світову потребує розвитку інвестиційного процесу в Україні. Саме тому розроблено національні нормативи, які формують методичні засади обліку та звітності фінансових інвестицій. Базою для розробки національних П(С)БО є міжнародні стандарти.

Особливістю обліку та відображення у звітності фінансових інвестицій за методом участі в капіталі є вартість, що визначається з урахуванням зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування, крім тих, що є результатом операцій між інвестором і об'єктом інвестування.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ МФУ від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції». Наказ МФУ від 26.04.2000 р. № 91 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>
3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України 28.03.2013 № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>

В.В. Вавілов, аспірант

Науковий керівник:

В.О. Осмятченко, д.е.н., професор
(Університет ДФС України)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ РОБОЧИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ ФІЗКУЛЬТУРНО ОЗДОРОВЧОГО НАПРЯМКУ

Сучасна система бухгалтерського обліку повинна активно сприяти успішному забезпеченню реального використання ринкових інструментів і ґрунтуватися на ефективній системі управління витратами; єдиному підходу до вирішення обліково-економічних завдань незалежно від рівня управління. Недостатнє висвітлення проблем організації обліку спеціалізованих робочих активів, дискусійний характер та потреба в удосконаленні методики обліку спеціалізованих робочих активів на підприємствах фізкультурно оздоровчого напрямку визначили актуальність цієї теми.

В сучасних умовах господарювання, коли ринок фізкультурно - оздоровчого бізнесу характеризується високим рівнем конкуренції, важливим аспектом досягнення конкурентної переваги суб'єкта господарювання є забезпечення відповідними засобами праці, що дають змогу якісно надавати фітнес-послуги. До таких спеціалізованих матеріальних активів слід відносити посуд, рушники, білизну, виробничий фітнес-інвентар, фірмовий одяг, спецодяг тощо. Наявність вищезазначених робочих активів вимагає від системи управління підприємств фізкультурно оздоровчого бізнесу ефективно налагодженої системи обліку з метою формування достовірної інформації для прийняття управлінських рішень.

Склад спеціалізованих активів у фізкультурно–оздоровчих комплексах характеризується значною номенклатурою, що підвищує інтенсивність ведення обліку за цими активами. Особливістю обліку є те, що вони можуть відображатися як малоцінні та швидкозношувані предмети, інші необоротні матеріальні активи й основні засоби. Розподіл на ці категорії насамперед

залежить від терміну використання спеціалізованих активів, первісної вартості та межі суттєвості.

Сучасні науковці і практики приділяють значну увагу дослідженням проблем класифікації обліку активів, новим підходам до їх розподілу, питанням удосконалення як облікових так і управлінських аспектів у загальній системі менеджменту підприємства [1, 2, 3].

Проте, зазначені питання розглядаються більш загально, не концентруючи уваги на особливостях обліку активів на підприємствах сфери фізкультурно оздоровчого напрямку. Відсутність предметних методологічних рекомендацій у цій галузі призводить до: проблематичності обліку спеціалізованих робочих активів на підприємствах фізкультурно оздоровчого напрямку, нечіткого розмежування різного роду обліку, недоцільного вибору бази розподілу, необґрунтованої методики розподілу, і як результат – обмеженості і нерелевантності облікової інформації, необхідної для управління підприємства.

Важливим аспектом ефективного управління спеціалізованими робочими активами підприємств фізкультурно - оздоровчого бізнесу є побудова раціональної системи управлінської звітності для менеджменту середньої та нижчої ланок управління. Це зумовлено необхідністю оптимізації інформації у внутрішній звітності стосовно визначених активів, оскільки вони характеризуються значною кількістю та інтенсивністю використання у виробничому процесі, що може призвести до перенавантаження управлінської звітності [4].

Результати досліджень показали, що на підприємствах фізкультурно - оздоровчого бізнесу є необхідним впровадження системи управлінської звітності за центрами відповідальності, якими можуть бути матеріально відповідальні особи кожного структурного підрозділу. Ця система дозволить акумулювати інформацію про наявні залишки робочих активів, надходження, внутрішнє переміщення, списання та інше вибуття активів за відповідним центром відповідальності з відповідною внутрішньою звітністю. Групування

інформації про рух спеціалізованих робочих активів підприємств фізкультурно - оздоровчого бізнесу пропонуємо формувати у Відомості обліку руху необоротних/оборотних спеціалізованих робочих активів у розрізі структурних підрозділів на підставі яких бухгалтерія формуватиме зведену відомість. Це дасть можливість для системи управління отримувати достовірну інформацію про наявні активи та ефективність їх використання у виробничому процесі.

Отже, на сучасному етапі сталого економічного розвитку, важливим інструментом прийняття ефективних управлінських рішень є система бухгалтерського обліку та її здатність генерувати релевантну інформацію. Для установ фізкультурно-оздоровчого комплексу важливим аспектом управління є наявність і стан спеціалізованих робочих активів, релевантну інформацію про які пропонується формувати за центрами відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Білоусова І. Проблеми вдосконалення управлінського обліку /Білоусова І. Бухгалтерський облік і аудит. - 2007. - № 4. с 18 - 23.
2. Бородкин О. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік: концепція і організація / Бородкин О. Бухгалтерський облік і аудит. - 2001. - № 2. с 25-28.
3. Верига Ю.А. Управлінський облік як центр інформаційного забезпечення виробничої діяльності суб'єктів господарювання / Ю. Верига // ВІСТІ, Діловий випуск. -2009. - 17 квітня. - с 4-5.
4. Мазіна О. Формування концепцій управлінської звітності. Науково-практичний журнал «Бухгалтерський облік і аудит»// 2013, №9, с.10-15

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НАДАННЯ БЛАГОДІЙНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ РИЗИКІВ СЕПАРАТИЗМУ І ТЕРОРИЗМУ

Активізація тероризму та сепаратизму в останні роки в Україні вимагає жорсткої боротьби з їх фінансуванням та чіткого контролю фінансових потоків в державі. Недостатній рівень фінансового моніторингу провокує посилення фінансування різного роду угруповань на окупованих територіях східних регіонів України. Як відзначає Державна служба фінансового моніторингу України за підсумками 2017 року, «... діяльність щодо виявлення та ефективного блокування каналів фінансової підтримки терористичних та сепаратистських організацій повинна бути одним із ключових напрямів довгострокової стратегії діяльності державних органів. Адже, саме фінансування надає можливості для здійснення терористичних актів, забезпечуючи відповідну підготовку терористів, їх технічне оснащення» [1, с. 82].

Задля мінімізації ризиків фінансування угруповань сепаратистів і терористів в Україні та посилення контролю за рухом фінансових потоків суб'єктів господарювання доцільним є дослідження питання облікового забезпечення надання благодійної фінансової допомоги (БФД) соціально відповідальних бізнес-одиниць дійсним та колишнім учасникам Антитерористичної операції (АТО) та Операції Об'єднаних сил (ООС), членам їх сімей, фізичним особам, які постраждали у зоні проведення бойових дій, переселенцям. Зупинимось на питанні правильної організації бухгалтерського обліку надання БФД вищевказаним групам осіб в умовах ризиків сепаратизму і тероризму. Зокрема відзначимо, що облік передбачає виконання ряду послідовних процедур – виявлення та вимірювання (оцінка, калькулювання), реєстрації (документування), накопичення (рахунки, подвійний запис), узагальнення, зберігання та передачі інформації (баланс, звітність), в межах яких здійснюється поточний

бухгалтерський контроль (документальний, інвентаризація, інше), що забезпечує достовірність і повноту облікових даних, фінансовий моніторинг тощо.

Щодо надання БФД дійсним та колишнім учасникам АТО та ООС, членам їх сімей, фізичним особам, які постраждали в зоні проведення бойових дій, переселенцям, вважаємо, що такі облікові процедури як документування, рахунки, подвійний запис, звітність дозволяють посилити контроль такого фінансування та виступають інструментами управління ризиками.

Благодійна фінансова допомога – це фінансовий актив компанії; може надаватися в рамках операційних та грантових програм, через створення корпоративного фонду та/або благодійного рахунку.

Якщо БФД нараховується дійсному (діючому) учаснику ООС її виплата повинна відстрочуватися до моменту його повернення. Для цього доцільним є депонування такої допомоги на спеціальному благодійному рахунку компанії. Отримання такої допомоги можливе при наданні підтверджуючих документів (копії наказів тощо) про перебування в зоні проведення ООС.

У випадку бажання отримати нараховану благодійну фінансову допомогу одним із членів сім'ї військовослужбовця бухгалтеру потрібно вимагати нотаріально завірєну довіреність та набувача такої допомоги (отримання готівки/перерахунок на картковий рахунок члена сім'ї або клопотання щодо безготівкового перерахунку на картковий рахунок учасника ООС, з нову ж таки – за умови підтверджуючих документів).

У разі смерті військовослужбовця у зоні проведення ООС бухгалтер на підставі свідцтва про смерть повинен відкоригувати суму нарахованої БФД за весь час його перебування у зоні проведення ООС до дня смерті та нарахувати допомогу іншого цільового призначення для фінансової підтримки сім'ї загиблого (набувачем такої допомоги може бути один із повнолітніх членів сім'ї).

Якщо бенефіціарами БФД є недіючі (колишні) учасники АТО чи ООС (учасники бойових дій), члени сімей загиблих у зонах їх проведення, фізичні особи, які постраждали у зоні бойових дій або переселенці, то бухгалтеру для

нарахування та виплати такої допомоги слід вимагати підтверджуючі документи:

- 1) паспорт громадянина України, довідка про присвоєння ідентифікаційного номера, довідка з місця проживання (як один із прикладів – письмове підтвердження сусідів, завірене головою ОСББ);
- 2) довідка з місця роботи фізичної особи на неокупованих територіях України, копія трудової книжки, листки непрацевдатності, довідка із Державної служби зайнятості України про статус безробітного тощо.

Поряд з цим, бухгалтеру необхідно здійснювати зустрічну перевірку отриманих документів, що забезпечить підтвердження їх дійсності.

Окрім цього середнім і великим соціально відповідальним бізнес-єдиницям у звіті про управління, який є обов'язковим додатком до фінансової звітності, доцільно у розділі 6 «Ризики» розкривати інформацію про фінансові ризики компанії в умовах ризиків сепаратизму і тероризму, зокрема в частині обсягів благодійної фінансової допомоги, сформованих корпоративних фондів, депонованої суми допомоги на спеціальних благодійних рахунках фірми, а також зазначення методів управління такими ризиками через облікові та контрольні процедури.

Отже, вищевказані напрями удосконалення організації бухгалтерського обліку благодійної фінансової допомоги суб'єктами господарювання фізичними особам дозволять мінімізувати ризики одного із напрямів фінансування сепаратизму і тероризму в державі у випадку переходу національно несвідомих українців до складу терористичних угруповань та прихильників політики сепаратизму на Сході України.

Список використаних джерел:

1. Ризики тероризму та сепаратизму 2017. Державна служба фінансового моніторингу України. – 83 с. / Національна комісія, що здійснює державне регулювання сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.nfp.gov.ua/files/DepFinMon/%D0%A0%D0%B8%D0%B7%D0>

Т.В. Гордієнко, студентка
Науковий керівник:
А.Є. Скоробагач, асистент
(Університет ДФС України)

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Неприбуткові (некомерційні) організації називають третім сектором економіки поряд з державними органами та комерційними організаціями; вони відіграють важливу роль у соціально-економічному розвитку різних держав. Такі організації створюються для досягнення соціальних, благодійних, культурних, освітніх, наукових цілей, захисту прав і законних інтересів громадян, а також їх здоров'я, задоволення духовних та інших нематеріальних потреб громадян та в цілях, спрямованих на досягнення суспільних благ. Це можуть бути громадські організації, спілки, фонди, асоціації тощо [1].

Діяльність більшості небюджетних неприбуткових організацій регулюється відповідними Законами України: «Про об'єднання громадян», «Про свободу совісті та релігійні організації», «Про гуманітарну допомогу», «Про благодійництво та благодійні організації» та ін. [1]. У той же час відсутні нормативно-правові акти з бухгалтерського обліку, які враховують особливості їх діяльності, що обумовлює необхідність проведення системних досліджень та науково-теоретичного обґрунтування методологічного, організаційного та методичного забезпечення ведення обліку неприбуткових організацій [2]. На сьогодні для окремих видів неприбуткових організацій розроблено такі методичні рекомендації, які допомагають при організації та веденні бухгалтерського обліку цих юридичних осіб. Однак для більшості неприбуткових організацій такі рекомендації не розроблялися.

Головним завданням дослідження є оцінка стану нормативно-правового забезпечення обліку небюджетних неприбуткових організацій.

Неприбуткові організації зобов'язані вести бухгалтерський облік власної діяльності, керуючись законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

П(С)БО); іншими нормативними документами [2]. Модель державного регулювання бухгалтерського обліку в Україні передбачає чотири рівня регламентації.

На першому рівні – законодавчому – основним нормативним актом регулювання бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Крім вказаного закону, окремі аспекти бухгалтерського обліку неприбуткових організацій регулюються Конституцією та законами України, указами Президента, постановами Верховної Ради та актами Кабінету Міністрів України [2].

На другому рівні бухгалтерський облік неприбуткових організацій регулюється національними П(С)БО, застосування яких розповсюджується на всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування крім банків та бюджетних установ [2]. Оцінка змісту П(С)БО дає можливість зробити висновок про їх орієнтацію на підприємства, діяльність яких спрямована на отримання прибутку. Основоположні поняття бухгалтерського обліку та фінансової звітності за визначенням П(С)БО, такі як «активи», «зобов'язання», «власний капітал», «витрати», «доходи», ґрунтуються на визначені економічних вигод. Але діяльність неприбуткових організацій не є спрямованою на отримання економічних вигод [3].

До документів третього рівня регламентації відносяться інструкції про застосування планів рахунків підприємствами, установами і організаціями (крім банків і бюджетних установ); типові форми реєстрів бухгалтерського обліку і фінансової звітності, методичні рекомендації та інші нормативно-методичні документи з питань бухгалтерського обліку і фінансової звітності підприємств, установ і організацій [2]. Правила ведення бухгалтерського обліку, які регламентуються документами другого та третього рівня, реалізуються підприємствами і організаціями для розробки облікової політики.

Четвертий рівень регламентації представлено документами, які регламентують облікову політику на рівні підприємства. У той же час практика свідчить, що більшість підприємств та організацій або не складають розпорядчий документ про облікову політику, або відносяться до його

складання формально. Однією з причин такого стану справ є відсутність нормативного документу третього рівня регламентації, який би визначав єдині засади формування облікової політики [3].

Отже, прогалини у вітчизняному законодавстві пов'язані переважно з відсутністю профільного закону щодо регулювання діяльності неприбуткових організацій, а також спеціальних рекомендацій щодо організації і ведення обліку в некомерційних неприбуткових організаціях за різними їх видами. Важливою також є адаптація наявного Плану рахунків, який використовується комерційними підприємствами для забезпечення облікових потреб некомерційного сектору економіки [3].

Таким чином, перспективи подальших досліджень полягають у розробці методичних рекомендацій щодо організації та ведення обліку у небюджетних неприбуткових організаціях різних видів, а також положень Закону України «Про небюджетні неприбуткові організації», державних та галузевих облікових стандартів і рекомендацій (спеціального Положення (стандарту) бухгалтерського обліку, а також методичних рекомендацій, які розкриватимуть основні його норми).

Список використаних джерел:

1. Гура Н. О. Неприбуткові організації в Україні: особливості діяльності та класифікація – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2012_8_4
2. Олійник Я.В. Регламентація бухгалтерського обліку та фінансової звітності неприбуткових організацій: стан, проблеми, шляхи удосконалення – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2012_9%282%29_73
3. Височан О.О. Небюджетні неприбуткові організації в Україні: поняття, класифікація, законодавче регулювання – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2017_3_31

А.А. Гряня, А.Ю. Дьяченко, курсанти
Науковий керівник:
О.П. Колісник, к.е.н., доцент,
(Університет ДФС України)

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Актуальність питання організації обліку оплати праці полягає у всебічному дослідженні проблем оплати праці в Україні. Від наукового обґрунтування змісту реформи оплати праці, правильного вибору шляхів вдосконалення організації праці та її оплати, багато в чому залежать перспективи майбутніх економічних перетворень у нашій країні. Також важливим питанням є вдосконалення чинної системи аналітичного обліку, оскільки дані аналітичного обліку відіграють важливу роль, характеризуючи розміщення та склад персоналу за місцями його використання, відпрацьований і невідпрацьований час, обсяг виробленої продукції кожним працівником, фонд заробітної плати і його структуру.

Вивченням даного питання займалися ряд науковців, зокрема Солодка Я.В., Островерха Р.Е., Гриньова В.М., Герасимчук Л.С. та ін.

Спостерігаючи за змінами в економічному і соціальному становищі країни, можна спостерігати за тим, як суттєво змінюється і політика в області оплати праці, соціальної підтримки і захисту працівників. Домінуючою рисою оплати праці є те, що вона використовується здебільшого для мотивації працівників до ефективної і сумлінної праці. Від того наскільки реально оплата праці буде відображати витрати працівників, залежить і їхнє прагнення до добросовісної праці.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, зазвичай, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

Проблемними питаннями організації обліку праці та її оплати є: регламентація організації праці на підприємстві; своєчасне і правильне визначення сум нарахованої заробітної плати, віднесення їх на собівартість продукції; контроль за використанням робочого часу та забезпечення зростання продуктивності праці; здійснення у встановлені терміни всіх розрахунків з працівниками і службовцями із заробітної плати та інших виплат; впровадження мотивації праці працівників [2, с. 208].

Удосконалення організації оплати праці на підприємствах має будуватися на оптимізації тарифного регулювання заробітної плати, до якої входять: запровадження гнучких форм і систем оплати праці; розроблення внутрішньовиробничих тарифних умов оплати праці як чинників підвищення мотивувальної та стимулюючої ролі тарифних систем; удосконалення мотиваційного механізму регулювання міжкваліфікаційних рівнів оплати праці; колективне регулювання заробітної плати.

Важливою є чітка організація обліково-аналітичної роботи розрахунків з оплати праці на підприємстві, оскільки вона є трудомісткою. Крім того, на деяких підприємствах наявні неофіційні позаоблікові нарахування й виплати заробітної плати працівникам без сплати встановлених податків і платежів, що потребує вдосконалення існуючих підходів бухгалтерського обліку.

Не слід забувати про напрямки удосконалення організації заробітної плати, які мають здійснюватися разом із проведенням загальної соціально-економічної, структурної, податкової, цінової політики. Заходи спрямовані на удосконалення оплати праці, включають насамперед забезпечення залежності розмірів заробітної плати від особистого внеску працівників у результати праці [3, с. 97].

Одним із напрямів удосконалення системи ведення бухгалтерського обліку є зменшення кількості документації завдяки впровадженню накопичувальних документів, використання типових міжвідомчих форм, пристосованих до використання обчислювальної техніки. Подальше реформування заробітної плати має здійснюватися шляхом підвищення ціни

робочої сили, встановлення єдиних регуляторів і рівноцінних умов відтворення робочої сили незалежно від форм власності; збільшення тарифної частини у заробітній платі; підвищення частки мінімальної заробітної плати у середній заробітній платі; удосконалення механізму державно-договірного регулювання заробітної плати та багато іншого [2, с. 210].

Заходи, які спрямовані на удосконалення оплати праці, включають насамперед забезпечення залежності розмірів заробітної плати від особистого внеску працівників у результати праці [4, с. 97].

Підвищення аналітичності облікової інформації, а саме те, що доцільно запровадити для кожного працюючого табельний номер у складі шифру структурного підрозділу та порядкового номера працівника у відомості обліку особового складу цього підрозділу. Застосування табельних номерів оптимізує введення облікової інформації щодо кожного працівника у систему, виключає плутанину при нарахуванні та виплаті заробітної плати працівникам-однофамільцям, тому сприяє правильності і вчасності розрахунків з оплати праці [5, с. 288].

Облік праці та заробітної плати має бути організований так, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці та повному використанню робочого часу. Від організації обліку оплати праці залежить рівень витрат підприємства, якість, правдивість, справедливість, повнота і своєчасність розрахунків з персоналом з оплати праці.

Можна дійти висновку, що продуктивність праці в свою чергу суттєво вплине на позитивні результати діяльності підприємства, яке призведе до високих показників та зацікавить нових потенційних співробітників, а вони в подальшому зможуть виконувати на високому рівні покладені на них обов'язки за рахунок підвищення конкуренції на вакантні місця та посади. Вище зазначенні позитивні ознаки призведуть не лише до підвищення рівня розвитку конкретного підприємства, а й економіки країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95 - ВР [Електронний ресурс].
2. Солодка, Я. Удосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці / Яніна Солодка, Людмила Мельянюкова // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнар. зб. наук. праць. - 2014. - Вип. 3. - С. 207-210.
3. Островерха Р.Е. Організація обліку : навч. посіб. / Р.Е. Островерха. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 568 с.
4. Герасимчук Л.С. Шляхи вдосконалення обліку оплати праці / Л.С. Герасимчук, О.В. Кантаєва // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2012. – №12. – С. 186-194.
5. Островерха Р. Е. Теоретичні засади удосконалення організації обліку заробітної плати / Р. Е. Островерха // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2014. - № 797. - С. 284-291. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_797_41

Н.В. Гуріна, к.е.н., доцент,
Д.О. Родзін, студентка
(*Університет ДФС України*)

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ

На сьогоднішній день без формування достатнього обсягу власного капіталу неможливе створення підприємств будь-якої форми власності, а також нормальне його функціонування. Сучасне економічне становище потребує ефективного управління, контролю та своєчасного коригування структури капіталу. Власний капітал є ключовим показником в господарсько-фінансовій діяльності будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності, оскільки виконує ряд важливих функцій, таких як забезпечення кредитоспроможності, ліквідність, відповідальність, незалежність, гарантії, фінансування та інші. В Україні постійний розвиток ринкових відносин зумовлює зміни в діяльності підприємств, цим самим змушуючи приділяти все більше уваги формуванню власного капіталу. Тому досить важливою ланкою, яка поєднує господарську діяльність підприємства і осіб, що приймають відповідні рішення, є бухгалтерський облік. Як підсистема управління підприємством, він забезпечує формування інформаційної сукупності даних про власний капітал.

Дослідженням обліку власного капіталу підприємства займалися такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як Ж. Тюрго, С.Ф. Єфімова, А. Сміт, В.В. Мельничук, П. Самуельсон, В.В. Бланк, І.Й. Яремко, В.М. Івахненко, В.В. Сопко, Ж.Б. Сей, В.Е. Ануфрієв, В.Я. Соколов, Є.С. Шубенко, Г.Г. Кірейцев, Д. Рікардо, М.В. Кужельний, Ж. Андре, К. Маркс, Ф.Ф. Бугинець, С.Ф. Голов, Н.П. Кондраков, М.О. Белоусова, Л. Батардон, Н.Д. Прокопенко, С.В. Пітель та інші.

Термін «Капітал» походить від лат. Capitalis, що в перекладі означає головний. У вузькому розумінні капіталом є сума заощаджень, достатня для

ведення підприємницької діяльності, тоді як в широкому розумінні капітал - це все те, що має певну цінність.

Власний капітал є однією з найбільш використовуваних категорій в економіці і є джерелом формування активів підприємства та гарантією захищеності прав його власників. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», власний капітал трактується як різниця між активами і зобов'язаннями підприємства [5].

Характеристика трактувань капіталу, які використовуються в сучасних літературних джерелах, наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Трактування понять «капітал» та «власний капітал»

Автор 1	Трактування поняття 2
Фішер І.	Будь-яке благо, що приносить дохід своєму власнику, незалежно від сфери застосування є капіталом»
Сміт А.	Капітал - це запас, від якого його власник очікує отримати дохід
Балабанов І.Т.	Капітал – це частина фінансових ресурсів. Капітал – це гроші, випущені в обіг, і доходи, що вони приносять від цього обігу.
Селезньов В.В.	Капітал є взаємозростаючою вартістю, яка виступає у вигляді певної суми грошей, що витрачаються на засоби виробництва і на заробітну плату робітникам, а потім при продажі виготовленого товару знову перетворюються на гроші, але вже в більшій кількості.
Сопко В.В. [7, с. 48]	Власний капітал – вартісний вираз права особи на засоби підприємства; Власний капітал – це сума власних коштів підприємства, отримана в результаті його діяльності, або від власників (учасників) у вигляді внесків, придбаних акцій, паїв тощо, або залишена на підприємстві безоплатно.
Бутинець Ф.Ф. [1, с. 317]	Власний капітал – це загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності і використовуються ним для формування його активів.
Горбатенко А.А. [3, с. 195]	Власний капітал виражає загальну величину коштів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, вкладених в активи підприємства
Нужна О.А. [6, с. 500]	Власний капітал – це загальна вартість власних засобів підприємства, які належать йому на правах власності і використовуються ним для формування його активів.

Джерело: [1, 3, 6, 7]

Таким чином, проаналізувавши подані визначення, необхідно зазначити, що трактування капіталу є досить неоднозначним. Але більшість з них

погоджується з тим, що особливістю власного капіталу є здатність приносити дохід.

Загалом, власний капітал можна трактувати в трьох аспектах: економічному — як вартість, що продукує додаткову вартість; юридичному — як атрибут відносин власності; обліковому — як джерело формування активів суб'єкта господарювання [2, с. 23].

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [підручник] / За ред. Ф.Ф. Бутинця ; 8-е вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2009. – 912 с.

2. Гайдаржийська О.М., Костюнік О.В, Кащук О.П. Понятійний апарат власного капіталу та особливості його стратегічного обліку на підприємстві. Агросвіт №18, 2018. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/18_2018/5.pdf

3. Горбатенко А.А. Особливості формування власних фінансових ресурсів підприємств в Україні / А.А. Горбатенко // Економічний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди. – 2010. – Вип. 15/1. – С. 195–201.

4. Жихор О.Б., Шматько І.М. Теоретичні аспекти щодо визначення сутності поняття «капітал підприємства». URL: <http://fkd.org.ua/article/viewFile/28934/26053>

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (із змінами) // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

6. Нужна О. Власний капітал сільськогосподарських підприємств: трактування, класифікація, структура / О. Нужна // Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – 2012. – Вип. 9(33). – Ч. 2. – С. 498–507.

7. Сопко В.В. Власний капітал акціонерних товариств: особливості визначення та обліку / В.В. Сопко // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2007. – Вип. 17.6. – С. 246–253.

В.А. Дерій, д. е. н., професор
(Тернопільський національний
економічний університет)

СТАНДАРТИ МСБО, МСФЗ: СПРОБА КЛАСИФІКАЦІЇ

Процес стандартизації міжнародної системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності розпочався у 1973 році зі створення Ради з МСБО та триває досі. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) і фінансової звітності (МСФЗ) відіграли і далі відіграють значиму роль у поліпшенні теорії, методології й організації бухгалтерського обліку і фінансової звітності в абсолютній більшості країн світу. Національні стандарти бухгалтерського обліку поступово зближуються з МСБО та МСФЗ.

Для зручності користування МСБО та МСФЗ, на нашу думку, їх варто поділити на відповідні групи:

1. Загальні стандарти фінансової звітності:

МСБО (IAS) 1 «Подання фінансових звітів».

МСБО (IAS) 8 «Облікова політика, зміни в облікових оцінках та помилки».

МСБО (IAS) 10 «Події після дати балансу».

МСБО (IAS) 14 «Сегментна звітність».

МСБО (IAS) 22 «Об'єднання підприємств».

МСБО (IAS) 24 «Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін».

МСБО (IAS) 27 «Консолідовані та окремі фінансові звіти».

МСБО (IAS) 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції».

МСБО (IAS) 31 «Частки у спільних підприємствах».

МСБО (IAS) 34 «Проміжна фінансова звітність».

МСФЗ (IFRS) «Вступ у міжнародні стандарти фінансової звітності».

МСФЗ (IFRS) «Принципи підготовки і подання фінансової звітності».

МСФЗ (IFRS) 1 «Перше застосування міжнародних стандартів фінансової звітності».

МСФЗ (IFRS) 3 «Об'єднання бізнесу».

МСФЗ (IFRS) 9 «Операційні сегменти».

МСФЗ (IFRS) 10 «Консолідована фінансова звітність».

МСФЗ (IFRS) 11 «Спільна діяльність».

МСФЗ (IFRS) 12 «Розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання».

МСФЗ (IFRS) 13 «Оцінка справедливої вартості».

2. Стандарти, якими регулюється облік активів:

МСБО (IAS) 2 «Запаси».

МСБО (IAS) 7 «Звіт про рух грошових коштів».

МСБО (IAS) 16 «Основні засоби».

МСБО(IAS) 21 «Вплив валютних курсів».

МСБО(IAS) 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства».

МСБО (IAS) 36 «Зменшення корисності активів».

МСБО (IAS) 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи».

МСБО (IAS) 38 «Нематеріальні активи».

МСБО (IAS) 40 «Інвестиційна нерухомість».

МСФЗ (IFRS) 2 «Платіж на основі акцій».

МСФЗ (IFRS) 5 «Непоточні активи, що утримуються для продажу, та діяльність, що припиняється».

МСФЗ (IFRS) 6 «Розвідка й оцінка запасів корисних копалин».

МСФЗ (IFRS) 16 «Оренда».

3. Стандарти, якими регулюється облік витрат, доходів і прибутків:

МСБО (IAS) 12 «Податки на прибуток».

МСБО (IAS) 18 «Дохід».

МСБО (IAS) 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу».

МСБО (IAS) 23 «Витрати на позики».

МСБО (IAS) 33 «Прибуток на акцію».

МСФЗ (IFRS) 15 «Дохід за договорами з покупцями».

4. Стандарти, якими регулюється облік зобов'язань та фінансових інструментів:

МСБО (IAS) 19 «Виплати працівникам».

МСБО (IAS) 26 «Облік і звітність щодо програм пенсійного забезпечення».

МСБО (IAS) 32 «Фінансові інструменти подання інформації».

МСБО (IAS) 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи».

МСБО (IAS) 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка».

МСФЗ (IFRS) 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації».

МСФЗ (IFRS) 9 «Фінансові інструменти».

МСФЗ (IFRS) 14 «Відстрочені рахунки тарифного регулювання».

5. Стандарти, якими регулюється облік за видами економічної діяльності:

МСБО (IAS) 11 «Будівельні контракти».

МСБО (IAS) 41 «Сільське господарство».

МСФЗ (IFRS) 17 «Страхові контракти».

Отже, зважаючи на збільшення кількості, постійні зміни та доповнення до МСБО і МСФЗ, ці стандарти потребують виокремлення певних класифікаційних ознак з метою полегшення їх вивчення та удосконалення, що зумовлене об'єктивними потребами глобальної і національних економік, розвитку транснаціональних компаній (ТНК), практичної бухгалтерії та фінансової звітності окремих підприємств та/або їхніх груп в боротьбі за ринки збуту, підвищення конкурентоспроможності тощо.

Л.І. Жидєєва, к.е.н., доцент
О.П. Новікова, асистент
(Університет ДФС України)

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ: ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Під час ведення господарської діяльності суб'єкти господарювання вступають у відповідні взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання, бюджетними установами, фізичними особами та іншими контрагентами. Ці взаємовідносини є передумовою виникнення кредиторської заборгованості. А тому кредиторська заборгованість є важливим чинником, що впливає на фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Ділова репутація та розрахункова дисципліна суб'єкта господарської діяльності напряму залежать від правильної організації обліку, внутрішнього контролю та аналізу кредиторської заборгованості. Враховуючи вищезазначене, вивчення суті та класифікації кредиторської заборгованості вимагає досконалого розгляду.

Дослідження економічної сутності кредиторської заборгованості та її класифікації вивчали такі науковці: А. Б. Борисов, І. А. Бланк, Ф. Ф. Бутинець, Ю. А. Василенко, І. О. Власова, С. Ф. Голов, Р. П. Гончарук, Л. Л. Горецька, А. Г. Загородній, В. М. Костюченко, Н. В. Остапченко, Г. О. Партин, К. С. Сурніна, Н. М. Ткаченко, Н. В. Чабанова, Д. І. Черкав, Ю. С. Цал- Цалко та багато інших. Водночас вивчення наукових праць і практика господарської діяльності свідчать про те, що деякі з теоретичних положень щодо трактування кредиторської заборгованості є дискусійними, а низка важливих аспектів потребують удосконалення.

Так, А.Б. Борисов, «визначає кредиторську заборгованість як грошові кошти, які тимчасово підпорядковані підприємству, фірмі, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі, у яких вони позичені і яким вони не виплачені» [1, с. 437]. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. «розглядають кредиторську заборгованість як форму розрахунку за товари і послуги, які придбаються у ході операцій компанії, що періодично повторюються і

використовуються у виробництві (в якості сировини) чи для перепродажу (інакше її називають рахунками до сплати чи торговими рахунками до сплати)» [2, с. 387]. Аналогічно і С.Ф. Голов та В.М. Костюченко «зазначають, що кредиторська заборгованість, рахунки до оплати (Accounts Payable) – це суми, які нараховуються постачальникам за купівлю у них товарів або послуг в кредит» [3, с. 320]. Автори таким чином розглядають тільки товарну кредиторську заборгованість. Ткаченко Н.М. стверджує, «що кредиторська заборгованість – це тимчасово залучені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі» [4, с. 683].

Вище наведені визначення «кредиторська заборгованість» підтверджує, що існують розбіжності при трактуванні, а саме в основному вчені розглядають кредиторську заборгованість, як грошові кошти, чи як частину майна чи форму розрахунків за товари та послуги, разом з тим не зазначено, що кредиторська заборгованість є складовою кругообігу капіталу і є частиною безперервного потоку господарських операцій: придбання запасів призводить до збільшення кредиторської заборгованості, виробництво (отримання послуг, зростання зобов'язань із заробітної плати перед працівниками) – до збільшення вартості готової продукції, реалізація – до зростання дебіторської заборгованості, зобов'язання перед фіскальними та іншими органами та надходження грошових коштів. Тому, вважаємо, що кредиторська заборгованість – це складова кругообігу капіталу, яка виступає формою розрахунків, предметом правовідносин між суб'єктом господарювання і його кредиторами, що виникли на стадії постачання (отримання активів, послуг тощо), виробництва (зобов'язання з працівниками), реалізації (наданні гарантійних зобов'язань), розрахунків відповідно до законодавства, отримання кредитів тощо і мають визначений грошовий еквівалент.

Основу побудови бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості визначає її класифікація. Класифікація (від лат. *classis* – клас і *facio* – роблю) – система розподілення об'єктів (процесів, явищ) за класами (групами тощо)

відповідно до визначених ознак.

У системі економічних відносин підприємство одночасно є як продавцем (кредитором), так і покупцем (дебітором). Оскільки дебіторська та кредиторська заборгованості неоднорідні за своїм складом, більшість науковців зазначає, що від правильної класифікації залежить не тільки порядок обліку таких заборгованостей, але й ефективність управління.

З метою забезпечення дієвого механізму регулювання розрахунків підприємства з контрагентами цю заборгованість доцільно визначити за такими класифікаційними ознаками (табл. 1)

Таблиця 1

Класифікація заборгованості підприємства

Класифікаційна ознака	Види
Залежно від учасників розрахункових відносин	дебіторська; кредиторська.
За об'єктами	товарна і нетоварна
За терміном погашення	довгострокова; короткострокова (поточна); поточна частина довгострокової заборгованості.
За ймовірністю погашення	нормальна; сумнівна; безнадійна.
За забезпеченістю	забезпечена (договір страхування, застава, гарантія, вексель); незабезпечена.
За строками платежу	заборгованість, термін сплати, якої не настав; прострочена заборгованість; відстрочена заборгованість.

Джерело: [власна розробка]

Отже, вищезазначені класифікаційні ознаки можна вважати основними, тому що вони найповніше розкривають сутність заборгованості, котра виникає під час розрахункових відносин.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило широкий спектр визначень поняття «кредиторська заборгованість».

Список використаних джерел:

1. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. Москва: Кн. мир, 1999.- 895 с.
2. Бутинець Ф. Ф., Горецька Л. Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Житомир: ПП «Рута», 2003. -544 с.
3. Голов С.Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: практ. посіб. Київ: Лібра, 2011.- 840 с.
4. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підруч. Київ: Алерта, 2013. - 982 с.

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ОBOB'ЯЗКОВОГО ЕЛЕМЕНТА ДЛЯ ОБЧИСЛЕННЯ РЕНТНОЇ ПЛАТИ

Рентна плата є загальнодержавним податком, до складу якого входить шість складових. Кожна з цих складових рентної плати має свої об'єкти оподаткування. Важливе значення при обчисленні рентної плати має також такий обов'язковий елемент податку, як база оподаткування.

Для правильного обчислення суми податкових зобов'язань з рентної плати платник податку повинен мати у своєму розпорядженні масив економічних показників, у якому містяться дані щодо об'єктів і баз оподаткування. Таку інформацію доцільно накопичувати у системі бухгалтерського обліку, і, зокрема, у підсистемі податкового обліку. Дем'яненко М.Я. та Рожелюк В.М. звертають увагу на те, що «вступаючи в систему бухгалтерського обліку, масив економічних показників збирається на рахунках аналітичного обліку з наступним узагальненням їх на рахунках синтетичного обліку відповідно до встановлених методів і способів групування, систематизації та вторинної реєстрації даних про стан і рух економічно однорідних видів господарських засобів, джерел їх утворення і господарських процесів» [1, с. 10].

Погоджуємося з Драчук В.Ю., яка зауважує, що «особливості здійснення розрахунків з бюджетом за податковими платежами мають обов'язково бути розкриті в окремому розділі Наказу про облікову політику підприємства» [2, с. 25].

Згідно зі ст. 23 Податкового кодексу України «база оподаткування - це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання» [3]. Отже, при обчисленні суми рентної

плати важливо правильно визначити бази оподаткування у розрізі кожної з шести складових цього податку, адже саме до цих баз оподаткування будуть застосовані відповідні ставки.

Візьмемо до уваги норми ст. 23 та 24 Податкового кодексу України, які висвітлюють роль бази оподаткування при справлянні податків:

1) база оподаткування і порядок її визначення встановлюються Податковим кодексом України для кожного податку окремо;

2) одиницею виміру бази оподаткування визнається конкретна вартісна, фізична або інша характеристика бази оподаткування або її частини, щодо якої застосовується ставка податку;

3) одиниця виміру бази оподаткування є єдиною для розрахунку і обліку податку;

4) одній базі оподаткування повинна відповідати одна одиниця виміру бази оподаткування [3].

Важливим принципом, на якому ґрунтується податкове законодавство, є єдиний підхід до встановлення податків та зборів. Цей принцип передбачає, щоб усі обов'язкові елементи загальнодержавного податку, у тому числі і база оподаткування, обов'язково визначалися на законодавчому рівні. Тобто у Податковому кодексі України обов'язково має наводитися визначення, зокрема, бази оподаткування для всіх шести складових рентної плати.

Якщо ж здійснити аналіз норм Податкового кодексу України, то можна зробити висновок, що у ньому формально не визначено базу оподаткування для п'яти з шести існуючих складових рентної плати, а саме для:

1) рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;

2) рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України;

3) рентної плати за спеціальне використання води;

4) рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;

5) рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України.

Відзначимо, що платники податку і без формального визначення бази оподаткування для різних складових рентної плати спроможні, як засвічує практика, обчислити рентну плату, у тому числі її окремі складові. Проте база оподаткування все ж таки є обов'язковим елементом податку, а тому вона має бути визначена на законодавчому рівні для всіх складових рентної плати.

Якщо щодо якогось податку або збору не визначено базу оподаткування, то це є порушенням норм пп. 4.1.11 п. 4.1 ст. 4, пп. 7.1.3 п. 7.1 ст. 7, пп. 12.1.3 п. 12.1 ст. 12 Податкового кодексу України. Крім того, відсутність визначених на законодавчому рівні баз оподаткування для податків створює додаткові труднощі для бухгалтерських служб підприємств, оскільки це ускладнює накопичення у системі бухгалтерського обліку інформації, що потрібна для обчислення податків і зборів.

Список використаних джерел:

1. Дем'яненко М. Я. Системний підхід до формування облікової інформації для потреб управління / М. Я. Дем'яненко, В. М. Рожeluk // Облік і фінанси. 2016. № 2. С. 8–15.

2. Драчук В.Ю. Теоретичні аспекти формування облікової політики щодо розрахункових операцій з бюджетом за податковими платежами. Облік і фінанси. 2016. № 1. С.22–26.

3. Податковий кодекс України: Закон від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 09.03.2019).

О.О. Корнійчук, студентка
Науковий керівник:
Л.І. Жидєєва, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

АНАЛІЗ МЕТОДІВ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Для розвитку промисловості необхідно забезпечити оновлення виробництва за рахунок підвищення його ефективності та оновлення основних засобів. Для цього необхідно раціонально використовувати, як основні засоби, так і проводити оновлення чи реконструкцію виробничих потужностей. Основним джерелом відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування, а також прибуток, який підприємство повинно направляти на інвестиційний розвиток. Тому розглянемо методи нарахування амортизації основних засобів та для яких груп основних засобів доцільно застосовувати той чи інший метод.

Згідно з П(с)БО 7 «Основні засоби», основні засоби - це матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)[1].

Амортизація - систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)[1].

Згідно з П(с)БО 7 «Основні засоби» амортизація основних засобів нараховується за 5 методами, а саме: прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного, виробничого[1]. Згідно з МСБО 16 «Основні засоби» амортизація

нараховується 3 методами, а саме прямолінійний метод, метод зменшення залишку та метод суми одиниць продукції [2].

Розрахунок методів нарахування амортизації основних засобів наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Розрахунок методів нарахування амортизації основних засобів

№ з/п	Назва методу	Розрахунок річної суми амортизації	Основні засоби для яких застосовується даний метод
1	прямолінійний	визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів	доцільно використовувати до пасивної (нерухомої) частини основних засобів (будівлі, споруди, інші нерухомі об'єкти).
2	зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається виходячи із залишкової вартості об'єкта ОЗ на початок звітного року або з первісної вартості (за введеними протягом року об'єктами ОЗ) і річної норми амортизації	використовується для тих об'єктів основних засобів, які швидко морально зношуються
3	кумулятивний	визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання	використовується для тих об'єктів основних засобів, які швидко морально зношуються
4	виробничий	місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації.	використовується для виробничого обладнання. Згідно з ПКУ даний метод не застосовується.

Найпростішим для застосування є прямолінійний метод нарахування амортизації. Проте даний метод не враховує залежності суми нарахованого зносу і виробничої потужності основних засобів у різні роки експлуатації, а також моральне старіння цих активів. Даний метод доцільно використовувати до пасивної (нерухомої) частини основних засобів (будівлі, споруди, інші нерухомі об'єкти).

Метод зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивний доцільно використовувати для тих об'єктів основних засобів, які швидко морально зношуються. Це пояснюється тим, що в перші роки можна одержати порівняно більшу віддачу, а значить і доходу, ніж у наступні роки експлуатації об'єкта, тому і суми нарахованої

амортизації повинні бути більші у перші роки. Одночасно підприємство застрахує себе від швидкого морального зносу відповідного об'єкта, що дуже важливо в ринкових умовах. За цими методами нарахування амортизації об'єкт не встигне морально застаріти, а якщо це і трапиться, то недоамортизована сума буде порівняно незначною [3].

Виробничий метод нарахування амортизації враховує випуск продукції, що забезпечує більш-менш реальний ступінь зносу обладнання – чим більше одержано продукції (виконано робіт, надано послуг), тим більше основні засоби, зокрема обладнання, зносилися. Цей метод дозволяє накопичити у роки більш інтенсивного використання основних засобів і більшу суму амортизації, необхідну для їх відновлення чи заміни. Тому він вважається більш раціональним і об'єктивним. [4, с. 364].

Отже, амортизація - це спосіб поступового перенесення вартості основних засобів, які беруть участь у виробництві, протягом терміну їх корисного використання на собівартість продукції і накопичення коштів для відшкодування витрат на їх відтворення. Тому, методи нарахування амортизації забезпечують систематичний розподіл вартості об'єктів основних засобів протягом строку їх корисного використання. Саме від обраного методу нарахування амортизації основних засобів і буде залежати порядок розподілу сум амортизації по роках і відтворення основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
2. Міжнародний стандар бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014
3. Приходько І.П. Методи нарахування амортизації в бухгалтерському обліку аграрних підприємств URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1922>
4. Воронко Р.М. Облік у зарубіжних країнах : навчальний посібник / Р.М. Воронко – Львів: “Магнолія 2006”, 2009. – 744 с.

І.Р. Коротаєва, студентка
Л.І. Жидєєва, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПІДПРИЄМСТВА: ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОЗНАКИ

Наявність зобов'язань на будь-якому підприємстві є невід'ємною складовою їх діяльності, оскільки вони є основою взаємозв'язків між суб'єктами господарювання. Саме інформація про величину зобов'язань дає можливість оцінити стан фінансової незалежності суб'єкта господарювання. При цьому зобов'язання суб'єктів господарювання виникають у результаті різних взаємовідносин, а тому для їх сприйняття і розуміння їх місця при організації бухгалтерського обліку потребують класифікації за тією чи іншою ознакою.

Питання теоретичних засад щодо бухгалтерського обліку зобов'язань досліджувались у роботах таких науковців, як: Буряк І.О., Кудлаєва Н.В., Фльора А.П., Коблянська І.О., Коблянська Г.Ю., Гребенчук Ж.В. та інші.

Визначення терміну «зобов'язання» є досить різноманітним. Аналізуючи трактування зобов'язань за працями різних науковців, а також згідно з нормативно-правовими актами, можна запропонувати наступне узагальнене визначення зобов'язань: зобов'язання – це заборгованість суб'єкта господарювання перед іншими державою, юридичними, фізичними та іншими особами, відповідно до чинного законодавства чи закріплені відповідною угодою чи договором і повинна бути погашена наявними ресурсами боржника у визначений період або в майбутньому.

Різні науковці класифікують зобов'язання за різними ознаками. Враховуючи різні підходи щодо класифікації зобов'язань різними науковцями, поданими у табл.1, необхідно зазначити, що не всі ознаки ними враховуються.

Класифікація зобов'язань за різними науковцями

Науковець	Ознака	Запропоновані види
Буряк І.О.	Термін погашення	Довгострокова; короткострокова або поточна; поточна частина довгострокової заборгованості.
	Характери виникнення	Заборгованість, що виникла в ході нормального операційного циклу; заборгованість, що не виникає в ході нормального операційного циклу; заборгованість пов'язана з порушенням фінансової дисципліни.
	Економічний зміст	Товарна заборгованість (за продукцію і товари; за послуги; за роботи); нетоварна заборгованість (з оплати праці; за господарсько-адміністративними потребами; за податками і зборами; за фінансовими операціями тощо).
	Забезпеченість	Незабезпечена; забезпечена (вексель; застава; договір страхування; гарантія).
	Імовірність погашення	Нормальна заборгованість; сумнівна заборгованість; безнадійна заборгованість.
Пушкар М.С.	Термін погашення	Довгострокові та поточні.
Голов С.Ф.	Порядок визначення суми до погашення	Реальні та потенційні.
Губачова О.М., Мельник С.І.	Порядок визначення суми	Фактичні та умовні.

Джерело: систематизовано автором за даними [1;2;3]

Як видно із табл.1, кожен науковець пропонував свої класифікаційні ознаки, при цьому не враховуючи інші важливі ознаки. Так, наприклад, Голов С.Ф. не визначає такої ознаки, як термін погашення, економічний зміст та валюту розрахунків. Теж саме стосується класифікації, запропонованої Губачовою О.М. та Мельник С.І., Пушкар М.С., які розглядають лише одну класифікацію зобов'язань. Саме тому, виходячи із зазначених класифікацій, можна запропонувати класифікацію зобов'язань, яка подана у табл.2

Класифікація зобов'язань

Ознака	Види зобов'язань
За термінами погашення	Довгострокові; поточні; поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.
За видами кредиторської заборгованості	Зобов'язання перед бюджетом; зобов'язання перед постачальниками та підрядниками; зобов'язання перед працівниками з оплати праці; зобов'язання зі страхування; зобов'язання перед банками; зобов'язання перед іншими кредиторами.
За способом погашення	Грошові зобов'язання; взаєморозрахунки, матеріальні зобов'язання та інші

Продовження табл.2

За характером виникнення	Заборгованість, що виникла в ході нормального операційного циклу; заборгованість, що не виникає в ході нормального операційного циклу; заборгованість пов'язана з порушенням фінансової дисципліни.
За забезпеченістю	Незабезпечена; забезпечена (вексель; застава; договір страхування; гарантія).
За імовірністю погашення	Нормальна заборгованість; сумнівна заборгованість; безнадійна заборгованість.
За порядком визначення суми до погашення	Реальні та потенційні.
За порядком визначення суми	Фактичні та умовні.

Джерело: запропоновано авторами

Отже, можна бачити, що на сучасному етапі не існує єдиної впорядкованої класифікації зобов'язань, не зважаючи на те, що детальна і впорядкована класифікація дає можливість глибше зрозуміти сутність зобов'язань та розмежувати види зобов'язань один від одного. Запропонована класифікація дозволить провести систематизацію зобов'язань та узагальнення інформації щодо реальності її погашення, що дасть змогу зовнішнім та внутрішнім користувачам фінансової звітності провести її оцінку та приймати ефективні управлінські рішення.

Список використаних джерел:

1. Бурак І.О. Класифікація зобов'язань як важлива складова управління підприємством / І.О. Бурак // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2010. - Вип. 3. - С. 297-301.

2. Кудлаєва Н.В. Економічний зміст та класифікація зобов'язань в господарських процесах суб'єкта господарювання / Н.В. Кудлаєва, А.П. Фльора // Молодий вчений, 2018. – № 10 (62). – С.830-834.

3. Коблянська І.О. Методика обліку і аудиту розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками / І.О. Коблянська, Г.Ю. Коблянська, Ж.В. Гребенчук // Електронне наукове видання з економічних наук “Modern Economics”, 2017. – № 3. – С.78-87. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/modecon_2017_3_11.pdf

С.В. Кучер, к.е.н., доцент,
*(Житомирський державний
технологічний університет)*

ОПОДАТКУВАННЯ НАДАННЯ БЛАГОДІЙНОЇ ДОПОМОГИ УЧАСНИКАМ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН

З початком збройного конфлікту в Україні населення країни та суб'єкти господарювання зіштовхнулися з необхідністю здійснення допомоги в будь-яких її проявах Збройним силам України, добровольчим об'єднанням, членам сімей учасників Операції Об'єднаних Сил (далі – ООС) тощо. На законодавчому рівні введено обов'язок щодо нарахування та сплати військового збору, який утримується з доходів працюючого населення України, проте жодних зобов'язань для юридичних осіб введено не було. Натомість державою на рівні законодавства введено норми щодо порядку оподаткування окремими податками операцій з надання благодійної допомоги у матеріальній та нематеріальній формі учасникам ООС та членам їх сімей. Зокрема, в частині оподаткування податком на додану вартість Перехідними положеннями Податкового кодексу України визначені спеціальні правила [3]: 1) тимчасове, на період проведення ООС та/або запровадження воєнного стану, звільнення від оподаткування ПДВ операцій з ввезення на митну територію України та постачання на митній території України продукції для ООС, в тому числі і оборонного призначення; 2) звільнення від оподаткування ПДВ операцій з надання благодійної допомоги, зокрема безоплатного постачання товарів/послуг благодійним організаціям. Стосовно податку на прибуток, то Податковим кодексом України дозволено витрати підприємства, понесені при перерахуванні коштів / передачі майна військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам, установам або організаціям, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, для потреб забезпечення

проведення АТО, зменшувати об'єкт оподаткування податку на прибуток у повній сумі [3].

Зазначені вище законодавчі норми стосовно оподаткування юридичних осіб повинні були б сприяти появі або збільшенню обсягів господарських операцій, пов'язаних з наданням благодійної допомоги, проте суттєвих змін з напрямом господарської діяльності, зокрема найбільших підприємств України не відбулося. Низький рівень стимулювання бізнесу щодо здійснення волонтерської діяльності або надання адресної благодійної допомоги учасникам ООС відображає практична відсутність такої діяльності у одних з найбільших підприємств України. Так, відповідно до представленої офіційної інформації Державної фіскальної служби України [5], до першої десятки найбільших платників податків України фіскальний контролюючий орган відносить АТ «Укргазвидобування», НАК «НАФТОГАЗ України» (головне управління), ПРАТ «А/Т Тютюнова компанія «В.А.Т.-ПРИЛУКИ», ПАТ «УКРНАФТА», ПРАТ «Філіп Морріс Україна», ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна», ПАТ «УКРТАТНАФТА», АТ «Імперіал Тобакко Продакшн Україна», АТ «УКРТРАНСГАЗ» та ДП «ЕНЕРГОРИНОК».

Аналіз офіційних сторінок вище вказаних компаній, їх фінансової звітності та соціальної звітності показав, що лише в трьох з десяти підприємств розкривається інформація про надання благодійної допомоги, в тому числі лише одне підприємство вказало понесення витрат у вигляді благодійної допомоги учасникам ООС. Так, відповідно до офіційної інформації АТ «Укргазвидобування» [4], підприємством протягом 2016-2018 років в рамках соціальних угод і благодійної допомоги профінансовано та фактично реалізовано проектів на загальну суму понад 180 млн грн. Проте, серед перелічених напрямів надання благодійної допомоги, відсутня допомога саме учасникам ООС та членам їх сімей. За даними окремої фінансової звітності ПАТ «УКРНАФТА» здійснило витрати на доброчинність, утримання активів соціального призначення та інші соціальні витрати у 2017 р. на суму 82 451 тис. грн. [2].

Єдиним підприємством з десяти найбільших платників податків України, яке розкрило інформацію про надання благодійної допомоги учасникам ООС є НАК «НАФТОГАЗ України». Так, за даними Річного звіту за 2017 рік [1] підприємством у 2017 р. «безкоштовно передано до Міністерства внутрішніх справ України для забезпечення житлом учасників ООС та їхніх родин 50 квартир сумарною ринковою вартістю майже 35 млн грн. В 2017 році працівники Нафтогазу зібрали 10,1 млн грн власних коштів, з яких 5,0 млн грн було направлено на допомогу воїнам ООС, а 5,1 млн грн – допомогу медичним закладам для лікування/реабілітації воїнів. Протягом 2014-2017 рр. підприємство допомогло у лікуванні 11045 учасникам ООС, більш ніж 200 пораненим закуплено імплантанти для госпіталів, забезпечено одягом та екіпіровкою більш ніж 2300 бійців, зібрано матеріальної допомоги у розмірі 22,7 млн. грн тощо.

Отже, проведений аналіз вказує, що в Україні існує досить низький рівень стимулювання бізнесу щодо надання матеріальної допомоги учасникам ООС та членам їх сімей, що, в свою чергу, викликає необхідність в розробці нових напрямів стимулювання бізнесу або збільшенні кількості державних програм для підтримки громадян, які захищають територіальну цілісність України.

Список використаних джерел:

1. Історична перемога та початок трансформації: Річний звіт 2017 НАК «НАФТОГАЗ України». URL: http://www.naftogaz.com/files/Zvity/NAK_AnRep2017_UA.pdf.
2. Окрема фінансова звітність ПАТ «УКРНАФТА» за МСФЗ, станом на 31.12.2017 р. URL: https://www.ukmafta.com/data/Ivestor_news/Okrema%20finansova%20zvithnist%202017_SKORYGOVANA.pdf.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Соціальна відповідальність / Офіційна інформація АТ «Укрзавидобування». URL: <http://ugv.com.ua/uk/page/socialna-vidpovidalnist-2>.
5. ТОП-100 найбільших платників податків за 2018 рік (2019). Вісник. Офіційно про податки. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/news/100010708-top-100-naybilshikh-platnikov-podatktiv-za-2018-rik>.

В.С. Любченко, студент
Л.І. Жидєєва, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ

У сучасних умовах розвитку економічного стану країни великої ваги набули підприємства торгівлі. Торговельне підприємство не може існувати без товарних запасів, навіть попри те, що факт їх наявності призводить лише до витрат, пов'язаних з їх закупівлею, зберіганням, переміщенням, реалізацією тощо. Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» товари – це матеріальні цінності, що придбані (отримані) та утримуються підприємством/установою з метою подальшого продажу [1].

Товарні запаси займають досить значне місце в загальній валюті балансу, а їх облік потребує їх організації та деталізації інформації. Організація бухгалтерського обліку товарних запасів залежить від того наскільки проведення їх групування виходячи з класифікаційних ознак. Товари є невід'ємним елементом організації торговельного процесу, тому доцільно надати класифікацію товарам, для того щоб управлінський персонал міг ефективно управляти ними.

Питання класифікації товарів досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Ф.Ф. Бутинець, В.Д. Базилевич, В.С. Лень, А.А. Чаплінська, А.А. Мазаракі, В.С. Марцин, В.І. Мочерний, Л.П. Наговицина та інші.

Основні завдання класифікації товарів полягають в тому, щоб відібрати найбільш істотні класифікаційні ознаки та звести їх кількість до мінімуму. Рациональна класифікація має бути підпорядкована завданням управління товарними запасами на тому чи іншому рівні.

У загальнішому вигляді усі товари, що представлені на ринку, поділяються на засоби виробництва і предмети споживання. Проте виділення лише таких укрупнених груп недостатньо для ефективного управління товарними запасами. Залежно від призначення та характеру використання всі товари можна класифікувати за різними ознаками (рис. 1) [2, с. 12].

Між тим, авторами [2] не враховано ряд ознак таких, як: вид діяльності (оптова чи гуртова торгівля та роздрібна торгівля); повари продовольчої, промислової групи, медичні препарати та тощо.

Рис. 1. Класифікація товарів [2]

На основі проведеної класифікації товарів, управлінський персонал зможе організувати облік, оперативно збирати інформацію щодо забезпечення товарного асортименту, швидкої їх реалізації з метою ефективного використання та швидкої реалізації для збільшення доходів з найменшими витратами, а також формування необхідних розмірів товарних запасів, що забезпечить стійкість асортименту товарів, здійснення певної цінової політики, підвищення рівня задоволеності клієнтів тощо.

Список використаних джерел:

1) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 (із змінами та доповненнями) / офіційний сайт Верховної ради України URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

2) Хоменко Н. В. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності: монографія / Н. В. Хоменко, О. В. Карпенко, Ю. А. Верига. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 153 с.

СТРУКТУРА ЗВІТУ ПРО ПЛАТЕЖІ НА КОРИСТЬ ДЕРЖАВИ ЯК ПРИКЛАД ВІДКРИТОСТІ ІНФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ

За підсумками 2018 року суб'єкти підприємницької діяльності видобувних галузей України (юридичні та фізичні особи) мають вперше подати звіт про платежі на користь держави. Такий обов'язок встановлено законами про бухгалтерський облік і фінансову звітність (галузі лісогосподарства) та про забезпечення прозорості у видобувних галузях (інші видобувні галузі) та відповідає вимогам щодо складу фінансової звітності компаній за нормативами Директиви 2013/34/ЄС. Водночас, такі нововведення сприяють ідеї прозорості видобувних галузей, що декларується у 51 країні світу і відома як Ініціатива прозорості. Україна приєдналася до цієї Ініціативи і перший звіт з прозорості видобувних галузей за 2016 рік був опублікований на сайті Міненерго України [1].

До 2018 року звітність по галузі в цілому для оприлюднення широкому загалу користувачів складалася незалежною багатосторонньою групою з ініціативи прозорості. Після цього підключилися суб'єкти підприємницької діяльності і, таким чином, з 2019 року звіти мають бути публічними як на рівні галузі, так і компанії. Перші з них складає незалежна багатостороння група, другі - бухгалтерії підприємств. В результаті з'являється можливість дослідити і проаналізувати діяльність конкретної компанії в конкретній місцевості України щодо обсягів видобутку копалин (заготівлі деревини), розмірів податків, зборів і неподаткових платежів на користь місцевих та державного бюджетів відповідно до чинного законодавства. Важливою є також інформація про кінцевих власників (бенефіціарів) компаній, що сприяє поширенню ініціативи прозорості.

Дослідження доводять, що видобувні компанії несуть значне податкове навантаження. До прикладу, у ПАТ «Укргазвидобування» (державна форма власності) частка податків (без непрямих податків) у величині чистого доходу за 2015-2017 рр. склала 52,4 %. Переважну більшість з цих платежів складає рентна плата за видобуток і транспортування нафти і газу. Аналогічна ситуація і в приватних компаніях галузі.

Проте при високому рівні прибутковості діяльності з видобутку газу і нафти апіорі за рахунок високих цін реалізації значні суми залишаються в компанії як чистий прибуток. Не секрет, що саме у цих галузях здобуває свої статки значна частина українських «олігархів». На приклад, у звіті ПрАТ «Природні ресурси» - шосте місце за обсягами видобутку газу за 2017 рік – 227 млн куб. м. (власник - Віктор Пінчук (ГЕО-АЛЬЯНС ОЙЛ-ГАС ПАБЛІКЛІМТЕД, КІПР)) за 2015 рік зафіксовано чистий прибуток у сумі 45,4 млн. грн і нерозподілений прибуток – 96,2 млн. грн [2]. Зауважимо, фірма-засновник зареєстрована на Кіпрі (офшорна зона). Формально – зарубіжний інвестор, насправді – український олігарх, який ховає свої статки в офшорній зоні.

На цих прикладах зрозумілим є інтерес громадськості, політиків, економістів до результатів діяльності газонафтових та інших видобувних компаній, які експлуатують природні багатства країни. Спільнота бажає знати, яку частину доходів власники природних монополій віддають державі, а яку залишають собі. Держава регулює такі відносини через податки та неподаткові платежі. Новий звіт започаткував новий підхід про розкриття результатів діяльності усіх суб'єктів підприємницької діяльності видобувних галузей, а не лише публічних компаній.

З точки зору структури інформації, новий звіт започаткував варіант синергії фінансової, податкової і статистичної інформації про діяльність компанії. Зокрема, має наводитися інформація щодо обсягів видобутку корисних копалин за географічними сегментами (статистична інформація), сум податкових платежів до місцевих та державного бюджетів (податкова інформація), сум неподаткових платежів (фінансова інформація). Такий підхід в практиці

звітності компаній України застосовано вперше. З причини поширення тенденції прозорості звітності бізнесу у світі первенцем стали галузі видобування корисних копалин - віднесені за статистичними кодами до КВЕД 2010: секція А (заготівля деревини) і секція В (видобувна галузь).

Дослідження доводять, що інформаційними джерелами статей звіту про платежі на користь держави доцільно розглядати як податкові звіти компанії у формі декларацій, так і інформацію бухгалтерських рахунків. Показники декларацій щодо податкового зобов'язання підприємства можуть бути надійним джерелом для тих платежів, які віднесені до групи «Податкові платежі». Дані бухгалтерських рахунків доцільно використовувати для формування інших платежів [3].

Таким чином, за рахунок нової звітності про податкові платежі розширюються межі фінансової звітності. Остання набуває рис податкової лише з обмеженою метою інформування громадськості про суми сплачених податків/зборів. Завдяки цьому інформація нової звітності компанії і галузі за змістом претендує на роль звітності про управління податками/зборами, оскільки може бути підставою для прийняття рішень її користувачами щодо оцінки діяльності компаній і галузі. Тим більше, що інформація про податки/збори із категорії закритої інформації перетворюється на відкриту для усіх зацікавлених осіб.

Список використаних джерел:

1. Національний Звіт ППВГ України за 2016 рік by UAEITI – issuu [Електроннийресурс]:Режимдоступу:– https://issuu.com/uaeiti/docs/ua_final
2. Електроннийресурс]:Режимдоступу:– <https://www.nssmc.gov.ua/licensee/privatne-aktsonerne-tovaristvo-prirodn-resursi/?leng=eng&testing=true>.
3. Малишкін О.І., Бех Т.В., Ануленко М.В. Щодо змісту, формату та джерел звіту про платежі на користь держави /Бухгалтерський облік і аудит// №6/2018. – с. 7-19.

НАСЛІДКИ ОПТИМІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

У рейтингу Світового банку “Paying Taxes 2018” Україна покращила свої позиції, піднявшись з 84 на 43 місце. Найсуттєвішим чинником такого значного прогресу стало зниження податкового навантаження на бізнес в Україні. Це сталося насамперед внаслідок уведення в 2016 році єдиної ставки 22% для єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування (єдиного соціального внеску) – податку, сплачуваного роботодавцями, який замінив попередні диференційовані тарифи від 36,8% до 49,7%. При цьому у звіті “Paying Taxes 2018” зазначається, що українська економіка, порівняно з іншими, характеризувалася найбільшим скороченням загальної ставки податків і внесків для компанії у 2016 році.

Слід зазначити, що єдиний соціальний внесок має всі ознаки податку, але не входить до складу податкової системи України. Його цільове призначення полягає у соціальному захисті особи, з заробітної плати якої сплачено 22% роботодавцем. Рішення суттєво знизити ставку єдиного соціального внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування було прийняте у зв’язку з реалізацією пенсійної реформи та реформування соціальної сфери з метою легалізації виплат заробітних плат найманих працівників «у конвертах». Тому будемо вести мову про соціальне оподаткування.

Таким чином, зниження ставки єдиного соціального внеску вплинуло позитивно на міжнародний імідж України у рейтингу сприятливості податкових систем, який є складовою загального щорічного рейтингу легкості ведення бізнесу, тому у звіті Світового банку “Doing Business 2018” наша держава також покращила свій рейтинг, перемістившись з 80 місця у 2017 р. на 76 місце у 2018 р. Проте виникає необхідність аналізу, чи позитивно вплинуло зниження

ставки єдиного соціального внеску з 34,7% до 22% на надходження із загальнообов'язкового державного соціального страхування до Пенсійного фонду України (рис. 1).

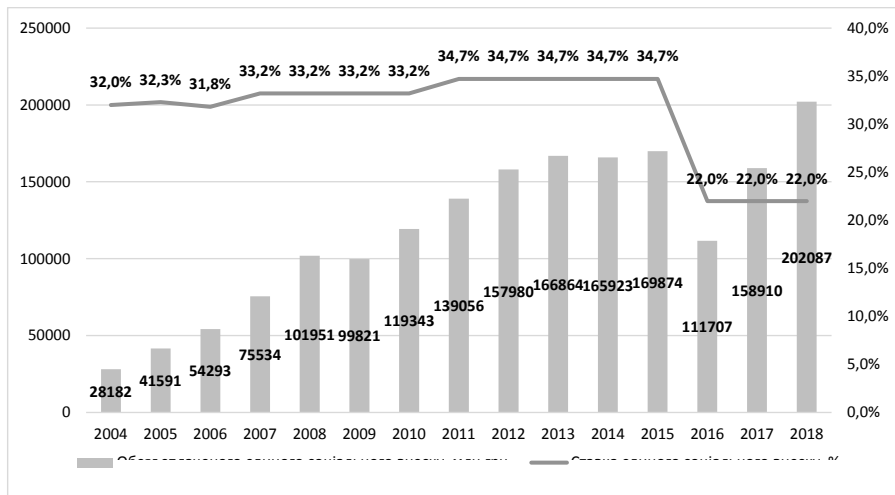

Рис. 1. Вплив ставки єдиного соціального внеску на надходження загальнообов'язкового державного соціального страхування до Пенсійного фонду України впродовж 2004-2018 рр.

Джерело: сформовано за даними, наведеними у [1; 2].

Як видно з рис. 1, на кінець 2016 р. надходження загальнообов'язкового державного соціального страхування до Пенсійного фонду України зменшилися, порівняно з 2015 р., на 52%, що впродовж 2004-2018 рр. було найбільшим скороченням, проте вже на кінець 2017 р. відбулося зростання надходжень єдиного соціального внеску на 42,3%, порівняно з аналогічним періодом 2016 р., а у 2018 році, порівняно з 2017 роком – на 27,2%. Загальне зростання з часу введення нової ставки 22% склало 181%. Таким чином, обсяг надходжень загальнообов'язкового державного соціального страхування до Пенсійного фонду України у 2018 р. (коли ставка єдиного соціального внеску була 22%) склав 119% рівня 2015 року (коли ставка єдиного соціального внеску була 34,7%).

Отже, результати проведеного аналізу реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні початку 2016 року дозволяють зробити висновки про його середньострокову ефективність, оскільки у 2016 році надходження загальнообов'язкового державного соціального страхування до Пенсійного фонду України склали всього 65,8%, у 2017 році 93,5%, а вже у 2018 році 119% рівня 2015 року. Що стосується міжнародного іміджу України, то зниження ставки єдиного соціального внеску 01.01.2016 з 34,7% до 22% було дійсно ефективним, оскільки підвищило рейтинг нашої держави у сприятливості податкових систем з 84 до 43 місця, а у легкості ведення бізнесу – з 80 до 76 місця.

Список використаних джерел:

1. Доходи Пенсійного фонду. Ціна держави: Офіційний веб-сайт Центру соціальних досліджень «CASE Україна». URL: <http://cost.ua/budget/revenue/pension/> (дата звернення: 19.03.2019).
2. Єдиний соціальний внесок. Минфин. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/social> (дата звернення: 19.03.2019).

О.В. Матвійчук, студентка
О.В. Тарашевська, ст. викладач
(*Хмельницький національний університет*)

ПРОФЕСІЯ АУДИТОР ТА ЇЇ МАЙБУТНЄ

01 жовтня 2018 року вступив в силу Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», спрямований реформувати ринок аудиторських послуг в Україні та привести законодавство України до вимог законодавства Європейського Союзу у зазначених правовідносинах. Згідно норм Закону з 2019 року запроваджено оприлюднення фінансової звітності на сайтах фінансових компаній, а також оприлюднення аудиторського звіту щодо такої фінансової звітності. Робота аудиторів та надання аудиторського висновку виходить на новий рівень, оскільки якість та інформативність аудиторського висновку буде у прямій залежності до можливостей фінансових компаній до залучення інвесторів та розвитку цього сегменту ринку.

Аудитори будуть нести відповідальність за ведення фінансової звітності перед зацікавленими сторонами: власниками, державою, акціонерами, біржами тощо. При цьому, як свідчить міжнародна практика, необхідно суворо дотримуватись етичних і технічних норм роботи аудитора, розроблених в багатьох країнах. В основу таких норм покладені прийняті в міжнародній практиці етичні принципи: оплата праці аудитора, взаємовідносини з клієнтами, конфіденційність, незалежність, чесність, об'єктивність, професійно-етичні норми поведінки.

Під впливом різноманітних тенденцій аудит змінюється в усьому світі. Міжнародні експерти прогнозують, що хмарні технології найближчим часом ставатимуть дедалі поширенішими [2]. Відповідно аудиторські фірми мають самостійно перейти на хмарні рішення, а також перевести на них своїх клієнтів.

Бізнес-процеси аудиторської фірми досить складні. Для вирішення певних завдань потрібно використовувати різні програмні продукти. Тобто

проекти з аудиту будуть виконуватися в одній програмі, ведення баз клієнтів і робота з ними – в іншій, за допомогою ще однієї буде здійснюватися контроль робочого часу чи, наприклад, ведення бухгалтерського обліку.

Темпи розвитку сучасних технологій надзвичайно швидкі. Саме тому, як наголошують міжнародні експерти, інформацію важливо зробити доступною на мобільних телефонах і різного роду гаджетах для доступу в режимі реального часу.

Сьогодні з метою економії часу й скорочення кількості технічних працівників міжнародні аудиторські фірми користуються технологіями оптичного розпізнавання символів (optical character recognition). Технології оптичного розпізнавання символів дають змогу за фотографією, наприклад рахунка-фактури, визначити, де й коли його було отримано, який товар слід внести в систему, у якій валюті тощо. Технології самостійно сортують інформацію і вводять її в бухгалтерську або іншу програму в належному вигляді. Крім того в кожній сучасній аудиторській фірмі має бути веб-сайт, який буде пов'язаний зі сторінками в соціальних мережах, буде мати вихід на YouTube.

Питання трансформації професії аудитора та її релевантності є предметом досліджень і дискурсу в Україні, і у світі в наукових і ділових колах. Сергій Балченко, керуючий партнер аудиторської компанії BDO в Україні, [1] поділяє думку футурологів, які стверджують, що в майбутньому значну частину завдань, які зараз виконують люди, зможуть робити машини. Проте він також впевнений, що доки існуватиме професія бухгалтера, збережеться професія й аудитора. Оскільки за даними обліку формуються показники звітності, які представлені в системі національного рахівництва, і результати діяльності та вартість за окремими транзакціями споживання ресурсів прийнято за базу для оподаткування, що становить частину публічних фінансів суспільства. Водночас, значну частину функцій аудитора, зокрема, роботу зі збирання інформації, її систематизації та обробки, будуть виконувати машини. Проте жоден програмний продукт не може замінити висококваліфікованого аудитора,

його професійне судження, його професійну думку. До програми можна занести тільки обмежений набір даних, які мають бути виключно об'єктивними за критеріями ефективності і розумності.

У майбутньому професія аудитор буде дедалі глибше спеціалізуватися і діджиталізуватися. Аудиторські фірми будуть являти собою групу фахівців з аналітики, IT-фахівців, фахівців з оцінки майна, бухгалтерів тощо. Найбільш важливими для ринку стануть ті, хто буде розробляти аудиторські програми, аналітики, які спеціалізуватимуться на окремих ринках, фахівці, які здатні визначати справедливу вартість організації та її продукції (робіт, послуг).

Список використаних джерел:

1. Балченко С. Чи будуть потрібні аудитори за п'ять років [Електронний ресурс] – Текстові дані – Режим доступу : <https://biz.nv.ua/ukr/experts/chi-budut-potribni-auditori-za-pjat-rokiv-2452838.html>- Назва з титул. екрана.
2. Бойко О. Виклики для аудиторів у 2018 році: на чому наголошують міжнародні експерти [Електронний ресурс] – Текстові дані – Режим доступу : http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001460. - Назва з титул. екрана.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ЯК ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Роль бухгалтерського обліку як основного джерела інформації для управління витратами зумовлює пошук принципово нових та удосконалення існуючих підходів та методів оцінки та обліку витрат, які дозволять підвищити ефективність управлінських рішень та вирішити проблеми інформаційного забезпечення менеджменту підприємства.

Основною умовою для впровадження системи управління витратами є підвищення рівня деталізації, аналітичності облікової інформації, що, передусім, передбачає розробку положень облікової політики щодо витрат, вибір рівнів деталізації інформації, формування робочого плану рахунків з обліку витрат та побудову процесу обліку витрат.

Оскільки «визначення суми витрат завжди підпорядковується певним цілям, завданням» [1, с. 311], то побудову аналітичного обліку та рівні диференціації інформації потрібно привести у відповідність до запитів системи управління щодо користувачів інформації, її обсягів, змісту, структури, термінів та форми подання. Оптимальний рівень диференціації інформаційних потоків забезпечить перелік центрів обліку витрат, наведених на рис. 1.

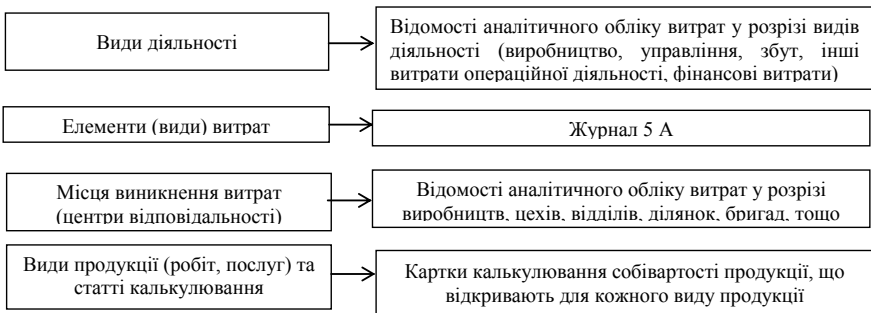

Рис. 1. Схема аналітичного обліку витрат діяльності підприємства

Наведена структура аналітичного обліку витрат забезпечить формування повної та релевантної інформації щодо рівня витрат як у цілому по підприємству, так і у розрізі вказаних центрів, що дозволить оперативно виявляти та усувати відхилення від нормативних показників.

Для підвищення рівня деталізації інформації потрібно структуру та зміст відомостей аналітичного обліку витрат привести у відповідність до переліку статей витрат, встановлених Наказом про облікову політику (табл. 1).

Таблиця 1

Відомість обліку витрат швейного виробництва № 1 за січень 201..р.

Назва документів	Основні матеріали	Допоміжні матеріали	Заробітна плата	ЄСВ	ДВ	ЗВВ	Разом витрат
Лімітно-забірні картки	812680						812680
Акт-вимога		14072					14072
Розрахункова відомість			240286				240286
Розрахунок ЄСВ				52856			52856
Довідка бухгалтерії					7269	15490	22759
Разом	812680	14072	240286	52856	7269	15490	1618363

З метою підвищення аналітичності обліку витрат та «удосконалення інформаційного поля» цілком доцільною та слушною є пропозиція щодо «розробки деталізованого плану рахунків витрат» [2, с. 256]. Для формування структури (побудови) робочого плану рахунків та системи їх кодування потрібно: 1) обрати структурні рівні робочого плану рахунків; 2) встановити рівень деталізації інформації, який безпосередньо задається її користувачами. На наш погляд, структурними рівнями є види виробництв, деталізовані у розрізі центрів відповідальності, місць виникнення витрат (підрозділів), кожному з яких виділяється номер (шифр), похідний від номеру виду виробництва. Після цього визначають шифри для кожного елемента витрат (рис. 2).

Запропонована побудова робочого плану рахунків з багаторівневими розрізами аналітики дозволяє отримати необхідні масиви інформації для управління на рівні процесу «Виробництво», у розрізі центрів відповідальності, конкретного об'єкту витрат і за елементами витрат.

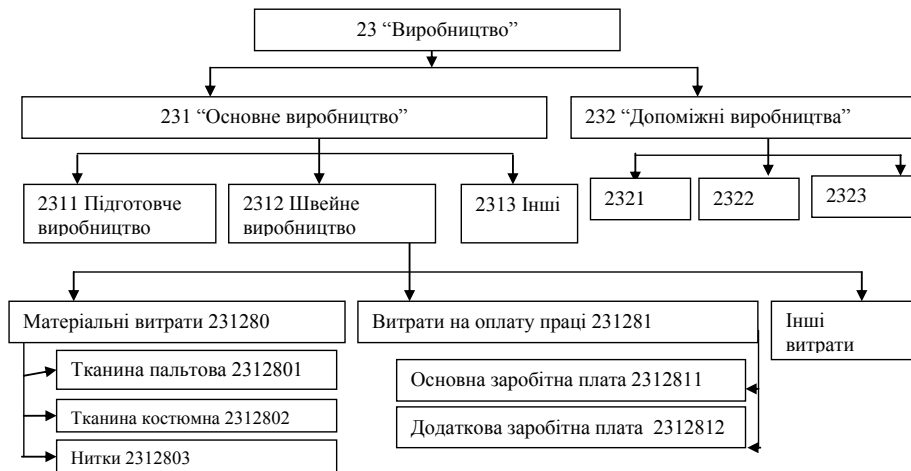

Рис. 2. Структура робочого плану рахунків з обліку витрат

Одним із важливих питань обліку витрат є побудова моделі руху інформації в обліковому процесі: «Сума виробничих витрат, оцінка готової продукції та фінансова звітність залежать від того, наскільки визначено та структуровано рух інформації щодо витрат виробництва» [3, с. 437]. Основою побудови інформаційної моделі процесу обліку витрат є структура облікового процесу та особливості формування та списання кожного виду витрат (рис. 3).

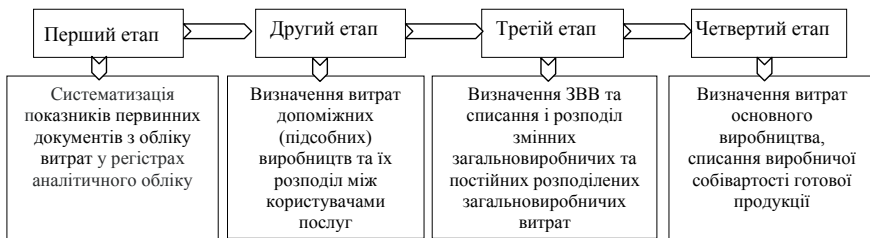

Рис. 3. Зміст та функціональне призначення етапів процесу обліку витрат

Отже, умовою ефективного функціонування облікового процесу як системного утворення є забезпечення взаємозв'язку, наступності та гармонізації етапів облікового процесу, дотримання єдиних підходів як щодо носіїв інформації, так і облікових робіт. Це забезпечує логічну послідовність формування витрат з моменту їх виникнення до моменту списання виробничої собівартості продукції та сприяє зростанню ефективності інформаційних потоків в управлінні діяльністю підприємства через можливість контролю витрат на кожному етапі їх формування.

Список використаних джерел:

1. Энтони Р., Рис Дж. Учет: ситуации и примеры: / А.М. Петрачкова (пер. с англ.). Москва: Финансы и статистика, 1996. 560 с.
2. Проскура К.П., Зінов'єв Г.О. Податкові аспекти управління витратами підприємства // Актуальні проблеми економіки. 2009. № 6. С. 255-262.
3. Нидлз Б. К. Андерсон, Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерського учета [пер. с англ. / под ред. Я.В. Соколова] – [2-е изд., стереоп.]. М.: Финансы и статистика, 1996.- 496 с.

О.А. Пілевич, к. п. н.,
(Університет ДФС України)

ДЕРЖАВНІ ГРАНТИ: УМОВИ ВИЗНАННЯ

Отримана з бюджету і державних фондів державна допомога у вигляді дотацій, субсидій та інша допомога підприємствами, які складають фінансову звітність за міжнародними стандартами, обліковується відповідно до норм МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу», де узагальнюється інформація про державні гранти та порядок відображення державних грантів у фінансовій звітності [1].

Державна допомога відповідно до МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу» [1] має різні форми та умови надання та поділяє державну допомогу на державні субсидії та іншу допомогу, вартість якої не піддається обґрунтованій оцінці, або яку не можна відрізнити від звичайних комерційних операцій підприємства.

Відповідно до МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу» [1] державні гранти – це допомога держави у формі передачі ресурсів суб'єкту господарювання в обмін на минуле або майбутнє, дотримання певних умов, які пов'язані з операційною діяльністю суб'єкта господарювання. Вони не включають такі форми державної допомоги, вартість яких неможливо обґрунтовано визначити, а також на такі операції з державою, які не можна відрізнити від звичайних торговельних операцій суб'єкта господарювання.

Державна допомога – це захід уряду, призначений для надання економічних пільг, визначених конкретно для одного суб'єкта господарювання або групи суб'єктів господарювання, які відповідають певним критеріям. При цьому державна допомога не включає пільги, які надаються тільки непрямо, а через заходи, що впливають на загальні умови торгової діяльності (наприклад введення торгових обмежень для конкурентів).

Визнання державних грантів (включаючи немонетарні гранти за справедливою вартістю) здійснюється, якщо відбувається виконання таких умов: є впевненість в тому, що суб'єкт господарювання виконає умови їх надання та гранти будуть одержані.

Державний грант не підлягає визнанню, якщо не має впевненості в тому, що суб'єкт господарювання виконає умови його надання та отримає цей грант.

Визнання державних грантів здійснюється у складі прибутку або збитку на систематичній основі протягом періодів, у яких суб'єкт господарювання визнає їх як витрати, для компенсування яких ці гранти призначалися.

Відповідно до МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу» [1] державні гранти класифікуються на гранти, що відносяться до активів та державні гранти, що відносяться до доходів.

Державні гранти, пов'язані з активами, включаючи немонетарні гранти за справедливою вартістю та відображаються у Балансі:

або шляхом визначення грантів, як відстроченого доходу;

або шляхом вирахування грантів при визначенні балансової вартості активу.

Умовою надання грантів, що відносяться до активів – є право підприємства на їх отримання, тобто придбання необоротних активів (купівля, будівництво тощо).

Існують два методи подання у фінансовій звітності інформації про державні гранти (або відповідної їх частини), які пов'язані з активами:

при використанні першого методу, грант відображається як відстрочений дохід, який визнається у складі прибутку або збитку на систематичній основі протягом строку корисної експлуатації активу;

при використанні другого методу, грант визнається у складі прибутку або збитку протягом строку експлуатації активу, що амортизується, як зменшення амортизаційних витрат, тобто при обчисленні балансової вартості активу грант вираховують.

Визнання державних грантів, що відносяться до довгострокових активів, у складі доходів здійснюється в тих періодах, що й витрати з амортизації.

Отже, грант – безоплатна субсидія підприємствам у грошовій або натуральній формі на проведення наукових або інших досліджень, дослідно-конструкторських робіт та інші цілі з подальшим звітом про їх використання.

Відповідно до вимог МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу» [1], у фінансовій звітності підлягає розкриттю така інформація:

облікова політика, прийнята для державних грантів, включаючи методи подання, прийняті для фінансових звітів;

характер та обсяг державних грантів, визнаних у фінансовій звітності, а також зазначення інших форм державної допомоги, від яких суб'єкт господарювання має пряму вигоду;

невиконані умови та інші умовні зобов'язання, пов'язані з державною допомогою, що була визнана.

Визначення загальних принципів визнання, надання та використання державних субсидій та інших видів державної допомоги, відображення їх в бухгалтерському обліку потребує докладного висвітлення у нормативно-правовому полі, тому доцільним є розробка та прийняття національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку державних субсидій та інших видів державної допомоги, що сприятиме удосконаленню інформаційного забезпечення цього напрямку облікової роботи.

Список використаних джерел:

1. МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу» [Електронний ресурс]: за даними Міністерства фінансів України. – Режим доступу до електронного документу: http://www.minfin.gov.ua/document/92432/МСБО_20.pdf

С.А. Рогозний, аудитор, консультант з МСФЗ,
(Член Ради та керівник Комітету з фінансів
та бюджету ФПБАУ)
О.О. Дядюн, аспірантка
(ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗВІТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Традиційно основним інформаційним джерелом про підприємство і в Україні, і у всьому світі є система публічної звітності, що відображає ключові особливості діяльності, фінансовий стан і ефективність функціонування підприємства. Формат та обсяг звітності є динамічним явищем, яке потребує постійного вдосконалення з метою найповнішого задоволення інформаційних потреб і запитів користувачів. Останнім часом серед провідних тенденцій, що характеризують розвиток інструменту звітування в Україні, можна окреслити: 1) розширення сфери застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та 2) запровадження звіту про управління.

Поширення МСФЗ у глобальних масштабах є об'єктивним явищем, пов'язаним із взаємозалежністю бізнес-суб'єктів різних країн і необхідністю використання єдиної міжнародної бізнес-мови для успішної взаємодії між ними. Покажемо, є той факт що МСФЗ застосовують усі публічні компанії у понад 150 країнах світу. Так, за даними Фонду МСФЗ [1] у 2018 р. зі 166 юрисдикцій: 144 – вимагають застосування МСФЗ для всіх або більшості компаній; 9 – мають свої національні стандарти або переходять на МСФЗ; 12 – дозволяють всім або більшості компаніям використовувати МСФЗ; 1 – вимагає застосування МСФЗ для фінансових установ.

Щодо України, то перехід на МСФЗ відбувається поетапно. До 2012 р. звітність за МСФЗ, як правило, була актуальною лише для підприємств, які складали її для іноземних інвесторів. У 2011-2012 рр. відбулося активне впровадження МСФЗ, оскільки відповідно до законодавчих вимог МСФЗ-звітність стала обов'язковою для публічних акціонерних товариств, банків та страхових компаній. Поступово до цього переліку приєдналися і підприємства,

що надають фінансові послуги, недержавні пенсійні фонди, а також суб'єкти, що здійснюють додаткову діяльність у сфері страхування та фінансових послуг.

Наступний важливий крок для розширення сфери застосування МСФЗ здійснено у зв'язку з оновленням у 2017 р. Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2], який з 2018 р. встановлює вимогу щодо складання МСФЗ-звітності до підприємств, що становлять суспільний інтерес; публічних акціонерних товариств; суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях. З огляду на це, МСФЗ-звітність відтепер стає актуальною також для всіх великих підприємств (задовольняють мінімум два з наступних критеріїв: балансова вартість активів перевищує 20 млн євро; чистий дохід від реалізації є більшим за 40 млн євро; середня чисельність працівників перевищує 250 осіб); підприємств-емітентів, цінні папери яких допущені до біржових торгів; підприємств-добувачів корисних копалин.

Підприємствам, що застосовували П(С)БО, а з 2018 р. зобов'язані складати МСФЗ-звітність, слід при переході враховувати вимоги МСФЗ (IFRS) 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності». При цьому датою переходу на МСФЗ їм дозволялося обрати 01.01.2017 або 01.01.2018 р. У другому випадку першою фінансовою звітністю за МСФЗ буде звітність за 2019 р. з попереднім балансом на 01.01.2018 р. та порівняльною інформацією за 2018 р. Важливою також є розробка облікових політик відповідно до вимог МСФЗ.

Щодо другого напрямку – звіту про управління, то його впровадження у вітчизняну практику з 2018 року стало результатом імплементації Директиви 2013/34/ЄС. Чимало країн використовують такий звіт вже тривалий час і для них це звична практика. Основне призначення звіту відповідно до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] – подання фінансової та нефінансової інформації про стан і перспективи розвитку підприємства, а також опис ризиків і невизначеностей, пов'язаних з його діяльністю. Вимога до складання звіту поширюється на великі та суспільно

значимі підприємства (у повному обсязі), а також на середні підприємства (в частині подання фінансової інформації).

Відповідно до розділу II Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління [3] зазначений звіт має містити інформацію за наступними напрямками: організаційна структура та опис діяльності підприємства; ключові фінансові показники про результати, ліквідність та інвестиції; екологічні та соціальні аспекти; ризики; перспективи розвитку; а також про корпоративне управління. Зазначимо, що деякі вітчизняні підприємства ще до 2018 р. готували подібні звіти, зокрема, ПАТ «Укрзалізниця», енергохолдинг «ДТЕК», агропромхолдинг «АСТАРТА-КИЇВ», група компаній «Метінвест» та ін.

Таким чином, провідною тенденцією сучасності є перманентний процес вдосконалення звітності. Основними перевагами від розширення сфери застосування МСФЗ є стандартизація і зрозумілість звітності; розробка кращих облікових політик; можливість здійснення ефективного аналізу на базі такої звітності; підвищення відповідальності за інформацію, що розкривається, а, відповідно, і зростання довіри до неї. У свою чергу, звіт про управління сприятиме досягненню якісно нового рівня корпоративного менеджменту та кращого інформаційного забезпечення зацікавлених сторін, особливо у частині нефінансової інформації, оцінки ризиків та перспектив діяльності суб'єктів господарювання. У комплексі аналізовані напрями підвищують вимоги до прозорості звітності, що одночасно є і викликом, і стимулом для підприємств дотримуватись законодавства, в тому числі і в частині чесної сплати податків.

Список використаних джерел:

1. Use of IFRS Standards around the world. IFRS Foundation. URL: <https://www.ifrs.org/-/media/feature/around-the-world/adoption/use-of-ifrs-around-the-world-overview-sept-2018.pdf>.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон №996-XIV від 16.07.1999 р. (остання редакція від 16.11.2018 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління, затверджені Наказом Міністерства фінансів України №982 від 07.12.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>.

Т.Ю. Савранчук, студентка

Науковий керівник:

В.О. Осмятченко, д.е.н., професор
(Університет ДФС України)

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні умови здійснення господарської діяльності в Україні змушують бажати кращого, тому що виникає безліч «підводних каменів» при спробах покращення економічної ситуації в країні. Якщо великі і середні підприємства ще мають право на життя, то кількість малих підприємств з кожним роком скорочується, і постає загроза їх повного зникнення. Хоча саме малий бізнес є порятунком для економіки України, тому що може стати основою формування «нової ефективної економіки» на основі абсолютно нових підприємств, а не згрібання уламків промислових компаній колишнього СРСР.

Україна як самостійна, незалежна держава гарантує нині всім підприємцям, в тому числі, і малому бізнесу рівні права і створює однакові можливості для функціонування, доступу до матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів за умови виконання робіт і поставок для державних потреб. Державна підтримка бізнесу здійснюється на основі Закону України «Про державну підтримку і розвиток малих та середніх підприємств в Україні», в якому зазначається, що з метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва держава повинна надати належну підтримку [1].

Проте основною перешкодою при потраплянні малих підприємств на ринок стає саме система оподаткування, що пов'язано з надмірним невідповідним навантаженням податкового тягаря, через що, в свою чергу, виникає фінансова нестабільність підприємств, зменшення сукупного попиту і частини податкових надходжень до бюджету, виникнення економічної кризи, а головне – ухиляння від сплати податків.

Сучасною податковою системою держава створила сприятливі умови для переходу підприємств у тіньовий сектор економіки. Так, через високі відрахування до фонду заробітної плати, єдиного соціального внеску багато малих підприємств ведуть подвійну бухгалтерію. Більшість підприємств в тій чи іншій мірі приховують свої доходи, щоб платити менший податок [1].

Відносини між платниками податків та органами фіскальної служби України є надмірно бюрократизованими та непрозорими, механізми державного управління адмініструванням податків зменшують ефективність процесу їх нарахування і стягнення, знижують рівень національної податкової конкуренції та позбавляють інвестиційної привабливості вітчизняні підприємства. Однією з причин такої ситуації є непрозорі умови у стосунках між органами фіскальної служби і платниками, здійснення недостатньо послідовних змін в законодавстві та ефективного протистояння корупції [2].

Вирішення цієї проблеми криється в відсутності чіткого переліку органів, які регулюють діяльність саме малих суб'єктів господарювання. Тому що наразі органи державної влади, які наділені такими повноваженнями діють окремо один від одного без ефективного узгодження дій .

Так, відповідні функції та повноваження стосовно нагляду та регулювання діяльності малих підприємств мають Міністерство економічного розвитку та торгівлі України, яке покликане врегульовувати основні питання, пов'язані з підприємницькою діяльністю суб'єктів, а також Державна регуляторна служба України, яка є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який реалізує державну регуляторну політику, політику з питань нагляду (контролю), ліцензування та дозвільної системи у сфері регулювання та дерегуляції господарської діяльності [3]. Але, незважаючи на регламентовані повноваження та функції вищевказаних органів влади, загального нормативно-правового акту, який би чітко визначав завдання кожної інституції й організовував їх систему співпраці, наразі немає.

Тому з метою покращення діяльності малих підприємств на рівні держави необхідно здійснити низку заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування господарюючих суб'єктів, а саме:

– забезпечити функціонування такої організаційно-інституційної системи, яка б оперативно, адекватно та професійно реагувала на будь-які зміни в економіці та у правовій сфері;

– гармонізувати правове поле сфери малого підприємництва із внесенням відповідних змін до законодавства стосовно особливостей такого виду підприємництва з акцентуванням уваги на зростанні прозорості діяльності господарюючих суб'єктів [3].

Отже, основним фактором збереження малого бізнесу в Україні є державна підтримка, яка потребує створення дієвого механізму та ефективної співпраці між державою та суб'єктами малого підприємництва на практиці, в тому числі на законодавчому рівні, що, в свою чергу, оптимізує і оподаткування суб'єктів.

Список використаних джерел:

1. Толстова А. В., Кібальчич С. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2017. № 60. С. 55-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2017_60_9

2. Чорна А. Об'єктивні передумови для вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення прав суб'єктів підприємницької діяльності у сфері оподаткування. Наукові записки Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Право. 2017. Вип. 1. С. 147-151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snslnnp_2017_1_27

3. Попський А. В. Державна політика розвитку, підтримки малого та середнього підприємництва у контексті європейської інтеграції. Ефективність державного управління. 2017. Вип. 1. С. 260-268. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2017_1_32.

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Однією з найважливіших складових механізму управління господарською діяльністю підприємства є вміло сформована облікова політика. При формуванні облікової політики слід враховувати особливості діяльності підприємства та стратегію його розвитку на тривалу перспективу, оскільки це дозволить ефективно організувати бухгалтерський облік на підприємстві.

Правильно сформована облікова політика забезпечує ефективність облікового процесу організації та мінімізує матеріальні, трудові та часові витрати під час вирішення виникаючих питань.

Питанням щодо формування облікової політики приділено увагу у працях вітчизняних дослідників, а саме: С. Голова, В. Леня, В. Гливенко, Ф. Бутинця, Т. Барановської, С. Міщенко, М. Пушкаря тощо.

На сьогоднішній день формування облікової політики на підприємствах України має низку проблем, таких як: вибір інформаційної бази для побудови облікової політики; визначення користувачів облікової інформації; обґрунтування факторів впливу, що виникають під час складання облікової політики; узагальнення сфери застосування облікової політики [1].

Підприємства, розробляючи облікову політику, мають враховувати велику кількість факторів, обумовлених особливостями та специфікою діяльності підприємства.

Як зазначає Піскунова Н.В. « ... при розробці облікової політики потрібно враховувати, що на процес її формування впливають дві основні групи чинників: 1) зовнішнього ринкового середовища; 2) внутрішнього середовища виробничої системи. До складу цих груп входять такі основні підгрупи чинників: економічні, технологічні (технічні), організаційні, політичні, правові, соціальні та екологічні. Узагальнені підгрупи чинників мають однакові

класифікаційні ознаки, проте підгрупа зовнішніх чинників здійснює непрямий (побічний) вплив на формування облікової політики виробничих систем загалом, тоді як підгрупа внутрішніх чинників визначає безпосередньо умови формування облікової політики конкретного підприємства. Рейтингові оцінки зовнішніх і внутрішніх чинників можуть не тільки збігатися, а й значно відрізнятись [2].

Лісничка Т.В. вважає, що основні фактори, які впливають на формування облікової політики підприємства, умовно можна згрупувати за двома рівнями:

макрорівень, який включає податкову систему, інфраструктуру ринку, інвестиційну ситуацію на ринку, інфляційні процеси;

мікрорівень, до якого відносяться такі фактори, як стратегія підприємства, організаційно-правовий статус, форма власності та галузь діяльності, система інформаційного забезпечення, що використовується на підприємстві, рівень кваліфікації бухгалтерського персоналу [1].

На думку Святенко І.М. всі фактори впливу на формування облікової політики можна розділити на наступні групи:

економіко-правове поле діяльності: стан господарського, стан господарського, податкового, економічного, бухгалтерського та інших законодавств; рівень інфляції; розвиток інфраструктури ринку; інвестиційна активність, сприятливість інвестиційного клімату;

правовий і організаційний статус підприємства: форма власності, організаційно-правова форма бізнесу; галузь і вид діяльності, кількість видів діяльності; обсяги господарської діяльності; виробничі, фінансові, комерційні та інші особливості підприємства; рівень свободи дій у питаннях ціноутворення, поставок продукції, можливість самостійного прийняття рішень;

організаційна структура підприємства: організаційна структура управління; наявність структурних підрозділів, взаємозв'язок між ними; структура облікового апарату, розподіл обов'язків між обліковими працівниками;

стратегія фінансово-господарського розвитку: поточні та перспективні напрями розвитку підприємства;

кадрове та матеріально-технічне забезпечення: рівень кваліфікації адміністративного персоналу та бухгалтерської служби; рівень розвитку матеріально-технічної бази; система матеріальної зацікавленості та матеріальної відповідальності; система інформаційного забезпечення підприємства [3].

Юнацький М.О. вважає, що на вибір і обґрунтування облікової політики підприємства впливає низка факторів:

зовнішні – галузь або вид діяльності підприємства; політичні, соціально-економічні умови та зовнішні обмеження; система інформаційного забезпечення підприємства; глобалізаційні процеси, рівень інфляції та законодавства країни;

внутрішні – форма власності та організаційно-правова форма підприємства; обсяг діяльності, чисельність працівників; система оподаткування; рівень кваліфікації бухгалтерських кадрів; система матеріального стимулювання; технологія обробки облікової інформації; методи калькулювання собівартості [4].

Таким чином, на організацію будь-якого процесу, в першу чергу, впливають фактори зовнішнього та внутрішнього середовища. До найголовніших діючих зовнішніх факторів відносяться: нормативно-правове регулювання міждержавними і державними органами, галузь діяльності, система оподаткування. Їх необхідно доповнити такими новими, такими як: глобалізація економіки, нові економічні та облікові механізми та інструменти. До найголовніших внутрішніх відносяться організаційно-правова форма, масштаб діяльності, виробничо-організаційна структура, інформаційне забезпечення, кваліфікація персоналу, ступінь свободи дій (самостійність у виборі партнерів, клієнтів та ціноутворення). Їх склад необхідно доповнити факторами стратегій розвитку.

Рейтингові оцінки зовнішніх і внутрішніх факторів можуть не тільки збігатися, а й значно відрізнятися. Проаналізувавши чинники впливу на облікову політику за рейтинговою оцінкою, дійшли висновку, що перше місце належать економічним чинникам, друге – організаційним; третє – технічним; четверте – політичним; п'яте – правовим; шосте – соціальним і останнє місце – екологічним. Тобто екологічні проблеми поки що залишаються поза межами облікової політики підприємств [2].

Список використаних джерел:

1. Лісничка Т.В. Сутність облікової політики та основні проблеми в процесі формування її на підприємствах України // Управління розвитком. – 2014. – № 9. – С. 71-73.
2. Піскунова Н.В. Принципи формування облікової політики та чинники впливу на її вибір // Наукові записки. – 2013. – Випуск 23. – С. 174-177.
3. Святенко І.М. Вплив факторів на формування облікової політики підприємства // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. – 2014. – Випуск II (54). – С. 246-252.
4. Юнацький М.О. Концептуальна основа формування облікової політики підприємства для цілей бухгалтерського обліку // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – Випуск 6. – С. 159-163.

В.А. Тарашенко, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

ОСОБЛИВОСТІ ПІЛЬГОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ: ДОСВІД ЕСТОНІЇ

Україна, внаслідок історично зумовленої ізольованості від загальноєвропейської податкової практики, змушена була будувати механізм пільгового оподаткування прискореними темпами, інколи без належного наукового обґрунтування та врахування досвіду інших, більш розвинених країн. Зважаючи на прагнення України приєднатися до європейського співтовариства, постає потреба врахування досвіду країн пострадянського простору у розвитку системи пільгового оподаткування, котрі вже приєдналися до ЄС.

Одноєю з таких країн є Естонія – країна, яку за проведену податкову реформу та наявну податкову систему, врахування інтересів як держави, так і платників податків, досягнутого соціально-економічного розвитку характеризують як „податковий рай”.

При порівнянні податкової системи Естонії напередодні вступу до ЄС з податковими системами країн, які вже перебували в Європейському Союзі до 2004 року або вступили до нього в 2004 році, простежується її подібність до загальноєвропейських. Так, загальне податкове навантаження на економіку Естонії складало 37,5%, що на 1,5 відсоткових пункти менше від середнього значення держав, що вступили до ЄС в 2004 році, та на 5,1 відсоткових пункти менше від середнього значення країн-членів ЄС. В естонській системі оподаткування перевага надавалася непрямим податкам. Якщо частка прямих податків була більшою по відношенню до країн, що вступили до ЄС в 2004 році, то у порівнянні зі „старими” державами-членами ЄС їх частка була меншою [1, р.8]. У загальному податкова структура Естонії відповідала усередненій податковій структурі країн-членів ЄС: дві третини припадало на податки, третина – на збори з соціального забезпечення [2, р.6].

Наразі естонська податкова система характеризується простотою в оподаткуванні, відносно невеликою кількістю податкових пільг, широкою податковою базою та низькими податковими ставками.

За допомогою механізму пільгового оподаткування естонський уряд прагне впливати на напрямки інвестування грошових коштів населенням. Наприклад, дивіденди, отримані за цінними паперами, оподатковуються прибутковим податком з фізичних осіб, тоді як відсотки по банківським внескам від оподаткування звільнені [3].

В оподаткуванні прибутку юридичних осіб об'єктом оподаткування виступає розподілений прибуток, допомога, подарунки, представницькі витрати, витрати та платежі, не пов'язані з бізнесом. При цьому система пільгового оподаткування корпоративним прибутковим податком спрямована на стимулювання технологічного оновлення виробництва, підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності.

Через механізм оподаткування підакцизних товарів (за винятком тютюнових виробів) та пільгового оподаткування біопалива уряд Естонії обмежує використання шкідливих для людей та природи речовин та сприяє використанню біологічного палива.

У зв'язку з фінансово-економічною кризою, яка розпочалася в 2008 році, владою Естонії було здійснено ряд заходів податкового характеру, котрі, як передбачалося, здатні полегшити наслідки кризи. Серед останніх у частині пільгового оподаткування можна виокремити:

- збільшення пільгової ставки оподаткування обороту з 5% до 9% з одночасним зменшенням переліку об'єктів пільгового оподаткування;
- відстрочка скорочення ставки прибуткового податку як фізичних, так і юридичних осіб на 1 відсотковий пункт;
- відстрочка збільшення неоподатковуваного мінімуму [4, p.25];
- введення податкової знижки в розмірі неоподатковуваного мінімуму (1726 євро) на першу дитину віком до 17 років в 2008 році;
- відміна податкової знижки на першу дитину та введення її на другу та наступні дитини віком до 17 років (в 2009 році) [5, p.91].

Таким чином, влада Естонії шляхом підвищення пільгових ставок оподаткування з одночасним зменшенням переліку об'єктів пільгового оподаткування або відміни окремих пільг планувала збільшити податкові надходження до бюджету.

Узагальнюючи вищевикладене, вважаємо за доцільне зазначити, що оскільки кожна держава самостійно визначає податкову політику, яка б відповідала поставленим цілям соціально-економічного розвитку, оскільки методика встановлення податкових пільг в кожній країні може суттєво відрізнятися. Так, досвід оподаткування в Естонії показує як можна шляхом застосування відносно невеликої кількості податкових пільг та низьких податкових ставок посилити регулюючий потенціал податків та ефективно впливати на перебіг соціально-економічних процесів. Кращі моменти пільгового оподаткування в Естонії мають бути більш детально досліджені та адаптовані до умов оподаткування в Україні.

Неврахування зарубіжного досвіду застосування податкових пільг перешкоджає встановленню науково обґрунтованого єдиного переліку податкових пільг, унеможливує процес гармонізації податкового законодавства України з вимогами законодавств розвинених країн Європи.

Список використаних джерел:

1. Ahermaa E. Tax policy in new EU members: Estonia and the other Baltic states / E. Ahermaa, L. Bernardi // Department of Public and Environmental Economics, University of Pavia – Italy – January, 2004. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/18158/1/305.pdf>
2. Luca Gandullia. Tax systems and reforms in EU new member countries: an overview / Luca Gandullia. // Department of Public and Environmental Economics. - University of Pavia - Italy - April 2004. [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.unipv.it/websiep/wp/352.pdf
3. Андрій Репа. Естонський податковий тягар / Андрій Репа // Дебет-Кредит.- Школа бухгалтера. – 2002. - №3. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/show/3cid0892.html>
4. Taxation trends in the European Union: 2009 edition. Main results. // European Commission. Taxation and Customs Union. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ec.europa.eu/taxtrends>
5. Taxation trends in the European Union: 2009 edition. Data for the EU Member States and Norway // European Commission. Taxation and Customs Union. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ec.europa.eu/taxtrends>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВАХ

Різноманітність ринку фінансових послуг притаманна економіці кожній економічно-розвинутій країні, а також країнам, що розвивають в напрямку ринкових відносин. Ринок фінансових послуг сприяє фінансовому забезпеченню розвитку економіки держави через акумулювання грошових коштів та інших фінансових активів з метою ефективності їх використання та отримання економічної вигоди.

Загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг визначені Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [1]. До фінансових установ належать банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг, а у випадках, прямо визначених законом, - інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг.

У Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [1] відсутнє визначення небанківських фінансових установ. Але їх характеристика надається в інших нормативних документах, що видані Національним банком України (табл. 1).

Перелік небанківських фінансових установ є достатньо широким, кожна установа має свій особливий вид діяльності та послуг, що надаються.

Кожна фінансова установа, у тому числі й небанківська фінансова установа, зобов'язана вести облік господарської діяльності та надавати звітність

відповідно до вимог нормативно-правових актів державних органів з питань регулювання діяльності фінансових установ та ринків фінансових послуг.

Таблиця 1

Визначення небанківської фінансової установи за нормативними джерелами

Визначення	Джерело
Небанківська фінансова установа - юридична особа, яка відповідно до законодавства України не є банком, надає одну або кілька фінансових послуг та яку внесено до державного реєстру фінансових установ, який ведеться Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, або Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі - Реєстр фінансових установ) у порядку, установленому законодавством України	Положення про порядок надання небанківським фінансовим установам, національному оператору поштового зв'язку генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій, затв. Постановою Правління НБУ від 09.08.2002 № 297 (пункт 2.14) [2]
Небанківська фінансова установа - юридична особа, яка відповідно до законодавства України не є банком, надає одну або кілька фінансових послуг та внесена до Державного реєстру фінансових установ (далі - Реєстр фінансових установ) у порядку, установленому законодавством України.	Положення про порядок видачі небанківським фінансовим установам ліцензії на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків, затв. Постановою НБУ 17.08.2017 № 80 (пункт 4.11) [3]

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у межах своєї компетенції висуває до головних бухгалтерів фінансових установ відповідні вимоги, що передбачені Професійними вимогами до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ [4].

Отже, на побудову бухгалтерського обліку небанківських фінансових установ впливають особливості їх діяльності. Вони не належать до банків, хоча працюють у сфері ринків фінансових послуг. Вони не є виробничими або торгівельними підприємствами, але ведення бухгалтерського обліку відбувається у відповідності до НП(С)БО та Інструкції з використання Плану

рахунків бухгалтерського обліку активів, власного капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій [5].

Тому, враховуючи особливості діяльності небанківських фінансових установ, де основним джерелом доходів є надання фінансових послуг, доцільним при формуванні облікової політики такої установи приділити значну увагу саме питанням визнання доходів, витрат та формуванню фінансових результатів, а також відображенню цієї інформації у звітності установи, оскільки небанківські фінансові установи зобов'язані оприлюднювати свою фінансову звітність з метою інформаційного забезпечення вимог інвесторів, клієнтів та інших користувачів.

Список використаних джерел:

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III
2. Про затвердження Положення про порядок надання небанківським фінансовим установам, національному оператору поштового зв'язку генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій: Постанова НБУ № 297 від 09.08.2002
3. Положення про порядок видачі небанківським фінансовим установам ліцензії на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків, затв. Постановою НБУ 17.08.2017 № 80
4. Професійні вимоги до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ, затв. Розпорядженням Держфінпослуг від 13.07.2004 р. № 1590
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства Фінансів України від 30.11.99 р. № 291

Т.І. Тігорчук, студентка
Науковий керівник:
Н.В. Гуріна, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ РОЛЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

На сьогодні облікова політика підприємства є важливим інструментом, що дає можливість оптимального поєднання державного регулювання і власної ініціативи підприємства в питаннях організації та ведення бухгалтерського обліку.

Насамперед, облікова політика - це система правил, принципів, методів, форм та процедур організації і побудови бухгалтерського обліку, а також обрання методики обліку, завдяки якій використовуються різні варіанти відображення фактів господарського життя в обліку. Облікова політика є важливим показником, що впливає на прибуток, собівартість товару чи продукції, податок на прибуток та в загальному на фінансові показники, тому від обраної та чітко організованої облікової політики залежить ефективність діяльності підприємства.

Дослідженням проблемних питань облікової політики присвячено праці багатьох вітчизняних вчених, зокрема: Житного П.Є. [3], Городянської Л.В. [2], Єфіменко В.І., Сторожук Т.М. [8], Голова С.Ф. та інших.

Основне призначення облікової політики підприємства полягає в: одержанні достовірної інформації про його господарську діяльність, надання своєчасної інформації про стан фінансових показників, забезпечення ефективного обліку, який має бути послідовним та цілеспрямованим.

Управління підприємством потребує належної організації обліку у всіх структурних підрозділах підприємства, тому дуже важливо визначитися з етапами формування облікової політики [3, с. 195-196].

Житний П.Є. [4] виокремлює сім етапів формування облікової політики підприємства: організаційний, підготовчий, визначення зовнішніх умов і процесів, формування чинників внутрішнього середовища, вибору елементів облікової політики за об'єктами, інформаційного забезпечення та заключний етап. Городянська Л.В. [2, с.140–146] виділяє три етапи: організаційний, технологічний та заключний. Гуріна Н.В. виокремлює наступні етапи формування облікової політики: організаційно-технічний, методичний і підсумковий [3, с. 195-196]. Необхідно відзначити, що вибір елементів облікової політики у розрізі етапів її формування – це прерогатива підприємства залежно від специфіки його діяльності [3].

Отже, облікова політика є важливим аспектом організації бухгалтерського обліку. Формування облікової політики повинно бути орієнтовано на прийняття управлінських рішень щодо розподілу та ефективного використання наявних ресурсів і отримання фінансових результатів. І тому, належним чином організована облікова політика підприємства дає змогу вибрати ефективну схему для ведення бухгалтерського обліку, оптимізувати схему оподаткування, що в підсумку впливає на ефективність господарської та фінансової діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Герасимович І. А. Організація облікової політики сучасного підприємства. [Електронний ресурс]/ І. А.Герасимович // Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід №7/2018. Науковий журнал.–2018–№7.– С.49-53.– Режим доступу до журн.:http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2018/11.pdf
2. Городянська Л.В. Наказ про облікову політику – основа організації обліково-аналітичної системи на підприємстві / Л.В. Городянська // Вісник ТНЕУ. – 2007. – № 3. – С. 140–146.
3. Гуріна Н.В. Формування облікової політики підприємства щодо витрат і доходів / Н.В. Гуріна // Науковий журнал «Бізнес інформ». – 2015.– № 8. – С. 194 – 199.

4. Житний П. Є. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства / П.Є. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. №3. – С. 3–10.

5. Пирожок О. С., Войчишина В. В. Роль облікової політики на підприємстві та вимоги до неї. [Електронний ресурс] / О. С.Пирожок, В. В.Войчишина// Наука і економіка. Облік і аудит. Науковий журнал. – 2016–№1. – С. 28-32. – Режим доступу до журн.: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.Nie_2016_1_7.pdf

6. Король Г. О., Ізвєкова І. М., Ясногор О. О. Сутність поняття «облікова політика» та методичні підходи до його формування в умовах підприємства. [Електронний ресурс] / Г.О. Король, І.М. Ізвєкова, О.О. Ясногор // Економіка і суспільство. Науковий журнал. – 2017 – №8. – С. 780-784. – Режим доступу до журн.: http://economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/129.pdf

7. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства № 635 від 27 червня 2013 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://dtkr.com.ua/show/2cid010244.html>

8. Сторожук Т. М. Теоретико-методологічні аспекти формування облікової політики підприємств : [монографія] / Т.М. Сторожук. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2011. – 460 с.

А.В. Торба, аспірантка

Науковий керівник:

В.О. Осмятченко, д.е.н., професор
(Університет ДФС України)

ДЕФІНІЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В СУЧАСНІЙ ПАРАДИГМІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Інтелектуальний капітал є невід'ємним складником капіталу компанії. Даний термін увійшов у економічну науку з кінця ХХ ст. і є синонімом сучасної економіки. Це обумовлює принципово новий підхід до одержання конкурентних переваг і лідерства компанії в процесі ринкових відносин, базованих на ефективному використанні особливих за своєю суттю нематеріальних ресурсів, які сприяють інтенсивному інноваційному розвитку.

Для управління інтелектуальним капіталом з метою одержання економічної вигоди потрібно ідентифікувати компоненти, які входять до його складу, і надалі оцінювати ефективність їх використання.

У сучасній економічній літературі існують різні підходи до тлумачення сутності інтелектуального капіталу. Як уже зазначалось, термін «інтелектуальний капітал» уперше використав у 1969 р. відомий американський дослідник Дж. К. Гелбрейт. Наприкінці ХХ ст. цей феномен досліджували у своїх працях Е. Брукінга, Д. Даффі, Д. Клейна, М. Мелоуна, Л. Прусака, Т. Стюарта, П. Салівана, К.-Е. Свейбі, Т. Фортюна, Л. Едвінссона, Л. Хіроякі та інші. Однак багатогранність і неоднозначність даного поняття викликали суперечливість у підходах до з'ясування сутності та структури інтелектуального капіталу. Аналіз сучасної економічної літератури показав, що сутність інтелектуального розкривається через окреслення його структури, призначення, можливостей використання як ресурсу виробництва. На думку багатьох дослідників, інтелектуальний капітал - це інтелектуальний потенціал, що активно використовується суб'єктами господарювання в процесі економічного розвитку з метою одержання доходу. Наприклад, В. Д. Базилевич

зазначає, що інтелектуальний потенціал - це можливості, які створені інтелектуальними ресурсами різних рівнів щодо реалізації певної мети (рис. 1) [1, с. 59, 60].

Рис. 1. Інтелектуальний капітал як реалізований інтелектуальний потенціал (В. Д. Базилевич)

На рисунку подано формування інтелектуального капіталу як реалізованого інтелектуального потенціалу, створеного інтелектуальними ресурсами компанії. За визначенням К. К. Араб'ян, інтелектуальний потенціал (знання компанії) являє собою сукупність усіх формалізованих і неформалізованих знань компанії та вміщує три основних компоненти: інтелектуальний капітал, інформаційний капітал, людський капітал. Структуру інтелектуального потенціалу компанії зображено на рис. 2 [2, с. 5 - 8]. Тож основним чинником розвитку нової економіки є інтелектуальний потенціал, що на мікро- та макрорівні реалізується і формує інтелектуальний капітал.

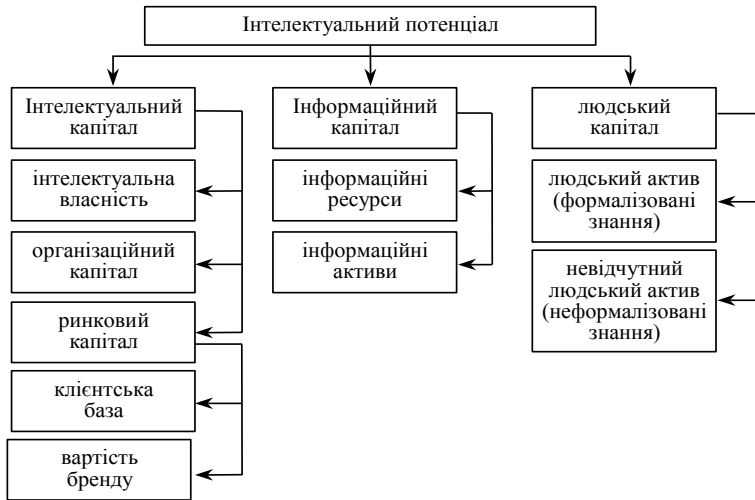

Рис. 2. Інтелектуальний потенціал компанії (за К. К. Арабян)

На рис. 3 подано інтелектуальний потенціал держави, який реалізується за різними напрямками (інтелектуальний капітал, інноваційний капітал, інформаційний капітал, науковий капітал, людський капітал та інфраструктурний капітал).

Рис. 3. Інтелектуальний потенціал держави (К. К. Арабян)

Відповідно до принципів Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) активи - це ресурси, контрольовані компанією, котрі виникли в результаті минулих подій, від яких компанія очікує економічну вигоду в майбутньому. Під майбутньою економічною вигодою розуміють потенціал, який прямим або непрямим способом може бути залучений у грошовий потік компанії. Актив визнається в бухгалтерському обліку і, відповідно, відображається в бухгалтерській (фінансовій) звітності, коли існує ймовірність одержання майбутніх економічних вигод компанією. Актив повинен мати вартість або оцінку, яка вірогідно визначена. Інтелектуальний актив - економічний термін, який відбиває здатність нематеріального об'єкта приносити дохід.

Майбутні економічні вигоди можуть бути використані компанією в результаті: - виробництва товарів і послуг, які реалізуються компанією; - обміну на інші активи; - використання для погашення зобов'язань; - розподілу з-поміж власників компанії тощо.

Оцінка інтелектуального потенціалу на мікрорівні дозволяє сформуванню справедливої вартості компанії, що необхідно для інформаційних потреб зовнішніх користувачів, прийняття раціональних управлінських рішень, які сприяють підвищенню якості бізнес-процесів, ефективності фінансово-господарської діяльності та капіталізації прибутків.

Список використаних джерел:

1. Арабян К.К. Методика оценки интеллектуальных активов: монография // К.К. Арабян. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 127 с.
2. Мэггс П., Сергеев А. Интеллектуальная собственность. – М.: Юристъ, 2000. – С. 28.
3. Крайнев П.П. Интеллектуальна економіка: управління промисловою власністю: Монографія. – К.: Видавничій Дім «ІнЮре», 2004. – С. 25.

М.В. Хмилівський, студент
Науковий керівник:

В.О. Осмятченко, д.е.н., професор
(Університет ДФС України)

ОСНОВНІ ТЕОРІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сама логіка розвитку світового ринку визначає доцільність участі кожної країни світу в процесах глобалізації та інтеграції у світове господарство. Для того, щоб підприємства могли брати участь у формуванні міжнародної економічної структури і бути конкурентоспроможними, вони просто зобов'язані перебувати під постійним впливом іноземної конкуренції. Для того щоб підприємства були конкурентоспроможними потрібно, щоб була налагоджена система бухгалтерського обліку. Як всім відомо, що бухгалтерський облік в провідних країнах світу сильно розвинутий, цим же забезпечує ефективність управління підприємством та його розвитком. Тому доцільно буде досліджувати, висувати та впроваджувати нові теорії, щодо покращення бухгалтерського обліку в Україні.

Умови жорсткої конкуренції на ринку, глобалізаційні процеси розвитку світового господарства, інформатизація суспільства спричинили докорінні зміни у вимогах до професії бухгалтера. Без перебільшення головного бухгалтера сьогодні можна вважати другою особою після керівника, адже він несе відповідальність за законність та ефективність використання фінансових і матеріальних ресурсів підприємства, господарських операцій, що здійснюються. На бухгалтера покладаються не тільки функції рахівника, а і управлінця [1].

Аналіз наукової фахової літератури та практичного досвіду показує, що всі без виключення елементи бухгалтерської професії формуються під безпосереднім впливом глобалізаційних процесів. Таких як: організація облікової системи, державне управління системою бухгалтерського обліку, методологія обліку та звітності, бухгалтерська освіта та наслідки впливу глобалізації на бухгалтерську професію.

Організація облікової системи – головне на мою думку це визначити глобальну систему бухгалтерського обліку як систему збору, перетворення та надання зовнішнім і внутрішнім користувачам надійної, доречної та своєчасної фінансової та нефінансової інформації про минулі та майбутні параметри діяльності підприємства та його зовнішнього середовища.

Державне управління системою бухгалтерського обліку – полягає в тому, що є необхідність посилення державного контролю над національною системою бухгалтерського обліку і захисту її від негативних проявів глобалізації. Держава повинна налагодити національний контроль над процесом відкриття національних ринків, залученням іноземного капіталу, розвитком міжнародної кооперації. Це дозволить захистити національні інтереси від негативних наслідків глобальної конкуренції та залучення транснаціонального капіталу [2].

Методологія обліку та звітності - важливим наслідком глобалізованої економіки є потреба розширення об'єктів обліку та показників звітності. Потрібно формувати окрему інформацію про земельні ресурси, екологічні витрати, нематеріальні активи компаній: ідеї, спеціальні навички, організаційні структури і можливості, бренди, списки розсилок і бази даних; мережі соціальних, професійних та ділових відносин, соціальні витрати.

Бухгалтерська освіта - дослідження практики роботи вітчизняних підприємств свідчить про те, що не завжди рівень кваліфікації облікових працівників відповідає сучасним вимогам. Це робить особливо гострими проблеми підготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів відповідно до вимог глобального середовища [3]. Тому потрібно в першу чергу стандартизувати бухгалтерську освіту, сформувати у фахівців навички самонавчання, сформувати широкий глобальний світогляд та набуття знань з суміжних дисциплін, посилення творчої та наукової складової навчального процесу та посилення практичної складової процесу підготовки.

Дослідження впливу глобалізації на розвиток бухгалтерської професії дозволяє змогу зробити наступні висновки:

- зростання впливу глобалізації на національну систему бухгалтерського обліку є неминучим. Вона здійснює значний вплив на розвиток бухгалтерського обліку;

- розвиток національної системи бухгалтерського обліку в умовах глобалізації здійснюється на користь потреб управління глобального масштабу;

- неврахування інтересів безпосередніх користувачів бухгалтерської інформації, якими є управлінці, керівники призведе до зниження ефективності управління, що здійснюється з використанням облікової інформації та змусить підприємства до формування власних облікових систем;

- для забезпечення ефективного розвитку бухгалтерського обліку в Україні необхідним є зважене використання міжнародних стандартів з урахуванням економіко-правового середовища та стану ринкових відносин в Україні;

- інструментарій сучасної теорії бухгалтерського обліку не зможе пояснити нові об'єкти спостереження, зумовлені глобалізаційними процесами та інформатизацією суспільства. Розробка МСФЗ здійснюється з ігноруванням здобутків економічної та облікової теорій;

- необхідність пристосування та адаптації до постійних змін середовища зумовлює необхідність розвитку та постійного навчання бухгалтера;

Список використаних джерел:

1. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства : монографія / О.В. Пальчук, В.М. Савченко, І.В. Рузмайкіна та ін; за ред. Г.М. Давидова. – Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем» , 2017. -248 с.

2. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти [Текст] / Ю.В. Биков. – К. : Атіка, 2009. – 684 с.

3. Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів [Текст] / Перекл. з англ. за ред. Н. Непійводи. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2004. – 78 с.

**М.Т. Щирба, к.е.н., доцент,
І.М. Щирба, к.е.н.**
*(Тернопільський національний
економічний університет)*

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СУДЖЕННЯ БУХГАЛТЕРА

Потреба у застосуванні професійного судження виникла у зв'язку з динамічним розвитком ринкових відносин, для яких не характерна жорстка регламентація господарських процесів. Жодна регламентація, в т. ч. та, яку проводять державні органи у вигляді законодавчих актів та нормативних документів, не може передбачити та врахувати всю можливу різноманітність господарської діяльності підприємства. Якщо будь-який окремий регламент, що визначає порядок ведення обліку та складання звітності відсутній, то в такому випадку бухгалтер може доволі успішно вирішити цю проблему самостійно, на свій розсуд, тобто за допомогою сформованого ним професійного судження з урахуванням загальноприйнятих принципів обліку та умов діяльності підприємства.

Професійне судження ґрунтується на знаннях, досвіді і кваліфікації бухгалтера. Саме тому в ринкових умовах господарювання воно є одним із засобів забезпечення надання користувачам для прийняття обґрунтованих управлінських рішень повної, правдивої та неупередженої облікової інформації про фінансовий стан і результати діяльності підприємства.

Професійне судження знімає певну невизначеність в системі обліку, яка обумовлена наявністю альтернативних способів з обліку окремих об'єктів, передбачених у нормативних документах та відсутністю в них регулюючих положень щодо відображення господарських фактів (операцій), використовуючи наявні норми національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та базуючись на загальноприйнятих принципах обліку.

Для формування професійного судження існує кілька джерел даних: нормативні документи; знання теорії обліку, яке дає змогу бухгалтеру

розширити свої уявлення про ситуацію, яку він аналізує, і здоровий глузд – найпростіший шлях, яким повинен іти справжній спеціаліст [1, с. 53-54].

Аналіз вітчизняної практики обліку показує, що необхідно впроваджувати поетапне формування професійного судження. У зв'язку з цим важливого значення набувають пропозиції О.В. Рожнової, яка пропонує поетапне впровадження механізму винесення професійних суджень у системі генерації облікової інформації.

Перший етап – підготовчий. Він охоплює такі два блоки заходів:

- інформаційне забезпечення – створення відповідної інформаційної бази для винесення бухгалтером професійного судження, в т. ч. інформацію про зовнішнє середовище і потоки інформації про діяльність підприємства;
- навчання – уміння працювати з інформацією про зовнішнє середовище, проведення аналізу ризиків, встановлення економічних вигід, ситуаційний тренінг.

На другому етапі бухгалтер має оцінювати прийняті професійні судження, виявляти допущені помилки та їхні причини. У випадку незадовільної оцінки, наявності великої кількості суттєвих помилок і визначення причин помилок потрібно повернутися до першого етапу [2, с. 143].

Сформоване професійне судження бухгалтера повинно мати, що найменше, такі характеристики:

- по-перше, це власна думка професійного бухгалтера, яка не охоплює наявність інших думок з досліджуваного питання;
- по-друге, думка висловлюється в умовах невизначеності з професійних проблем, які не мають стандартного вирішення;
- по-третє, об'єктивність думки професійного бухгалтера не гарантується;
- по-четверте, думка повинна ґрунтуватись на знаннях, кваліфікації і досвіді роботи конкретного професійного бухгалтера [3, с. 4].

Рівень якості професійного судження залежить від професійних здібностей бухгалтера, які передбачають професійні знання; професійні навички (інтелектуальні, технічні, нетехнічні, організаційні, особисті тощо); професійні цінності, етику та належне ставлення до професії і обов'язків (етичні цінності, професійна поведінка, відданість високим технічним стандартам та ін.).

Професійні судження можна за належністю до звітних періодів, щодо яких вони формуються, умовно поділити на дві групи:

1) професійні судження щодо інтерпретації майбутніх фактів господарської діяльності, виникнення яких з доволі високим ступенем достовірності можна передбачити з огляду на знання фактів попередніх звітних періодів або іншої інформації;

2) професійні судження щодо фактів господарської діяльності, що виникають у поточному звітному періоді.

У першому випадку професійне судження оформляється як наказ з облікової політики, що затверджується на початку року; у другому – як зміна, або як доповнення до облікової політики протягом року.

Отже, професійне судження є унікальним засобом, за допомогою якого, по-перше, здійснюється процес реальної лібералізації системи обліку; по-друге, відбувається удосконалення його нормативної системи; по-третє, усуваються протиріччя чинного законодавства; по-четверте, підвищується статус бухгалтера на окремому підприємстві і в суспільстві загалом.

Список використаних джерел:

1. Соколов Я. В., Терентьева Т. О. Профессиональное суждение бухгалтера: итоги минувшего века / Я. В. Соколов, Т. О. Терентьева // Бухгалтерский учет. – 2001. – № 12. – С. 53–57.

2. Рожнова О. В. Финансовый учет. Теоретические основы, методологический аппарат / О. В. Рожнова. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Изд-во «Экзамен», 2003. – 192 с.

3. Шапошников А. А., Синицина Т. В. Профессиональное суждение и его роль в аудите / А. А. Шапошников, Т. В. Синицина // Аудиторские ведомости. – 2006. – № 4. – С. 3–9.

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ

Загальновідомим фінансовим інструментом ще з часів стародавнього світу є податки. Найбільш вагомою статтею надходжень до державного та місцевих бюджетів в Україні є непрямі податки. Кожна країна зацікавлена у збільшенні бюджетних надходжень. Особливістю непрямих податків є те, що вони можуть використовуватись як регулятор цін. За допомогою зміни ставок непрямих податків одночасно з'являється можливість стимулювання і стримування попиту споживачів, обмеження споживання шкідливих для населення продуктів та товарів, регулювання експортно-імпортних операцій.

Актуальними питаннями, на сьогоднішній день, є сприяння економічному, соціальному розвитку, підвищенню інвестиційного клімату, залученню інвестицій, розвитку малого і середнього бізнесу, зниженню податкового тягаря, захисту населення від зловживання шкідливими продуктами та паління (особливо дітей та підлітків).

Для збереження здорової нації, як свідчить досвід багатьох країн, дієвим є використання акцизного податку, який виконує фіскальну та регулюючу функції. Зазначений податок використовують для того, щоб знизити споживання товарів, які вважаються шкідливими для здоров'я, в т.ч. на продукти харчування в яких збільшений вміст холестерину (досвід Швеції) для оздоровлення населення. Специфічні підакцизні товари в країнах Європи наведено у табл. 1.

В країнах Європейського Союзу гармонізованим можна вважати застосування специфічних акцизів тільки в Австрії, Великобританії, Іспанії, Ірландії, Люксембурзі та Португалії. Решта країн розширили перелік підакцизних товарів, відносячи до них навіть ті, негативні ефекти застосування

яких є дискусійними – безалкогольні напої (Німеччина, Нідерланди, Швеція, Данія, Франція, Фінляндія, Бельгія), кава та чай (Німеччина, Данія), цукор, сіль, сірники, предмети розкоші тощо. Найбільша кількість підакцизних товарів серед країн ЄС – в Данії [1].

Таблиця 1

Специфічні підакцизні товари в деяких країнах Європи

Підакцизні товари	Австрія	Бельгія	Греція	Данія	Італія	Латвія	Нідерланди	Німеччина	Норвегія	Польща	Румунія	Фінляндія	Франція	Хорватія
Автомобілі			+				+			+		+		
Аудіо- та відеопрогравачі, гральні консолі					+				+					
Кава		+		+				+			+			
Ліки									+					+
Морозиво				+									+	
Солодкі газовані напої	+	+		+		+			+			+	+	+
Солодощі				+								+		
Товари розкоші				+										+
Цукор		+							+				+	
Шоколад				+					+					

Джерело: складено на основі [2]

Питання збереження життя і здоров'я населення є актуальним для усіх країн. Міжнародна практика свідчить, що високі податки на тютюнові вироби є найефективнішим та найпростішим способом скорочення його споживання, особливо серед молоді і небагатих верств населення.

Країни, в яких акцизний податок становить або перевищує приблизно 70% від роздрібної ціни на сигарети представлено на рис.1.

В той же час, система оподаткування акцизним податком має бути узгоджена в багатьох напрямках, таких як обмеження споживання соціально шкідливих продуктів, товарів, вилучення надприбутку на високорентабельні підакцизні товари, підвищення якості готової продукції, встановлення обґрунтованої ціни на пальне та електричну енергію, унеможливлення контрабанди тютюнової та алкогольної продукції.

Рис. 1. Загальна частка податку (% від роздрібної ціни) на сигарети в країнах ЄС

Джерело: побудовано на основі [2]

Враховуючи міжнародний досвід використання акцизного податку доцільно виділити напрями його імплементації у національну податкову систему: а) встановлення підвищених ставок на суспільно небезпечну продукцію (в першу чергу, спирт, тютюнові вироби та алкогольні напої); б) забезпечення контролю за якістю та обігом підакцизних товарів; в) недопущення нелегального виробництва та реалізації алкогольних та тютюнових виробів; г) забезпечення соціально-економічних трансформацій з метою покращення рівня життя населення та розвитку економіки в цілому.

Список використаних джерел:

1. Євсєєва І.О., Лисенька Н.М., Трубін І.О. Напрями удосконалення акцизного оподаткування в контексті виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Ірпінь : НДІ фінансового права, 2015. С. 20-22.
2. Мінімальні ставки акцизного податку на сигарети в ЄС. URL: <https://ec.europa.eu> (дата звернення: 15.03.2019).

СЕКЦІЯ 3

DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ, АУДИТІ І ОПОДАТКУВАННІ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ – УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

О.К. Абесінова, к.е.н., доцент
(ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені
Вадима Гетьмана»)

АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ РЕЄСТРАЦІЇ ТА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Євроінтеграція України вимагає значних зміни в усіх сферах бізнесу. Не минули ці зміни і процесу обліку розрахункових операцій. При здійсненні операцій у банківських відділеннях, магазинах, ринках використовуються різні способи розрахунків. У той же час, для підтвердження виконання транзакцій продавці змушені використовувати фіскальні реєстратори і паперові чеки. Реєстратор розрахункових операцій є ефективним засобом повного та своєчасного обліку грошових надходжень.

Реєстратор розрахункових операцій (РРО) - це пристрій або програмно-технічний комплекс, в якому реалізовані фіскальні функції і який призначений для реєстрації розрахункових операцій при продажу товарів (наданні послуг), операцій з купівлі-продажу іноземної валюти та/або реєстрації кількості проданих товарів (наданих послуг), операцій з приймання готівки для подальшого переказу [1]. Використання РРО є європейською практикою ведення бізнесу, яка дозволяє: зменшити частку тіньової економіки; підвищити ефективність податкового адміністрування та державного контролю за розрахунковими операціями; знизити рівень ухилення від сплати податків і збільшити доходи бюджету; підняти загальний рівень податкової культури. Крім того,

застосування РРО сприяє захисту прав споживачів. Адже розрахунковий документ, а саме чек РРО, виданий споживачеві, дозволяє йому документувати факт придбання відповідного товару і, якщо необхідно, ефективно захищати його права (у тому числі, при купівлі товарів/послуг через Інтернет). Для підприємців, використання РРО полегшує процедуру обліку, оскільки бухгалтерський облік програмується у пристрій.

Міжнародний досвід впровадження реєстраторів розрахункових операцій умовно можливо розділити на три етапи:

1. Offline експлуатація реєстраторів розрахункових операцій (аналог - «cash registers») з вбудованою фіскальною пам'яттю (перше покоління).
2. Реєстратори розрахункових операцій з можливостями підключення до мережі інтернет з метою передачі фіскальних даних та звітів (прямо або опосередковано) до відповідних контролюючих органів (друге покоління).
3. Реєстратори розрахункових операцій з можливостями підключення до інтернету, але із застосуванням методів шифрування за для цифрового підпису кожного виданого чеку (третє покоління) [2].

Останнім часом уряд багатьох країн вживає рішучі кроки для посилення фіскальних заходів у сфері застосування РРО. Це пов'язано, з труднощами контролю операцій з готівковими розрахунками, зі значним ухиленням підприємців з високим рівнем грошового обігу від сплати податків. Так уряду Чехії з другої спроби вдалося у вересні 2016 року перевести бізнес до обов'язкової реєстрації продажів, що було викликано систематичним зниженням податкової відповідальності у певних галузях економіки (відповідно до даних Чеського статистичного управління тіньові операції у сфері продажів у цей період досягли близько 6,3 млрд. євро на рік) [3]. Затверджений Закон про реєстрацію продажів передбачає, що на момент оплати, кожен касовий чек повинен бути зареєстрований в Інтернеті через центральне сховище даних фінансового управління Чехії, яке негайно поверне унікальний код чеку продавцю. Ідентифікація платників в електронній системі продажів здійснюється або електронним шляхом через податковий портал, або особисто

в будь-якому територіальному відділенні податкової інспекції. Цей процес передбачає поступове (чотири етапи) запровадження зобов'язання щодо реєстрації продажів з 1 грудня 2016 року по 1 червня 2018 року за видами діяльності. Слід зазначити, що фіскалізація продажів на основі онлайн-авторизації вводяться не тільки у Чехії. З початку 2016 року ця модель була впроваджена в Словенії.

Вдала реформа законодавства у сфері розрахунків проведена в 2013 році у Хорватії. У Литві в 2011 році РРО встановили всюди де ведеться торгівля продуктами харчування на всіх ринках. В цій країні вартість РРО для бізнесу компенсувалася державою, але чим раніше підприємець звертався до держави щодо покупки РРО, тим більшою була сума компенсації [4]. В Австрії з травня 2016 року платники податків, у яких річний обсяг продажів перевищує 15000 євро (за умови якщо більше 7500 євро отримано у вигляді готівки), зобов'язані використовувати РРО. Порушення обов'язку застосування РРО тягне за собою штраф у 5000 євро. Одночасно з 01.01.2016 року запроваджено обов'язкову вимогу про видачу чека при розрахунку готівкою (для торгових автоматів з 1 січня 2017 року). З 2017 року податковою реформою уряду Австрії введено шифрування даних з РРО та цифровий підпис кожного касового чека (для великих компаній передбачено можливість застосування закритих систем, що здійснюють ідентифікацію, за наявності спеціального сертифікату від уряду) [5]. Аналогічна практика регулювання РРО широко поширена, зокрема в Чорногорії (2001), Боснії і Герцеговині (2008), Швеції (2010) та Польщі (2011). Класична Європа працює більше у напрямку співпраці і промоцій. У Німеччині ресторатори самі активно використовують обов'язкові РРО для планування ресурсів та фінансової звітності. Уряд України також не стоїть осторонь вдосконалення цього процесу. Починаючи з 1 жовтня 2018 року набув частково чинності Наказ Міністерства від 20.09.2018 р. № 773 [6], який внесений зміни до нормативних документів, пов'язаних з реєстрацією РРО, реєстрацією та ведення книги обліку розрахункових операцій (КОРО), а також розрахункових книжок. Основна мета цих змін – спрощення реєстрації РРО,

зменшення необхідності використання КОРО. У 2018 році Кабінет Міністрів України прийняв ще одне нововведення щодо використання РРО - Постанову про перехід до використання електронного чеку E-Receipt, замість паперового, що спрощує використання касових апаратів (РРО). У Союзі підприємців України підрахували, що використання E-receipt заощадить малому бізнесу 56,6 мільйонів гривень. Крім економії коштів та спрощення процесу роботи для підприємців, Державна фіскальна служба сподівається збільшити податкові надходження до державної казни. У фіскальній службі вважають, що реалізація цього проекту дозволить скоротити обсяги тіньових фінансових операцій.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі громадського харчування та послуг”, прийнятий Верховною Радою України від 06.07.995 р. № 28 (зі змінами) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Електронний ресурс. <http://iset-ua.org/en/doslidzhennya/item/download>
3. Електронний ресурс. <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/eet>
4. Електронний ресурс. <https://news.finance.ua/ua/news/-/353137/yak-yevropejsku-zhorstku-kasovu-dystsyplynu-vprovadzhuuyut-v-ukrayini>
5. Електронний ресурс. <https://www.bmf.gv.at/steuern/selbststaendigeunternehmer/Registrierkassen>.
6. Порядки щодо реєстрації реєстраторів розрахункових операцій та книг обліку розрахункових операцій, затверджені наказом Міністерства фінансів України № 773 від 20.09.2018 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

БАНКИ ДАНИХ: ПРИНЦИПИ ЇХ РОБОТИ І ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ОБЛІКУ Й АНАЛІЗУ

Банк даних (БнД, Data Bank) – це автоматизована інформаційна система централізованого зберігання і колективного використання даних. До складу банку даних входять:

- 1) одна або кілька баз даних;
- 2) довідник баз даних;
- 3) системи управління базами даних (СУБД);
- 4) бібліотеки запитів і прикладних програм;
- 5) персонал, що забезпечує роботу банків.

Банк даних – це комплекс апаратного і програмного забезпечення банку даних, а також персоналу, що його обслуговує. Він є складною системою, що містить забезпечуючі підсистеми, необхідні для функціонування будь-якої системи автоматизованої обробки даних.

Банк даних ще називають системою баз даних. Він включає одну або кілька баз даних, що узагальнюють інформацію про різні предметні області. Банки даних створюють зазвичай не для вирішення якоїсь однієї задачі або одного користувача, а для багаточільового використання. Наприклад, в окремих базах даних може бути згрупована інформація про господарські операції, сукупність покупців (їх уподобання, обсяги покупок, розмір знижок тощо), виробничі процеси (види готової продукції, деталі для її виробництва, специфікації, технічні карти та ін.), дані товарних, фондових і валютних бірж, інформація про фінансово-кредитні установи тощо.

Банки даних мають спеціальні мовні і програмні засоби, що полегшують виконання усіх операцій, пов'язаних зі зберіганням даних, їх корегуванням і доступом до них, – системи управління базами даних (СУБД).

Зважаючи на сказане до банку даних ставляться ряд вимог:

- задовольняти інформаційні потреби зовнішніх користувачів, забезпечити можливість зберігання та зміни великих об'ємів різноманітної інформації;
- інформація, що зберігається повинна бути достовірною і не суперечливою;
- надавати доступ до даних тільки користувачам з відповідними повноваженнями;
- здійснювати можливість пошуку інформації за будь-якою ознакою;
- мати можливість реорганізації і масштабування за умов зміни програмного забезпечення;
- надавати можливість одночасного обслуговування великої кількості користувачів
- спроможність для взаємодії користувачів різних категорій у різних режимах, забезпечення високої ефективності доступу для різних додатків,
- взаємна незалежність програм і даних;
- розподіл користувачів та їх повноважень для забезпечення секретності даних;
- надійність функціонування банків даних, їх захист від умисного або випадкового руйнування, можливість швидкого відновлення даних.

Найбільш визначними ознаками баз даних є наступні:

1. Бази даних існують лише у комп'ютерному просторі оскільки поза комп'ютером неможливо здійснити їх оперативне оновлення. Наприклад, картотека бібліотеки також накопичує інформацію про наявні книги, але не здатна самостійно оперативно оновитися і надати актуальну інформацію до чергового її оновлення.

2. Дані у базі даних логічно структуровані задля можливості їх ефективного пошуку і обробки. Структуризація означає виділення складових частин (елементів), а також типізацію елементів і зв'язків між ними. Якщо у базі даних немає жодного значення (порожня база), вона все одно є повноцінною базою даних оскільки містить інформацію про її структуру. Усе це враховує і описує модель даних, яка є проекцією предметної області. Моделі баз даних призначені для однакового подання будь-яких даних, що включає

способи опису даних і маніпулювання ними. Дані у базі організують відповідно до моделі організації даних. Таким чином, сучасна база даних, крім самих даних, містить їх опис та може містити засоби для їх обробки.

3. Бази даних містять схеми або метадані, що описують їх логічну структуру (інформація про дані). Інформація у базах даних ділиться щонайменше на структурну метаінформацію (ту, що описує структуру даних) і описову (власне самі дані). Можливий також і більш деталізований поділ. Необхідним є також опис не лише структурованих, але і неструктурованих даних. За допомогою метаданих повинні бути описані обмеження, яким повинні відповідати дані, доступ до них і їх використання.

Централізоване управління даними з допомогою інструментів СУБД дає ряд переваг. Звільнення від цих функцій усіх користувачів, крім адміністратора бази даних, приводить не лише до зменшення трудоемкості при створенні системи, але і до зниження вимог до інших учасників банку даних, підвищення якості розробок.

Бази і банки даних добре справляються із задачами накопичення, групування, сортування даних. Тому вони стали стандартом при побудові інформаційних систем підприємства та комп'ютерних систем бухгалтерського обліку, зокрема.

Водночас, створення централізована обробка даних пред'являє підвищені вимоги до обчислювальних потужностей комп'ютера, на якому воно розміщене. Залежно від масштабів наочної області буде потрібно персональний комп'ютер з гранично високими технічними характеристиками, особливо об'ємами пам'яті, або комп'ютер класу мейнфрейм і навіть суперкомп'ютер.

Список використаних джерел:

1. Адамик, О.В. Розмежування понять «автоматизовані», «комп'ютерні» та «інформаційні» системи бухгалтерського обліку [Текст]/О.В. Адамик // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – 2016. – № 26 (1)
2. Зарицька, О.Л. Бази даних та інформаційні системи: Методичний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 132 с.
3. Информационные системы / Петров В. Н. — СПб.: Питер, 2003. — 688 с: ил. ISBN 5-318-00561-6

О. М. Андрієнко, головний бухгалтер
(Ірпінський державний коледж економіки та права)
Я. Ю. Котляревська, керівник
(методичного відділу ТОВ «Інтелект-Сервіс»)

ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ «ІС-ПРО» ДЛЯ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Процес автоматизації обліку розпорядників бюджетних коштів спрямований перш за все на удосконалення бухгалтерського обліку та обробки облікової інформації. Завдяки застосування програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку відбувається трансформація його системи та облікових процедур, підвищує якість обробки облікової інформації як інформаційного джерела прийняття управлінських рішень. Крім того, використання комп'ютерної техніки змінює зміст та організацію праці облікового персоналу, зокрема зменшується кількість ручних операцій з обробки первинних документів, систематизації облікових показників, заповнення реєстрів і форм звітності [2].

На сьогодні функціональні можливості українських ІТ-компаній є достатніми для забезпечення на належному рівні повноцінного процесу автоматизації обліку розпорядників бюджетних коштів щодо управління грошовими коштами та мати можливість працювати за світовими стандартами.

Детально дослідивши на практиці роботу розпорядників бюджетних коштів щодо характеристики та функціональних можливостей комплексу «ІС-ПРО» версії 7.X, виробництва ТОВ «Інтелект-Сервіс», з автоматизації бухгалтерського обліку обґрунтуємо основні переваги використання цього програмного продукту.

Функціональні можливості комплексу «ІС-ПРО» реалізуються за рахунок наявності комплексів управління, відображених на рис. 1.

Системна платформа дозволяє вести облік розпорядників бюджетних коштів з територіально розподіленою структурою, а саме віддалені робочі місця працюють з тією базою даних, з якою працюють звичайні робочі місця, які

знаходяться в одній локальній мережі з сервером баз даних. Крім того, схеми підключення можуть бути декількох видів.

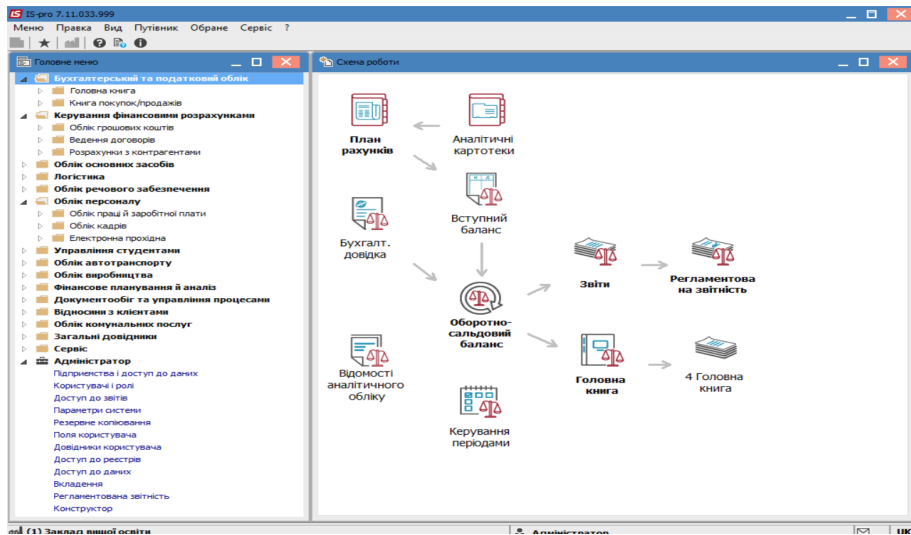

Рис. 1. Комплекс управління комплексу «ІС-ПРО» версії 7.X

Проведення комплексної автоматизації програмного комплексу «ІС-ПРО» полягає в створенні єдиної інформаційної системи, яка охоплює всі основні ділянки обліку, забезпечує реальний документообіг, дозволяє проводити аналіз і планування фінансово - господарської діяльності.

Можливості системи дозволяють користувачеві формувати як внутрішню звітність, також і звітність для контролюючих органів, для чого в системі розроблено понад 3 тисячі звітів і вихідних форм.

Система дозволяє в будь-якому реєстрі документів налаштувати вигляд представлення даних. При цьому для кожного робочого місця можна вибрати реквізити реєстру, вказати критерії фільтрації, угруповання і налаштувати обчислювані колонки. Ця можливість вирішує задачу отримання більшості звітів.

Перевагами програмного комплексу «ІС-ПРО» є:

- ✓ розмежування прав доступу користувачів до різних видів інформації в системі;

- ✓ робота з необмеженою кількістю планів рахунків, що дозволяє вести облік в декількох стандартах (Україна, GAAP, і т. д.);
- ✓ розвинений багаторівневий аналітичний облік;
- ✓ наявність інструментів обміну даними з іншими системами;
- ✓ використання поширеної системи генерації звітів FastReport;
- ✓ можливість використання СКБД Oracle або MSSQL різних версій;
- ✓ можливість передачі даних в додатки MS Office;
- ✓ відображення документообороту в системі у вигляді схеми безпосередньо в самій системі і можливість подивитися зі схеми первинний документ і зв'язки [1].

Крім того, програмний комплекс «ІС-ПРО» має підвищені вимоги до захисту даних, а саме розпорядник бюджетних коштів може використовувати для авторизації в системі електронний цифровий підпис. Також в системі передбачено забезпечення захисту даних з використанням криптографічних алгоритмів, сертифікованих на відповідність міждержавним стандартам з рівнем гарантій Г-2.

Отже, використання розпорядниками бюджетних коштів програмного продукту «ІС-ПРО» для автоматизації системи бухгалтерського обліку дає змогу, не лише забезпечити ефективний процес обліку операцій щодо надання послуг та проведення відповідних розрахунків, а й сформувати цілісну інформаційну систему, використання даних якої дає змогу здійснювати аналіз ефективності функціонування закладами державного сектору та своєчасно ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

Список використаних джерел:

1. Сайт «ІС-ПРО». URL: <https://ispro.ua/uk>
2. Скалюк Р. Забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в бюджетних установах України / Р. Скалюк // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2015. - Вип. 1. - С. 89-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2015_1_12

Бойко О.С., к.е.н., ст. викладач
*(Одеський національний економічний
університет)*

ПОЗИТИВНІ ВПЛИВИ ВИКОРИСТАННЯ XBRL

Збір та розповсюдження інформації для прийняття бізнес-рішень зазвичай вимагає значних витрат часу та зусиль. Також часто дублюються супутні процеси для створення фінансових звітів, публікації інформації на корпоративному веб-сайті, надання необхідних даних особам, які приймають рішення, та ін. XBRL забезпечує засоби для потенційного усунення повторень процесів збору даних. Використання програмного забезпечення, що підтримує XBRL, надає можливість регуляторам та зацікавленим сторонам отримувати потрібну інформацію безпосередньо в програмне забезпечення для аналізу, таким чином зменшуючи витрати, що підвищують точність збору та перетворення даних. Усуваючи необхідність використання інформаційних посередників, відвідування корпоративних веб-сайтів або оприлюднення паперових звітів, процес прийняття рішень стане більш ефективним і гнучким.

Використання тегів (ідентифікаторів) для відображення окремих рядків у фінансових звітах; усунення стандартних веб-сторінок або формату для друку щорічних звітів дає можливість автоматизувати процеси, тим самим скоротити складні та повторювані процеси, що заощаджує витрати, і в той же час підвищує безпеку та точність обробки інформації. У свою чергу ідентифікатори кожної частини інформації, що має відношення до фінансової звітності, роблять інформацію більш прозорою та призведуть до створення стабільної та послідовної системи, що зробить ефективним та ефективним збір даних та підготовку фінансових звітів.

XBRL сприяє сумісності звітності різних підприємств оскільки цей формат дозволяє обробляти не лише цифрову, а й текстову інформацію, що надає користувачам фінансової звітності можливість співставляти показники і розкриття інформації багатьох підприємств.

Інформація, що автоматично передається і передається між різними платформами та додатками XBRL полегшує безперервну інтеграцію технологічних кроків по ланцюжку постачання бізнес-звітності. Це призводить до скорочення кроків, схильних до помилок, а отже XBRL сприяє впровадженню постійного моніторингу/аудиту та поліпшенню якості аудиту, оскільки аудитори можуть отримати доступ до фінансових даних та обробляти їх у стандартизованому та своєчасному порядку. Деякі навіть вважають, що безперервний аудит може призвести до постійної звітності, яка може доповнювати, а потім замінювати традиційні річні аудиторські звіти [1].

Скорочення зусиль, пов'язаних з електронним створенням, обробкою та обміном фінансовою інформацією через XBRL, призводить до зменшення часу циклу процесу фінансової звітності. З цієї причини декілька авторів стверджують, що XBRL сприяє збільшенню частоти звітів, щоб фінансова інформація була більш доступною для громадськості. Як наслідок, це сприятиме своєчасному процесу прийняття рішень.

Через підвищення якості фінансової інформації, викликаной XBRL, кілька авторів бачать непрямий вплив XBRL на зменшення інформаційної асиметрії на фінансових ринках. Зазначається, що компанії, що звітують у XBRL, мають більше шансів привернути увагу інвесторів. Згодом це може призвести до підвищення ефективності фінансового ринку та допоможить зменшити вартість капіталу для компаній.

Отже найбільш імовірні наслідки XBRL включають: підвищену доступність фінансових звітів, легше дотримання нормативних вимог, розширену доступність фінансових звітів, полегшення безперервної звітності та підвищення ефективності прийняття інвестиційних та бізнес-рішень.

Список використаних джерел:

1. Alles, M. G.; Kogan, A.; Vasarhelyi, M. A. Feasibility and Economics of Continuous Assurance // Auditing: A Journal of Practice & Theory. 2002. № 1, vol. 21. p. 125- 138.

Н.В. Дума, курсант
Науковий керівник:
О.П. Колісник, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

ВПЛИВ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА СТАТУСУ БУХГАЛТЕРІВ В УКРАЇНІ

Протягом останніх декількох років набуло актуальності питання цифровізації, яке з кожним роком займає більш вагоме місце серед проблематики розвитку сучасної економіки.

За даними частка цифрової економіки в ВВП розвинених країн с 2010 року по 2016 рік зросла з 4,3% до 5,5%, а в ВВП країн, що розвиваються - з 3,6% до 4,9%. У країнах G20 цей показник зріс за п'ять років з 4,1% до 5,3%. The Boston Consulting Group (BCG) прогнозує, що обсяг цифрової економіки до 2035 року може досягти \$ 16 трлн, а за оцінками Всесвітнього економічного форуму цифровізація має величезний потенціал для бізнесу та суспільства й може принести для світової економіки до 2025 року додатково понад \$ 30 трлн. доходів [2, с.1]

Необхідність використання інноваційних рішень забезпечує в ході аналізу отриманих результатів чітко та точно продукувати об'єктивний погляд на умови розвитку сучасності.

Одним з таких є The Digital Economy and Society Index (далі – DESI). Він являє собою спеціальний складний індекс цифрової економіки, що узагальнює відповідні показники цифрових показників Європи та відстежує еволюцію країн-членів Європейського Союзу у сфері цифрової конкурентоспроможності [5].

Зауважимо, що за офіційними даними Європейської комісії найбільш розвинений стан власне цифрової економіки спостерігається у таких країн, як Данія, Швеція, Фінляндія та Нідерланди, Люксембург, Ірландія, Великобританія, Бельгія та Естонія.

Слід зазначити, що для аналізу підприємництва та його вдосконалення вкрай важливо використовувати також The Digital Intensity Index (далі – DII), що є індексом цифрової інтенсивності підприємства [4, с.4]. DII вимірює цифрову доступність підприємства зважаючи на його відповідність конкретним показникам, зокрема серед яких факт існування веб-сайту, а також наявність його спеціальних функцій, обмін поставок електронним шляхом чи використання планування ресурсів підприємства.

Даний індекс використовується з метою розвитку цифрового розвитку економіки, а також досягнення якомога більшої прозорості стосовно результатів діяльності підприємства. Данія є країною з найбільшим рівнем даного показника, адже більшість підприємств керується 10 із 12 вимог, які необхідні для збільшення зазначеного показника.

Не менш важливим є той факт, що цифрова трансформація європейських підприємств обумовлена нестримним розвитком ІТ-технологій, а також суцільною цифровізацією секторів економіки, що відбувається з різною швидкістю, відповідно до власних конкретних потреб підприємства, якого цей процес стосується [3].

Тобто, якщо досліджувати ключові інновації у сфері зростання цифрової економіки загалом у світі, чи окремо рівень кожної країни, при цьому зважаючи на її специфіку, можливо сформулювати актуальні перспективи.

У контексті розвитку економіки України доцільно виявити кардинально нові можливості для підприємницької діяльності у сфері бухгалтерського обліку, а також статусу та зайнятості бухгалтерів, аналітиків і аудиторів. Вимоги, що характерні сучасності формують попит на висококваліфікованих працівників, що володіють необхідними рисами та навичками для досягнення найвищих показників. Як приклад, володіння іноземною мовою задля здійснення віртуальної співпраці за допомогою адаптивності й креативності.

В умовах використання локальних та глобальних комп'ютерних мереж для все більшої кількості підприємств застосування комп'ютерних програм для ведення обліку, проведення контрольних та аналітичних процедур стає

суцільним [2, с.3]. Стає зрозуміло, що перспективний процес оптимізації цих процесів та їх спільне функціонування зумовить необхідність у регулярному розвитку професійних навичок висококваліфікованих бухгалтерів.

Одночасно стейкхолдери потребують відповідного цифрового багатовекторного представлення інформації, що спонукає бухгалтерів, аудиторів та фінансистів до цифрового вдосконалення, а заклади освіти – до зміни парадигми навчання [2, с.3]. Даний факт тільки підтверджує наведене вище твердження та закріплює його, як потенційний етап реформування бухгалтерського обліку та підготовки кадрів.

Отже, враховуючи вищесказане доцільно зауважити, що цифрова економіка, базуючись на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, трансформується стосовно способу реалізації ресурсів економіки, власне замінюючи їх експлуатацію генерацією досконаліших та продуктивніших економічних ресурсів. Цифрова економіка виступає ефективною основою розвитку системи державного управління, економіки держави та підприємництва. Як наслідок підприємницька діяльність зазнає змін та провокує аналогічні явища у бухгалтерському обліку, що у свою чергу змінює статус бухгалтерів, аудиторів та інших відповідних професій.

Список використаних джерел:

1. Єгоров І. Ю. Показники цифровізації: європейські підходи та українські реалії / Єгоров І. Ю, Чмир О. С. // Проблеми інформаційного суспільства:ресурси і технології. Київ. – 2018. – С. 5–7.
2. Карпенко О. В. Вплив цифровізації на розвиток бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / О. В. Карпенко, І. І. Плікус, Д. В. Головіна. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/330103354_Vpliv_cifrovizacii_na_rozvtok_buhgaltersogo_obliku.
3. Integration of Digital Technology [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=52243.
4. Integration of Digital Technology by businesses [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/integration-digital-technology>.
5. The Digital Economy and Society Index (DESI) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>.

Я.О. Ізмайлов, д.е.н., доцент
І.Г. Єгорова, к.е.н., доцент
*(Криворізький економічний інститут
ДВНЗ „КНЕУ ім. В.Гетьмана”)*

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЙ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ЕКОНОМІЧНОМУ АНАЛІЗІ

Становлення інформаційного суспільства у глобальному середовищі передбачає підпорядкування економічного зростання якісним параметрам соціального та економічного розвитку. Адже подальший прогрес визначатиметься не стільки виробництвом товарів, скільки розширеним використанням інформації. Цифрова економіка складається з трьох основних частин, до яких належать: розвиток та підтримка інфраструктури; електронний бізнес та електронна комерція. Для ефективного функціонування та розвитку кожної складової цифрової економіки потрібна обліково-аналітична система, яка забезпечує надання якісної, достовірної та повної інформації для прийняття управлінських рішень на рівні підприємства, узагальнюючи її шляхом статистичної обробки на національному і міжнародному рівнях. Завдяки цифровізації економічних відносин таку інформацію про господарську діяльність підприємств можливо своєчасно формувати в бухгалтерському обліку, відстежуючи і порівнюючи динамічні та структурні зрушення показників за допомогою інструментарію економічного аналізу для потреб управління. Глобалізаційні процеси в економіці та бізнесі, розширення діяльності міжнародних компаній, створення та функціонування спільних підприємств і реалізація міжнародних проектів призвели до необхідності інтернаціоналізації, уніфікації, гармонізації та стандартизації обліку. Це гарантує зрозумілість і прозорість облікової інформації суб'єктів господарювання, що функціонують в Україні, зростання довіри до неї з боку зарубіжних партнерів.

Рекомендується комплексне впровадження Digital-технологій на рівні підприємств (установ, організацій), що дозволить швидко і безпомилково визначати облікові та звітні показники фінансово-господарської діяльності та максимально їх використовувати за запитами усіх цільових ланок взаємопов'язаного інформаційного ланцюжка, а саме: в економічному аналізі, плануванні, розробці фінансової стратегії і тактики тощо. Це сприятиме виявленню та задіянню існуючих резервів, раціональному бюджетуванню їх використання у вигляді інвестицій на подальше удосконалення процесу виробництва (надання послуг) і виготовлення продукції або послуг, що будуть користуватися попитом. Реалізація цифрового підходу до інформаційного обігу в обліково-аналітичному процесі здатна надати можливість оперативно оцінити, чи залучало підприємство в необхідних обсягах кошти в попередній період, наскільки виправданими виявились обрані напрямки вкладень капіталу і як вплинули раніше здійснені операції на прибутковість підприємства, що спрощує прийняття обґрунтованих управлінських рішень на перспективу. Ґрунтуючись на Digital-технологіях та глобалізаційних трендах, завдання обліку та економічного аналізу зосереджуються навколо інтегрованих об'єктів управління: розвитку підприємства, ефективного використання ресурсів, впровадження інновацій, виробництва продукції, економічних наслідків інвестування в інновації. Відповідно до кожної групи об'єктів актуалізується потреба в аналітичному забезпеченні інших підсистем управління, зокрема планування (використання результатів економічного аналізу при складанні бюджетів) та внутрішнього контролю (застосування аналітичних процедур під час перевірок та результатів аналізу за попередні періоди на етапі планування перевірок).

Застосовуючи Digital-технології, з'являється реальна можливість за результатами економічного аналізу діагностувати тенденції поліпшення кількісних і якісних параметрів господарської діяльності підприємств, одночасно контролюючи формування звітних показників. Функції і завдання економічного аналізу завжди залежать від соціально-економічного устрою та

рівня економічного розвитку країни, а особливо умов, в яких функціонує підприємство. Вони варіюють в залежності від рівня економічного аналізу:

- на макрорівні (економіка країни, регіонів, галузей) економічний аналіз тісно інтегрується зі статистикою, набуває форми економіко-статистичного аналізу;

- на мікрорівні (економіка первинної ланки господарської системи) він реалізується як економічний аналіз діяльності підприємства.

У перспективі метою систем бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності буде створення новітніх способів формування, зберігання та використання структурованої ретроспективної і перспективної інформації про стратегічні аспекти діяльності підприємства та його середовище з урахуванням запитів відповідних користувачів на основі збалансованих довгострокових і короткострокових фінансових та нефінансових показників, з поступовим переходом від концепції фінансової звітності до концепції корпоративної звітності.

Глобальні тенденції розвитку та застосування передових Digital-технологій в обліково-аналітичному забезпеченні суб'єктів господарювання створюють передумови для вчасного отримання інформації, пошуку резервів та прийняття ефективних рішень про: 1) розвиток та раціональне використання земельних, водних та інших природних ресурсів країни; 2) використання необоротних активів підприємств, процесів їх модернізації, поліпшення та оновлення для забезпечення подальшого розвитку; 3) використання інноваційних енерго- та ресурсозберігаючих технологій; 4) використання трудових ресурсів, в тому числі інтелектуального капіталу; 5) раціональне формування й ефективне використання власних, позикових і залучених фінансових ресурсів; 6) можливості створення, застосування та продукування інновацій; 7) забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку, спрямованого на екологізацію й інтенсифікацію виробництва, а також на розширення випуску інноваційної продукції та надання послуг; 8) економічну, соціальну, екологічну, військово-політичну безпеку підприємств на мікро- та макрорівнях.

В.Ю. Ільїн, д.е.н., професор,
(Університет ДФС України)

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ (СИСТЕМА SAP ERP)

У сучасних умовах глобалізації значну роль відіграють інформаційні технології як вагомий інструмент в підвищенні ефективності управління підприємствами. Накопичення великих масивів інформації потребує нових інструментів її використання та зберігання. На сьогодні, актуальною стає проблема пошуків ефективної і дієвої управлінської інформаційної системи для автоматизації управлінського обліку на підприємстві, так як кінцевою метою управлінського обліку є допомога керівництву у досягненні стратегічної мети підприємства.

Планування ресурсів підприємства (ERP) - це програмне забезпечення, призначене для організацій, що належать до різних галузей промисловості, незалежно від їх розмірів і потужностей. Пакет ERP призначений для підтримки і інтеграції практично всіх функціональних областей бізнес-процесів, таких як закупівля товарів і послуг, продаж і розподіл, фінанси, облік, управління персоналом, виробництво, планування виробництва, логістика та управління складом [1].

Система SAP Enterprise Resource Planning (ERP) розроблена німецькою компанією SAP AG і призначена для комплексної автоматизації великих підприємств. Комплексна автоматизація означає, що єдина інформаційна система на основі R/3 враховує всі сторони діяльності підприємства за сферами діяльності (планування виробництва, збут, закупівля), а також за рівнями управлінської ієрархії підприємства, від вводу даних на потрібні рівні до підтримки прийняття управлінських рішень на верхніх [2].

На українському ринку управлінських систем, який є достатньо широким, все частіше великі підприємства віддають перевагу управлінській системі SAP ERP. SAP ERP забезпечує глобальне планування потреб у ресурсах

підприємства із застосуванням спеціалізованого управління потоками операцій. Програмні комплекси типу ERP (в т.ч. SAP ERP) включають окремі системи для управління бек-офісом (системи управління виробництвом, фінансами, персоналом, збутом чи матеріальними потоками). Система SAP ERP складається із набору прикладних модулів, які направлені на різні процеси в компанії, а саме: фінанси FI, контролінг CO, управління основними засобами AM, управління проектами PS, управління виробництвом PP, управління матеріальними потоками MM, збут SD, управління якістю QM, технічне обслуговування та ремонт обладнання PM, управління персоналом HR, управління інформаційними потоками WF.

Рішення SAP ERP направлені на покращення результативності управління бізнес-процесами, підвищення прозорості та збільшення рейтингу підприємства, а також для більш глибокого розуміння інтегрованих бізнес процесів [3].

Однією з переваг системи SAP ERP є те, що програма дає можливість охоплювати усі напрямів діяльності компанії, що дозволяє замінити більшість використовуваних систем та спростити подальший технологічний розвиток компанії. Також дана система дає можливість менеджерам компанії отримувати інформацію, аналізувати її та приймати ефективні управлінські рішення тільки на основі даних, отриманих із SAP ERP.

Потрібно зазначити, що система не передбачає проведення документів «заднім» числом, що є досить поширеним явищем для українського обліку. Однак саме неможливість проведення є головною запорукою прозорості обліку. Але, нажаль, з одного боку, багато українських власників бізнесу та топ-менеджерів не готові ще до таких кардинальних змін ведення бухгалтерського обліку. Таким чином, враховуючи, що зміни в Україні останні роки відбуваються значно швидше, методи, яких дотримується SAP ERP будуть повністю актуальні для нашого ринку.

SAP ERP має велику функціональну розгалуженість та є добре масштабованою системою, іншими словами, при розвитку бізнесу можуть бути

здіянні додаткові можливості системи зі значно меншими витратами часу й коштів [4].

Для того, щоб процес впровадження системи SAP ERP мав позитивний результат, то необхідно спочатку провести детальний аналіз бізнес-процесів компанії, підготувати спеціалістів, готових до продуктивного старту програмного комплексу, налагодити чітку взаємодію з консалтинговими фірмами та забезпечити технологічну платформу процесу.

З усього вищенаведеного, можна зробити висновок, що впровадження системи SAP ERP надає підприємству конкурентні переваги, які полягають у комплексному контролі за усіма бізнес-операціями, повній прозорості фінансової звітності, спрощенні періодичного трудомісткого процесу закриття періоду, зниженні операційних витрат та зростанні економічної вартості компанії, її інвестиційної привабливості.

Список використаних джерел:

1. SAP - ERP Introduction. URL: https://www.tutorialspoint.com/sap/sap_introduction.htm.
2. The R/3 Basis System: Overview. URL: http://help.sap.com/saphelp_pserv464/helpdata/en/54/57fe09786a11d194c90000e8353423/content.htm
3. SAP ERP. URL: <http://www.alekta.ru/Solutions/ERP-system/mySAP-ERP.php>.
4. Застосування модулю «Управлінський облік і звітність» (CO) системи ERP SAP R/3 для автоматизації управлінського обліку. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/zastosuvannya-modulyuupravlinskiy-oblik-zvitnist-so-sistemi-erp-sap-r-3-dlya-avtomatizacii-upravlinskogoobliku.html>.

В.М. Костюченко, д.е.н., доцент

*(Київський національний торговельно-
економічний університет)*

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ВАЛЮТ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ – УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Початок двадцять першого століття ознаменувався тим, що у світі з'явилися і набули поширення Digital -технології й пов'язані з ними продукти. Однієї з таких технологій є технологія зберігання та обміну даними Blockchain, яка з'явилася до початку світової фінансової кризи 2007-2008 років. У різних наукових джерелах зустрічаються різні визначення технології Blockchain. У одному з них вказано на те, що Blockchain є багатофункціональною та багаторівневою інформаційною технологією, призначеною для відстеження різних активів. Технологія Blockchain створює нові можливості для пошуку, управління, оцінки та передачі будь-яких дискретних одиниць і є новою організаційною парадигмою для координації будь-якої діяльності людини [1]. Поряд з технологією Blockchain з'явився новий економічний феномен – криптовалюта (віртуальна валюта), першим різновидом якої став Bitcoin.

Суспільство не відразу прийняло технологію Blockchain і віртуальну валюту як клас активів. Після десяти років існування, світова спільнота має різні думки щодо офіційного статусу і місії віртуальних валют. У ряді країн обіг віртуальних валют та їх первинне розміщення (ICO) заборонено. Це такі країни як В'єтнам, Китай, Бангладеш, Таїланд, Ліван, Ісландія, Еквадор, Індонезія, Болівія, Киргизстан. У ряді країн дозволено обіг і первинне розміщення віртуальних валют через спеціальних посередників. Це країни – США, Канада, Велика Британія, Австралія, Південна Корея, Швеція, Естонія, Данія, Фінляндія, Нідерланди, Білорусь. І є ряд країн, в яких статус віртуальних валют не визначено, але держава зацікавлена в їх легалізації та працює над нормативно-правовою базою. До таких країн належать: Україна, Франція,

Бельгія, Німеччина, Іспанія, Швейцарія, Польща, Хорватія, Чехія, Словенія, Туреччина, Сінгапур, Ізраїль, Нова Зеландія.

Міжнародна практика свідчить, що віртуальна валюта не має статусу законного засобу платежу в жодній юрисдикції. Саме тому, невизначеність правового статусу, відсутність методики обліку операцій із віртуальними валютами, нерегульованість бази оподаткування є нагальними проблемами сьогодення.

У країнах, де обіг віртуальних валют не заборонено, криптовалюти з метою оподаткування і обліку визнаються різними активами. Наприклад, нематеріальним активом, товаром, платіжним засобом, майном, фінансовим інструментом тощо. Ідентифікація віртуальної валюти як різних видів активів ускладнює порядок оцінювання, відображення в обліку, узагальнення в звітності, оподаткування.

Незважаючи на актуальність даної теми, в Україні питанню обліку операцій із віртуальними валютами приділено недостатньо уваги. До Верховної Ради України було подано декілька проектів закону про регулювання ринку криптовалют, які були відхилені та відправлені на доопрацювання. Вітчизняні науковці Т.В. Яцик, О.М. Петрук, О.Н. Новак, А.Б. Кувшинова, К. Безверхий та інші працювали над визначенням економічної сутності та порядком відображення в обліку операцій із віртуальними валютами. Проте, їхні підходи різняться і ґрунтуються на баченні: віртуальна валюта - це особливий різновид електронних грошей або фінансові інструменти, що суперечить Рішенню Європейського Суду Справедливості, справа С - 264/14.

Ґрунтуючись на визначенні віртуальної валюти, наведене у Директиві (ЄС) 2018/843 Європейського Парламенту та Ради від 30 травня 2018 року «Про внесення змін до Директиви ЄС (ЄС) 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму та внесення змін до Директив 2009/138 / ЄС та 2013/36 / ЄС» [2] та враховуючи різне походження віртуальних валют, особливості їх використання запропоновано розглядати віртуальну валюту як новий вид активу. Такий

підхід передбачає обґрунтування його ідентифікації, оцінення, одиниці обліку, визнання в обліку та узагальнення у звітності.

Список використаних джерел:

1. Dorofeyev, M. Kosov, V. Ponkratov, A. Masterov, A. Karaev, M. Vasyunina. Trends and Prospects for the Development of Blockchain and Cryptocurrencies in the Digital Economy. European Research Studies Journal, Volume XXI, Issue 3, 2018, pp. 429-445

2. Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0843> (дата звернення 18.03.2019)

Н.С. Муніч, студентка
Науковий керівник:
О.І. Мазіна, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ

Важливим аспектом підвищення ефективності систем управління підприємством є вдосконалення системи бухгалтерського обліку в напрямку переходу від традиційного обліку до його активних форм, що забезпечують управління інформацією та обґрунтування організаційно-управлінських рішень [1, с.7].

Наразі ситуація з автоматизацією обліку в українських компаніях залишаються однією з найбільш актуальних і складних проблем. Деяким чином це пов'язано з високою вартістю програмного забезпечення, наявність вільних та досвідчені фахівців які добре володіють комп'ютерним обладнанням і процесом ведення бухгалтерського обліку. Водночас така інформаційна система повинна мінімізувати час, витрачений на формування інформаційної бази такої системи [2, с. 9].

Нині, у вік інформатизації та комп'ютеризації, інформаційні ресурси є такими самими ресурсами, як і трудові, матеріальні, енергетичні, інші ресурси. Отже, в економічній площині, ми можемо говорити про інформаційну економіку, що ґрунтується на інформації, та інформаційну сферу – керівників різних рівнів, учених, спеціалістів і службовців [3, с. 15; 19, с. 5].

Використання комп'ютерних технологій для автоматизації обліку та управління на підприємствах має як переваги, так і недоліки. В якості переваги можна визначити, що сучасні комп'ютерні засоби можуть значно полегшити роботу бухгалтерів і знизити трудомісткість окремих операцій, зменшити кількість помилок при складанні первинних документів і консолідованих регістрів, терміново отримати необхідну інформацію. Серед значної кількості

програмних продуктів найбільш поширеними «1С: Бухгалтерія 8 для України» та система "Парус" - комплексний модуль для автоматизації обліку в малих, середніх і великих підприємствах.

Основною перепоною (особливо для малого бізнесу) може бути висока вартість комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення. Не завжди малі підприємства можуть дозволити собі такі витрати. Ще деякі показники які можуть бути недоліками це проблеми про переносі даних з однієї програми на іншу, утруднений пошук помилок, складність в освоєнні, що потребує спеціально навчених користувачів.

Стаття І. Одна з інформаційних програм, яка ще не така популярна як вище перераховані є програма IBM Cognos Business Intelligence (IBM Cognos BI). Це програмний продукт, здатний охопити всі показники діяльності підприємства. Це означає, що за допомогою даної технології різні класи користувачів навіть у величезних корпораціях можуть отримати доступ до необхідних даних. BI-рішення дозволяють спростити процес прийняття рішень і отримання звітності всіма співробітниками компанії, ґрунтуючись на можливостях багатовимірного (OLAP - online analytical processing) аналізу даних. Основне завдання IBM Cognos BI полягає в своєчасному наданні повної, достовірної інформації особам, відповідальним за прийняття рішень [4]. До основних переваг програми слід віднести:

- Простий і інтуїтивно зрозумілий інструментарій дозволяє створювати аналітичну звітність будь-якої складності. Інтерфейс кінцевого користувача не вимагає постійної підтримки ІТ фахівців;
- Підтримка в звітах функцій drill-down і drill-through дозволяє миттєво переходити від загального до більш детального поданням інформації;
- Система легко інтегрується з усіма вже існуючими джерелами інформації на підприємстві, що дозволяє отримати ефект від впровадження в короткі терміни;
- Вбудована функція оповіщення дозволяє не витратити час на щоденне відстеження будь-яких показників або подій. Досить визначити елементи звіту,

за якими необхідно отримувати сповіщення, задати умови і спосіб інформування, і система буде посылати оповіщення при настанні даних подій;

➤ Можливість масштабування - необмежена масштабування - підключення декількох сотень користувачів до системи з можливістю віддаленого доступу і підтримкою роботи з мобільними засобами.

Система бізнес-аналізу, побудована на платформі IBM Cognos BI, дозволяє проводити аналіз даних, отриманих з декількох джерел, а також істотно скоротити час і трудовитрати на обробку інформації і підготовку звітів. Керівництво отримує можливість доступу до інформації в будь-який момент часу з будь-якої географічної точки.

З вищезазначеного, можна стверджувати, що інформаційні програмні комплекси стали основною складових системи здійснення облікової процесу на підприємстві без яких неможливо уявити сучасну бухгалтерію.

Система бізнес-аналізу, побудована на платформі IBM Cognos BI, дозволяє проводити аналіз даних, отриманих з декількох джерел, а також істотно скоротити час і трудовитрати на обробку інформації і підготовку звітів. При цьому, керівництво отримує можливість доступу до інформації в будь-який момент часу з будь-якої географічної точки.

Список використаних джерел:

1. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку : монографія. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 336 с.
2. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М.М. Бенько – К. : Нац. торг.- екон. ун-т, 2006. – 362 с.
3. Білуха М.Т. Теоретичні та методологічні засади електронного обліку господарської діяльності / М.Т. Білуха // Бух. облік і аудит. – 2004. – № 12. – С. 15–24
4. Головний сайт програми [Електронний ресурс] /– Режим доступу: <http://iba.by/services/ibacognos/ibm-cognos-bi>

НЕЙРОМЕРЕЖЕВІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОЗПОДІЛІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Застосування локальних автоматизованих робочих місць втрачає актуальність у зв'язку з неможливістю організації ефективних комунікацій між обліковими працівниками. Формування структури автоматизованих робочих місць фахівців із формалізованим описом регламентованих потоків облікової інформації від одного АРМу до іншого можна вважати архаїзмом. В умовах використання нейромережевих технологій потрібна інформація міститься в базі даних, доступ до якої в режимі діалогу мають облікові та управлінські працівники. Фахівець самостійно визначає, яка облікова інформація йому потрібна для ухвалення ефективних управлінських рішень. Також, декілька облікових фахівців можуть почергово працювати на одному персональному комп'ютері або діяльність над одним проектом може спільно виконуватися з багатьох територіально віддалених робочих місць, що руйнує традиційні організаційні структури АРМів.

Головною властивістю нейронних мереж є здатність до самонавчання. В широкому розумінні процес навчання – це адаптація параметрів та архітектури мережі для вирішення визначеного завдання шляхом оптимізації вибраного критерію якості. Сучасні технології обробки і передачі інформації здатні удосконалювати початковий алгоритм обробки даних на основі навчальної інформації. Відбувається накопичення знань, що дає змогу розпізнавати ситуації, які не були передбачені алгоритмом програми, та діяти ситуативно за аналогією до минулих подій.

Розвиток комп'ютерно-комунікаційних технологій зумовив зменшення потреби у формалізації інформаційних потоків у системі обліку, в результаті чого відбулася трансформація ролі відправника та одержувача. В умовах

комп'ютерної форми обліку необхідна інформація міститься в базі даних, доступ до якої у режимі діалогу мають облікові та управлінські працівники. Фахівець самостійно визначає, яка облікова інформація йому потрібна, і в межах дозволеного доступу до неї може приймати необхідні управлінські рішення. Сам відправник тепер може ініціювати комунікаційний процес, попередньо сформувавши критерії необхідності в інформації. В момент виникнення облікової інформації, що відповідає критеріям пошуку, одержувач автоматично без попереднього обумовлення інформаційних каналів зможе здійснювати вибірку даних із суцільного інформаційного простору підприємства.

Сучасні комунікаційні технології забезпечують можливості для формування нерегламентованого інформаційного середовища з керованим описом параметрів облікової інформації. Незалежно від ієрархічного рівня управління підприємства облікова інформація автоматично акумулюється з хаотичних інформаційних потоків і передається реципієнту, відповідно до його запитів. Проблемними є лише максимально повний опис характеристик, змісту облікових даних для коректного їхнього пошуку та побудова автоматизованих алгоритмів розподілу облікової інформації між користувачами відповідно до їхніх інформаційних потреб, посадових обов'язків, права доступу тощо. Інформаційні потреби облікових працівників виявляються у процесі реалізації асоціативної пам'яті нейронних мереж. Попередньо визначається перелік інформації через регламентацію її змістового наповнення із закріпленням посадових осіб, відповідальних за її обробку.

На етапі формування структурних елементів бухгалтерії рекомендовано закріплювати відповідальність за прийняття та обробку облікової інформації певного типу за кожним обліковим й управлінським працівником у посадових інструкціях. У момент генерування облікова інформація автоматично ідентифікується за критеріями потреби або індивідуальної відповідальності управлінського персоналу. Відбувається автоматичний відбір з інформаційного простору необхідних і корисних облікових даних для кожного працівника.

Обліковим фахівцям немає більше необхідності виконувати обов'язки мережевого комутатора з передачі інформації до кінцевих споживачів.

Поява в досліджуваному інформаційному середовищі аналогічної або асоціативно схожої облікової інформації запускає процес її передачі конкретному обліковому працівнику. В цьому разі асоціативна пам'ять дає змогу здійснити вибірку з інформаційного хаосу облікової інформації, яка мінімально відповідатиме встановленим критеріям. В цьому виявляється перевага нейромережевого моделювання порівняно з логічним аналізом, що ідентифікує облікові дані з точною відповідністю заданим обмеженням. Може відбутися повна кластеризація облікових даних за асоціативним принципом з метою розподілу наявної інформації між її потенційними користувачами. Передбачається, що вся інформація є корисною для підприємства, а її несвочасне потрапляння до відповідальних осіб може стати причиною негативних наслідків для підприємства. Нейромережеві технології сприяють ідентифікації з автоматичним розподілом нової (нетрадиційної) для підприємства облікової інформації. Як підсумок, не залишиться нерозпізнаних інформаційних ресурсів.

Отже, з використанням нейромережевих технологій, що засновані на принципах штучного інтелекту, можна автоматично ідентифікувати та розподіляти облікову інформацію відповідно до інформаційних запитів та потреб різних груп користувачів. З використанням сучасних комп'ютерно-комунікаційних технологій перспективним напрямком розвитку обліку є відмова від регламентованої структури бухгалтерії підприємства, що потребує подальшого дослідження.

О.О. Помаранська, студентка

О.В. Тарашевська, ст. викладач

(Хмельницький національний університет)

АУДИТ В ЕПОХУ DIGITAL

«Оцифрування і глобалізація викликають комерціалізацію і загрожують створеним бізнес-моделям» – відмічено в дослідженні Chartered Global Management Accountant (CGMA) і Oracle «The digital finance imperative: measure and manage what matters next» (November 2015).

Розвитку сприяють нематеріальні активи. Організації потребують нових заходів для управління ефективністю, нематеріальних активів та досягнення своїх стратегічних цілей. Детермінантами організаційного успіху є розуміння даних, що створюють вартість, і якісне прийняття рішень.

Останні півтора року CGMA проводилось дослідження гіпотези щодо розривів між технологією та автоматизацією («Re-inventing finance for a digital world. The future of finance», January 2019), яка проектується в площину і обліку, і фінансів, і аудиту в епоху digital.

Інноваційні технології сприяють цифровій трансформації в аудиті, який надає впевненість у якості даних. В цифрову епоху зацікавлені сторони очікують від органу державного фінансового контролю і підрозділів внутрішнього аудиту та суб'єктів аудиторської діяльності дій на випередження. Перешкодами на шляху інноваційного розвитку аудиту можуть стати незадовільна якість даних, відсутність адаптивної методології для адекватного реагування на появу нових ризиків і технологій, або інші області організаційної неефективності. і чи ефективно ми використовуємо оптимальні інструменти та компетентних досвідчених фахівців для досягнення максимального ефекту технологій. Від успішного функціонування цифрових технологій залежать громадяни, підприємства та державні служби.

Аудит Шотландії на 2018-2020 роки розробив стратегію використання цифрових технологій (Digital Audit Strategy 2017 Supporting world-class audit,

October 2017) в аудиторських процесах з формуванням цифрові ризиків та мислення протягом трирічного періоду. Їх підхід до цифрового аудиту складається з трьох основних компонентів: аудит цифровий (у розумінні прийняття гнучкого та ризикованого підходу до аудиту цифрових публічних послуг), цифровий аудит (у розумінні використання цифрових технологій, інструментів і технологій для підтримки та проведення аудиторської роботи), цифровий потенціал (компетенції) і стійкість (у розумінні працюючих в організації, включаючи їх досвід і навички).

Україна створює екосистему даних, у тому числі відкритих даних, зокрема розпорядниками інформації – органами місцевого самоврядування (data.gov.ua, e-data.gov.ua), які відносяться до органів державного і комунального сектору. Організація та проведення внутрішнього аудиту в центральних органах виконавчої влади і територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери їх управління, забезпечується в Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (Агентство з розшуку та менеджменту активів або АРМА). Методологія внутрішнього аудиту в державному секторі України базуються на Міжнародних стандартах професійної практики внутрішнього аудиту, розроблених Інститутом внутрішніх аудиторів (Методологічні вказівки з внутрішнього аудиту в державному секторі України, 2016).

В Україні цифровізація (у розумінні електронно-цифрових пристроїв, засобів, систем із електронно-комунікаційним обміном між ними на державному і місцевому рівнях імплементується, перш за все, у сфері державних фінансів (система електронних державних закупівель, система електронних аукціонів, система адміністрування обов'язкових платежів), статистики та адміністративних послуг. Цифрові (електронні, віртуальні) дані (як числові, так і текстові) є основними засобами (факторами) виробництва у діяльності з назвою «цифрова економіка» як правової категорії, що суттєво відрізняється від визначень, запропонованих науковцями і представлених С. В. Коляденко в статті «Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі»

(2016). В державі для створення базису цифрової економіки та нових можливостей для бізнесу і громадян є створення твердих і м'яких цифрових інфраструктур, продукуваних людським капіталом, тобто знаннями, талантами, навичками, вміннями, досвідом, інтелектом людей.

Сьогодні підрозділи внутрішнього аудиту публічного сектору і приватного сектору зазнають впливу м'яких цифрових інфраструктур (хмарна технологія, масиви даних та аналітика, програмних платформ). Технологічні рішення сприяють підвищенню ефективності, адаптивності, раціональності та планомірності бізнес-процесів. Саме тому високотехнологічні організації здійснюють інвестиції в інноваційні технології (Інтернет фізичних об'єктів, технологія доповненої реальності, віртуальна реальність, технологія блокчейн, штучний інтелект, 3D-друк, дрони, робототехніка) з огляду на їх суттєвий вплив на створення вартості. Одночасно, завдяки технології блокчейн, відбувається перебудова системи транзакцій і оперативного контролю за запасами.

Цінність технологій штучного інтелекту полягає у тому [1], що з ними пов'язують успіх бізнесу у зв'язку з автоматизацією технологічно складних процесів, можливістю визначення тенденцій за статистичними даними для підвищення ефективності бізнесу; виводом прогнозних даних для підвищення якості управлінських рішень з виявленням та поясненням ймовірних ризиків.

Зважаючи на істотні переваги технології блокчейн та штучного інтелекту для зацікавлених сторін, підрозділи внутрішнього аудиту суб'єктів бізнесу посилюють свої функції готовністю до змін у статусі довіреного радника. Викликом для аудиту є релевантність стандартизації і методології аудиту у відповідь на технологічні трансформації в екосистемі держави і бізнесу. Для підвищення ступеню довіри визначених користувачів виконують завдання з надання впевненості, методичне та організаційне забезпечення якого може бути класифіковане як розробка для добровільного інформування громадськості та зацікавлених сторін. Визначення нових загроз та стратегій їх пом'якшення, представляють нову технологічну межу для внутрішнього аудиту у режимі реального часу.

У дослідженні Chartered Global Management Accountant (CGMA) «Re-inventing finance for a digital world. The future of finance» (January 2019) зазначено, що основним припущенням життя в цифровому світі є вузьке застосування інструментів та технологій штучного інтелекту. Саме тому, інвестування в штучний інтелект означає інвестування в людей. Для досягнення кращої продуктивності, планування часу, продуктивності та ефективності в контексті цифрового аудиту справедливим буде рівняння, у лівій частині якого поєднанні нові знання, спеціалізовані навички та талант, а у правій – цифрові технології та штучний інтелект.

Вдосконалюючи існуючі процеси внутрішнього аудиту шляхом використання аналітики даних та інших сучасних рішень, внутрішній аудит може вийти за межі своєї традиційної, реактивної позиції гарантії та взяти на себе більш активну, ділову роль, позиціонуючи себе як надійного консультанта на технологічні питання та повернення на сьогодні безпрецедентного рівня інвестицій в інформаційні технології (ІТ) суб'єктів органів державної виконавчої влади і бізнесу.

В умовах посилення вимог до ІТ, тиску на ринку для постійної еволюції технологій та постійних загроз безпеці ІТ, суб'єкти потребують знати, що їхні інвестиції в ІТ забезпечують очікування і приносять реальну цінність бізнесу. У такому середовищі внутрішній аудит виявляється в центрі уваги.

Список використаних джерел:

1. Рух з інноваційною швидкістю. Високотехнологічна служба внутрішнього аудиту: ключовий інструментарій і кадрова стратегія. Дослідження сучасного стану професії внутрішнього аудитора за 2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/pwc-2018-state-of-the-internal-audit-ukr.pdf>

Ю.Ю. Томчук, аспірантка
Науковий керівник:
Л.І. Жидсєва, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИПЛАТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Для успішного та ефективного функціонування будь-якої організації, на сучасному етапі, важливу роль відіграє швидкість обробки, обміну та прийняття рішень на основі проаналізованої інформації. Саме тому впровадження комп'ютерних інформаційних систем з бухгалтерського обліку є важливим етапом у інформаційному забезпеченні фінансування розвитку Збройних Сил України. Впровадження таких систем повинно проводитися плавно, поетапно, системно, комплексно, враховуючи особливості бухгалтерського обліку у військових частинах. Впровадження комп'ютерних інформаційних систем не лише підвищує якість обліку, а й якість фінансової роботи військової частини взагалі.

На відміну від працівників військовослужбовці отримують не заробітну плату, а грошове забезпечення, джерелом фінансування потреб у коштах на виплату якого є фонд грошового забезпечення, який щорічно створюється за рахунок бюджетних асигнувань. Крім того, як передбачено Законом України «Про соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей» [1], держава гарантує військовослужбовцям безоплатне отримання житла, речового, продовольчого, медичного та інших видів забезпечення у розмірах, які визначаються Кабінетом Міністрів України і враховують характер та умови службової діяльності. І саме впровадження удосконаленого комплексу інформаційної бази, дасть змогу в повній мірі та своєчасно здійснювати

розрахунки із військовослужбовцями за належними їм виплат, допомоги та компенсацій.

Бухгалтерський облік є єдиною інформаційною системою, яка використовується для здійснення розрахунків із виплатою грошового забезпечення військовослужбовцям, яка передбачена нормативними актами, якими, зокрема, є Постанова Кабінету Міністрів №704 [3], яка вступила в свою дію з 1 березня 2018 року, а також Наказ Міністра оборони №260 [2]. Лише єдина система бухгалтерського обліку дає змогу в своїх межах організувати оперативний облік, є базою для визначення макроекономічних показників (узагальнення державними органами статистики). Крім того, саме єдина система бухгалтерського обліку є гарантом довіри суспільства до бухгалтерської інформації.

На сьогоднішній день відбувається швидке оснащення бюджетних установ інформаційними технологіями, що дає можливість накопичувати дані як на машинних носіях інформації, так і безпосередньо в облікових реєстрах. Застосування інформаційних технологій дає можливість у найкоротші строки отримати інформацію, яка є необхідна. Це допомагає підвищити оперативність прийняття рішень в установі. Автоматизовані системи відіграють важливу роль у бухгалтерській діяльності бюджетної установи та значно спрощують роботу бухгалтера при нарахуванні грошового забезпечення. Однак не всі бюджетні установи, організації застосовують інформаційні технології у своїй діяльності. На території України майже кожна десята бюджетна установа (організація, військова частина) не користується ними при виконанні обліково-аналітичної роботи. Автоматизовані облікові системи розрахунків з оплати праці не є досконалими. Причинами цьому є такі недоліки: часткова автоматизація операцій з документообігу; низький рівень розробки алгоритмів формування звітності; відсутній ефективний механізм архівації та зберігання даних

Основними шляхами вдосконалення обліку виплат військовослужбовцям в Збройних Силах України є удосконалення діючих виплат грошового забезпечення у різних випадках службового становища і повинно проводитися

у відповідності до основних напрямків військового реформування та забезпечити виконання наступних завдань: – стимулювати якісні показники бойової готовності військ; – сприяти росту професійної підготовки військовослужбовців; – укомплектувати Збройних Сил України за рахунок підвищення основних та додаткових видів грошового забезпечення. Удосконалення системи грошового забезпечення військовослужбовців пояснюється, насамперед, безпосередньою залежністю стану Збройних Сил України від рівня соціальної захищеності та матеріального благополуччя військовослужбовців.

Отже, автоматизована обліково-аналітична система розрахунків з військовослужбовцями може бути реалізована за допомогою різного програмного забезпечення. Вона є гнучкою до змін у законодавстві, а також виникає можливість частково вносити такі зміни без допомоги спеціалістів. Розробки у цьому напрямі не є завершеними, а значить можуть продовжуватися. Це спричинено тим, що під час вдосконалення обліку розрахунків з оплати праці з використанням інформаційних технологій, враховуються певні особливості конкретної установи.

Список використаних джерел:

4. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» № 2012-ХІІ від 20.12.1991р № 2012-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

5. Наказ Міністра України «Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам» від 07.06.2018 р. № 260 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» від 30.08.2017 р. №704 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

О.П. Химорода, студентка
Науковий керівник:
В.О. Осмятченко, д.е.н., професор
(*Університет ДФС України*)

ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН В ОБЛІКУ ТА АУДИТІ

Основними функціями бухгалтерського обліку є інформаційна, оціночна, аналітична та контрольна, а основним завданням аудиту – перевірка даних бухгалтерського обліку та підвищення довіри до інформації, яка в ньому відображена. Ці основні концепції залишаються незмінними протягом багатьох років і зараз, але змінюється технологічна сторона діяльності цих напрямків. З появою технології блокчейн зазнають змін етапи бухгалтерського обліку: виявлення, вимірювання, узагальнення та накопичення інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання. Спочатку відбувся перехід від простого обліку до подвійного запису, коли операції почали вноситись до документів разом з підставами їх здійснення. Ці записи робились в паперовому вигляді, пізніше почали переноситися в цифрове середовище. На сьогоднішній день з'явилася нова технологія блокчейн – система, що заснована на розподілених книгах обліку, містить в собі бази даних активів чи транзакцій, доступ до яких відкривається кожному учаснику системи, шляхом надання власних копій документів, при цьому зміни відображаються в усіх копіях майже одночасно [1].

На сьогоднішній день велика увага приділяється інформаційній безпеці, адже практично не існує неуразливих централізованих баз даних. Їх можуть зламати зловмисники або ж, самі власники через допущену помилку можуть спотворити їх зміст. Тому краще покладатись на технології, які мінімізують ризики. Саме такою є технологія блокчейн. Її особливістю можна вважати розподілені реєстри даних. Це означає, що не існує одного місця, де зберігаються всі дані, вони розподілені між всіма учасниками системи, яка

автоматично оновлюється при кожному внесенні змін. Така система є гарантом достовірності даних в ній [2, с. 9].

В зарубіжних країнах великі бухгалтерські корпорації вже використовують можливості технології блокчейн при веденні обліку та аудиту. Цей напрямок в бухгалтерському обліку зацікавлює представників бізнесу через те, що він дозволяє зменшити витрати на ведення бухгалтерського обліку та збільшити його цінність. Можна визначити такі найбільш поширені напрямки [3]:

1. Ведення розрахунків з зовнішніми контрагентами – покупцями та постачальниками. З появою блокчейна зникає необхідність звірки розрахунків. Тобто формування та списання кредиторських та дебіторських заборгованостей сторін відбувається одночасно, а підтверджувати факт транзакції та її оцінку не буде потреби. Задача бухгалтера буде полягати в правильній класифікації придбаного або переданого активу та відповідного доходу чи витрат.

2. Оперативний облік в режимі реального часу. Зникне необхідність чекати поки бухгалтер зареєструє та обробить первинний документ. Сам документ взагалі стане непотрібним ні в паперовому, ні в електронному вигляді, замість нього буде функціонувати фіксація транзакції в блокчейні.

3. Переміщення активів всередині підприємства. Якщо вважати будь-яку господарську операцію за транзакцію, то можна отримувати інформацію про переміщення будь-яких активів всередині підприємства в режимі реального часу. А робота бухгалтера буде полягати в правильній класифікації надходжень та формуванні вартості об'єкта обліку [3].

Першою країною, що реалізувала технологію блокчейн на державному рівні стала Естонія, яка створила програми електронного громадянства на основі нотаріального сервісу Public Notary та Фонду електронної охорони здоров'я. Перша дає можливість завірення за допомогою технологій укладання шлюбів, свідоцтв про народження, ділові контракти, в основі другої – принцип надійного збереження історій хвороби пацієнтів.

Україна, через достатньо низький тариф за електроенергію є однією зі світових країн-лідерів з видобутку крипто валюти-біткойн. Також в країні намагаються впроваджувати блокчейн в державний сектор. Прикладом може бути запуск децентралізованої системи аукціонів державного майна e-Auction 3.0, яка дозволяє державі забезпечити прозорість та рівні можливості для всіх учасників продажу і передачі в оренду державного та комунального майна і мінімізувати ризики в цьому процесі [2, с. 15].

Отже, описані вище тенденції щодо розвитку технології блокчейн в першу чергу вимагають відповідної організації обліку. Що стосується аудиту, то необхідно розуміти, що походження кожної операції можливо перевірити за допомогою історії операцій, що передували їй.

Важливим залишається збереження всіх основних принципів бухгалтерського обліку зі зміною лише технологій обробки, збереження, передачі та накопичення інформації. При цьому блокчейн дозволяє здійснити повний, автоматизований аудит всіх операцій для визнання контрольованості активу підприємством.

Список використаних джерел:

1. Nexia DK. Блокчейн і бухгалтерський облік [Електронний ресурс] / Nexia DK. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://nexia.dk.ua/blokchein-i-bukhhalterskyi-oblik/>.
2. Мельниченко О. В. Роль технології блокчейн у розвитку бухгалтерського обліку та аудиту / О. В. Мельниченко. // Współpraca Europejska. – 2016. – №7. – С. 9–19.
3. Як блокчейн змінить бухгалтерію [Електронний ресурс] // Вікна. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://vikna.if.ua/cikavo/87609/view>.

КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ЦІЛЕЙ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві традиційно розглядається у двох аспектах: як послідовність дій з упорядкування окремих елементів у єдину сукупність – обліково-аналітичну систему і створення відокремленої організаційної структури підприємства – бухгалтерії. Таким чином, організація бухгалтерського обліку – система методів, способів та засобів, які забезпечують оптимальне функціонування бухгалтерської організаційної структури задля ефективної реалізації покладених на неї функцій та завдань.

Можливість врахування та виконання поставлених вимог з боку керівництва підприємства щодо автоматизації обліку значною мірою залежить від розмірів підприємства. Поділ на малі, середні та великі суб'єкти господарювання здійснюють за традиційними, визначеними законодавством критеріями обсягу прибутку, грошового обігу й загальної кількості працівників.

Проте для закладів електронної комерції критерій кількості працівників є некоректним, оскільки внаслідок значної автоматизації торговельного процесу штат працівників досить часто є невеликим за достатньо значних обсягів товарообігу. Більш інформативними, на нашу думку, з метою організації автоматизованого обліку є такі показники, як штат облікових працівників, обсяг документообігу та товарообігу в кількісному вираженні. Мале підприємство обробляє менше 100 рахунків-фактур на день силами 1 бухгалтера; середнє – понад 100 рахунків-фактур за участі 2-5 бухгалтерів; велике – більше 500 рахунків-фактур та кількості бухгалтерів – понад 30 осіб.

І хоч частка великих підприємств в загальній кількості є незначною, проте їх товарообіг кожного року все більше зростає. Кількість великих закладів

торгівлі, у яких загальна корисна площа перевищує 1000 квадратних метрів, є незначною в порівнянні з іншими дрібними підприємствами, та, особливо, з фізичними особами – підприємцями.

Оцінка чинної системи обліку підприємств різних розмірів діяльності передбачає дослідження мети, завдань та структури бухгалтерії, яка займається обліком, визначення штату облікових працівників та розподіл обліково-аналітичних функцій між ними, в кінцевому результаті – виявлення проблем в організації обліку з пропозицією шляхів їх розв'язання. Малі за розміром суб'єкти господарювання орієнтуються на здійснення лише фінансового обліку, утримання у штаті незначної кількості облікових працівників, використання нескладних бухгалтерських програм та технічних засобів в організації обліку й аналізу товарообігу. У невеликих підприємствах у сфері торгівлі, де продавець є посередником, а прилавок – бар'єром між покупцем та товарами, організація автоматизованого обліку не завжди приносить значний ефект. Потреба в участі касирів і торгових консультантів у торговельному процесі на малих підприємствах нівелює переваги застосування комплексного програмного і технічного забезпечення. Із зростанням розмірів підприємства ускладнюється управління ними, внаслідок чого виникає об'єктивна потреба в комплексному застосуванні інформаційних технологій не лише у фінансовому, але й в управлінському обліку, плануванні, аналізі, внутрішньому контролі процесів руху товарів, здійсненні розрахунків за придбані-реалізовані товари та транспортування їх кінцевому споживачеві. Окрім того, під час організації обліку об'єднання підприємств важливо врахувати такі два моменти: потребу в оперативному надходженні й володінні інформацією про місце перебування, кількість та інші параметри ТМЦ, що є можливим за умов впровадження управлінського обліку оперативного характеру; необхідність централізації-децентралізації управління з можливістю делегування обліково-аналітичних функцій та формування консолідованої звітної інформації для холдингів і мереж. Отже, впровадження прогресивних методів автоматизації обліку доцільно здійснювати у діяльності середніх та великих підприємств.

А.В. Шиш, студентка

Науковий керівник:

В.О. Осмятченко, д.е.н., професор
(Університет ДФС України)

ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

На сучасному етапі більшість сфер підприємницької діяльності розвиваються під впливом інформаційних технологій, адже вони відіграють велику роль у розвитку та підвищенні конкурентоспроможності підприємства. Не винятком є і бухгалтерський облік, для якого на сьогодні актуальним є питання розробки та впровадження новітніх інформаційних ресурсів і систем з метою автоматизації системи підприємницької діяльності, оскільки автоматизація виступає основою формування інформаційного забезпечення діяльності з великою кількістю масивів інформації.

Перспективним напрямом організації обліково-аналітичних систем в сучасних умовах вважаються хмарні інтернет-технології. В наш час глобальна мережа Інтернет з'єднує інтерактивні обчислювальні платформи, що отримали назву "хмара", які активно використовуються в системі бухгалтерського обліку.

Проблема обліку великих обсягів інформації та їх обробка і зберігання є актуальною для вітчизняних підприємств. Окремою проблемою є передача інформації з віддалених робочих місць до централізованої бухгалтерії. Тому одним із шляхів вирішення даної проблеми може бути використання на підприємствах "хмарних технологій". Суть концепції хмарних обчислень полягає в наданні кінцевим користувачам віддаленого динамічного доступу до послуг, обчислювальних ресурсів і додатків (включаючи операційні системи й інфраструктуру) через Інтернет [2]. Використання хмарних технологій має ряд переваг, зокрема: зниження витрат на будову та розгортання апаратного і програмного забезпечення відповідного профілю та його професійного обслуговування; висока швидкість обробки даних; централізованість

управління і оновлення програм; простота сумісної роботи групи користувачів, будь-які зміни, внесені одним користувачем, миттєво відображаються в іншого; отримання доступу до обчислювальних потужностей і необхідного дискового простору засобами мережі Інтернет .

Основними моделями обслуговування користувачів у хмарних технологіях є [3, с. 68]:

- IaaS (Infrastructure as a Service) – надання комп'ютерної інфраструктури у формі віртуалізації як послуги.
- PaaS (Platform as a Service) – надання інтегрованої платформи для розробки, тестування, розгортання й підтримки веб-додатків як послуги. Архітектура розроблена в Microsoft і складається з кількох компонентів.
- SaaS (Software as a service) – бізнес-модель продажу програмного забезпечення, при якій розроблювач (він же – постачальник) розробляє веб-додаток і самостійно управляє їм, надаючи замовникам доступ до програмного забезпечення через Інтернет.
- DaaS (Desktop as a Service) – модель поширення й експлуатації програмного забезпечення.

В Україні все більшої популярності набирають моделі хмарних обчислень є ITaaS – програмне забезпечення як послуга. До найвідоміших програмних забезпечень хмарних облікових систем для підприємств, належать Xero, Kashoo, «Моє дело», «Ельба», SAP Business All-in-One, «Простой бизнес» та інші. Активно впроваджуються «хмарні» технології в практику використання найпоширеніших на сьогодні бухгалтерських програм в Україні: 1С, «Бухсофт», «ПАРУС», «iFin» та інші [1, с. 180].

Бухгалтерська система «Бухсофт», яка пропонує роботу у хмарах з сервісом «Бухсофт-онлайн», містить такі онлайн модулі: «Торгівля й послуги»; «Бухгалтерія». Корпорація «ПАРУС» пропонує користувачам «хмарну» розв'язку загалом і ведення бухгалтерського обліку зокрема на основі використання саме хмарних обчислень [4]. Хмарний сервіс «iFin» дозволяє, крім підготовки і подачі звітності, вести складський облік, автоматизований облік у картках працівників, а також пакетне створення різного роду бухгалтерських документів з автоматичним заповненням [2]. Фірма «1С» також реалізує

відповідні переваги хмарних технологій у своїх розробках. Мова йде про віддалене підключення через веб-інтерфейс «1С: Консолідація 8», а також функції колективної роботи над документами та віддаленого доступу через Інтернет системи «1С:Документооборот 8».

Отже, хмарні технології є досить перспективними у використанні їх для цілей бухгалтерського обліку, оскільки вони створюють відповідну функціональну автоматизовану систему для проведення бухгалтерських операцій, а також роботи бухгалтерії загалом. Підтвердження ефективності використання хмар є значна кількість інтернет-сервісів, які вже сьогодні надають послуги дистанційного вирішення певних облікових задач. Завдяки своїм багатим функціоналом хмарні сервіси дедалі частіше використовують як високоефективний і затребуваний інструмент ведення підприємства з великою кількістю переваг.

Список використаних джерел:

1. Адамик О. В. Інструменти «хмарних обчислень» як фактор удосконалення обліку в бюджетних установах // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль, 2015. – Том 19. – № 2. – С. 179–184.
2. Булусов А. ИТ-директора боятся «облаков» / А. Булусов / Портал: Интернет-издание о высоких технологиях [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cnews.ru/>
3. Павлюковець М.П. Концепція побудови сучасної системи обліку на сільськогосподарському підприємстві в умовах Інтернет-технологій / М.П. Павлюковець // Облік і фінанси. – 2014. – № 2. – С. 66–70.
4. Парус — облачная платформа [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://j.parus.ua/ua/main/>.
5. Харченко А. 5 сервисов для ведения домашней и предпринимательской бухгалтерии в Украине [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://ain.ua/2013/01/25/109542>. — Заголовок з екрану.

СЕКЦІЯ 4
ПРОФЕСІЙНІСТЬ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ТА ЇЇ ДОСЯГНЕННЯ

Жидсєва Л.І., к.е.н, доцент
(Університет ДФС України)

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

Наказом Міністерства освіти та науки України за № 1260 від 19.11.2018 року «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» передбачено компетентності, що «...визначають специфіку підготовки бакалаврів зі спеціальності 071- Облік і оподаткування та результати навчання, які виражають що саме студент повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми» [1]. Але при підготовці студентів Стандартом передбачено, що кожен навчальний заклад самостійно визначає «...перелік дисциплін, практик та інших видів освітньої діяльності, необхідний для набуття означених Стандартом компетентностей».

Разом з тим, при підготовці студентів і вибору дисциплін виникає ряд проблем щодо наповнення навчальних програм, черговості викладання дисциплін та кількості аудиторних годин і відведення годин на самопідготовку студентів. Особливо гостро, щодо забезпечення, постає проблема самопідготовки студентів у випадку зміни законодавства щодо методології бухгалтерського обліку та змін в оподаткуванні. Особливо це актуально для суб'єктів державного сектору, при значній зміні методології об'єктів з січня 2017 року. Викладачі не тільки постійно самостійно здійснюють самоосвіту через вивчення змін у нормативних джерелах та доводячи їх до студентів, але і студентів навчають працювати не з посібниками, а з нормативними

документами, логічно осмислюючи всі зміни і відображення їх в практичній діяльності підприємств, бюджетних установ та інших суб'єктів господарювання.

Крім того, п.2 ст.12-1 Закону України «Бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», передбачено, що «Підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами» [2]. А тому виникає необхідність для студентів спеціальності облік і оподаткування вивчати не тільки дисципліни бухгалтерський облік, фінансовий облік, а й дисципліну «облік і звітність за міжнародними стандартами». Це пов'язано перш за все з тим, що між П(С)БО і М(С)БО існують певні відмінності. Разом з тим, до дисциплін спеціальної підготовки необхідно внести ряд доповнень які б розглядали як ті чи інші методичні прийоми, визначені, як П(С)БО, так і М(С)БО при розгляді особливостей обліку окремих об'єктів і процесів та професійного судження щодо їх застосування.

Ще однією проблемою підготовки спеціалістів зі спеціальності облік і оподаткування є вміння вибору та застосування тих чи інших програмних засобів з ведення бухгалтерського обліку та аудиту. На сьогодні спеціалісти з обліку та оподаткування перестають бути тільки фіксаторами господарських операцій, основні їх функціональні обов'язки полягають у тому, щоб не тільки накопичувати інформацію, але й постійно здійснювати її аналіз, враховуючи всі чинники які впливають на неї, уміння подання її керівництву, на основі професійного судження та аналітичного мислення приймати ті чи інші управлінські рішення.

Суб'єкти господарювання потребують висококваліфікованих фахівців з обліку і оподаткування, які обізнані з нормативно-законодавчими актами та умінням їх використовувати у практичній діяльності, крім того повинні вміти

вести бухгалтерський облік, як у ручному, так і автоматизованому режимі з використанням різних програмних забезпечень. А тому при викладанні дисциплін бухгалтерський облік і фінансовий облік необхідно розглядати ведення бухгалтерському обліку шляхом рішення наскрізної задачі ручним способом, щоб розуміти яким чином накопичується інформація та впливає на ті чи інші активи, власний капітал, зобов'язання, доходи, витрати та фінансові результати. Навчальний практикум з фінансового обліку на основі наскрізної задачі необхідно здійснювати, як в ручному, так і в автоматизованому режимі з використанням декількох програмних забезпечень, щоб студент міг бачити позитивні та негативні сторони тих чи інших програмних забезпечень і їх можливостей.

Крім того студенти на основі наскрізної задачі з фінансового обліку в процесі проведення аудиту чи контролю мають можливість виявити можливі помилки, зловживання, що впливатимуть на обліковий процес.

Таким чином, студенти будуть мати можливість перевіряти правильність нарахування податків і зборів, складання фінансової й податкової звітності та і розробляти і розглядати методику перевірки.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» затв. наказ. Міністерства освіти та науки України за №1260 від 19.11.2018 <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/071-oblik-i-opodatkuvannya-bakalavr.pdf>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV, із змінами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

О.В.Карпенко. к.е.н, професор
(ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»),
І.Й. Плікус к.е.н, доцент
(Сумський державний університет),
Д.В. Головіна к.е.н
(Київський національний торговельно-
економічний університет)

НАПРЯМИ ВИРШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ DIGITAL- КОМПЕТЕНЦІЇ СУЧАСНОГО БУХГАЛТЕРА

Авторами досліджено різні аспекти розвитку digital-економіки, виявлені зарубіжними та вітчизняними науковцями, для розробки напрямів підвищення рівня професійності у фахівців у сфері бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування.

За офіційними даними, в країнах Євросоюзу налічується понад 30 національних та регіональних ініціатив щодо діджиталізації [1]. В Україні також розроблена «Концепція розвитку цифрової економіки і суспільства України на 2018-2020 роки» [2]. Вплив цифровізації на розвиток бухгалтерського обліку частково розкрито у працях авторів [3]. Ми впевнені, що при підготовці бухгалтерів та аудиторів заклади вищої освіти не можуть знаходитися осторонь процесів, що зумовлюють глобальні соціально-економічні та науково-технологічні виклики та вносять корективи на ринку праці, в тому числі і щодо спеціалістів у сфері створення обліково-аналітичного забезпечення для системи управління. Емпіричну базу дослідження становили статистичні дані Європейського Союзу та управління державної статистики України, аналітичні огляди, звіти та прогнози провідних консалтингових компаній, дослідження АССА та СІМА щодо зміни компетенцій у зв'язку з трансформацією економіки та суспільства, результати анкетування випускників, спеціалістів, роботодавців

Вектор практико – орієнтованого навчання, який обирають університети є цілком виправданим з позиції набуття студентами практичного досвіду,

закріплення теоретичних знань, вирішення питання оплати за навчання. Разом з тим опитані студенти спеціальностей «Облік і оподаткування», «Облік і аудит» у 87% відмічають, що працюють не за фахом. Лише 12% з них розглядають таку роботу як корисну з точки зору набуття комунікаційних компетенцій, розуміння функціонування підприємства як системи, оскільки себе вони вбачають у майбутньому керівниками обліково-аналітичних структур. Студенти, які навчаються у м. Київ мали більше можливостей влаштуватися на роботу за фахом, гірший стан у полтавчан та сумчан. Більшість з останніх набувають ІТ- навички з введення інформації з первинних документів у базу даних. Через певний час вони втрачають інтерес до професії, яку їм позиціонували як більш творчу та ту, що дозволяє створювати інформацію, важливу для комунікації, управління вартістю та ефективністю; таку, що потребує аналітичних здібностей, вміння проводити аналіз ситуацій, що постійно змінюються. З іншого боку викладачі зустрічаються з не досить високим рівнем базових знань у студентів з математики, нерозвиненістю в них критичного мислення. У результаті поскладнюється опанування ними, наприклад, методик стратегічного управлінського обліку, стратегічного аналізу тощо. Разом з тим, з суб'єктивних та об'єктивних причин в університетах є деякі викладачі, не здатні здійснювати складний процес формування у студентів системи знань та навичок за фахом із-за рівня підготовки з методики викладання, психології, розуміння сучасних тенденцій у розвитку бухгалтерського обліку, невміння працювати у команді з колегами, реалізуючи відповідні принципи дидактики на основі системного підходу.

Причини загальної кризи освіти мають місце не тільки в Україні, але і в західних країнах, що пов'язано з трансформаціями при переході від індустріального суспільства до постіндустріального/ інформаційного. В Україні постіндустріальні трансформації вимагають нової парадигми освіти, оскільки уся система освіти не відображає потреби ринку праці.

В останнє десятиліття дослідники зарубіжних країн особливо активно обґрунтували роль ІКТ в економічному зростанні, й визначили їх вплив на

інвестиції та продуктивність. Цікавими є дослідження українських науковців щодо становлення мережевої економіки, підходів до модернізації економіки України за рахунок розвитку її digital- складової й тенденції розвитку цифрових платформ як частини цифрової економіки. Разом з тим паралельно підіймаються питання щодо статусу працівників, умов праці та навчання у digital- економіки. Звести до мінімуму можливе зростання безробіття й забезпечити необхідними кадровими ресурсами digital- трансформацію економіки дозволить адаптація освітнього процесу до нових умов та викликів майбутнього. Сучасні випускники мають бути в «тренді» продуктів технологічної революції.

Отже, тенденція до діджиталізації бізнесу призводить до того, що більш високими темпами зростає попит на бухгалтерів, які вміють працювати не лише в умовах змін законодавства, а й в актуальному digital -форматі. Але ми впевнені, що цінними для ринку залишаться фахівці з реальними емоціями і особистим високопрофесійним ставленням до справи, професійним судженням, гнучкістю мислення, орієнтовані на інформаційні запити стейкхолдерів. Проте підготовка бухгалтерів, аудиторів, фінансистів для digital- економіки не встигає за її потребами. Це зумовлює потребу застосування куррікулумної парадигми у навчанні, що є подальшим напрямом дослідження авторів.

Основними напрямами, які в подальшому можуть допомогти дати відповідь на виклики діджиталізації, на нашу думку, є наступні.

1. Створення баз виробничої практики на набуття ІТ- навичок під контролем зацікавлених роботодавців, оскільки важливим джерелом знань є практична робота студента на виробництві. Це ж потребує зміни філософії мислення роботодавців, оскільки надання можливості студентам старших курсів працювати на посадах за фахом залежить саме від них. Тому необхідним є поглиблення зв'язків університетів з роботодавцями для спільного обговорення та вирішення питань. Разом з тим, завданням університетів має стати створення умов для формування компетенцій digital - економіки в режимі он-лайн, щоб конкурувати з роботодавцями, які займаються розвитком

власного персоналу, оскільки вони мають більше можливостей для міждисциплінарного підвищення кваліфікації.

2. Налагодження зв'язку між професійними організаціями та університетами, роботодавцями та викладачами для забезпечення синергетичного ефекту від підготовки нової генерації випускників, актуалізації знань та навичок бухгалтерів практиків. Оскільки державних програм такого плану не має, то саме університети мають стати відповідною платформою для співпраці з небайдужими фахівцями, що мають відношення до розвитку бухгалтерського обліку в Україні.

3. Розвиток цифрової компетентності у викладачів та студентів на основі співпраці різних кафедр та студентських колективів та їх діяльності на стиках наук, що забезпечить підвищення рівня професіоналізму тих, хто створюватиме, аналізуватиме та використовуватиме інформацію для реалізації на практиці обраної підприємством стратегії. Мова йде як про удосконалення змісту навчання, так і про використання ІТ- можливостей навчання для виконання спільних проектів студентами різних спеціальностей. При цьому кожен студент має продемонструвати компетенції, характерні для його фаху. У стандартах вищої освіти цифрова компетенція має бути передбачена обов'язково.

4. Запровадження навчальних планів нового покоління, які б дозволяли забезпечувати ґрунтовну підготовку та розвивати таланти тих, хто тяжіє стати фінансовим директором чи партнером у сертифікованій практиці, бути лідером у професії і потребує глибоких знань з математики, статистики та інформаційних систем.

Безумовно, що успіх у вирішенні цих питань буде досягнуто також через підвищення рівня мотивації у студентів за умови зростання економіки та появи нових робочих місць.

Список використаних джерел:

1. Timothy K., Charles J., Liaplina A, Tan Sh., Winkler H. 2017. Reaping digital dividends : leveraging the internet for development in Europe and Central Asia. 2 <http://documents.worldbank.org/curated/en>
2. Concepts for the development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 <https://www.kmu.gov.ua/ua/npasearch>
3. Карпенко О.В., Плікус І.Й., Головіна Д.В. // Соціально-економічні та правові чинники розвитку національної економіки України: облікові, аналітичні та контрольні аспекти в сучасних умовах інтеграційних процесів: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (м. Полтава, 22 листопада 2018 р.). – Полтава: ПУЕТ, 2018. – 345 с. – С. 120-123

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Вища освіта в Україні сьогодні набуває характеристики компетентнісно-орієнтованого підходу до формування її змісту, який став основним орієнтиром у всьому світі. Визначають ключові компоненти у компетентнісній освіті – це формування знань, умінь і цінностей особистості [1].

Сучасні вимоги підготовки фахівців з обліку і оподаткування забезпечуються компетентностями, які встановлені стандартами для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти відповідно до Закону України «Про вищу освіту» [2].

Стандарти вищої освіти для спеціальності 071 «Облік і оподаткування» містять такий перелік компетентностей випусника: інтегральна компетентність, загальні та спеціальні (фахові) компетентності [3; 4].

Інтегральна компетентність бакалаврського рівня передбачає оволодіння здатністю розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов [3]. Для магістерського рівня передбачена здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог [4]. Отже, другий (магістерський) рівень забезпечує опанування більш глибоких знань, які можливо застосувати у професійній діяльності впроваджуючи інноваційні підходи.

Загальні компетентності передбачають розвиток загальнокультурного та професійного рівня, здатність спілкуватися іноземною мовою, ефективна робота, як у команді, так і самостійно тощо. Проте зазначені компетентності не настільки визначають різницю між рівнями вищої освіти, як спеціальні (фахові).

Спеціальні компетентності при підготовці фахівців першого (бакалаврського) рівня з обліку та оподаткування забезпечують здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення; здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій; застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості; здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування [3].

Таким чином, спеціальні (фахові) компетентності бакалаврського рівня спрямовані на збір та систематизацію облікової інформації з метою надання її особам, які приймають управлінські рішення.

Спеціальні компетентності при підготовці фахівців другого (магістерського) рівня з обліку та оподаткування забезпечують здатність щодо формування та використання облікової інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу; здатність організувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства; вміння формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень; здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства [4].

Отже, спеціальні (фахові) компетентності магістерського рівня вищої освіти спрямовані не тільки на формування облікової інформації, а й на використання її для прийняття ефективних та обґрунтованих управлінських рішень.

Зростаючий динамізм інформаційного середовища та збільшення взаємопов'язаності рішень у фінансовому та управлінському обліку, вимагають

від бухгалтера такої поведінки, яка б дозволила окрім констатації фактів, приймати управлінські рішення. Прийняття рішень – це в першу чергу, мати справу зі складним вибором та необхідністю формувати альтернативні варіанти, проводити складні аналітичні розрахунки.

Вимоги сьогодення щодо питань підготовки й прийняття рішень на всіх етапах облікового процесу (прийом та опрацювання інформації, розпізнавання ситуації, підготовка і вироблення рішення, оцінка ефективності рішення, прийняття рішення) дедалі посилюються. Саме тому, оволодіння знаннями, навичками та уміннями, які забезпечують компетентності магістерського рівня, дозволяють майбутнім фахівцям з обліку і оподаткування достойно конкурувати на ринку праці в умовах глобалізаційних процесів.

Список використаних джерел:

1. Кубенко І.М. Що таке компетентність і як її розуміють в освіті. URL: http://tme.umo.edu.ua/docs/Dod/1_2010/kubenko.pdf
2. Про вищу освіту: Закон від 01.07.2014 № 1556-VII // База даних «Законодавство України»/ Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/1556-18>
3. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 071 – Облік і оподаткування. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 19.11.2018 № 1260. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/071.pdf>
4. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/proekty_standartiv_VO/071-oblik-i-opodatкування-magistr-22.05.2017.doc

Н.Г. Мельник, к.е.н., доцент
(Тернопільський національний
економічний університет)

ВИКЛИКИ ДО БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ПРОФЕСІЇ МАЙБУТНЬОГО

Фахівці, практики та науковці усвідомлюють, що поєднання технологічних розробок, інновацій на фінансовому ринку та змін у бізнес-середовищі більше, ніж будь-коли, впливають на розвиток бухгалтерської професії та визначають її майбутнє. На думку Іслама М.А., протягом наступних трьох десятиліть бухгалтерська професія зазнає суттєвих змін, на які професійні організації та освітні установи повинні адекватно реагувати. Мова йде про три основних тенденції: розвиток розумних й цифрових технологій, подальша глобалізація стандартів звітності та нові форми регулювання [1].

Дослідження Асоціації присяжних сертифікованих бухгалтерів (Association of Chartered Certified Accountants, ACCA) розглядає важливі зміни, які очікуються в бухгалтерській професії до 2025 року [2]. Перш за все, бухгалтери використовуватимуть складні та розумні технології для удосконалення традиційних прийомів обробки інформації. Інтелектуальні системи програмного забезпечення (включаючи хмарні технології) підтримуватимуть тенденцію до надання послуг аутсорсингу, а широке використання соціальних медіа з допомогою інтелектуальних технологій покращить співпрацю, розкриття інформації, взаємодію із зацікавленими сторонами. Вагомою перевагою хмари є доступ до даних фінансових звітів у режимі реального часу будь-де та будь-коли, тим самим дозволяючи користувачам приймати оперативні рішення. Хмарні технології допускають здійснення постійного моніторингу, а не фрагментарного аналізу. Соціальні мережі (Facebook, Twitter, Google тощо) дозволять розкривати більше даних, ніж будь-який корпоративний звіт, а зацікавлені сторони використовуватимуть інструменти для інтерпретації Big Data.

Поширення глобалізації також створить нові можливості та виклики для представників бухгалтерської професії. Хоча глобалізація заохочує вільний рух грошових коштів з одного ринку капіталу на інший, аутсорсинг та передача

технічних й професійних навичок в глобальних масштабах створюватимуть загрози для вирішення проблем обліку на національному рівні. Бухгалтерські консалтингові компанії з США, Великобританії та інших країн Європи надають послуги в інших країнах світу для мінімізації витрат, що призведе до подальшої зміни та перерозподілу рівня зайнятості в сфері бухгалтерського обліку.

Наступним вагомим аспектом впливу, на думку дослідників, є посилення регулювання та правил розкриття інформації, зокрема через поширення офшорних схем, масового уникнення від сплати податків, трансфертного ціноутворення та відмивання грошей. Крім того, через суспільний тиск та вимоги зацікавлених сторін, соціальні та екологічні аспекти потребують розкриття поряд з економічними показниками. Сучасні компанії стикаються з проблемами пошуку стійких рішень для інтеграції фінансових, соціальних та екологічних показників.

На думку бухгалтерів-практиків сьогодні необхідно робити ряд кроків, які допоможуть у майбутньому, а саме: перехід на хмарні технології; використання штучного інтелекту; вивчення криптовалют та блокчейну; навчання впродовж життя та розвиток комунікативних навичок [3].

Розглянуті виклики до бухгалтерської професії майбутнього потребуватимуть освіти в галузі цифрових технологій (включаючи хмарні обчислення та використання Big Data), глобалізації (міжнародні стандарти та аутсорсинг бухгалтерських послуг), а також еволюціонуючих регулятивних вимог (податкове регулювання, нові форми корпоративної звітності, консолідація звітності тощо). Звіт ACCA показує, що знання цифрових технологій є ключовою сферою компетенції, де на жаль професійні бухгалтери мають недостатню кваліфікацію [2]. Сучасні заклади освіти мають розробляти для студентів навчальні програми відповідно до майбутніх потреб бухгалтерської професії, а професійні бухгалтерські організації повинні сприяти підготовці експертів, викладачів у нових галузях і сферах та залучати їх до навчання й перенавчання фахівців. Дослідження майбутнього бухгалтерської професії обговорюється на національних та міжнародних конференціях (CSEAR,

APIRA, AICPA, IMA, AAA тощо); компанії Великої четвірки проводять опитування щодо хмарних обчислень, технологічних змін, нових форм шахрайств та корупції, корпоративного розвитку для вирішення поточних та майбутніх викликів і завдань, що стоять перед професією; вчені-дослідники вивчають аспекти соціальної та екологічної стабільності компаній та пов'язані з ними глобальні концепції; професійні бухгалтерські організації США, Австралії та Нової Зеландії, Великобританії надають фінансування досліджень щодо розвитку бухгалтерської професії в контексті майбутніх економічних, технологічних, соціальних та екологічних змін.

Незважаючи на зусилля освітніх закладів, професійних організацій та науковців-дослідників, існує певна невизначеність професії бухгалтера у майбутньому, тому подальші дослідження повинні заохочувати міжгалузеве та міждисциплінарне співробітництво, міжнародну співпрацю між науковцями та практиками з метою розкриття стратегічних змін у цифрових технологіях, глобалізаційних процесах, нових формах регулювання та пов'язаних із ними змін у сфері бухгалтерського обліку. Майбутнє може зробити професію бухгалтера цікавішою та прогресивнішою, адже на даний час існує певний дисонанс щодо сприйняття бухгалтера як професіонала, якого асоціюють з консервативними принципами, незмінними методами й усталеними прийомами.

Список використаних джерел:

1. Islam M.A. Future of Accounting Profession: Three Major Changes and Implications for Teaching and Research / Muhammad Azizul Islam. – Режим доступу: <https://www.ifac.org/global-knowledge-gateway/business-reporting/discussion/future-accounting-profession-three-major>
2. Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills. – Режим доступу: <https://www.accaglobal.com/content/dam/members-beta/images/campaigns/pa-tf/pi-professional-accountants-the-future.pdf>
3. Vetter A. 4 steps to prepare for the future of accounting / Amy Vetter // Journal of accountancy. – Режим доступу: <https://www.journalofaccountancy.com/newsletters/2018/nov/prepare-future-accounting.html>

В.О. Осмятченко, д.е.н., професор,
В.С. Олійник, к.е.н., ст. викладач
(Університет ДФС України)

ВИКЛИКИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ У СВІТЛІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Глобалізаційні процеси, законодавчі зміни в напрямку гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС та МСФЗ, розвиток інформаційних технологій вимагають трансформації і системи освіти. Підґрунтям змін підходів до підготовки фахівців обліково-аналітичного спрямування слід вважати постійні динамічні зміни та стрімке впровадження сучасних інформаційних технологій в усіх сферах людської діяльності.

Вимоги до українських фахівців з обліку і оподаткування, що диктуються міжнародними вимогами, які висувають професійні організації, зокрема Міжнародна федерація бухгалтерів (далі – МФБ), посилюються в умовах цифрової економіки.

Основний орієнтир – підготовка конкурентоспроможного фахівця, який здатний вирішувати професійні завдання в складних умовах, адаптуватись до змін і постійно самовдосконалюватись. Вимоги ринку праці до сучасного бухгалтера наступні:

- ✓ знання законодавчих норм і стандартів,
- ✓ володіння англійською мовою,
- ✓ володіння спеціалізованим програмним забезпеченням,
- ✓ Soft Skills.

До цього переліку важливо додати: безперервний саморозвиток та самовдосконалення фахівця як в професійній сфері, так й інших напрямках [3].

Таким чином, одне з основних завдань системи освіти – забезпечення нових викликів ринку праці.

Перспективним процесом в цьому напрямку являється запровадження у вищих навчальних закладах (далі – ВНЗ) України освітніх програм на базі

новітніх інформаційних технологій. В Університеті державної фіскальної служби України дана стратегія реалізується у напрямку із загальною програмою Міністерства освіти і науки України з метою покращення якості освіти та підвищення конкурентоздатності випускників ВНЗ в Україні і передбачає такі етапи:

1) **Обстеження** передбачає аналіз поточного стану справ щодо інформаційних технологій на кафедрі.

2) **Підготовчий етап** включає: імплементацію угод про співпрацю з корпораціями-розробниками програмних продуктів облікового спрямування, проведення семінарів з фірмами-партнерами для викладачів кафедри; проведення тренінгів, сертифікації та курсів підвищення кваліфікації для викладачів кафедри; домовленості щодо інформаційно-технічної підтримки з боку розробників програмного забезпечення.

3) **Етап впровадження** передбачає: проведення науково-практичних конференцій; організацію тренінгів та курсів із студентами; проведення ВЕБінарів для студентів та викладачів ВНЗ; реалізацію демонстраційного та навчального доступу до програмних продуктів із використанням «хмарних технологій»; впровадження ІТ - технологій в існуючі навчальні плани бакалаврів; інтеграцію в існуючі магістерські програми кафедри та відкриття нових магістерських програм; налагодження прямого та зворотного зв'язку із роботодавцями для проходження практики за відповідним фаховим спрямуванням [2, с. 321].

Важливо, що програми бакалаврського та магістерського рівня підготовки за спеціальністю «Облік і оподаткування» акредитовано Привілейованим Інститутом Управлінських Бухгалтерів (СІМА).

У світлі цифрових технологій вектором освітніх тенденцій підготовки фахівців за спеціальністю «Облік і оподаткування» мають бути хмарні технології і технології штучного інтелекту. У цьому напрямку укладено договори про співпрацю з корпораціями-розробниками програмних продуктів облікового спрямування. Останніми укладені угоди про співробітництво із

фірмою «MASTER ГЛОБАЛ», програмний продукт якої («MASTER: Бухгалтерія») дає можливість виконувати облікові функції у хмарному середовищі та ТОВ «Sirius System», програмний продукт якого забезпечує комплексну автоматизацію управління виробничими процесами на підприємстві. Розроблено методичне забезпечення для дисциплін; організовано проведення студентами практики та дипломних досліджень на базі корпорацій-розробників програмних продуктів з подальшим працевлаштуванням; узгоджено питання освітніх сертифікаційних курсів для студентів з метою надання можливості здобуття компетенцій щодо володіння знаннями та практичними вміннями використання сучасних програмних продуктів облікового спрямування [1, с. 252-253]. Організовано підвищення кваліфікації викладачів шляхом проходження сертифікаційних курсів на базі корпорацій-розробників програмних продуктів.

Отже, реалізація ідеї запровадження освітньої програми на базі новітніх інформаційних технологій свідчить про її успішність, відповідність сучасним запитам бізнес-середовища та глобалізаційним процесам у сфері вищої освіти у контексті підготовки фахівців за спеціальністю «Облік і оподаткування» та може бути рекомендованим для реалізації на базі інших навчальних закладів України, що сприятиме підвищенню рейтингу ВНЗ завдяки покращенню компетентностей випускника. Перспективним напрямом підготовки фахівців за спеціальністю «Облік і оподаткування» в умовах цифрової економіки залишається запровадження в освітній процес програмних продуктів з використанням штучного інтелекту, що задовольнить потреби сучасного ринку праці України та інших країн світу. Проте, в освітньому процесі навчання інформаційним системам та технологіям штучного інтелекту є проблемним через відсутність відповідних програмних продуктів та кваліфікованих кадрів. У цьому контексті одним із напрямків підготовки конкурентоспроможного фахівця на ринку праці, який в майбутньому підіймав би і рівень навчального закладу, вважаємо за доцільне запропонувати міжнародне стажування викладачів кафедри [2, с. 320]. Слід акцентувати увагу, що з початком

застосування у роботі бухгалтера штучного інтелекту та інших прогресивних технологій важливості набирають такі навички, як критичне мислення, вміння вирішувати проблеми та креативність, формування яких має також забезпечити система вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Осмятченко В. О., Мискін Ю. І. Домінанти підготовки фахівців з обліку та оподаткування: вектор соціалізації / В. О. Осмятченко, Ю. І. Мискін // Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу : тези виступів Міжнар. наук. конф., (Житомир, 20–21 жовтня 2017 р.). – Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2017. – С. 251–253.

2. Осмятченко В. О., Олійник В.С. Підготовка фахівців з обліку та оподаткування в умовах технологічних змін / В. О. Осмятченко, В. С. Олійник // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., 31 травня-01 червня 2018 р. - Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – С. 320-322

3. Олійник В.С. Сучасні виклики до компетентностей фахівців з обліку і оподаткування / В. С. Олійник, О. І. Мазіна // Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26 лютого 2019 р.- Ірпінь, 2018.

НЕДОЛІКИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ У СФЕРІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Не зважаючи на шалені успіхи і досягнення у сфері ІТ та величезні можливості, які ми отримуємо від сучасних програмних продуктів, найбільша проблема полягає в людському інтелекті. Людський інтелект - це найскладніший гаджет на планеті, оскільки всі решта - це лише його похідні.

Проблема людського інтелекту полягає у неправильному його використанні. Сучасна система освіти на 100% базується на запам'ятовуванні минулої інформації і від такої системи страждають як майбутні фахівці, так і економіка загалом. Адже іноді достатньо зазубрити необхідний матеріал і потім просто повторити, щоб отримати позитивну оцінку. Фактично система освіти побудована на минулій інформації та інтерпретації у різний спосіб її комбінацій. І цей освітянський процес виглядає інтелектуально лише для тих, хто не розуміє цього.

Однак, інтелект це не пам'ять. Відомо, що на комп'ютерних носіях можливо записати набагато більше інформації, ніж здатен запам'ятати будь-який мозок. Основна функція людського інтелекту полягає у проникненні в суть речей, що відбуваються. Через величезний обсяг інформації якою заповнена наша пам'ять, інтелект втратив свою здатність проникати. Це неймовірна втрата, яка сталася з людством через природу освітньої системи, яку ми самі створили.

У такому освітньому середовищі, інтелект не розвивається по висхідній, а діє циклічно і це тому, що він у різний спосіб постійно намагається обробити інформацію, що знаходиться в пам'яті. Внаслідок цього неможливо досягти більш високого рівня усвідомленості, а отже удосконалення у будь-якій сфері людської діяльності і, зокрема, в економіці.

Натомість основне завдання освітнього процесу полягає в тому, щоб відточити або налаштувати інтелект таким чином, щоб він був здатен проникати за межі власних обмежень. Адже відомо, що все що ми не здатні зрозуміти, ми не сприймаємо, відкидаємо і протидіємо цьому.

Зараз є багато публікацій про те, що штучний інтелект в найближчі 10 років витіснить багато професій, у тому числі і професію бухгалтера. Більшу частину населення, в тому числі і з вищою освітою, вигідно буде замінити роботами, які не втомлюються, не скаржаться, не вимагають підвищення зарплати.

Але чи важлива інформація, яку продукують бухгалтери? Однозначно важлива. Адже основою даних для аналізу діяльності суб'єктів господарювання є система бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік покликаний формувати інформаційну базу для управління будь - якою організацією. Без бухгалтерського обліку складно уявити собі процес прийняття управлінських рішень. Це все одно, що літак без керма. Але якщо бухгалтерська інформація не буде релевантною, то й рішення можуть бути згубними для організації. Тому, мрія багатьох підприємців замінити бухгалтера роботом, поки що далека від реальності. Причин цьому є кілька і, в першу чергу це те, що бухгалтерські стандарти все більше ґрунтуються на професійному судженні бухгалтера.

Щодо виконання рутинних операцій, то вони будуть автоматизовані повністю, але бухгалтерський облік - це система, яку зводить лише до виконання рутинних операцій ні в якій мірі не слід. Не зайвим буде нагадати, що на бухгалтерську систему великий вплив має також людський фактор. І справа не стільки у володінні програмами, значно важливішим є відношення до конкретної роботи.

У сучасному конкурентному середовищі потрібні бухгалтери, які здатні сформувати дані, необхідні для прийняття ефективних управлінських рішень. Це перш за все дані аналітичного обліку в усіх розрізах: за видами продукції (послуг), за різними контрагентами, за різними регіонами і т.д.

У такий спосіб система бухгалтерського обліку перетворюється із

системи, яка фіксує фактичні дані в систему, яка створює інформаційну базу на основі якої можна оперативно управляти усіма процесами.

Тому бухгалтери повинні не лише фіксувати дані, але й надати керівництву інформацію про існуючі проблеми в діяльності та яка забезпечить ефективне управління.

Проте навчитись цьому лише на теоретичній базі не можливо, хоч і з використанням окремих бухгалтерських програм. Потрібно отримати власний практичний досвід, а тому слід змінити співвідношення теоретичних занять і виробничої практики (стажування) на базі комерційних структур у бік практики.

Практика настільки інтенсивно змінюється, що теоретично озброєні фахівці не встигають за цими змінами і автоматично стають незатребуваними на ринку праці.

Не забуваймо, що для реалізації цього завдання повинні бути підготовлені також викладачі відповідним чином. На жаль деякі викладачі в університетах намагаються навчати студентів тому, що не спрацювало в їхньому житті.

Ураховуючи, що вже в другій половині 21-го століття штучний інтелект почне активно витісняти людину і щоб не опинитись на задвірках історії, слід вже сьогодні молодим фахівцям свідомо будувати своє майбутнє.

Повертаючись до початку розкриття цієї теми, хочеться наголосити, якщо система освіти не збирається змінюватись, потрібно кожному із нас змінювати свої підходи до підготовки фахівців і ці підходи повинні бути свідомими. Інакше в результаті несвідомого процесу ми готуватимемо фахівців, які не матимуть попиту в сучасному інтелектуальному середовищі.

С.О. Потапов, студент

Науковий керівник:

В.О. Осмятченко, д.е.н, професор
(Університет ДФС України)

ПРОФЕСІЙНІ НАВИЧКИ БУХГАЛТЕРА У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ

Світовий прогрес, діджиталізація і інноваційний розвиток всіх сфер діяльності вимагає від бухгалтера нових компетенцій діджитал профілю, здатність критично мислити, вирішувати складні завдання, управляти людьми, бути гнучкими, швидко приймати рішення, знати іноземні мови, уміти вести переговори, володіти економічними методами ефективного впливу на розвиток підприємства.

Метою впровадження і використання нових технологій є поліпшення процесів діяльності людини, покращення ефективності цих процесів, зручність у використанні. З огляду на сучасність кожен професіональний бухгалтер повинен володіти навичками адаптування і швидкого засвоювання у використанні нових технологічних ноу-хау, які сприяють підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Підприємства різних форм власності, на сьогоднішній день, потребують висококваліфікованих спеціалістів з бухгалтерського обліку, які обізнані з нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність підприємств в Україні та вміють вести облік як в ручному так і автоматизованому вигляді і готові вдосконалювати свої професійні навички. Зміна підходів до ролі та місця бухгалтера у сучасному інформаційному суспільстві зумовила розширення його функцій відповідно до вимог сучасної економіки. Бухгалтери перестають бути фіксаторами здійснених подій, а стають активними учасниками управління підприємством. Роботодавці надають переваги тим бухгалтерам, які знають чинне законодавство, мають знання міжнародних стандартів обліку та звітності, митного законодавства, володіють іноземними мовами, вміють проводити необхідні аналітичні дослідження та виконувати контрольні функції [1].

Розвиток інформаційних технологій у бізнес управлінні в останні роки йде високими темпами. Сучасний бухгалтер сьогодні вже не може уявити собі процес ведення бухгалтерського обліку без широкого використання засобів автоматизації [2].

Переваги сучасних інноваційних технологій які швидко впроваджуються на підприємствах є економія часу та ресурсів, а також інтеграція всіх господарських процесів на одній автоматизованій платформі для зручності в управлінні. Отже навички та компетенції бухгалтерів повинні неодмінно удосконалюватися та розвиватися в цій сфері. Так як всі базові навички в професійного бухгалтера мають бути, а це обґрунтоване формування облікової політики підприємства та ефективної її оптимізації; уміле управління і фіксація господарських операцій; формування документів і звітів; дослідження закономірностей розвитку і управління податковими процесами, бюджетними відносинами держави відповідно до законодавчих і нормативних актів України; розумінням сутності податкових ризиків; вмінням здійснювати внутрішній контроль і вести податковий облік; аналізування нетипових податкових схем і т.д. То єдине на що слід звернути увагу кожному бухгалтеру це на оволодіння навичками роботи з автоматизованими системами які дозволяють ефективно управляти і оптимізувати операційну діяльність підприємства.

Ефективність технологічних інновацій у сфері бухгалтерського обліку прямо залежить від рівня професійних компетенцій бухгалтерів, чим вищі компетенції тим вищий рівень успішної підприємницької діяльності. Таким чином можна зазначити, що кожне підприємство має сприяти підвищенню рівня професійної підготовки бухгалтерів щодо володіння комп'ютерною технікою і спеціалізованими програмами.

Отже, професійні навички бухгалтера в наш час необмежуються базовими, а мають тенденцію до удосконалення і застосування їх в автоматизованих системах і комп'ютерних програмах які забезпечують ефективність і злагодженість усіх господарських процесів, а здатність

виконувати свої обов'язки професійно у бухгалтера ґрунтується на отриманих професійних знаннях, навичках, професійних цінностях і постійному вдосконаленню своїх компетенцій.

Список використаних джерел:

1. Бразілій Н.М., Крот Ю.М. / Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» // Бразілій Н.М., Крот Ю.М. Особливості впровадження комп'ютерних бухгалтерських програм на підприємстві в сучасних умовах господарювання. Випуск №22 – 2018. С. 900

2. Шигун М.М. Професійна бухгалтерська освіта і кваліфікація: європейські орієнтири / М. М. Шигун // Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: зб. матеріалів міжнар. наук. практи. інтернет-конф. [м. Тернопіль, 30 черв. 2017 р.] / редкол.: Bartosiewicz Sławomir, Henning Dräger, Korzeb Zbigniew [та ін.]. - Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - С. 335-337

ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРІВ

Професія бухгалтера на ринку праці сьогодні стала однією із найбільш затребуваних та високооплачуваних. Кожен суб'єкт господарювання, незалежно від форми власності підприємства, організаційно-правової форми господарювання, сфери чи галузі діяльності величини підприємства, потребує послуг бухгалтера. Управління підприємством базується на інформації про діяльність підприємства та його результати для прийняття дієвих управлінських рішень. Разом зі зростанням місця, значення та ролі бухгалтерського обліку в діяльності кожного суб'єкта господарювання та країни в цілому зростають і вимоги до професії та підготовки фахівців з обліку і оподаткування. У зв'язку зі значними змінами в економіці країни (зокрема, перехід на ринкові умови господарювання) та світі (глобалізаційні процеси), бухгалтерська професія сьогодні зазнала значних змін. Як зазначає С.Я. Зубілевич, професія бухгалтера є однією з тих, яка зазнала значного впливу глобалізації та отримала новий зміст та широкий попит» [1]. Ключовою вимогою бухгалтера має стати постійний та безперервний розвиток. Сьогодні спостерігається значний зріст вимог до теоретичних знань та практичних навиків бухгалтерів як професіоналів своєї справи. Відповідно до МСО 2 «Вимоги щодо вступу до програми професійної бухгалтерської освіти» визначений основний перелік навчальних дисциплін, покладених в основу технічної компетентності, та рівень компетентності, якими повинен володіти майбутній професійний бухгалтер. Тому сьогодні в перелік дисциплін при підготовці фахівців з обліку і оподаткування мають ввійти як мінімум такі базові дисципліни, як «Мікро- і макроекономіка», «Інформаційні системи та технології», «Бізнес- та організаційне середовище», «Бізнес-стратегія і менеджмент», «Господарське право» і спеціальні курси: «Професійна етика бухгалтера», «Фінансовий облік», «Облік і звітність за міжнародними стандартами», «Управлінський облік»,

«Фінанси і фінансовий менеджмент», «Оподаткування», «Аудит і надання впевненості», «Аналіз фінансово-господарської діяльності», «Управління ризиками і внутрішній контроль».

Отже, бухгалтер має знати основи економіки на мікро- та макрорівні, інформаційні системи та технології, які постійно змінюються та надзвичайно швидко розвиваються. Не можна уявити сьогодні висококваліфікованого спеціаліста з економіки без знань та розуміння функціонування бізнес-середовища під яким прийнято розуміти сукупність усіх зовнішніх та внутрішніх факторів діяльності підприємства, які в значній мірі впливають на його функціонування[2, с.145-146]. Знання обліковцями навколишнього бізнес-середовища підприємства дає можливість на нього впливати.

Крім того, фахівці з бухгалтерського обліку мають знати менеджмент та вміти формувати бізнес-стратегії. Ринкові умови висувають високі вимоги до рівня професійних знань бухгалтера. Йому необхідно знати основи господарського, трудового, цивільного і податкового законодавства, положення, інструкції та інші законодавчо-нормативні документи, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а також методичні рекомендації міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо галузевих особливостей застосування положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Отже, бухгалтер повинен орієнтуватися у законодавстві і використовувати свої знання для орієнтації у нестандартних ситуаціях і робити все можливе для недопущення можливих збитків через порушення норм законів.

Ринкові умови диктують необхідність вести бухгалтерський облік відповідно до міжнародних правил. Враховуючи, що відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[3] підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається КМУ (інші підприємства

самостійно визначають доцільність застосування міжнародних стандартів), складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами, то дисципліна «Облік і звітність за міжнародними стандартами» має бути у складі обов'язкових фахових дисциплін підготовки спеціалістів з обліку і оподаткування.

Професія бухгалтера сьогодні стає універсальною. Тому він повинен мати достатній рівень знань не тільки з облікової роботи, а й знати ризики і вміти ними управляти, бути фінансовим аналітиком та вміти виконувати обов'язки ревізора (аудитора, інспектора тощо). Такі знання і вміння майбутні фахівці опановують вивчаючи дисципліни «Аудит і надання впевненості», «Аналіз фінансово-господарської діяльності», «Управління ризиками і внутрішній контроль».

На ряду зі знаннями та вміннями майбутні фахівці мають знати та дотримуватись професійних етичних норм поведінки. Етичні норми до облікових працівників в Україні офіційно не встановлені. Вони визначаються традиціями і звичаями, які є в суспільстві. Рада з міжнародних стандартів етики бухгалтерів (IESBA) випустила в світ оновлений Кодекс етики професійних бухгалтерів [4]. Згідно з Кодексом цілі бухгалтерської професії вимагають задоволення чотирьох основних потреб: довіра, професіоналізм, якість послуг, конфіденційність. Цей Кодекс має стати моделлю для розробки національних етичних рекомендацій, а на державному рівні розроблена програма та інститути створення та підтримування функціонування системи безперервного професійного розвитку бухгалтерів.

Список використаних джерел:

1. С.Я. Зубілевич Міжнародні стандарти освіти професійних бухгалтерів: «перезавантаження» URL: <http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/9956/zubilevich.pdf>
2. В.П. Головащенко, А.В. Сидорова Сучасне бізнес-середовище України //Вісник Донецького національного університету ім. В. Стуса. С.145-148.
3. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. 4. Кодекс етики професійних бухгалтерів URL: <https://195.78.68.18/minfin/document/81073/D6.pdf>.

А.О. Томша, студентка
Науковий керівник:
О.І. Мазіна, к.е.н., доцент
(Університет ДФС України)

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Професія бухгалтера є однією з найбільш давніх. Вона досить престижна в Україні та в інших державах світу. Без бухгалтерії не обходиться жодне підприємство, фірма, компанія тощо. Бухгалтер виконує роботу з різних видів бухгалтерського обліку (облік основних засобів, матеріальних цінностей, витрат на виробництво; розрахунки з постачальниками та замовниками, нарахування заробітної плати, податків тощо).

Вимоги, висунуті до облікової професії, досить високі. У бухгалтера повинен аналітичним складом інтелекту та вміти послідовно досягати практичних цілей. Гете вважав, що такий розум – "кращий розум на землі". Облікова професія-справа високоінтелектуальних людей, які володіють здібностями, що перевищують рівень звичайного підприємця.

Рівень спеціальних знань та навичок перевіряється шляхом складання кваліфікаційного іспиту, який проходить в три етапи. Програма і порядок складання іспиту визначається Комітетом з питань професійної освіти і затверджується Радою Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України (ФПБАУ), яка є дійсним членом Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC). Заснована у 1977 р. Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC), яка об'єднує у своєму складі 156 національних бухгалтерських організацій із 114 країн світу, членами яких є більш ніж 2,4 мільонна професійних бухгалтерів, для забезпечення підвищення рівня професії бухгалтера через освіту розробила сім міжнародних стандартів (International Education Standarts for Professional Accountants), що є обов'язковими для всіх членів Міжнародної федерації бухгалтерів [1].

З 1 січня 2005 року вступили у дію Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів: МСО1 «Вступні вимоги програми професійної бухгалтерської освіти; МСО2 «Зміст програм професійної бухгалтерської освіти»; МСО3 «Професійні навички»; МСО4 «Професійні цінності, етика та ставлення»; МСО5 «Вимоги щодо практичного досвіду»; МСО6 «Оцінка професійних здібностей та компетентності»; МСО7 «Постійний професійний розвиток»; МСО8 «Вимоги щодо компетентності для професіоналів з аудиту». Міжнародні стандарти освіти постійно переглядаються та оновлюються [2].

Для забезпечення високого рівня ефективності процесу стандартизації бухгалтерської освіти необхідно також орієнтуватися на освітні стандарти ООН та постійно уточнювати перелік дисциплін, що включаються у навчальні плани підготовки бакалаврів і магістрів з урахуванням результатів аналізу навчальних планів провідних університетів світу.

Складання навчальних програм зі спеціальних дисциплін обліково-аналітичного блоку повинно відбуватися відповідно до вимог Міжнародної федерації бухгалтерів до професійної освіти. До складу питань на державному екзамені обов'язково включають питання з обліку, економічного аналізу, аудиту, завдання з розв'язання господарських ситуацій відповідно до сучасного стану розвитку діяльності суб'єктів господарювання у країні. Постійно підвищувати якість магістерської підготовки, для цього розробляти нові програми з метою отримання магістрами навичок сучасної науково-дослідної, науково-педагогічної та консультативної діяльності [3].

Результати впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS) в практику підприємницької діяльності окреслили низку проблемних питань в організації навчання та в підвищенні кваліфікації бухгалтерів:

- недостатнє фінансове, науково-методичне та організаційне забезпечення на етапах вивчення та застосування принципів міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

- відсутність контролю за виконанням попередньо затверджених заходів в рамках програм підготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів;

– практична відсутність публічного обговорення та освітлення результатів через систему засобів масової інформації [4].

В умовах формування пріоритетів розвитку освітньої галузі України організаційні процедури щодо формування змістового наповнення освітніх програм підготовки фахівців у цілому та з бухгалтерського обліку зокрема, повинні передбачати тісну співпрацю професійних методологів вищої освіти та практиків, які постійно працюють в умовах реальних економічних змін, для запобігання перевиробництву кадрів, а отже, і неефективному використанню коштів, затрачених на освіту [5].

Отже, у світлі розглянутого, зрозуміло, що потребують перегляду підходи до формування вимог до освіти фахівців з бухгалтерського обліку з одночасним розробленням методики визначення оптимальної структури в межах спеціальностей та спеціалізації. При цьому, великого значення набуває період навчання потенційних науковців у вищих навчальних закладах як етап, що передусе проведенню наукових досліджень і є запорукою якості проведення останніх приведе до підвищення ефективності усієї системи бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Стратегія застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>
2. Швець В. Стандартизація бухгалтерської освіти в Україні: організація та методика здійснення // Бухгалтерський облік і аудит. – 2003.
3. Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ) // Школа професійного бухгалтера. — 2012.
4. Міжнародний стандарт в «Вимоги щодо компетентності для професіоналів з обліку, аналізу та аудиту» // Школа професійного бухгалтера. — 2012.
5. Свірко С.В. Якісна підготовка спеціалістів з бухгалтерського обліку як один з елементів успішної організації бухгалтерського обліку // Формування ринкової економіки. – Вип. 15. – К.:КНЕУ. – 2006.

Підписано до друку 22.03.2019. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 17,62.
Тираж 100 прим.

Віддруковано в Видавництві ТОВ «Аграр Медіа Груп»
04080, м. Київ, вул. Новокостянтинівська, 4А
Тел.: 044 361 53 06, e-mail: info@agrarmedia.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК №3651 від 22.12.2009
www.agrarmedia.com